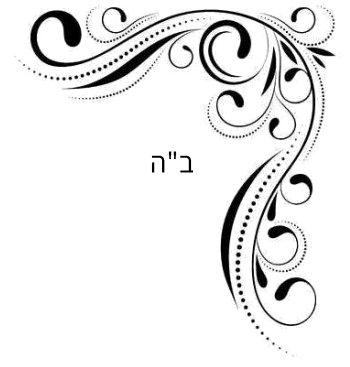

תשורה

משמחת הנישואין של
מנחם מענדל ומושקא
רפפורט

יום רביעי, י"א טבת ה'תשע"ט
מיאמי רבתי, פלורידה

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו, החתן הרב התמים **מנחם מענדל שיחי'** והכלה המהוללה מ' **מושקא שתחי' רפפורט**.

התודה והברכה לכל הידידים ומכירים, הקרובים והרחוקים שהואילו לבוא ולשמוח אתנו יחדיו ביום שמחת לבבנו, ולברך את החתן והכלה ואתנו כולנו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בכל. כנהוג לאחרונה בין אנ"ש, ויסודתו בהררי קודש אשר כן עשה כ"ק אדמו"ר הר"י צ' בהילולא דבית יוסף שבשנה זו נתמלאו לו תשעים שנה, גם אנן נעני אבתרייהו ונכבד את כל הנוטלים חלק בשמחתנו במנחת שי, תשורה עשירה מלאה כל טוב אין טוב אלא תורה, ומילתא אלבישייהו יקירא, תורת רבותינו נשיאנו, ובזה גופא בחלק תורתם שבו מתבטא הענין דאנא נפשי כתבית יהבית כפשוטו, כתבי יד ואגרות קודש.

בואו ונחזיק טובה להאי גברא רבה, טוב עין הוא יבורך, ה"ה הרב **שלום דובער שיחי' שפירא**, סב הכלה, הממונה על הארכיון רב הכמות והאיכות של חמיו, המזכיר הנעלה איש האשכולות הרב **ניסן מינדל ע"ה**, שהואיל בטובו לחשוף בפנינו שפע של פנינים יקרים מתוך אוצרותיו הבלומים הנדפסים בפעם הראשונה בקונטרס הלז. תודתינו נתונה גם לסבי החתן, הרב **דוד שיחי' רפפורט** והרב **יצחק שיחי' ניומאן**, ששיתפו אותנו בכו"כ ממכתבי כ"ק אדמו"ר הקשורים להם ולמשפחתם. יעמוד על הברכה הת' **יוסף יצחק שיחי' ליפסקער**, שעזר רבות בהכנת וסידור הדברים לדפוס, לתועלת קהל אנ"ש והתמימים.

הא-ל הטוב הוא יברך את כל אחב"י בברכות מאליו מנפש ועד בשר, ומשמחה זו נצא לשמחה האמיתית, שמחת עולם על ראשם, ומהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, ונזכה זעהן זיך מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים והוא יגאלנו.

הרב אברהם שמואל וחי' צפורה שיחי'
מאן

הרב יוסף יצחק ומרים שיחי'
רפפורט

BLESSINGS TO OUR GRANDCHILDREN MENACHEM MENDEL AND MUSHKA RAPOPORT

In celebration of the auspicious day of your *chassuna*, dear Menachem Mendel and Mushka, we present you with a gift – priceless beyond measure. This colorful compilation of interesting material is from the archives of your Zeidy Mindel – reflecting the holy work he merited to do for our Rebbeim – the Frierdiker Rebbe and the Rebbe over the many decades he served them so faithfully and humbly.

The material in this *teshura* is but a glimpse into various aspects of the HISTORY OF CHABAD IN AMERICA - since its inception in 1940, with the arrival of the Frierdiker Rebbe to the USA, and over the next five decades.

Part of this very unique history is the ground-breaking children's monthly magazines, TALKS AND TALES (English) and *SHMUESSEN MIT KINDER* (Yiddish) which your Zeidy Mindel wrote during the course of over forty five years. Each and every article in the Talks and Tales had the distinction of the Rebbe's careful editing before going to print each month. You will see the Rebbe's notations on a sample of some of these articles, as well as letters relating to Zeidy's literary works.

A substantial part of the history of Chabad in America includes also the well known CORRESPONDENCE of the Rebbe, which he entrusted to your Zeidy Mindel, his personal secretary. People from all backgrounds the world over corresponded with the Rebbe in many languages and the Rebbe, in turn, answered their letters in four languages - English, Hebrew, Yiddish and Russian. Here you will notice some of these letters in the making - with the Rebbe's careful and exacting notations in different stages of preparation, before the final draft was ready to be signed by the Rebbe and sent to the correspondent. Some of the Rebbe's notations are also written on the original letter which the correspondent sent to the Rebbe and entrusted to Zeidy.

Zeidy was also sent on a number of fascinating missions by the Rebbeim - and material relating to these missions is included here as well.

The Rabbeim considered Zeidy Mindel their dear friend - addressing personal letters to him in a warm and caring manner, some of which are included here. The Rebbe gifted Zeidy with a *siddur* and inscribed it with his warm personal wishes.

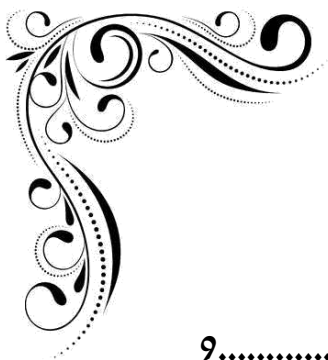
We wish you, our dear grandchildren – Menachem Mendel and Mushka, heartfelt *mazel tov* wishes on this special day and give you our blessings for a long, happy and meaningful life together, with the fulfillment of the Rebbe's *brochos* in their entirety for you and yours.

You are both blessed with exemplary parents and grandparents who have been devoting their lives to the *shlichus* of the Rebbe and who have shown you a clear path to follow, *Baruch Hashem*. May you emulate them in your life's *shlichus* together and go from strength to strength.

We are so proud of your parents dear Mushka – our beloved children, Rabbi Shmuel and Tzippy Mann – who have served the greater community of VENETIAN AND SUNSET ISLANDS in Florida with such devotion and self-sacrifice, reaping B"H blessed fruit. May they enjoy many and increased blessings physically and spiritually in all their work and *Yiddisher chasidisher nachas* from all their children.

With love and blessings,
ZEIDY AND BUBBY – SHALOM BER and FRIDA SCHAPIRO

מפתח ותוכן

9..... שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

אגרות קודש שנשלחו להורי וזקני החתן והכלה במשך השנים, הן לשמחות משפחתיות והן ובעיקר בקשר למלאכתם מלאכת שמים זוהי עבודת השליחות: מכתבים להרב דוד שיח' רפפורט ולמרת מרים ע"ה ניומאן

29..... מקדש ישראל

אגרות וכת"ק בעניני שידוכין נישואין

35..... ספרא דמלכא

אגרות וכתבי קודש הקשורים למזכירו הנעלה והמופלג של רבותינו נשיאינו, הרב ניסן ע"ה מינדל. גם נדפסו כאן עוללות בענין שמירת זכויות היוצר

49..... שמועסן מיט קינדער און יוגנד

אגרות, מענות והגהות השייכות לירחון הנפלא שי"ל במשך עשירות בשנים, תחת פיקוחו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, כאשר כל גליון וגליון זכה לעלות על שולחן מלכים להגהה. במדור זה תבוא גם סקירה מקיפה וראשונית לקונטרס "אויסגעצייכנט – דערציילונגען אין בילדער" שי"ל ע"י המל"ח בשנת ה'תשח", כמו גם מכתב בפרסום ראשון ע"ד נחום איש גם זו ורבי עקיבא

97..... אנא נפשי כתבית יהבית

כתבי ומכתבי קודש בענינים שונים ומגוונים, כמה מהם אודות נגע המיסיון שאחזה בנוער היהודי באופן מבהיל בשנים ההם

119..... מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו

צרוך מכתבים ואגרות קודש מעניינות ויסודיות באנגלית

157..... ויקשב וישמע ויכתב ספר זכרון

יומן מרתק שנכתב בידי אבי הכלה, הרב אברהם שמואל שיח' מאן, מהנשמע והנעשה בבית חיינו בשנות האור תשמ"ח-תשמ"ט

שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך

אגרות קודש שנשלחו להורי וזקני החתן והכלה

באדיבות JEM. עיניה"כ תשל"ח. הרב דוד שיה"י רפפורט, סב החתן, ובנו (עומד לידו) הרב יוסף יצחק שיחי' רפפורט, אבי החתן, עומדים בתור לקבל לעקאח מהרבי

" בא דעם ערשטן נשיא פון אידן, וואס דאס איז געווען משה רעיא מהימנא, האט ער גלייך באווארנט שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך, אע"פ וואס דעמולט איז געווען דער דור וואס האט באקומען די תורה, און האבן געזעהן זייערע עלטערן, און אפילו די אינגערע מיט זייערע עלטערן זיינען געשטאנען ביי מעמד הר סיני, פונדעסטוועגן האט מען גלייך אריינגעשטעלט צוזאמען מיט אלע איבעריקע ענינים אין תורה, אויך דעם ענין פון שאל אביך און שאל זקניך"

- שיחת יו"ד שבט תשכ"ה

באדיבות JEM. כ"ח חשון תש"נ. הרב יצחק שיחי' ניומאן, סב החתן, מקבל דולר מהרבי

כ"ו חשון תשנ"ב. הרב יצחק אהרן שיחי' מאן, סב הכלה, מקבל דולר מהרבי

באדיבות JEM. מוצאי שמח"ת תש"מ. הרה"ג הרה"ח ר' ליפמאן ע"ה שפירא, סבא-רבה של הכלה, מקבל כוס של ברכה ובקבוק משקה מהרבי. הרב שפירא היה המד"א של ביהכ"נ "עמפייער שטיבל", וחבר ועד רבני ליובאוויטש

ו' תשרי תנש"א. הרב שלום דובער שיחי' שפירא, סב הכלה, מקבל לעקאח מהרבי

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט – י"א טבת ה'תשע"ט

שפירא ברקלין
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברקלין, נ. י.

ב"ה, י"א אדר השכ"ח
 ברקלין

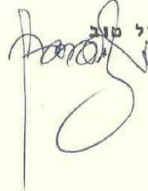
האברך חו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' דוד שי'
 וב"ג ח"י

שלום וברכה!

במענה על החודעה מקביעה זמן
 חתונתם ליום כ"ז אדר הבע"ל,

תנני בזה להביע ברכתי ברכה
 מזל טוב מזל טוב ושחתי בשעה טובה ומצלחה
 ומצלחה ויבנו בית בישראל בנין עדי
 עד על יסודי החורה והמצוה כפי שהם
 מוארים במאור שבתורה זוהי תורה
 החסידות.

בברכה מזל טוב
 מזל טוב

מכתב לנישואי זקני הכלה, הרב שלום דובער זוג' שיחיו שפירא

רפפורט ברקלין
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברקלין, נ. י.

ב"ה, ו' תמוז השכ"ד
 ברקלין

האברך חו"ח אי"א נו"נ וכו'
 מוה' דוד שי'
 וב"ג ח"י

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקביעה זמן
 חתונתם ליום י"ג תמוז הבע"ל,

תנני בזה להביע ברכתי ברכה
 מזל טוב מזל טוב ושחתי בשעה טובה ומצלחה
 ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי
 החורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה
 זוהי תורה החסידות.

בברכה מזל טוב
 מזל טוב

מכתב לנישואי זקני החתן, הרב דוד זוג' שיחיו רפפורט

רפפורט לונדון
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברקלין, נ. י.

ב"ה, ז' איר השכ"ח
 ברקלין

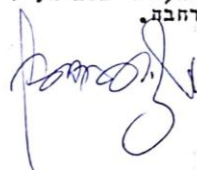
העל"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
 מוה' דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולד להם בן למזל
 טוב,

הנה יה"ר מהשי"ח שיכניסוהו לבריתו של
 אברהם אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן
 יכניסוהו לחזרה ולחופה ולמעשים טובים, ויגדלו
 ביחד עם זוג' ח"י סחוך הרחבת.

בברכה מזל טוב

מכתב להולדת אבי החתן, הרב יוסף יצחק שיחי' רפפורט
 כ"ק אדמו"ר שינה "הו"ח" ל"הרה"ח". וכן שינה כמעט בכל מכתב ומכתב שקיבל הרד"ר מאז

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

רפפורט - ניומאן - ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

בי"ה, יבן אדיר תשנ"ב
 ברוקלין, נ.י.

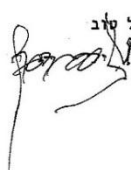
האברך הו"ח אי"א נוי"ג וכו'
 מוה' יוסף יצחק שלי
 ובי"ג ת"י

שלום וברכה!

במענה על ההודעה מקבילות זמן חתונתם
 ליום כה' אד"ש הבע"ל,

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל
 טוב ושתה"י בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית
 בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה
 כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת
 החסידות.

בברכת מזל טוב
 מזל טוב

לנישואי הורי החתן, הרב יוסף יצחק זוג' שיחיו רפפורט

רפפורט - היסטורן
ABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

ב"ה, ד' אייר תשמ"א
 ברוקלין, נ.י.

האברך יוסף יצחק שי'
 שלום וברכה!

במענה על ההודעה ע"ד הכנסו לגיל
 מצות,

הנה יה"ר מהשי"ת אשר מבן שלש עשרה
 למצוה יגדל לבן חמש עשרה וכו' כפסק המשנה
 (אבות פרק ה'), ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו
 בתורה, בתורת הנגלה וכן בתורת החסידות ויהדר
 בקיום המצות. והשי"ת יצליחו להיות חסיד ירא
 שמים ולמדן.

בברכה

לבר מצוה של אבי החתן, הרב יוסף יצחק שיחי' רפפורט

מאן - דטרויט
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

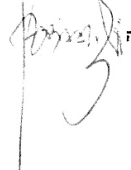
בי"ה, ג' אדר תשמ"ה
 ברוקלין, נ.י.

האברך אברהם שמואל שי'
 שלום וברכה!

במענה על ההודעה ע"ד הכנסו לגיל מצות,

הנה יה"ר מהשי"ת אשר מבן שלש עשרה למצות
 יגדל לבן חמש עשרה וכו' כפסק המשנה (אבות פרק
 ה'), ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו בתורה, בתורת
 הנגלה וכן בתורת החסידות ויהדר בקיום המצות.
 והשי"ת יצליחו להיות חסיד ירא שמים ולמדן.

בברכה

לבר מצוה של אבי הכלה, הרב אברהם שמואל שיחי' מאן

מאן - אוק פארק
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ.י.

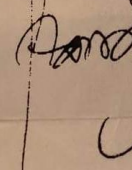
ב"ה, ז' ניסן תשל"ב
 ברוקלין, נ.י.

הח"ה אי"א נוי"ג יוסף בצ"צ
 מוה' יצחק אהרן שי'
 שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר נולד להם בן
 למזל טוב,

הנה יה"ר מהשי"ת שיכניסוהו לבריתו
 של אברהם אבינו, וכשם שיכניסוהו לברית כן
 יכניסוהו לתורה ולחופה ולפעמים טובים, ויגדלו
 כיהי עס זוג' תי" מתוך הרחבה.

בברכה מזל טוב
 ולהח"ה כשר ושמה

להולדת אבי הכלה, הרב אברהם שמואל שיחי' מאן

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

שפירא-ברוקלין
RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

בי"ה, כ"ו תשרי תשמ"ז
ברוקלין

חי' צפורה חי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה, בו כותבת אשר הגיעה לגיל
שתיים עשרה שנה, היא עונת בת מצוה,

הנה יהי רצון שתקבל עליך עול מלכות שמים
ועול מצות בלבב שלם, והשם יתברך יצליחך בלימודך
ובהנהגה ותגדלי להיות ראוי' לשם בת חביד, מתאימה
לרצון בשיאינו הקדושים זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע,

ותשפיע גם על החבירות חי' שלך בזה, בדבור
ועוד יותר - על ידי היותך דוגמא חי' של בת ישראל
המחונכת בדרכי החסידות.

וזה יביא לך אושר רוחני וגשמי.

ברכה

לבת מצוה של אם הכלה,
מרת חי' צפורה שתחי' מאן

מינדל-לאנג ביטש

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

זאהן

ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"ט כסלו תשכ"ו
ברוקלין

פרידא חי'

ברכה ושלוש!

במענה למכתבה בו כותבת אודות
יום הולדה שלה,

ובודאי מוסיפה מוסיפה בעניני
יחדות ומצות, כצי"גי הורחנו הק' תורה חיים
להעלות בקדש,

ונוסף על העיקר מילוי חציית
חרי זה גם הצנור וחכלי לקבלת ברכות השי"ת
בהצטרך.

ויחי רצון מהשם יתברך שתחי'
שנה הבאה עלי' לטובה שנה הצלחה בגשמייה
וברוחנייה. וחבשר טוב בכל האמור.

ברכה

ליום הולדתה של הסבתא של הכלה,
מרת חוה פרידא שתחי' שפירא

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Erev Purim, 5734
Brooklyn, N.Y.

Miss Chava Frieda Mindel
238 E. Walnut Street
Long Beach, N.Y.

Blessing and Greeting:

This is in reply to your letter, in which you asked my advice concerning the continuation of your studies.

Generally speaking, it is not advisable to change schools in the middle of the term, especially when the greater part of the school year has already passed - unless there are compelling reasons connected with matters of Yiras Shomayim.

With regard to next year, however, the approach should be the same as in all cases and matters of Torah and Kedusha; the more Torah and Yiras Shomayim, the better.

Therefore you should choose that school which is permeated, in the greater degree, with Yiras Hashem and Ahavas Hashem.

At this time, on the eve of Purim, I trust you will remember that women had an important share in the Miracle of Purim. As you know from the Megillah, Esther's role was not a secondary one, but a leading one. This is further emphasized by the fact the Megillah is not named after Mordechai or anyone else, but after Esther exclusively. Every detail in Torah is a teaching in itself, just as "Torah" in general means "instruction." The Alter Rebbe said *התורה היא נצחית*, therefore its teachings are everlasting and always timely for every Jewish daughter, everywhere and at all times. I trust the festival of Purim will be a great inspiration to you, to follow in the path of the Torah and Mitzvoth even to the extent of *מסירת נפש*, which really involves no more than *רצון נפש* and *מסירת הרצון*, for *נפש* and *רצון* are synonymous.

Wishing you a happy and inspiring Purim,

With blessing

M. Schneerson

מענה לסבתא של הכלה, מרת חוה פרידא שתחי' שפירא, בנוגע להחלפת בית ספר ללימודי קודש
כ"ק אדמו"ר שינה את מספר השנה, מ5734 5724.

שלוחו של אדם כמותו

הרה"ח ר' דוד שיחיו רפפורט, סב החתן, זכה לעסוק במלאכת הקודש זוהי עבודת השליחות זה כבר עשרות בשנים. עוד בימי בחרותו, נמנה על קבוצה מיוחדת שנשלחה ע"י כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בשנת תשכ"ב ללוד, ללמוד תחת השגחתו של המשפיע הנודע הרב שלמה חיים ע"ה קסלמן. בהיותו שם זכה לקבל שני מכתבים עם ברכות נפלאות אודות השליחות.

זמן קצר לאחר נישואיו, נשלח ע"י כ"ק אדמו"ר ללונדון שבאנגלי, שם פעל גדולות ונצורות בכל תחומי עבודתו במשך כו"כ שנים. יעיד ע"ז לשון המשלח בעצמו, כאשר התבטא בפני חמותו, מרת סימא חסי' ע"ה איטקין: "איר ווייסט [דאך] מסתמא אז אייער איידים איז זייער מצליח אין לונדון". לאורך תקופה זו, זכה לקבל שפע של ביטויים נפלאים וברכות להצלחה בשליחותו, שליוו ומלווים אותו בחייו היום-יומיים בשליחות המלך. חלק מהנ"ל נדפס בעמודים הבאים. כמו"כ קיבל הוראות וברכות בעניניו הפרטיים, אשר גם כמה מאלו יבואו לקמן.

רפפורט-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א שבט תשכ"ב
ברוקלין

האברך דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת שלו,

בודאי ינהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון
ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שיהי' שנה הצלחה אצלו
בלימוד החורה וקיום המצוה בהידור.

בברכה,
מנחם מענדל שניאורסאהן

בטח שומר הוא השלשה השיעורים השונים לכל נפש
בחומש חהלים וחניא בכל יום, וישמור עליהם מכאן ולהבא
ג"כ.

מכתב ליום הולדתו. כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: [בברכת] הצלחה במילוי השליחות ומתוך שמחה וט"ל.

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

רפפורט-לוד

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ. י.

האברך דוד שי

שלום וברכה

לקראת חג המצות, זמן חירוחנו, הבא
עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע
ברכתי להג כשר ושמה ולתירות אמתי, חירות
סראגות בגשם ומראגות ברות - מכל דבר המעכב
עבודה ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך סחירות ושמחה זו בימי כל השנה
כולה.

ובפרט שעבודה השם, כמצווה עלינו בחורחנו
חורה חיים, הרי היא בכל עניני האדם ובמשך כל
היום וכל הלילה, וכמו שנאמר בכל דרכיך דעהו.

רפפורט-לונדון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

ל שניאורסאהן
אויטש
ערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

ברכת החג
החג

ב"ה, ה' שבט תשכ"ו
ברוקלין

הו"ה אי"א נו"נ מלאכה
מלאכה שמים זכו
מוה' דוד שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת
שלום,
בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון
ביום ההולדת. ויה"ר שהשי"ת שתי' שנה הצלחה
אצלו הן בגשמיים וק"ן ברוחניות ויוסיף בלימוד
התורה וקיום מצוהי מחוץ הרחבה.

ברכת ה' יעקב ליוסף ור' משה
נכון שיחענינו בקנין הבית אודותו
כוחב (באם נראה הוא לזוג' ח"י).

הפ"נ שבמכתבו יקרא בעה רצון על הציון
הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

מכתב כללי-פרטי לחה"פ תשכ"ב:

[ברכת החג] ולמילוי השליחות בהצלחה

מכתב ליום הולדתו. כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק:
[ברכת] הצלחה בעבוה"ק בלונדון ולבשו"ט

באותה תקופה רצה הרד"ר לקנות בית בלונדון
וכמעט סגר עם מוכר א' על בית מסויים. כאשר כתב
על כך לרבי, התנה הרבי את הקנין (בסוף מכתב
זה) ברצון זוגתו, ואכן היא רצתה בבית זה. דא עקא,
כאשר הודיע שברצונם לקנות, חזר בו המוכר ולא
רצה למכור. בלית ברירה, הוא פנה למוכר אחר וא'
הבתים שלו מצא חן בעיניו. כשעמד לסגור על
הקנייה, הודיע המוכר הראשון שהוא מוכן למכור
להם הבית שרצה בתחילה. בשלב הזה הוא
התקשר להר' חדקוב לשאול כדת מה לעשות.
באמצע השיחה הוא שמע את קול הרבי על הקו.
הרבי הורה שוב שיעשה כרצון זוגתו. בסוף הוא קנה
את הבית הראשון וכשהודיע על כך לרבי זכה לקבל
מכתב ברכה (הנדפס בעמוד הבא).

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

מכתב כללי-פרטי, ט"ו מ"ח תשכ"ז:
 [בברכה] לבשו"ט בכלל ובפרט

זה וצפונה ונגבה
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 שבתא דעשירי בשבט - ויזמא קא גר

מכתב כללי-פרטי, כ"ד טבת תשכ"ז:
 [בברכה] לבשו"ט

בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

מכתב כללי-פרטי, ז' אדר תשכ"ז:
 [בברכה] לבשו"ט תכה"י

רפפורט לונדון
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn, N. Y. 11213
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקווי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, יא' איר חשכ"ז
 ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
 מוה' דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו ע"ד קנייה ביח"דירה,
 הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' משנה מקום
 משנה מזל לטובה ולברכה בגשמיזת וברוחניזת.

בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

הדר"ח יתהלכות ל"ג בעומר עם המצו"ב נחבל
 וח"ה. וכן יבש"ס תכה"י.

המכתב ע"ד קניית הבית שהוזכר בעמוד הקודם.
 כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: [בברכה] ת הצלחה רבה בכה"ע

רפפורט לונדון
 RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקווי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, עסק"מ אדר חשכ"ח
 ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
 מוה' דוד שי'

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אודות יום הולדת
 שלו,
 בודאי נהג במנהג אנ"ש בזמן האחרון
 ביום ההולדת. ויה"ר מהשי"ת שיהי' שנה
 הצלחה אצלו הן בגשמיזת והן ברוחניזת
 ויזסיף בלימוד התורה וקיום מצוה"י מתוך
 הרחבה.

בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

מכתב ליום הולדתו. כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק:
 [בברכה] ת הצלחה בעבוה"ק

זחה ולמועדים טובים.
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

מכתב כללי-פרטי, בין המצרים תשכ"ז:
 [בברכה] ת הצלחה בעבוה"ק

יום גאולתנו ע"י משיח צדקנו בעזר

דררע זליא רבה
 ובברכה חג הגאולה
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

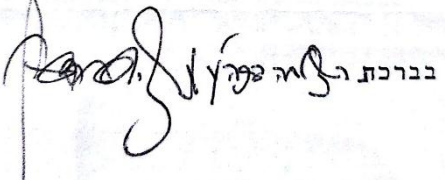
מכתב כללי-פרטי, יו"ד כסלו תשכ"ח:
 בברכה ת הצלחה רבה ו [בברכה] חג הגאולה

כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל

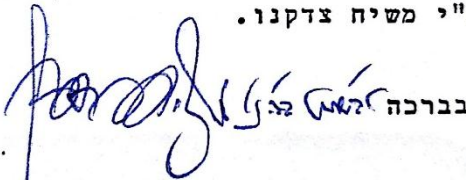
בברכה זקמא פרא ויכריא זליא
 בברכה זקמא פרא ויכריא זליא

מכתב כללי-פרטי, כ"ד טבת תשכ"ח:
 [בברכה] ת הצלחה בעניניו הכללים והפרטים

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

בברכת רביה פריץ וליא

מכתב כללי-פרטי, י"ב תמוז תשכ"ט:
 [בברכת] ת הצלחה בכה"ע

ע"י משיח צדקנו.
 בברכה רביה פריץ וליא

מכתב כללי פרטי, עש"ק פ' עלי באר ענו לה תשכ"ח:
 [בברכה] לבשו"ט בהנ"ל

רפפורט לונדון

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
 ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ימי הסליחות, ה'תשכ"ח
 ברוקלין, נ. י.

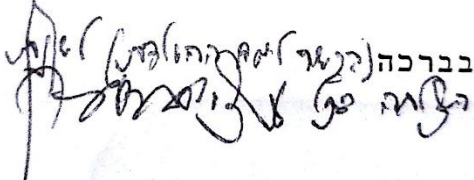
הו"ק אי"א נ"ן יוסף ופריץ
 מזה דוד שי

שלום וברכה!

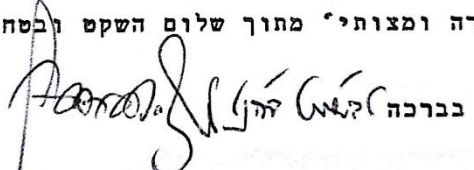
לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל
 כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע
 ברכתי, לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה
 וחתמה טובה לשנה טובה ומחוקה בגשמיות
 וברוחניות.
 אהבה רבה

בברכת רביה פריץ וליא

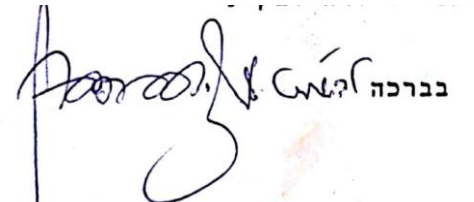
מכתב לשנה החדשה. כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: עוסק בצ"צ כו'; מכל נתקבלו; [בברכת] ת הצלחה

בברכה (קניא רביה פריץ וליא)
 רביה פריץ וליא

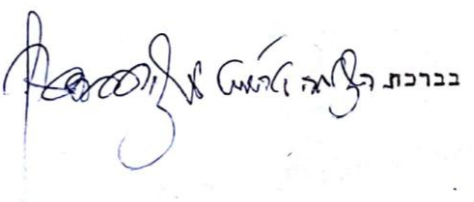
מכתב כללי-פרטי, ר"ח שבט תש"ל:
 [בברכה] [בקשר ליום ההולדת] לשנת הצלחה בכל

ורה ומצותי* מתוך שלום השקט ובטח.
 בברכה רביה פריץ וליא

מכתב כללי-פרטי, עש"ק ואתחנן תשכ"ט:
 [בברכה] לבשו"ט בהנ"ל

בברכה רביה פריץ וליא

מכתב מד' שבט תשל"ב:
 [בברכה] לבשו"ט

בברכת רביה פריץ וליא

מכתב מכ"ח מנ"א תשל"ל:
 [בברכת] ת הצלחה ולבשו"ט

ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה

בי"א שבט תשל"ו יצאה הקבוצה הראשונה של שלוחי קודש לאה"ק. לפני נסיעתם, התעוררה קבוצת חברים, אברכים חסידיים בקראון הייטס – הרב שמואל שיחי' בוטמאן, הרב נחום שיחי' פינסאן, הרב ברוך שיחי' קיובמאן, הרב מרדכי שיחי' קלמנסון והרב דוד שיחי' רפפורט, סב החתן – לשדרג את ענין ההפצה באה"ק ולשלוח עם השלוחים "מצוה טנק" נייד בסגנון אמריקאי, דבר שהיה כרוך בהוצאות רבות והיה בו משום חידוש גדול. ערב הנסיעה, חל שינוי בתכנית והתברר שהמשלוח לא יצא לפועל, והחליטו האברכים הנ"ל לתת את הטנק כמתנה לכ"ק אדמו"ר. בעת ההתוועדות דיו"ד שבט, ניגשו חברי הקבוצה לכ"ק אדמו"ר ומסרו לו את המפתח לטנק (תמונה מהמעמד מתפרסמת כאן לראשונה). הרבי הגיב ואמר: "שיקט עס מיט די וואס פארן. התורה חסה על ממונם של ישראל". והוסיף: "אבער גיט זיי א צווייטן שליסל, ווייל מיין שליסל גיב איך ניט אפ". וסיים: "מי שיש לו מנה רוצה מאתים". בהגיע הטנק ליעדו הוא עשה רושם חזק ברחבי הארץ. הרבי גם הורה בפרטיות איך ומתי להשתמש בטנק.

מעריב

בדומה לניידות חב"ד השוכבות בחוצות ניו-יורק, שלח הרבי מלובאביץ לארץ מכוניות קאראוניס מפוארות, שייצעו בהפצת תורת חב"ד ברחבי הארץ ובמחנות צה"ל. הקאראון מצויד במזנון-אוויר, שירותים, ברזי שתיה ועוד, והוא ישמש גם בית-כנסת נייד. (צילום: גרשון אלעסון)

בכ"ד אד"ר תשל"ו פורסם ע"ד הטנק בעיתון "מעריב"

מסירות לחינוך יהודי – מרת מרים ע"ה ניומאן

מרת מרים ע"ה ניומאן, סבתא רבה של החתן, פעלה במרץ גדול בשדה החינוך היהודי. היא ניהלה את ה"Released Time" במקומה ואף הקימה "Shaloh House" באזורה וכו'. בכל פעולותיה היא עמדה בקשר עם כ"ק אדמו"ר ובמשך השנים זכתה היא ובעלה לקבל כו"כ מכתבים על אודות עבודתה בקודש. באדיבות בנה, הרב יצחק שיח' ניומאן, סב החתן, שמחים אנו להגיש כמה ממכתבים אלו בעמודים הבאים

א. חינוך ילדים כדבעי

מכתב בהמשך לזה שרשמו ילדיהם בישיבת אחי תמימים ליובאוויטש, על אף הקושי שבזה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן

ביה ה"י שבט, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

Mr. and Mrs. Philip Newman
21 Supple Road
Roxbury, Mass.

Greetings and Blessing:

I was pleased to hear of you through Rabbi Simpson. I was especially gratified to hear of the care and devotion you are giving to the upbringing and Yeshivah education of your children, irrespective of difficulties.

The proper upbringing of Jewish children has always been the greatest concern of Jewish parents. Nowadays, after the terrible upheavals in the world and the perplexities besetting the youth, with harmful influences from outside, it is a vital necessity to give the children the proper Jewish education, and no sacrifices can be too great.

Especial care must be taken with regard to young children. For education is like the planting of a seed. The slightest defect in the seed, the like of which in the grown tree would be of little consequence, assumes major proportions in the case of the seed, to the extent of crippling the tree that is to grow from it.

May the Almighty give you lots of Nachas, Yiddish Nachas, from your children, and amply reward you for the sacrifices you make to give them a Torah-true education.

With blessing

M. Schneerson

ב. "משמח מאד לשמוע ע"ד פעולותיך לחינוך עטה"ק"

מכתב בקשר לעבודתה ב"Release Hour"

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהו
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
19th of Adar, 5721
Brooklyn, N. Y.

Mr. & Mrs. Newman
21 Supple Rd.
Roxbury, Mass.

Greeting and Blessing:

It was very gratifying to me to hear about your good activities in your work for Chinuch Al Taharas ha-Kodesh. I hope and pray that you will continue to carry on your good work with an evergrowing measure of success, and in good health and contentment. Your accomplishments in the past will surely stimulate you to increased efforts in the future and you will serve as an inspiring example to others.

Needless to say, the Mitzvah of Ahavas Yisroel, especially as it is expounded in Chassidus, is one of the most basic foundations of our Jewish way of life. It is known that the Baal Shem Tov said that G-d's love for each and every Jew is infinitely greater than the love of parents for their one and only child born to them in their old age, and it is the privilege and duty of every Jew to do everything possible to bring G-d's children closer to their Father in Heaven, and never give anyone up as lost.

Having just celebrated the happy Festival of Purim, I trust that it has brought a new measure of inspiration and joy to you and to your work, including also the great cause of the religious Released Time Program, and may the ranks of those who help grow, and the forces of opposition diminish until there is a complete reversal from darkness to light and triumph, in the words of the Megillah "And for the Jews there was light, joy, gladness and glory."

Hoping to hear good news from you always,

With blessing,

ג. ביטול טענת המתנגדים ל"Release Hour"

גודל הפעולה שאפ"ל על ידלד יהודי בזמן קצר

HYacinth 3-9250

By the Grace of G-d
5th of Iyar, 5721
Brooklyn, N. Y.

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

The Newman Family
21 Supple Road
Roxbury, Mass.

Greeting and Blessing:

I was pleased to receive your letter of Rosh Chodesh Iyar, in which you write your experience of a "chance" meeting with a Jewish girl, and the far-reaching results that it has led to in bringing her closer to her Jewish heritage. It is gratifying to note that you did not fail to see in this the intervention of the Divine Providence which extends to each and every one individually.

You will also be encouraged to see how every Jewish person, no matter how far estranged from the Jewish sources, is yet sensitive and responsive to the proper influence. I hope this will encourage you in your good work to exercise your utmost influence in this direction.

As we are now in the days of Sefirah, it is well to bear in mind that these days also emphasize the above lesson in regard to the great Sage, Rabbi Akiba and his disciples. For you surely know the story of Rabbi Akiba, who had 24,000 students, all of whom, unfortunately, died during the period of Sefirah, and, as our Sages relate, "The world was desolate." However, subsequently, Rabbi Akiba had five students, and these five individuals laid the foundation for the whole future of the Mishna and Talmud, and thus ensured the survival of our people. This story which our Sages recorded for a purpose, namely, that we should learn something from it in our own daily life, emphasizes the importance of every individual in the survival of our heritage, for no one can tell whether the particular individual Jewish child, boy or girl, may be one of such five students as Rabbi Akiba had.

Your experience should also serve as a complete rebuttal of those who oppose or are indifferent to such work as the Release Hour, minimizing the effect that one hour a week can have on a child, and at the same time making all sorts of false calculations to discourage making contact with Jewish children, for the sole effect of such an attitude is simply to deprive Jewish children from the only opportunity they may have to make contact with Jewish life.

May G-d bless you in your good work and influence, and may you go from strength to strength. Hoping to hear good news from you always,

With blessing,

M. Schwartz

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
29nd of Iyar, 5721
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Miriam Newman
21 Supple Road
Roxbury, Mass.

Blessing and Greeting:

Thank you for your letter of April 28th. In the mean-
time, you have no doubt received my letter in reply
to your previous writing.

With reference to the paper on "Circumcision" entitled
The Beautiful Jewish Baby Boy is Born, it was only a
few days ago that the article was given to me. I ex-
pressed my comments and observations regarding this
paper to Rabbi Hecht, who no doubt has conveyed same
to you. May G-d grant that this, too, contribute to
the efforts to strengthen and spread true Torah-Yiddish-
keit everywhere, including your community, along with
your other activities in this field, especially in
behalf of the Jewish children.

Hoping to hear good news from you always,

With blessing,

By *Miriam Newman*

Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
27th of Nissan, 5722
Brooklyn, N.Y.

Mr. and Mrs. M. Newman
21 Supple Road
Roxbury, Mass.

Greeting and Blessing:

I appreciate the good wishes and sentiments, on the
occasion of my birthday, which reached me on Chol HaMoed.
My acknowledgment therefore had to be postponed until after
Yom Tov.

As our Sages declare on the basis of the Torah, "he
who blesses others is himself blessed of G-d," may you and
yours be blessed with all good. Your work to strengthen
Yiddishkeit at the root, namely, the education of the young,
which will bear good fruits and fruits of fruits for genera-
tions to come, will stand you in good stead to have much
Nachas from your own dear ones, in good health and for long
life.

With blessing, *M. Schneerson*

ו. "על אף שאי"ז לרוח. . תחושת הצניעות האמיתית שלך"

בקשר למה שלא הופיע שמה ברשימת פעולות

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
Erev Shovuoeth, 5723
Brooklyn, N. Y.

Mr. and Mrs. . . Newman
21 Supple Road
Roxbury, Mass.

Greeting and Blessing:

I was pleased to receive a report of the Lag B'Omer gathering and children's parade, and about your helpful work in this connection.

At this time, before Shovuoeth, the Season of our receiving the Torah, I send you my good wishes for an inspiring festival, and to receive the Torah with joy and inwardness.

With blessing *M. Schneerson*

Shaloh
P.S. The following remark is addressed to Mrs. Newman particularly. I have read the press reports about the activities of the P.T.A. etc., and while I have noticed various names mentioned in connection with this good work, I was surprised not to see your name mentioned. Inquiring about this omission, I was informed that since you edit these press releases etc., you have been omitting your name. Needless to say, modesty is a very fine quality, especially as it is explained in the teachings of Chassidus. However, there are times when modesty may be out of place, and this is a case in point. For, the mention of your name, will surely encourage your friends to follow your example. I trust, therefore, that in the future you will change your policy in this matter, and although it might not be in keeping with your character and sense of true modesty, I hope you will do it for the benefit of the cause.

כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: Shaloh

ז. "אני בהחלט מחשיב אותך במקום נכבד [בנשי חב"ד]"

תודה לכתיבה ע"ד פעולותיה בשל"ה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
27th of Shevat, 5724
Brooklyn, N. Y.

Mrs. Miriam Newman
60 Tennis Rd.
Mattapan, Mass.

Blessing and Greeting:

After not having heard from you for a long time, although I have been inquiring after you through mutual friends from time to time, I was pleased to see your husband at the Far-brengen.

Thank you very much for your letter of the 21st of Shevat. Although I receive periodic reports about the work of the Shaloh in your community, it is not the same as receiving direct and firsthand information. It is gratifying to hear about this work, and especially about your growing participation which, I understand, has been an inspiration to others.

I appreciate also your taking the trouble to send me the various enclosures which certainly reflect the progress of the work. I trust that whatever drawbacks there may have been have been completely removed, and that the work will continue to enjoy a steady pace of growth and expansion. Certainly you and your coworkers, who have been the initiators of this work and continue to be the stimulating spirit behind it, have a great and everlasting Zechus, which will stand you and yours in good stead, to be blessed by G-d in every respect.

It is possible that you have already seen my Chanukah message to Chabad women, among whom I certainly consider you in a prominent place. However, I enclose, nevertheless, another copy, of which you will always be able to make good use.

With blessing

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט - י"א טבת ה'תשע"ט

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
3rd of Iyar, 5725
Brooklyn, N. Y.

Mr. & Mrs. P. H. Newman
60 Tennis Road
Mattapan, Mass.

Greeting and Blessing:

After not hearing from you for a long time, I received your letter of the 26th of Nissan. When visiting the holy resting place of my father-in-law of saintly memory, I will remember your sons in prayer, for the fulfillment of their needs.

Your activities to spread and strengthen Yiddishkeit in your community, and especially through the Release Time program in Boston, activities which I trust you will continue in a growing measure, will surely stand you and yours in good stead to have true Nachas, which is Yiddish Chassidish Nachas, from each one of your children, and from all of them together.

With blessing *M. Schneerson*

SCHNEERSON
Brooklyn, N. Y.

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
11th of Nissan, 573
Brooklyn, N.Y.

Mr. & Mrs. Pesach Chaim Newman
60 Tennis Road
Mattapan, Mass. 02126

Greeting and Blessing:

On the occasion of the forthcoming Yom-Tov Pesach, I send you my prayerful wishes that the Festival of Our Freedom bring you and yours true freedom, freedom from anxiety material and spiritual, from anything which might distract from serving G-d wholeheartedly and with joy, and to carry over this freedom and joy into the whole year.

Wishing you and yours a kosher and happy Pesach,

Cordially *M. Schneerson*

Your letter was duly received.

מקדש ישראל

אגרות וכתבי יד קודש

בעניני שידוכין ונישואין

באדיבות JEM. ט"ז שבט תשע"ב. הרב יוסף יצחק שיח' רפפורט, אבי החתן, ביחידות כללית לחתנים וכלות, מוסר פ"נ ומקבל דולר מהרבי

"הנני בזה להביע ברכתי מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות"
- ברכת כ"ק אדמו"ר לחתונה

א. מכתב למכון היהודי לחתנים וכלות

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
27th of Marcheshvan, 5726
Brooklyn, N. Y.

Jewish Institute For Brides & Grooms
5200 Cote St. Catherine #7
Montreal, P.Q., Canada

Greeting and Blessing:

Your letter reached me with some delay. Thank you very much also for the enclosures dealing with your activities and programs.

I hope that you are making efforts not only to maintain your activities in high gear, but also to extend them from time to time. For, needless to say, a marriage in Jewish life is an institution which is called Binyan Adei Ad - an "everlasting edifice". And in order that it should be so, it is necessary that everything connected with a marriage of a bride and groom should be in full compliance with the instructions of our Torah, which is called Toras Chaim, because it is not only the source of everlasting life in the Hereafter, but also the true guide in life on this earth. The analogy of a marriage to an "everlasting edifice" is not merely a figure of speech, but there is an important idea and instruction in it. It is that just as in the case of any structure, the first and most important thing is to ensure the quality and durability of the foundation, lacking which all the efforts put into the walls and roof and decorations, etc., would be of no avail, and so it is in regard to a Jewish marriage which, first of all, must be based on the foundation of the Torah and Mitzvoth, then follows the blessing of the joy and rejoicing of the beloved couple for the rest of their life.

In view of the above, it is also clear that there is a standing obligation upon everyone to help a bride and groom to establish such an everlasting edifice, and it would be totally unjustified to think that it is a matter of their own personal life, in which no one has a right to interfere. Surely when one sees someone bent on harming herself or himself, or about to do something which might lead to self destruction, G-d forbid, one will not consider it "interference" or "encroachment" to try to prevent that person from harming himself. Similarly, when there is an opportunity to help someone with a lasting benefit, surely it is an elementary duty so to do, how much more so where the benefit is a truly everlasting one.

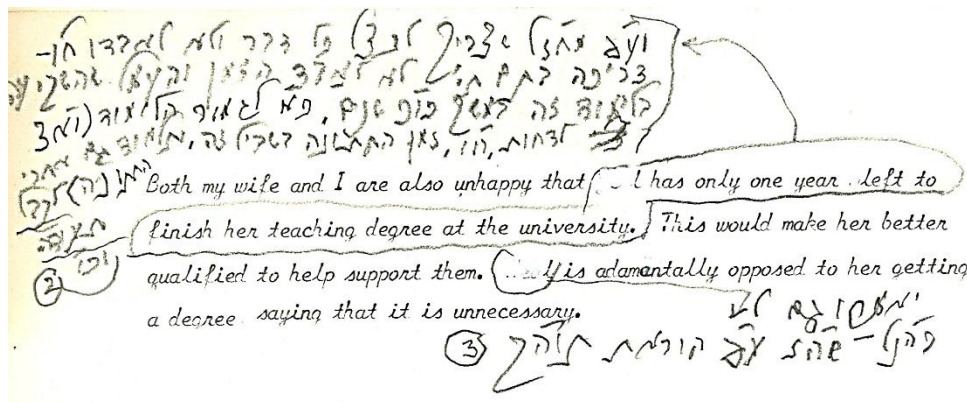
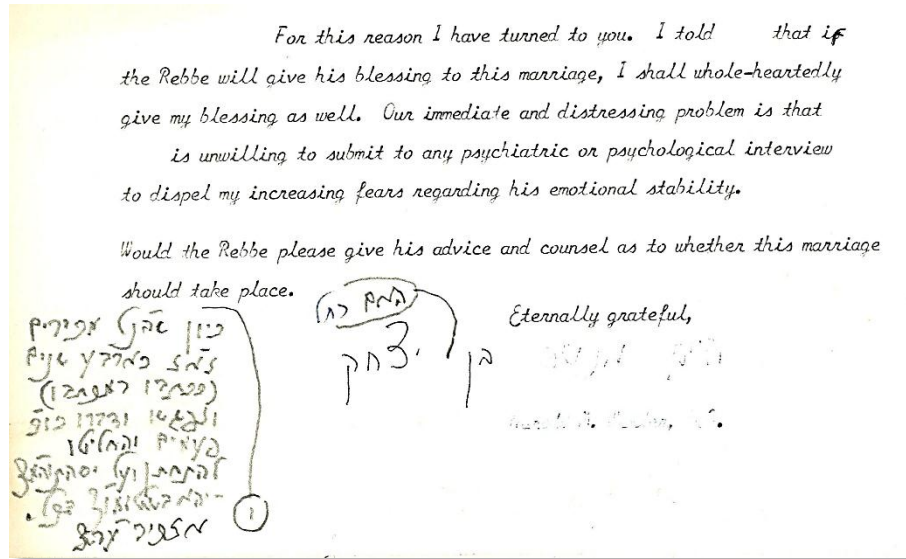
I send you my prayerful wishes to continue your good work in helping young couples to establish truly Jewish homes, homes that are illuminated with the light of the Torah and Mitzvoth, above all with the observance of the laws and regulations of Taharas Hamishpocha. May you do so with deep inspiration and with ever growing Hatzlocho.

With blessing *M. Schneerson*

כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: and their children

ב. חששות פסיכולוגיות בשידוך; ניצול כל דבר

הכתי"ק שלפנינו התפרסם בעבר בתשורת שפירא, תש"ס, וכאן בא לראשונה עם פענוח

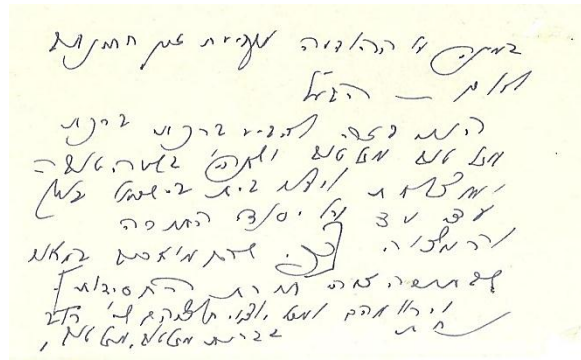
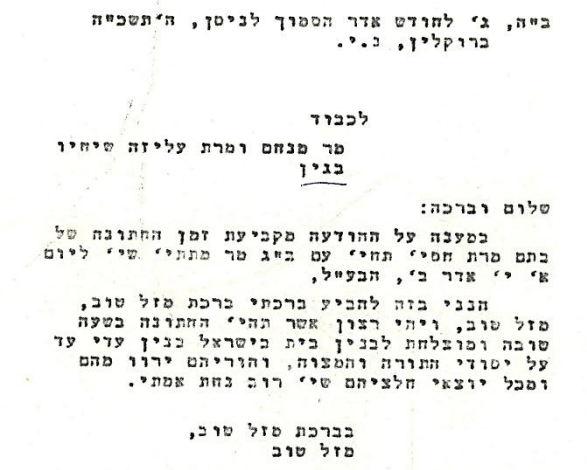
במכתב השואל: "אמרתי ל... שאם הרבי יתן את ברכתו לחתונה הזאת, אתן את ברכתי אף אני בלבב שלם. בעייתנו העכשווית והמצערת היא ש... לא מוכן ללכת לשום ראיון פסיכיאטרי או פסיכולוגי להפיג את פחדיי הגוברים על יציבותו הרגשית. האם הרבי יתן בבקשה את עצתו וייעוצו אם חתונה זאת תיערך. אסיר תודה לעולם ... בן יצחק. ע"ז ענה כ"ק אדמו"ר: 1. כיון שהנ"ל מכירים זא"ז כארבע שנים (ככתבו במכתבו) ונפגשו ודברו כו"כ פעמים והחליטו להתחתן על יסהתומ"צ - יהא בשטומו"צ בכל. אזכיר עה"צ במענה למה שכתבו שלבתם נשארה רק עוד שנה לסיים את תואר ההוראה שלה באוניברסיטה: 2. וע"פ מחז"ל שצריך לנצל כל דבר ולא לאבדו ח"ו - צריכה בתם תי' לא לאבד הזמן והעמל שהשקיעה בלימוד זה במשך כו"כ שנים, כ"א לגמור הלימוד (וא"צ לדחות, ח"ו, זמן החתונה בשביל זה, ותלמוד גם אחרי החתונה) לקבל תעודה וכו' "

במענה למה שכתבו ש... מנוגד לחלוטין להוציא תואר, באמרה שאין זה מוכרח: 3. יאמרו גם ל.... כהנ"ל - שה"ז ע"פ הוראת תוה"ק

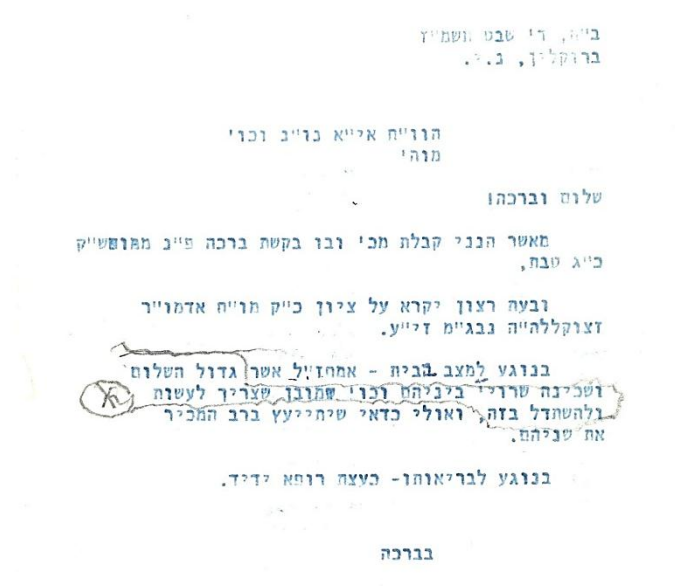
השואל כתב את שמו ושם אביו. וע"ז העיר כ"ק אדמו"ר: [בן] האם. המזכיר הוסיף את שם אמו - רחל.

ג. ברכה לחתונת בת מנחם בגין

לימין, טיוטה שכתב הרנ"מ למכתב ברכה לחתונת בת מר מנחם בגין. כפי שאפשר לראות, הוא כתב את הנוסח הרגיל בכגון דא. אולם כ"ק אדמו"ר צוה להשמיט את השורה "כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות", כפי שסימן הרנ"מ לעצמו בחצאי ריבוע. וכן נכתב במכתב שנדפס בפועל

ד. גדול השלום

במכתב מענה לעצה בשלום בית, היה כתוב: "בנוגע למצב הבית - אמחז"ל אשר גדול השלום ושכינה שרוי' ביניהם וכו' שמונ' שצריך לעשות ולהשתדל בזה, ואולי כדאי שיתיעץ ברב המכיר את שניהם". כ"ק אדמו"ר שינה "הבית" ל"בבית" והורה להשמיט כל המאחז"ל, כך שנקרא: "בנוגע למצב בבית - אולי כדאי שיתיעץ ברב המכיר את שניהם"

ספרא דמלכא

אגרות וכתבי קודש אל ואודות
הרב ניסן מינדל ע"ה

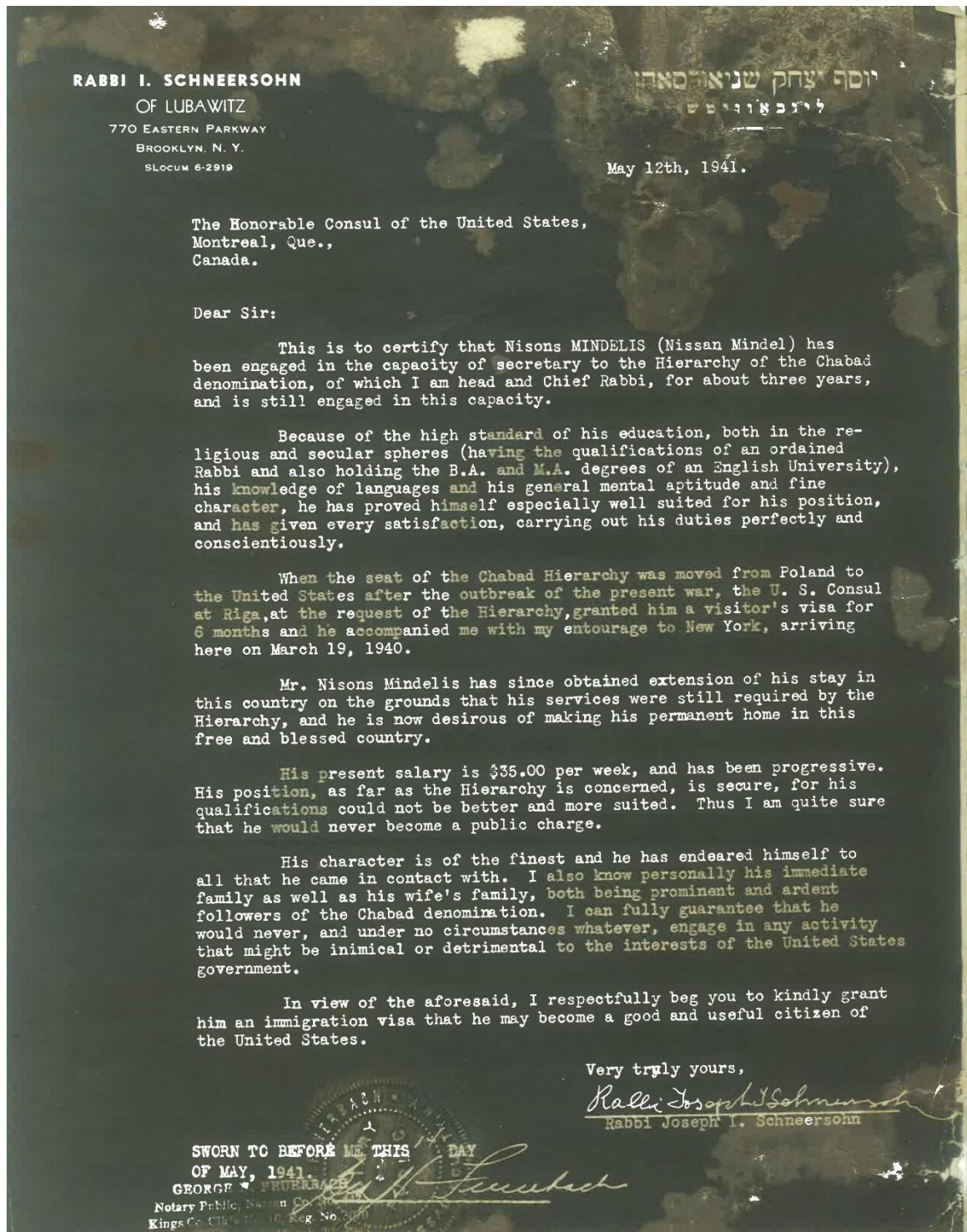

כ"ט אלול תשמ"ז. הרב ניסן מינדל ע"ה, הסבא-רבה של הכלה, מוסר פ"ג לרבי

נודע בשערים זכותו של הרב ניסן מינדל ע"ה שזכה לשמש רבות בשנים כמזכיר וסופר המלך, כמו גם בעוד תפקידים חשובים בשליחות רבותינו נשיאינו. כבר נשתברו הקולמוסים בתיאור עבודתו הנפלאה והמסועפת על כל מקצועותיה והלא הם כתובים על ספר בכמה מקומות. בעמודים הבאים יופיעו אגרות וכתבי קודש הקשורים להרנ"מ, ודי בהם ללמד על החביבות הגדולה שרחשו אליו כ"ק אדמו"ר הריי"צ ואחריו כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

א. "ממלא את תפקידיו בצורה מושלמת"

מכתב המלצה לקונסול האמריקאי במאנטרעאל

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN, N. Y.
 SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
 ליוכאווים

כ"ה, כ"א אלול, תש"ב
 ברוקלין

ידידי ור"ח אי"א מו"ה ניסן שי'
 שלום וברכה;

במענה על מכתבו, תודה עבור סכתבו ועבור החוברות, בהנוגע להעתקת סכתבי לר"נ כהן שי' לאנבולית טוב הרבר שספר לחתני הרב רמ"ם שליט"א, וישלח העתקה אחת לר"נ כהן שי' ובכנוגע להפצתה בכלל ימסור בשמי לחתני שליט"א הנ"ל שבנני מוסר הרבר על דעתו. ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה הנני בזה לברכו אותו ואת ב"ב יחיו, בתוך כלל אחב"י, עליהם יחיו, בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשפיות וברוחניות.

הדו"ש ומברכו.

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
 770 EASTERN PARKWAY
 BROOKLYN, N. Y.
 SLOCUM 6-2919

סוף יצחק שניאורסאהן
 ליוכאווים

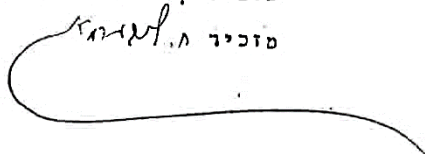
כ"ה, ד'אדר, תש"ג
 ברוקלין

ידידי הנכבד ור"ח אי"א מו"ה ניסן שי'
 שלום וברכה!

בבקשה לטאול בטעלעפאן אצל מר שווארץ שי' דירקסור לאירופא בדזשאינט אם יודע הוא היכן נמצא כעת הרב שניאורסאהן שי' מפאריז שהי' מסך זמן בווישי ואח"כ במארסעיל, ומה נעשה עם הקולונילילדים שהי' מנהלה, בן אולי יודע הוא האכ"נ נמצא מר יצחק שניאורסאהן שי', אפטר הב בליסבון או במקום אחר.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר ה. אגמא

ג.

בקשות לידיעות
 על קרובי משפחתו

ד. "מיינע בעסטע פריינד . . מר. מינדעל"

מכתב לבבי למר יוליוס סטולמאן לעידוד עבודתו בקודש
(ראה בארוכה אודותיו בתשורה מנקר-שפירא, כ"ג סיון תשס"ו)

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN, N. Y.
SLODUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ח'אדר, תש"ד
ברוקלין

ידידי הנכבד והנעלה, בעל מדות טובות
מר יוליוס שיסטולמאן,

שלום וברכה!

היינט, מר סטולמאן, איז דער לעצטער טאג פון דעם פערטען יאר זינט מיר האבען זיך פערזעגליך געטראפען - ס'אדר ת"ש - און אונזער גרונד געפיהלען האבען זיך צום ערשטען מאל צוזאמענגעשלאסען אין א גייסטיגע בונד און אין א נפש-פערשטענדעניש וואס איז העכער פון ווערטער.

נאך זייענדיג אין אייראפא, האט מיר אונזער ליעבער פריינד מר. קאווען געשריבען וועגען אייך, מר. סטולמאן, און ווי פון א פערבאר-גענעט גייסט-דרוק האב איך געפיהלט אז איר זייט דער יעניגער וואס די השגחה עליונה-געטליכקייט-האט אייך בעשאנקען מיט א אינערליכער אונשאצבארער קראפט וואס איר קענט זיין בעגליקט צו בריינגען א גרויסע אונשטערבליכע אייביגע ליכט צו אונזער פאלק. קומענדיג, ס'אדר, אין אמעריקא און טרעפענדיג זיך מיט אייך, מר. סטולמאן, צום ערשטען מאל איז מיר-צו מיין גרויסער הארציגער פריינד-קלאר געווארען אז מיין אינערליכער געפיהל האט מיר ריכטיג פארגעזאגט וועגען אייך, און איך בין געווען העכסט גליקליך צו טרעפען זיך מיט אייך, מיט דער טיעף גייסטיגער האפנונג אז אונזער צוזאמענקומען וועט בריינגען די אייביגע ליכט צו אונזער פאלק.

אבער אזא גרויסארטיגע אונטערנעמונג מוז האבען א גרויסע פארבערייטונג, אום אז מיט ג-ט'ס הילף זאל די אונטערנעמונג זיין מיט דעם ריכטיגען ערפאלג. פיר יאר זייט האב איך שווער געהארעוועט אויף דער פארבערייטונג, מיט ג-ט'ס הילף איז דורך מיין ווירדיגען איידיים הרב שניאורסאהן, אונזער ליעבער פריינד מר. קאווען און מיין בעסטע פריינד מר. חאדאקאו און מר. מינדעל געשאפען געווארען דער אויפריכטיגער געזונטער באדען פאר דער גרויסער גייסטיגער ארבעט וואס איר, מר. סטולמאן, זייט אויסדערוועהלט פון דער השגחה עליונה צו בריינגען אין לעבען מיט מיין אנטהיל אין דער ארבעט מיט גרויס גליק.

היערמיט לאד איך אייך איין, מר. סטולמאן, אויף קומענדיגער וואך, דאנערשטאג כ"ח אדר - 3/23 - צו מיר און מיר וועלען זיך אי"ה טרעפען מיט מיין איידיים הרב שניאורסאהן און אונזער ליעבער פריינד מר. קאווען און אונזער מיטארבעטער מר. מינדעל צו קאנפערירען איבער דער וויכטיגער מיט ג-ט'ס הילף אונטערנעמונג.

מיט די בעסטע גרוסטען און וואונסען
אייך און אייער פאמיליע

המכבדו ומברכו

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ד'טבת, תש"ה
ברוקלין

ידידי עוז הנכבד והכי נעלה וו"ח אי"א מו"ה ניסן שי
שלום וברכה!

במענה על מכתבו נהניתי במאד מאד ר"ה אשר רעיתו
תהי' מסמכת לתרום את הזכרונות לאנגליה, וצדיכים לזרו את סר
מעקלער שי'יברבר שלוח העתונים, וצדיכים לשלחם קסעא קסעא,
והשי"ת יעזר לרעיתו תהי' בהדרוש לה בגשם וברוח;

בדבר בקשתו אודות עודענינים מחיי הוד כ"ק אדמו"ר
הזקן, בודאי נמצאו עוד רטימות אבל מפורות המה ואי אפשר לי
כעת לאספן ובעז"ה יבאו בכתבי הזכרונות כאשר אגמור אי"ה אף
התקופה של הרה"ק ר' ברוך וחותנו הרב ר' אברהם מליאזנא, משפחתו
ומשפחת אשתו ומחיי גיסו הרה"ג ר' יוסף יצחק נ"ע עד ח"י אלול
תק"ה אשר בזה הנני מקוה לסיים חלק שני מהזכרונות-סלפי השערות
יכול ספר שלם כמו חלק הראשון-ואז בעז"ה יאסדו חלק שלישי
מחיי הוד כ"ק אדמו"ר הזקן, ילדותו בהרותו נשואיו והליכתו
למעורטש וכו'.

ובכן לדעתי הנה עבודתו הכי נשגבה בתולדות הוד כ"ק
אדמו"ר הזקן נ"ע ימשיך באופן שעוסק עתה ולכשיגמור להצלחה
יכתוב אשר זהו רק קיצור ובטח הזמן הנה בעזרתו יתייעשה
מילואים, והשי"ת יצליח לו ככל מה שהוא עושה.

ידידו הדו"ש ומברכו

ה. עבודתו הכי
נשגבה. . ימשיך"

ע"ד ספר הזכרונות ותולדות
אדמו"ר הזקן

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCUM 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, ד'ניסן, תש"ה
ברוקלין

ידידי מו"ה ניסן שי
שלום וברכה!

במענה על מכתבו שקבל את
בקשתי נהניתי מזה והשי"ת יחזק את
בריאותו וימלא את משאלות לבבו לטובה
ולברכה בגשם וברוח.

בקשה להשיג מעתקת חרוזה
שחולל להעתיק את הזכרונות לאנגליה
תחת השגחתו - ארבע העתקות בב"א -
שכירות המעקל על חשבוני הפרטי
והקאפירייט יהי' על שמו של ידידי
והנני מבקשו להודרו בזה.

אבקשו לדבר במשך השבוע עם
מר מעקלער שי' ולומר לו שהנני עוסק
עכשו בסדור החומר של חלק השני מהזכרונות
שלדעתי יהי' כמו החלק הראשון-אם לא יותר-
ומתצית החומר הנני מקוה אשר בעוד חודש
תגמר העתקתו, והנני רוצה לדעת מאתו אם
יוראיל להעתיק לאידיש ולסדר כמו שעשה
בחלק הראשון ואם ירצה להדפיס במ"ז
פעמים או שלש בשבוע.

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

מזכיר ח. מאגיד

ו. "והקאפירייט יהיה על
שמו של ידידי"
העתקת ספר הזכרונות

כל הזכויות שמורות

בהמשך למכתב אודות הקאפירייט, מוגשים בזה כמה מכתבים
הקשורים לענין זה ומדגישים את החשיבות שניתן לשמירת זכויות היוצר

Adar 22, 5728
March 22, 1968

The Jewish Press
2427 Surf Avenue
Brooklyn, N.Y.

Dear Sir:

In your issue of today's date, there appears an article on p. 15, under the caption "Let My People Go - The Story of Passover," by Leo Gartenberg. We are amazed to find that this is a verbatim reproduction - word for word and paragraph for paragraph - from our copyright publication, The Complete Story of Passover, by Nissan Mindel.

Needless to say, in addition to this being a most unethical practice, to say the least, it is also a clear infringement of our copyright.

Inasmuch as this sort of thing has happened before in your Weekly, we are impelled to reiterate our insistence that you respect our copyright material and under no circumstances use any of our material without first obtaining our permission to do so.

If you wish to continue the said story in your publication, you may do so only if due credit is given to the source, namely: "By special permission of the Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc., from The Complete Story of Passover, by Nissan Mindel."

We are not prepared to tolerate any further infringement of our copyrighted publications.

Sincerely yours,

Rabbi M. A. Hodakov
Director

D.H. 15th of Sivan, 5731
Long Beach, N.Y.

Mr. Dov Ber Perrin
67 Scholes Lane
Prestwich, Lancs.

Dear Mr. Perrin:

It has come to my attention that Anash in England plan to reprint the Tanya with the English translation. I do not know exactly who is in charge of this project, but I believe you are taking an active part in it. Hence my letter to you.

I trust you know that I hold copyright to the translation of the first part of the Tanya with Introduction, and that the copyright is still in force. I do not recall having been approached for permission to use this copyright, or having given it either in writing or orally. Please bring this matter to the attention of those who are in charge of the project, if such a project is indeed seriously considered.

With kindest regards,

Sincerely yours,

Nissan Mindel

כידוע, הזכויות לתרגום החלק הראשון של ספר התניא באנגלית נשמרו בידי הרב ניסן מינדל ע"ה בתשכ"ב (ראה הצילומים בעמוד הבא). בתשל"א, כשניגשו אנ"ש דאנגליה להדפיס התניא עם תרגום אנגלי בהוראת כ"ק אדמו"ר, לא ידעו מזה ולא ביקשו ממנו רשות. ועל זה חליפת המכתבים שלפנינו

for all ages in twelve languages

Directors Rabbi N. Sudak
Rabbi I. H. Sufrin

Lubavitch Publications Lubavitch House 109-115 Stamford Hill London N16
Telephone 01:800:0022

23rd Sivan 5731

Rabbi Nissan J. Mindel
238, East Walnut Street.,
Long Beach, N. Y. 11561.

Dear Rabbi Mindel ☺,

Your letter of the 15th Sivan was passed on to me by Mr. Dov Ber Perrin ☺. With regard to the points raised therein, you are correct in stating that it is the Anash of England who are participating in this project, therefore there is no single person in charge.

When the Rebbe shlita gave us instructions to reprint the Tanya with a page by page English translation, we, perhaps mistakenly, took it for granted that there would be no further need for us to ask Kehot Publication Society or yourself for the rights to print. Apropos, when I spoke to you several weeks ago telephonically, you made no mention of the points made in your letter.

However, as you are the holder of the copyright to the translation and Introduction of the first part of Tanya, I formally ask for your written consent to enable us to use your work for our edition. I believe I made mention of the fact that the American spelling will be substituted by the English, and that the mistakes which currently appear, will be corrected. Also, that references will be made to the individual translators at the appropriate points.

As you are aware, we have been requested to complete this project as soon as possible, therefore I trust you will treat this as a matter of urgency.

Yours sincerely,

DOV BER PERRIN

BTCHONON ZVI GORMAN . *B Perrin*
(writer) . *BTCHONON*

c.c. The Lubavitcher Rebbe shlita.

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCON 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

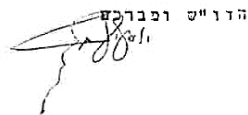
ב"ה, י"ד אלול, תש"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד ידידי הרבנים, עסקנים ובע"ב
בארצות איראפא,
הזעליהם יהיו,

שלום וברכה!

בזה הנני מטלא את ידי ידידי הנכבד והנעלה ונ"ח אי"א מוה"ר ניסן שי'מינדעל, הנוסע אי"ה ימים אלו צלחה לאיראפא לאיזה זמן, לאסוף ידיעות מפורסות אודות המצב הכלכלי והרוחני כל אהב"י בארצות איראפא המשוחררות ואודות העזרה הדרושה להם, ולבא בדברים עם כל מי שימצא לנכון כדי לסדר הקשורים הדרושים ביני וועד העזרה המרכזי ליהודי איראפא שישדתי כאן בעזה"י-כצד אחד, ובין היהודים וטנהיגי הטבה איראפא מצד השני. ובזה הנני מבקש את כל מי אשר נר ניסן שי'מינדעל הנ"ל יפנה אליהם, לעזור לו בין בהשגת הידיעות והקשורים הנ"ל ובין בדבר הוסטת סיוע ליהודי איראפא.

והנני מברך את כל המסייעים בזה בברכת כתיבה וחתימה טובה לסנה טובה וטהורה בגטות וברוהניות.

הדו"ש ומברכה

ז. "הנני ממלא את ידי ידידי הנכבד והנעלה"

מכתב המלצה לרבני ועסקני אירופא

RABBI J. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ
770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN 13, N. Y.
SLOCON 6-2919

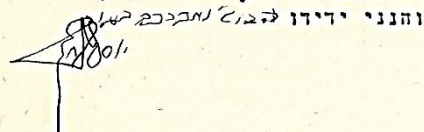
יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה כ" כסלו תש"ח.
ברוקלין.

ידידי הנכבד ו"ח אי"א מוה"ר ניסן שי'

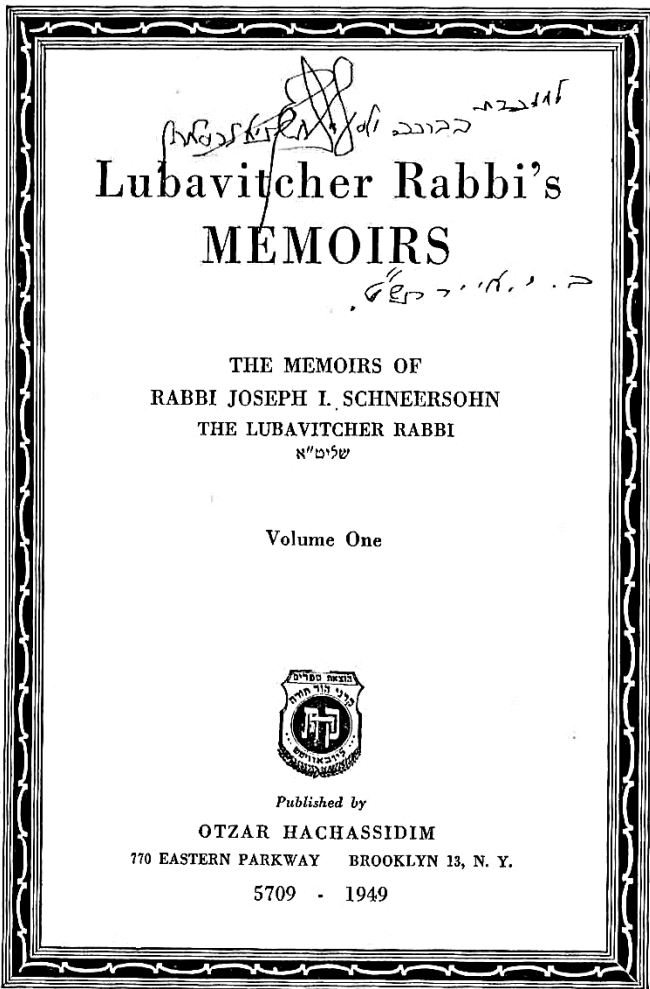
שלום וברכה!

במענה על כתבו שהחליפו בית דירתם הנני מברכם בברכות נעימות כי יחזק השי"ת את בריאותו ובריאות זוגתו הכבודה תחי' וישמח את לבבכם בחיים נעימים ובהצלחה גדולה בעבודתכם בגשמיות וברוהניות. אודות הרצאותיו על הנושא "תולדות החסידות וערכה" טוב הדבר ונכון אשר יעריכם בכתב, אמנם במכתבו אינו כותב אם על הנושא החסידות הכללית או חסידות חב"ד, בכל אופן כללות הנושא נכון הוא וחשוב מאד והנני מקווה אשר בעתיד הקרוב אי"ה אקבל חומר מסודר בענין זה, וחתני הרח"ג הרח"ח הרמ"ש שליט"א וידידי בודאי ימלאו חפצי בזה לסדר החומר כדרוש.

והנני יודו לזכות ומברכה

ח. "וחתני.. וידידי בודאי ימלאו חפצי בזה"

ברכות להחלפת דירה
והוראות לעריכת הרצאותיו

ט. "למזכרת בברכה"

הקדשה שכתב כ"ק אדמו"ר הריו"צ
להרנ"מ בספר הזכרונות באנגלית
י' אייר תש"ט

March 25th, 1943.

To the Jewish Communities
in South America,

Greetings:

This is to introduce to you Rabbi Hissan J. Mindel, Executive Secretary of the Merkos L'Inyonei Chinuch, who is visiting South American Jewish communities for the purpose of making a study of the religious education and training of Jewish children in those communities.

We shall greatly appreciate every courtesy extended to him to enable him to get personally acquainted with the Jewish religion classes and schools, teachers and teaching methods, curricula and textbooks, and other matters pertaining to the religious education and training of the Jewish children in your worthy community.

This information is greatly desired by our statistical department, as well as with a view to possibly making the facilities of our organization available to you for the benefit of your children.

With Torah greetings,

Very sincerely yours,

Rabbi Mendel Schneersohn,
Chairman, Executive Committee

RMS:OZ

י. "מאד נעריך כל
אדיבות שתראו אליו"
מכתב המלצה לקהילות היהודיות
בדרום אמריקה

ב"ח, ראש חודש שבט, ה'חשב"ח
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הח"ח אי"א נו"ם
בחור סעם ומורם סעם
ורודש טוב לעמו
בעל מרות חרומיו
ענק עץ אבוח
סו"ה שניאור זלמן שליט"א

שלום וברכה:

על של עתה באחי בענין קרובי האחים מינדל שי', שיש להם
שהי אהיות וב"ה במדינתנו מלפנים, שהגישו בקשה לרשיון יציאה
לעלות לאה"ק ח"ו וע"ע פרבו להח להם הרשיון. הענין הי'
בטיטול מר שרגאי שי' וכנראה לא הצליח. ועל פי השמועה
הנה פניה כ' אצל הסגידר וכולי חביא חועלה ממשה.

ותנה אף על פי שבעניני אהבה ישראל אין כ' זקוק לזירוז
מצדי, אבל בהכירי אחרים סבני משפחה זו, ומהם מזכירי הנעלה
והמוטלג מר ניסן שי' מינדל, אשר גם כ' מכירו, ועכשו נמצא
בירושלים אחיו רובער שי' שגם הוא עסקן חשוב ביהדות בריסני'
(והוא יוכל, כמובן, להמציא לכ' כל הפרטים), ומהם אני הן
על שאר בני המשפחה - באחי לכ' בבקשה זו.

ובידעי אח כ', בטוחני שאם אפילו פני' אישית מצדו אינה
חואמה על מאה אחוז עם הפרוטוקול, בודאי שלא יחשב עם זה
ויעשה כל החלוי בו.

לא אביע חודה לכ' על עצם הענין שהרי שכר מצוה מצוה,
אבל אביע חודתי על חזריוח והעשי' בעין יפה ובכל לב.

בכבוד וברכה

יא. "מזכירי הנעלה והמופלג"

בקשה מהנשיא שז"ר לתת
רשיון יציאה לקרובי הרנ"מ

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
Hyacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורטאהן
ליובאוויטש
770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ.י.

By the Grace of G-d
In the "Three Weeks," 5736
Brooklyn, N. Y.

יב. "ידידנו הנכבד, דר. ניסן מינדל"

אהבת ישראל
בבין המצרים

Mr. Yehuda Stulman
870 United Nations Plaza
New York, N. Y. 10017

Greeting and Blessing:

Your esteemed mutual friend, Dr. Nissan Mindel, upon returning from overseas, has conveyed to me your kind regards.

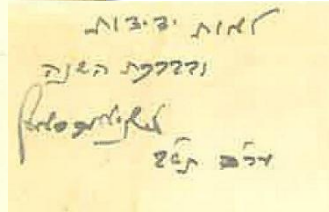
I was pleased to hear from you, especially in this period of the year when reaffirmation of mutual friendship among Jews is particularly timely. For, as you surely know, the Three Weeks (from the Fast of 17th of Tammuz through that of 9th of Av) are associated with the Destruction of the Beis Hamikdosh and with current Golus (Exile), which - as our Sages tell us - were the effects of "causeless hatred." Hence, the way to rectify this and hasten the end of the Exile is through "causeless love" - for Jews to love one another for no personal reason but that we are all truly brothers by virtue of the Divine soul that every Jew possesses, which is "truly a part of G-dliness Above," as explained at length in the Tanya. Hence, every word, thought, and, especially, deed that bring Jews closer together and closer to our Father in Heaven, hastens the Geulo of all our people.

With kindest reagrds
and with blessing, *M. Schneerson*

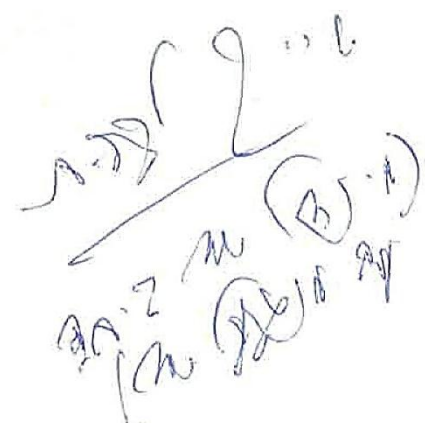
יג. "לאות ידידות ובברכת השנה"

הקדשה שכתב כ"ק אדמו"ר בסידור תורה אור שמסר להרנ"מ כמתנה בער"ה תש"ב

יד. "מינדל שיי"

מענה כ"ק אדמו"ר לשאלה בקשר לסידור תהלת ה' בתרגום לאנגלית: שייך לקה"ת (מינדל שיי' ביחד עם מנגעל שיי')

טו. "לפעול עליו ע"י הרנ"מ שי' שכמדומה מידידיו"

מענה להמוזכר בדו"ח ע"ד פגישת הרחי"ק עם מורה מת"ת קונסרבטיבי

ב"ה, ה' ז' אדר הסי"ח

כבוד הנהלת המל"ח

ביום ג' ה' אדר בקרתי אח העיר פאסיק, נורשירסי. בהחלטה
היחי אצל שמעון באברויסקי שי', הוא ואביו שי' ספרו לי אודות
הרבנים שבחעיר, וגם אמרו איזה שמוח מבעה"ב שכדאי לבקרו.

משם הלכתי לבקר הרב מאזא המנהל של הישיבה קטנה דשם. בה
לומדים 126 תלמידים וחלמידות כ"ץ. הוא בעצמו חניך ישיבת
הפארת ירושלים. אמר שבשנה העבר הי' שמנה גומרים ושלישה מהם
המשיכו לימודם במסודות בנויארק. בשנה שלפני זה הי' י"א גומרים
וששה מהם המשיכו לימודם בנויארק. בשנה העבר השתדל לעשות שיעורים
בערב עבור אלו שגמרו ולא המשיכו לימודם, אבל הפסיק בזה מפני
העדר ההצלחה. אודות הספרים אמר שאפשר שיכניסם להחכניה של
לימודי חול שישחמשו בהם במקום ספרים אחרים אבל עבור
הלימודי קדש משחמש רק בסידור חומש ותנ"ך.

אח"כ בקרתי הרב כאצען. איש זקן, ודר בעצמו עם משפחה
בתו. קיבל אותי בספ"י וכששמע שהנני מליובאוויטש שמת שמחה
גדולה, וסיפר שהאמה שחוא מתנגד, אבל עוד סימי קדם כשהי'
רב בא' מהבחכ"נ בקרעמענטשוג נולד אצלו היבה ודרך ארץ
פנימיות לליובאוויטש בראוחו אופן ההתמסרות של החסידים
שהיו שם לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב וצוקללה"ח נבג"ם זי"ע. ובפרט
היום בראוחו גודל החפשות העבודה הממשיה של ליובאוויטש
בכל פנינות הבל, אין לו תפא להביע גודל החיבה שיש לו
לליובאוויטש ולראשה כ"ק אדמו"ר שליט"א אע"פ שמעולם לא ראה
אוחו.

אח"כ הלכתי לבקר ראבי גערשטיין. א' מהקאנטערנעוועסיין.
אמרו בהמשרד שאחכה מעט עד שיבוא. בנחיים פגש אלי א' ונתן לי
שלום אליכם תמה וענה על שאלתי ששמו דר. נישלאם וחוא א'
מהמורים שם בהח"ה. גם אמר שהי' פעם אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א
ליחירות. אח"כ בא ראבי גערשטיין איש בשנים בינונים ואיש
קר כמעט שמנע עצמו מלדבר. לקח איזה ספרים ואמר שכשיהי' לו
פנאי יעיין בהם לראות אם מהאימים תמה להם.

הלכתי לבקר הרב כ"ץ. בהח"ה שלו לומדים 250 תלמידים
וחלמידות. סיפר שכל היום טרוד באסיפת כספים עבור בנין
ביהכ"נ החדש, שכמעט שנגמרה. בנוגע לספרים אמר שמשחמש
בהספרים של המל"ח ודרוש הוא לספרים אבל מאפס מקום מוכרח
הוא להמחין עד חקיץ שאז יגמר הבנין ואז יפנה להמל"ח.

בקרתי אח"כ את הרב ווינבערגער, בעה שליחה המל"ח
בקיץ השס"ו היחי אצלו בהיותו רב בפארטלאנד, אראגאן. אין לו
ת"ח רק ביהכ"נ. הביהכ"נ שרצה לאחד עם הביהכ"נ של ליובאוויטש
דשם.

יהודא קרינסקי

אני רואה
את הרב
ביום
א' י"ב
ב' י"ג

שמועסן מיט קינדער און יוגנד

אגרות, מענות והגהות

ונלוה אליו

סקירה מקיפה על הקונטרס
אויסגעצייכנט - דערציילונגען אין בילדער

שי"ל ע"י המל"ח בשנת ה'תשח"י

מלווה במכתבים, תמונות והוראות בכתי"ק

א.

קריאה למנהלים ומחנכים להירשם לקבל את חוברות ה"טאקס ענד טיילס"

Attention Principals, Teachers, Educators, Youth Leaders:

The TALKS AND TALES monthly is currently in its twenty-eighth year of uninterrupted appearance.

This unique monthly magazine for young Jewish readers has been acclaimed as an excellent educational medium by educators in all parts of the world. For in addition to English it also appears regularly in Hebrew, Yiddish, French, Italian and Spanish, to make it accessible to all Jewish children and adults everywhere.

The material of the Talks monthly is designed to follow the Hebrew calendar around the year. Each issue contains stories and features which are of special interest in the particular Hebrew month, either in connection with the festivals and special days in the month, or relating to the weekly Torah portions (Sidras) of the month.

Here are some of the main features: "What is Thy Name?" (an explanation of Hebrew and Jewish names, in alphabetical order; their origin. sketches of notable Jewish personalities who bore those names, etc.); "My Prayer" (a discussion of the deeper meaning of the prayers from Siddur and Machzor); "Gallery of Our Great" (a biography of personages in Jewish history); "In Nature's Wonderland" (description of the wonders of Nature, with a moral lesson); "How Good is Your Character?"; "A Chapter from Jewish History"; "Let's Visit" (a travelog or imaginary visit to some country or city, with emphasis on Jewish interest); "A Story" (historical or fictional, with a moral lesson); "Things to Remember" (Jewish laws and customs). Occasionally a "Bible Quiz"; "Test Your Knowledge"; "Events and Dates"; "Tales from Midrash"; etc.

The Talks is not a news medium, to be read and discarded; nor does it accept advertisements. Its material is of permanent Jewish interest, a veritable treasurestore of Jewish interest.

In many Hebrew schools, Talmud Toraha and Day Schools, the Talks magazine is subscribed to in bulk for supplemental reading and class discussion.

The Talks and Tales monthly is obtainable by subscription only, at \$1.50 per year (12 issues, and in a Leap Year - 13).

A sample copy is enclosed herewith.

We urge you to get personally acquainted with this interesting and stimulating educational magazine, and make fullest use of it.

Please fill out and return enclosed subscription blank.

A limited quantity of bound volumes of previous years is available at \$3.00 per volume.

Sincerely yours,
CIRCULATION DEPARTMENT
Talks and Tales
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (212) HY 3-9250

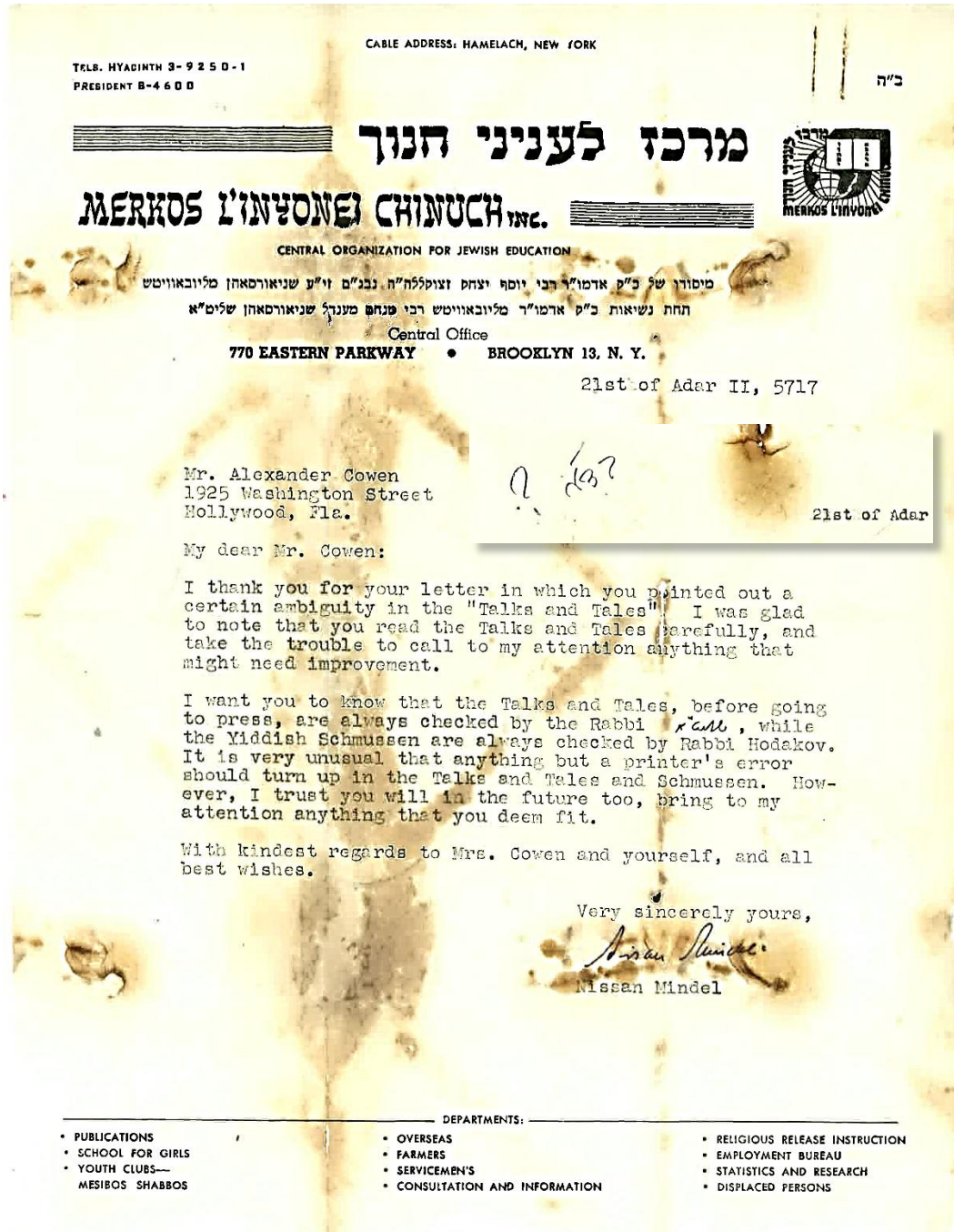
אז עס קומט א קינד אהיים און
דערציילט אז ער האט געזען א בחור
מיט א בארד פארקויפנדיק „טאקס
ענד טיילס“, און דער בחור האט
געוואלט אים אריינרוקן א „טאקס
ענד טיילס“. אבער ער האט זיך
ניט געלאזן, איז ווען ער דערציילט
דאס זיין טאטן צי זיין מאמען, דער-
מאגען זיי זיך בשעת מעשה אויף
זייערע עלטערן, ובשעתא חדא ורגעא
חדא כו'.

ב. פעולת ה"טאקס"

קטע מלקו"ש ח"ב ע' 370

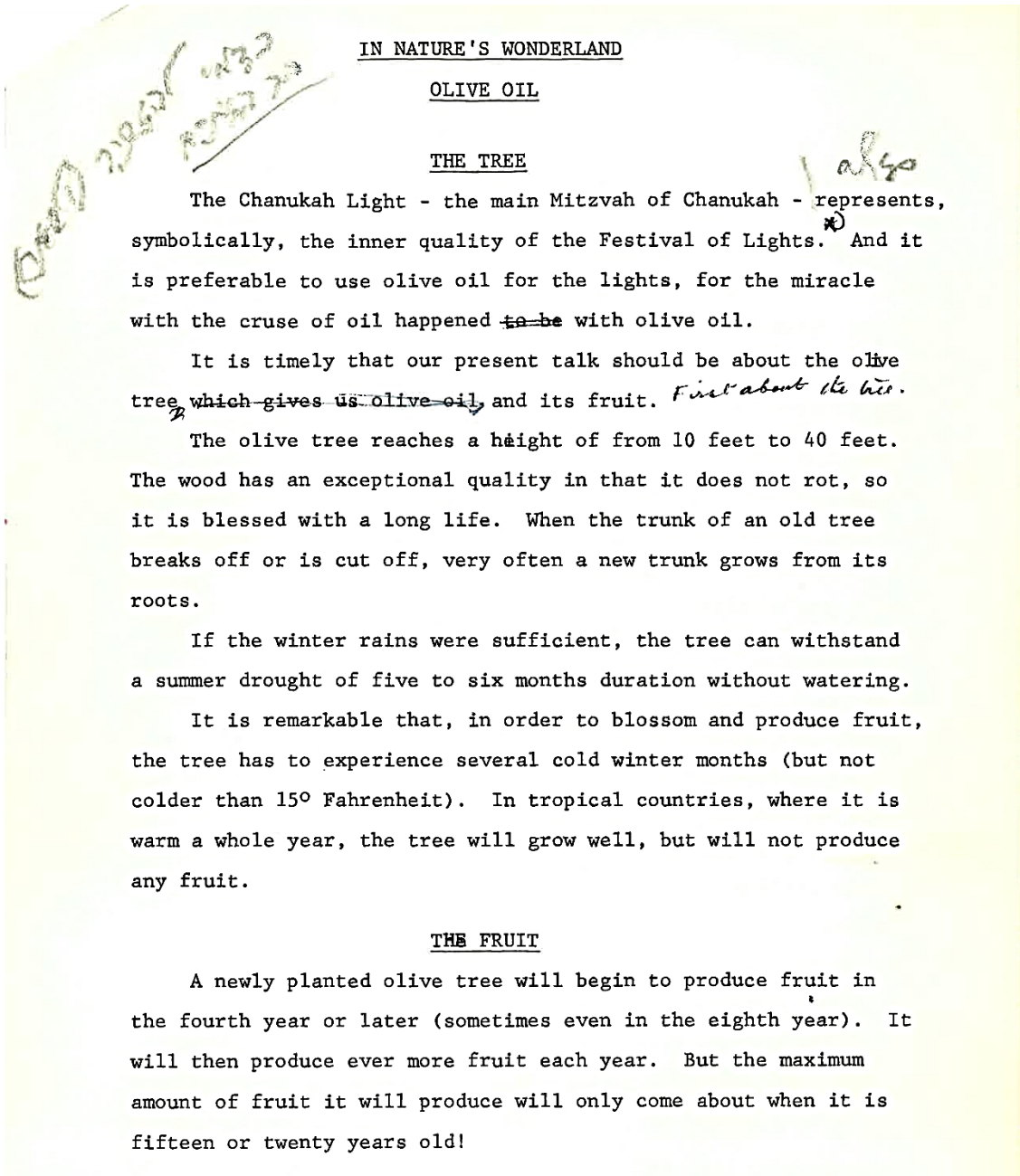
ג. הגתת ה"טאקס"

המכתב הזה הינו מענה להערה ע"ד איזו אי-בהירות בא' מגליוני הטאקס [בדיוק במה מדובר אינו ידוע לנו, וגם כ"ק אדמו"ר כתב על העותק דמכתב זה "בד"א"? [=במה דברים אמורים] (צילום למטה)]. במכתב מגלה הרנ"מ אשר הטאקס באנגלית מוגהים כולם בידי כ"ק אדמו"ר לפני שהולכים לדפוס, בעוד שהשמועסן באידיש מוגהים בידי הרחמ"א חדקוב. ויש לציין, שכנראה גם השמועסן באידיש שם כ"ק אדמו"ר עין עיונם עליהם והגיהם, וכפי שיוכיחו הדוגמאות (שהם אחדים מני רבות) הנדפסות להלן.

ד. עלי הגהה מה"טאקס"

כמה מההגות למדור "In Nature's Wonderland" ומדור המועדים,

פענוח הכתי"ק:

כדאי להזכיר (ולבאר) הר הזיתים

also

IN NATURE'S WONDERLAND
FRUIT OF THE OAK
Acorns

In honor of Tu (15) biShevat, the New Year For Trees, this space is usually devoted to a tree, or a fruit, or anything that grows in the Green World of plants.

We can never run out of trees to talk about. There are so many kinds of trees in the world that we would need thousands of years to talk about each species separately once a year - as we do in the month of Shevat. In the United States alone there are 1,035 kinds of trees.

Today we will talk about an important fruit of an important tree - acorns, fruit of the oak.

You may wonder why we call acorns "fruit." Do people eat ^{them} it?

As a matter of fact, some people eat some acorns. But that's not the point. Let's explain.

In olden days - and to some extent also in not so olden days - people generally thought of trees as being of two kinds: fruit trees and lumber trees. In other words, the trees were classified according to their usefulness to mankind: those that gave us fruits ~~to eat~~ to eat, and those that provided lumber for houses, furniture, or just firewood.

Interestingly, while the Torah tells us that on the Third Day G-d created "fruit-trees" along with other vegetation, it also speaks of ~~fruit-trees~~ ^{Some trees} in a wider sense, calling them "good for food" (Gen.2:9). Indeed, in the section of the Torah where it prohibits the ~~cutting down of fruit trees~~ ^{destruction of} trees, the term used is not eitz-pri ("Fruit tree"), but eitz-maachal - "Food tree" (Deut. 20:20). It is in this section, by the way, that we find the famous phrase, often recalled on Tu biShevat: "Man is like a tree of the field" (20:19).

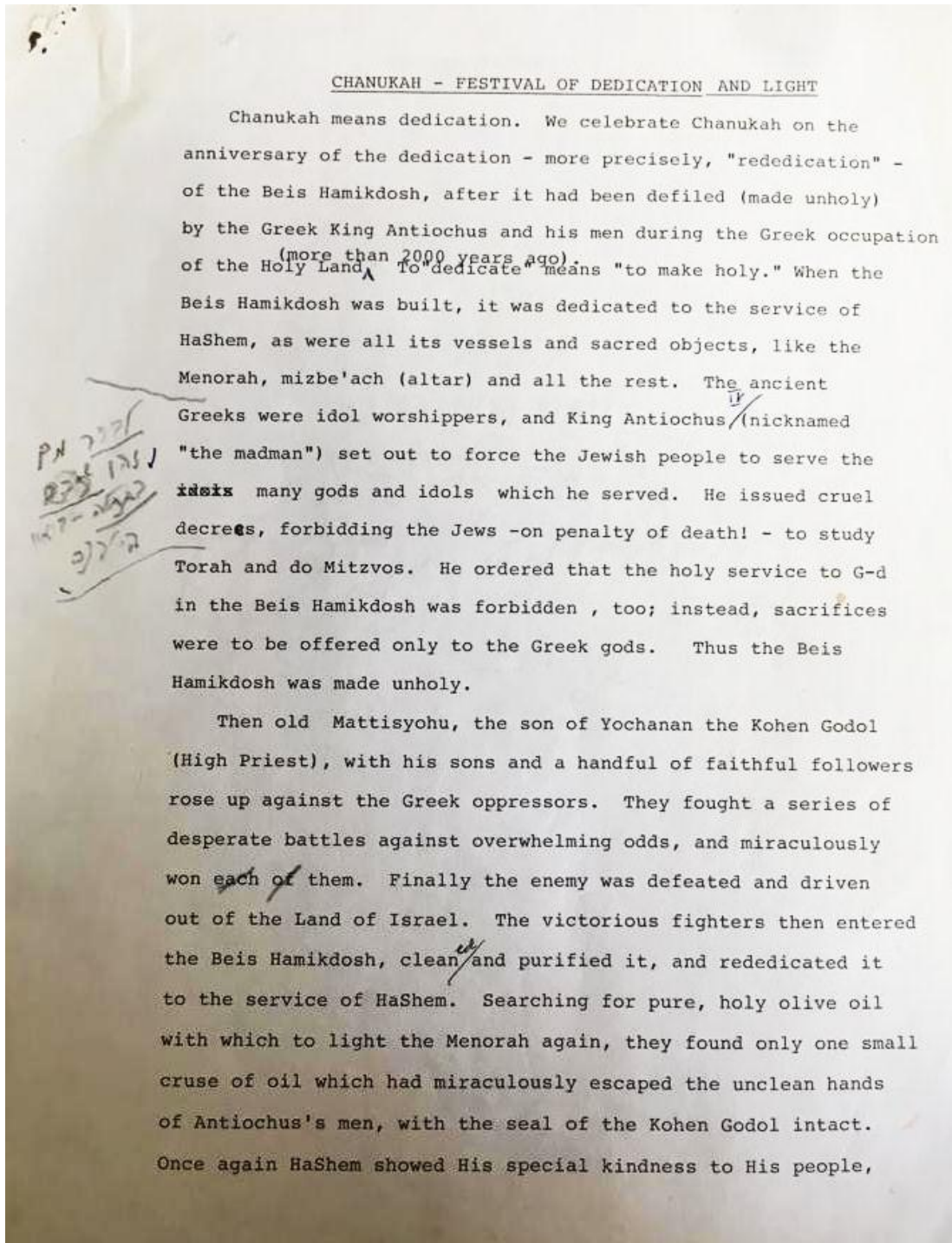
היום נדבר על פירות האילנות
במיוחד על אגוזים
אגוזים הם פירות האילנות
העץ האגוזי הוא עץ מאכל
ועץ פרי

אגוזים

פענוח הכתי"ק:

בפתיחת המאמר: "לכבוד ט"ו בשבט, ר"ה לאילנות, המקום הזה מוקדש בדרך כלל לאילן, או פרי, או כל דבר שגדל בעולם הירוק של הצמחים. . היום נדבר על פרי חשוב של אילן חשוב - בלוטים, פרי האלון". וע"ז כתב כ"ק אדמו"ר: **להוסיף הערה: אע"פ שט"ו בשבט קשור באכילת פירות - פירות הנאכלים ובפרט דאה"ק ואמירת ברכות הפירות**

[העצים סווגו לפי] **אופן של** [התועלת שלהם לאנושות]

פענוח הכתי"ק:

בפנים המאמר: "אנטיוכוס (שכונה "המטורף") יצא לכפות את בני לעבוד ע"ז". והעיר ע"ז כ"ק אדמו"ר: **לברר אם זהו שכבש בתחלה - בימיו הי' הנס**, או שהיה אנטיוכוס אחר. ואכן המזכיר הוסיף "ו", היינו שזה היה אנטיוכוס השני.

THE FAST DAY

The seventeenth day of Tammuz is a fast day. It is the beginning of the "The Three Weeks" which we observe as a period of semi-mourning (like the days of *Sefirab*), and which end with another fast day—*Tisba b'Av*, the Ninth Day of Av.

These fast days, as well as the period between them, recall a series of catastrophes which befell our people in the early days of our history, mostly connected with the destruction of the Beth Hamikdosh.

Five dreadful calamities occurred on the Seventeenth day of Tammuz.

1. The Tablets were broken,
2. The daily sacrifices were stopped,
3. The walls of Jerusalem were breached,
4. Apustmus burnt the Torah, and
5. An idol was placed in the Holy Temple.

The first of these occurred in the year 2448 (after Creation), the year of the Exodus from Egypt. Three months and two days after the children of Israel were delivered from Egyptian bondage, and only forty days after they received the Torah on Mount Sinai, the children of Israel made themselves a Golden Calf, thus committing the grave transgression of idol-worship. Moses, coming down from Mt. Sinai with the Tablets on which G-d had inscribed the Ten Commandments, saw the molten image and broke the Tablets which the children of Israel had so shamefully desecrated. And although Moses succeeded, after much prayer, to save the wayward people, the day became a fateful one for our people, for the sin had not been fully eradicated.

Many years passed since that event, almost nine full centuries. The Children of Israel had settled in the Promised Land, had kings and prophets and High Priests. But again the Ten Command-

ments were broken; the children of Israel had forsaken the Torah, and Jerusalem came under the siege of the Babylonian armies (in the year 3336), which eventually led to the destruction of the Beth Hamikdosh and the loss of their land and freedom (in the year 3338).

The wheels of time rolled on; the people had learned their lesson, had repented, and had regained their freedom their land, and had rebuilt the Beth Hamikdosh. They had brave and faithful leaders, like the Maccabees, and great scholars and teachers, like the *Tannaim*. But once again the "Kingdom of Priests and Holy Nation" did not live up to its mission.

The catastrophe that had overtaken them. The siege continued until one day—the fateful day of the seventeenth of Tammuz—the Romans breached the walls of Jerusalem and captured the holy city. Complete defeat, destruction and exile followed swiftly. This was in the year 3828, a decade less than five centuries after the destruction of the first Beth Hamikdosh.

Two more calamities occurred on the seventeenth of Tammuz, though the exact year is not known: A certain Apustmus, captain of the occupation

Two more calamities occurred on the seventeenth of Tammuz, though the exact year is not known: A certain Apustmus, captain of the occupation

Handwritten Hebrew notes on a separate piece of paper, including the words "and" and "תורה" (Torah).

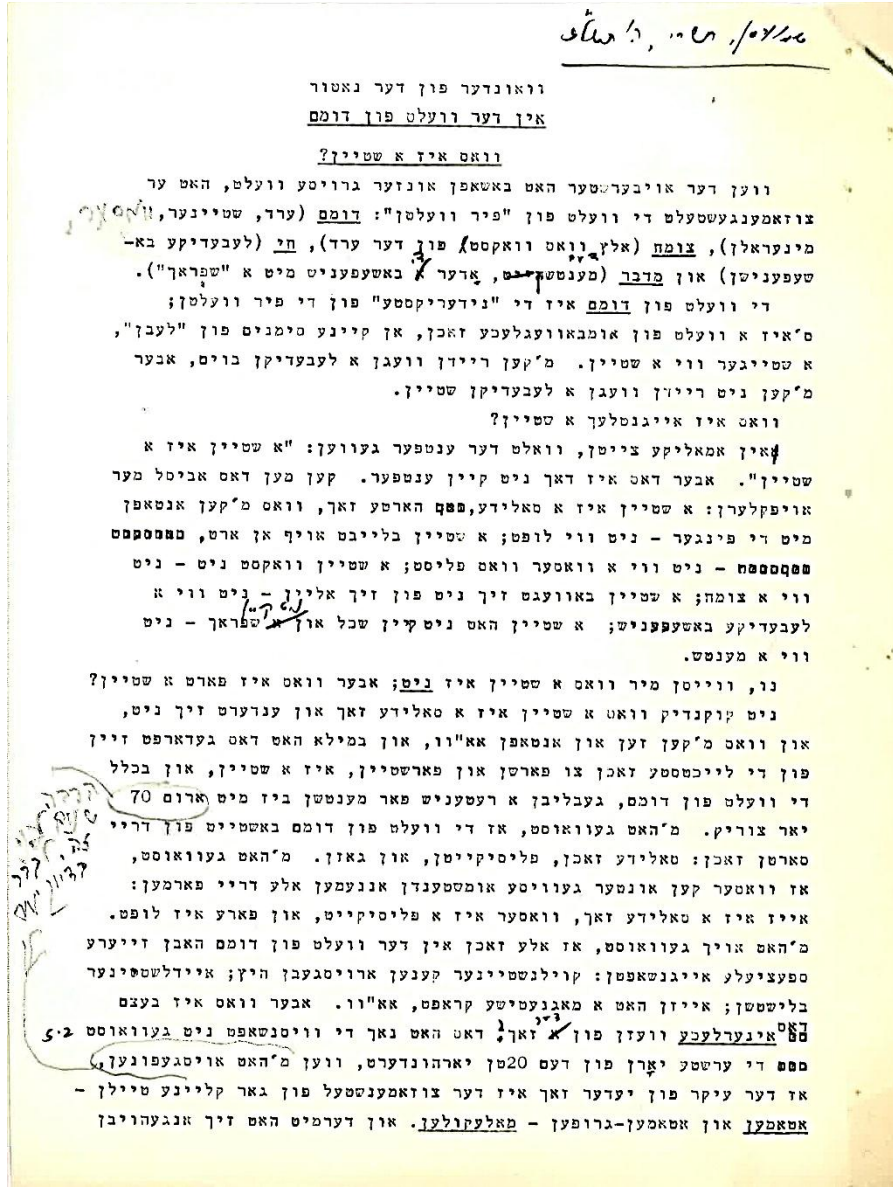
Reprinted from the TALMUD of Tammuz, תולדות.

פענוח הכתי"ק:

בתחתית העמוד כתב העורך שהכתבה הזאת נלקחה מגליון שי"ל לחודש תמוז תשי"ד. וכתב כ"ק אדמו"ר: ע"ע לא הדפיסו ב"פ (לבד דינים וכיו"ב) - ואין כדאי לשנות מנהג טוב זה. **להא למלאות בהמשך הסיפור שלבסוף שבטח מן המוכן הוא.** ואכן בגליון הנדפס האריכו בתיאור פרטי המאורעות שאירעו בי"ז בתמוז.

ה. עלי הגהה מהשמועסן

הגהות למדור "וואונדער פון די נאטור" מהגליון שי"ל לחודש תשרי תשל"ז: אין דער וועלט פון דומם

פענוח הכתי"ק:

[דומם (ערד, שטיינער, וואסער) [מינעראלן]]

בפנים המאמר: "א שטיין און בכלל די וועלט פון דומם, (איז) געבליבן א רעטעניש פאר מענטשן ביז מיט ארום 70 יאר צוריק". כ"ק אדמו"ר עיגל התיבות "ארום 70" וכתב: הרבה שנים לפני זה. לברר בדיוק יותר. הוא גם מתח קו מהערה זו למה שכתבו שרק בתחילת מאה ה-20 גילו ("מ'האט אויסגעפונען") שכל דבר מורכב מחלקים קטנים (היינו, שהערה הנ"ל קאי גם על זה). בגליון הנדפס שינו "ארום 70" ל"קנאפע 200", וכתבו "מ'האט אנגעהויבן צו פארשטיין" במקום "מ'האט אויסגעפונען".

א נייע תקופה אין דער געשכטע פון דער מאדערנער וויסנשאפט.

קריסטאל

אינאנדרויב 19טן יארהונדערט זיינען וויסנשאפטלעך געקומען צום אויס-
 פיר, אז ס'רוב כאלידע זאכן באשטייען פון "קריסטאלן" - א צוזאמענסטעל פון
 קליינע טיילכעלעך פון דער זאך. אין יאר 1895 האט דער דייטשער
 וויסנשאפטלער קאנראד רענטגען צופעליק אנטדעקט שטראלן וועלכע קענען
 דורכדרינגען דורך סאלידע זאכן. ניט קענענדיק פעכטסטעלן וואס פארא
 שטראלן דאס זיינען, האט ער זיי אנגערופן "עקס-סטראלן". זיי זיינען
 אויך באקאנט אלס "רענטגען שטראלן". מיט דער הילף פון אס די שטראלן
 (וועלכע זיינען געווארן אזוי וויכטיק אין מעדיצין) האט מען געקענט
 פאטאגראפירן די אינערלעכע טיילן פון סאלידע זאכן (אויסער בליי און
 פלאטינום, וועלכע לאזן ניט דורך די דערמאנטע שטראלן). דאס פאפט האט מען
 באשטעטיקט, אז אלע זאכן באשטייען טאקע פון א צוזאמענסטעל פון מטורדיקע,
 סימעטרישע טיילכעלעך, אדער "קריסטאלן".
 עט האט זיך געשאפן א נייער וויסנשאפטלעכער געביט - "קריסטאלאגראפיע",
 וואס האט זיך פארנומען מיט פארשן דעם אינערלעכן צוזאמענסטעל פון פאר-
 שידענע מינעראלן.

זאך?

היינט זיינען באקאנט ארום 2500 פארשידענע מינים מינעראלן, פון דעם
 פשוטן בליי (גראפיט) פון א בליישטיפט ביז די טאמע סיערנטע איידלשטיינער,
 ווי דימענטן, רובינען, עמעראלדן, א"א.
 געוויסע מינעראלן, ווי קופער, גאלד, זילבער, זיינען "עלעמענטן" -
 זיי באשטייען פון איין סובסטאנץ. אבער ס'רוב מינעראלן זיינען א
 צוזאמענמישונג פון צוויי אדער מער מאטעריאלן, וואו די אטאמען און
 מאלעקולן פון פארשידענע מינעראלן זיינען אזוי צוזאמענגעשטעלט, אז דאס
 שאפט די ספעציעלע אייגנשאפט פון יעדער זאך, בנוגע הארטקייט, גלאנץ, געוויכט,
 קאליר און פארשידענע כעמישע אייגנשאפטן.
 אזוי, למשל, איז דער טייערער דימענט, לויט זיין ווירקלעכן שטאף דאס
 זעלבע וואס ~~די האלץ-קובל, די שטיינקובל~~ און דער גראפיט, אדער די סאזסע
 פון א קוימען. די אלע זאכן באשטייען פון דעם זעלבן קויל-שטאף (קארבאן).
 דער פאסטשטאם חילוק צווישן א געוויינלעכער קויל און א דימענט באשטייט
 בלויז אין דעם, וואס די קויל איז אן אונקריסטאליזירטער קוילן-שטאף און
 דער דימענט א קריסטאליזירטער, אזוי ווי שניי איז ניט מער ווי קריסטאלי-
 זירט וואסער.

אזוי האט די נאטור-וויסנשאפט צוביסלעך אויסגעפונען, אז די וועלט פון
 "דומם" איז גאר ניט קיין פשוטע און איינפאכע וועלט. און כאטש די וועלט

פענוח הכתי"ק:

בפנים המאמר: "היינט זיינען באקאנט ארום 2500 פארשידענע מינים מינעראלן". כ"ק אדמו"ר
 עיגל התיבות "ארום 2500" וכתב: **לא יותר?** בגליון הנדפס כתבו "איבער 2500".

פון "דומם" ווערט באטראכט אלס די "ניידריקסטע" פון די פיר וועלטן, איז זי א העכטש קאמפליצירטע און טודוח'פולע וועלט, וואס די וויסנ-שאפטלער האבן נאך ווייט ניט אנטדעקט אלע אירע טודות.

די "ציגל" פון א בנין

ווען מ'זעט פאר די אויגן א פארטיקן בנין, זעט מען בלויז דעם בנין ווי ער איז, און מ'גייט זיך ניט אפ א הטובן וועגן זיינע פארטידענע באשטאנד-טיילן - די ציגל, צעמענט און אלע אנדערע זאכן וועלכע דער ארכיטעקט האט פון זיי צוזאמענגעשטעלט די גאנצע סטרוקטור פון דעם בנין. ווען מ'נעמט אבער פאנאדער דעם בנין אין זיינע באשטאנד-טיילן, קענען מען פון די ציגל און אנדערע זאכן בויען אן אנדער בנין, וואס איז גאנץ אנדערש אין אלע הינזיכטן ווי דער פריערדיקער בנין. אזוי איז אויך אין דער נאטור. אלע זאכן אין דעם עולם הדומם זיינען "פארטיקע" זאכן. יעדע זאך איז א קאמפליצירטער בנין וואס באשטייט פון אטאמען, מאלעקולן און קריסטאל-פארמאציעס, די "ציגל" פון יעדער זאך. ווען וויסנשאפטלער זיינען דערגאנגען דעם דאזיקן סוד, און ווען טעכנישע אנטוויקלונגען האבן דערמעגלעכט "פאנאדערצונעמען" די דאזיקע "ציגל", האט זיך געשאפן די מעגלעכקייט צו שאפן נייע "געביידעס" - נייע מאטעריאלן. אזוי האט זיך אין די לעצטע יארן, ספעציעל נאך דער צווייטער וועלט-מלחמה, אנטוויקלט א ריזיקע אידוסטריע פון "פלאסטיק", אדער פון "סינטעטישע" (דאס הייסט, קינסטלעך "צוזאמענגעשטעלטע") פראדוקטן, ווי קינסטלעך געטאכטע גומי, טעקסטילן, און אפילו קינסטלעכע דימענטן.

די הויפט "ציגל" פון אלע סינטעטישע פראדוקטן זיינען קוילן-שטאף (קארבאן) און וואטער-שטאף (הידראגען), וועלכע געפינען זיך בשפע אין אזעלכע נאטירלעכע שטאפן ווי שטיינקוילן, נאפט און נאטירלעכע גאז (וואס מ'באנוצט אין גאז-פליטן צו קאכן). די מאלעקולן פון די דאזיקע שטאפן האבן א ספעציעלע אייגנשאפט וואס זיי לאזן זיך לייכט צוזאמען-שמעלצן (אונטער געוויסע כעמישע באדינגונגען ווי היץ, דרוק אא"וו) מיט מאלעקולן פון אנדערע שטאפן, אין פארשידענע פארמען און קאמבינאציעס, און דאס גייט די מעגלעכקייט צו שאפן אן א שיעור נייע "סינטעטישע" פראדוקטן, הארטע און ווייכע, דורכזיכטיקע און טונקעלע, קאלירפולע און קאלירלאזע, און מיט פארשידענע אנדערע אייגנשאפטן. די קאלאסאלע אמעריקאנער פלאסטיק-אינדוסטריע איז קוים 30 יאר אלט, אבער זי ציילט ארום 8000 אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען (איינע פון די גרעסטע און בארימטסטע איז סם "דו-פאנט"), וועלכע פראדוצירן איבער

פענוח הכתי"ק:

[צו שאפן] אנדערע און אויך [נייע "געביידעס", נייע מאטעריאלן]

12 ביליאן פונט "רויע" סינטעטיק א יאר, פון וועלכע עס ווערן אויס-
געארבעט פארשידענע פראדוקטן, פון ניילאן-הערעלעך אין צאנבערשטל ביז
א שינע פון אן אטאמביל, און וואס איר ווילט. דריי-פערטל פון אלע
גומי וואס אמעריקע פארברויכט איז סינטעטישע גומי.

כח הפועל בנפעל

ווי געזאגט, האבן די נאטור-פארשער צוביסלעך, און בעיקר גאר איך
די לעצטע יארן, אויסגעפונען, אז די וועלט פון דומם איז גאר ניט קיין
אינפאכע וועלט; אז זי איז א העכסט-קאמפליצירטע און סודות'פולע וועלט,
סססס און זיי זיינען מודה, אז זיי האבן נאך ווייט ניט דערגאנגען אלע
אירע טודות. זיי האבן פיל זאכן אויסגעפונען וועגן דער אינערלעכער
סטרוקטור און אייגנשאפטן פון פארשידענע מינעראלן, אפילו וועגן דער
אינערלעכער סטרוקטור פון סס פארשידענע אטאמען; זיי ווייסן, אז אן
אומגעהויערע קראפט האלט די אטאמען צוזאמען (כאטש זיי רירן ניט אן איינע
די צווייטע), און אן אומגעהויערע קראפט האלט צוזאמען די פארשידענע
באטאנאנד-טיילן פון יעדן ססס אטאם; זיי האבן אפילו אנטדעקט דעם סוד
ווי צו שפאלטן אן אטאם און טאפן א ריזיקע אטאמישע ענערגיע (וואס
איז צוערשט אויסגענוצט געווארן אויף אטאמישע באמבעס). אבער פון וואנעט
נעמט זיך אט די אומגעהויערע קראפט? און פארוואס געפינט זיך די
דאזיקע קראפט דוקא אין דער וועלט פון דומם, די "נידעריקסטע" פון אלע
פיר וועלטן פון דער נאטור?

Handwritten notes in Hebrew, including the word "דומם" and other illegible text.

מ'דארף אבער ניט זיין קיין וויסנשאפטלער צו פארשטיין, אז דער
אויבערשטער האט באשאפן די וועלט, און דאס וואס ווערט אנגערופן
"נאטור" איז ניט מער און ניט אנדערש ווי דאס וואס דער באשעפער האט
באשאפן אין די שטח ימי בראשית, און שאפט כסדר אן אויפהער, ווי מיר
זאגן אלע טאג אין דאוונען "המחדש בטובו בכל יום חמיר מעשה בראשית"
(דער אויבערשטער, אין זיין גוטסקייט, באנייט יעדן טאג, אן אויפהער,
די ווערק פון זיין שאפונג). און דאס איז וואס אונזערע חכמים דריקן
אויס אין דעם ווארט כח הפועל בנפעל (דער כח פון דעם באשעפער אין דעם
סססססססססססס באשאפן).

אונזערע חכמים, זכרונם לברכה, האבן אונז שוין לאנג אנטדעקט דעם סוד
אז כאטש אויסערלעך זעט אויס די וועלט פון דומם צו זיין די "נידעריקסטע"
פון די פיר וועלטן, איז זי אבער אין פיל הינזיכטן אויך די "העכסטע".
און דערמיט דערקלערט זיך אויך וואס אלע אנדערע דריי וועלטן - צומה, חי
און מדבר - זיינען סוף כל סוף אפהענגיק און ווערן געשפייזט און אויס-
געהאלטן פון דער וועלט פון דומם פון דער ערד און וואסער און אלע אנדערע
מינעראלן.

פענוח הכתי"ק:

בפנים המאמר: "די נאטור פארשער . . ווייסן אז אן אומגעהויערע קראפט האלט די אטאמען צוזאמען
. . [און] האלט צוזאמען די פארשידענע באשטאנד-טיילן פון יעדן אטאם . . אבער פון וואנעט נעמט זיך
אט די אומגעהויערע קראפט? און פארוואס געפינט זיך די דאזיקע קראפט דוקא אין דער וועלט פון
דומם, די "נידעריקסטע" פון אלע פיר וועלטן פון דער נאטור?" כ"ק אדמו"ר סימן למחוק השאלה
האחרונה, ועיגל את התיבות "דאזיקע קראפט" וכתב: **נמצא גם בהשאר (אלא שלע"ע אין יודעים
איך להפעילו)**. בגליון הנדפס אכן השמיטו שאלה זו.

ו. הצעות לעריכת מפתח ל"טאקס"

במכתב זה (שזמן כתיבתו אינו ידוע) פורש בפנינו הרנ"מ כו"כ אופנים לערוך מפתח לסדרת ה"טאקס"

ב"ה. בענין מפתח לטאקס.

רצוי מאד שיהי' מפתח כללי מכל השנים, וגם כ"ק אד"ש העיר על הצורך בזה.

בהכנת המפתח יש באותה שעה לסדר לחוד גם מפתח ענינים לפי המדורים, כגון גדולי ישראל, נפלאות הטבע, סיפורים (לפי תוכנם: כגון סיפורים מהחנ"ך, סיפורים ומשלים מהמדרש, סיפורים לפי החגים וכו'), ערים וקהילות בדברי ימי ישראל.

בנוגע לפרטים, כמובן שיש להתדבר תחילה עם מסדר המפתחות – כוונתי לפרטים טכניים.

כד"א שהנ"ל יהי' במחשבה תחילה להדפיס את המפתחות באופן המתאים.

ועוד להעיר:

כיון שרוב החברות מהשנים הקודמות זה מזמן אזלו מן השוק, הרי המפתחות הנ"ל יהיו מועילים ומעשיים יותר באם ידפיסו מחדש כל הכרכים שאזלו. ובאמת זה נחוץ גם בלאו הכי. ויש בזה כמה אפשרויות:

- (א) להדפיס בכרכים של שלש שלש שנים, אנגלית לחוד (במספר המתאים) ובאידיש לחוד (במספר המתאים). וזה יכול להיות אפשרי.
- (ב) כהנ"ל, אבל בחור ספר שנה עפ"י חדשי השנה, ז"א: ג' הוברות רצופות של תשרי, וכן חשוון וכו'. אבל כאן יהי' צורך בסידור חדש ובמערכת עפ"י המדורים. וכן אפשר יהי' להו"ל סידרה של ספרי שנה מפעם לפעם.
- (ג) להו"ל סידרה של כרכים על פי החדשים, כל חודש כרך שלם שינכללו בו חומר מכמה חוברות של חודש המסויים. גם זה ידרוש סידור חדש ומערכת.
- (ד) ואם להו"ל בסידור חדש, מה טוב להגדיל האותיות והפורמט, ובפרט בציורים מעשה אמן.

(ה) הו"ל קובצים עפ"י המדורים, ובשורה ראשונה ספר גדולי ישראל, ספר סיפורים, ערים וקהילות

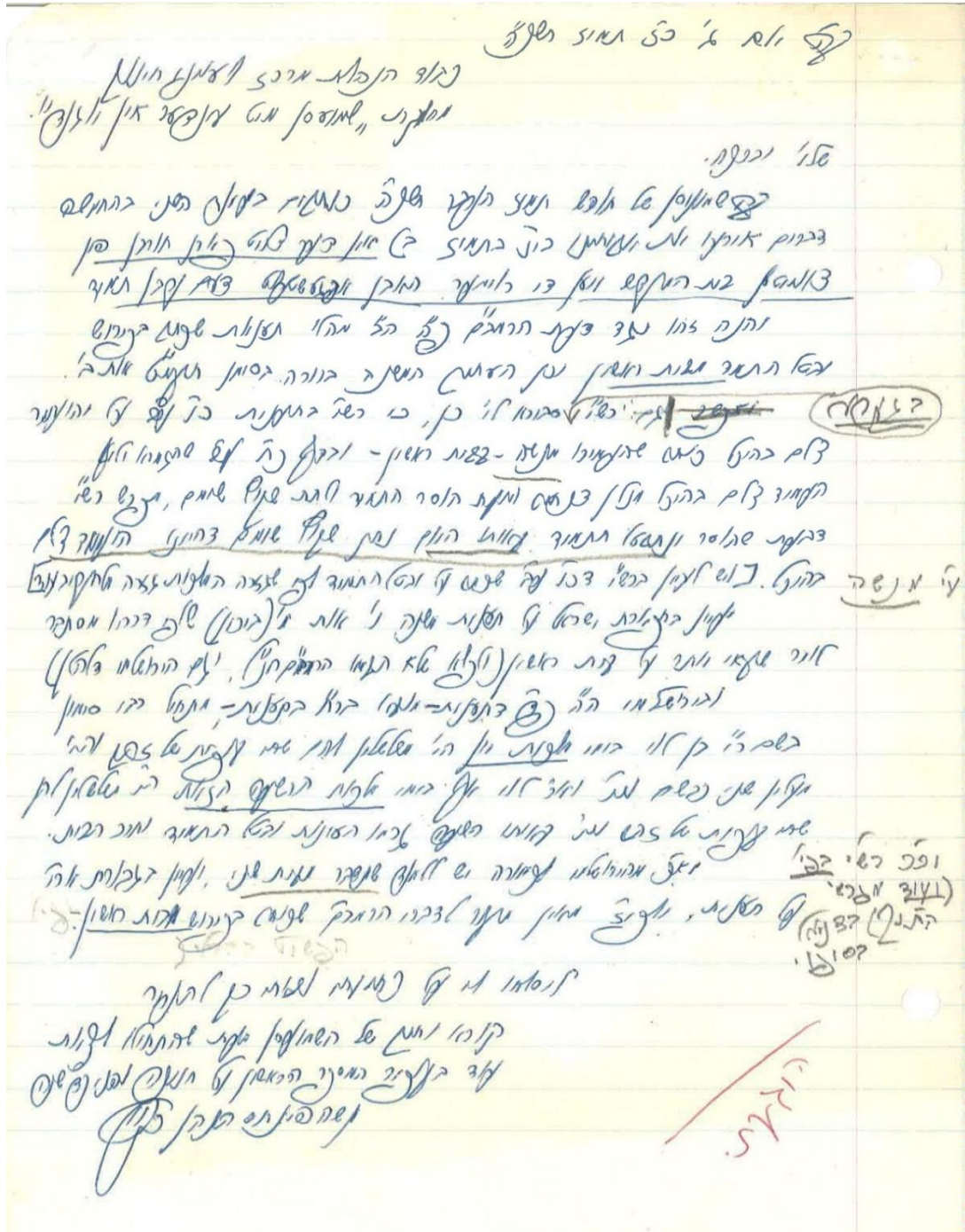
(: - לפי החגים.

לדעתי יהיו קובצים רבים על ספרים כאלה, כי יש צורך בהם, וסוף הריווח לבוא.

נ.מ.

ז. עיונים בשמועסן (1) - "בטל התמיד" אימת?

במשך השנים באו כו"כ חסידים בכתובים עם מערכת השמועסן להעיר ולהקשות בדברים שנכתבו בכתבות התורניות. המערכת התייחסה לרובם של הערות אלו ליישב דבר דבור על אופניו. לרוב, נכתבו התשובות בשם הרב חדקוב והרב מינדל, אך לפעמים זכה השואל וכ"ק אדמו"ר השיב על הענין בכתב ידו. להלן דוגמאות אחדות משו"ת אלה. לפנינו מכתב מהר' משה פינחס הכהן כ"ץ בענין ביטול התמיד

פענוח המכתב והכתי"ק:

ב"ה יום ג' כ"ז תמוז תשכ"ה

כבוד הנהלת מרכז לעניני חינוך מחלקת "שמועסן מיט קינדער און יוגנד"
שלו' וברכה

בהשמועסן של חודש תמוז העבר תשכ"ה כותבים בעמוד השני בהחמשה דברים אירעו את אבותינו ב"ז בתמוז (ב) אין דער צייט פארן חורבן פון צווייטען בית המקדש ווען די רוימער האבן אפגעשטעלט דעם קרבן תמיד".

והנה זהו נגד דעת הרמב"ם פ"ה ה"ב מהל' תעניות שכתב בפירוש ובטל התמיד מבית ראשון וכן העתיק המשנה ברורה בסימן תקמ"ט אות ב'.

אפשר דגם רש"י בגמרא ס"ל כן, כי רש"י בתענית כ"ו ע"ב על והועמד צלם בהיכל כותב שהעמידו מנשה – בבית ראשון – ובדף כ"ח ע"ב שהגמרא יליף העמיד צלם בהיכל מנלן דכתיב ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם, מפרש רש"י דבעת שהוסר ונתבטל התמיד באותו היום נתן שקוץ שומם דהיינו הועמד צלם ע"י מנשה בהיכל [ויש לעיין ברש"י דכ"ו ע"ב שכתב על ובטל התמיד לפי שגזרה המלכות גזרה מלהקריב עוד].

ועיין בתפארת ישראל על תענית [פ"ה] משנה ו' אות מ' (ביכין) שלפי דבריו מסתבר לומר שקאי יותר על בית ראשון (ולפלא שלא הביא הרמב"ם הנ"ל וגם הירושלמי דלהלן).

ובירושלמי ה"ה פ"ד דתענית – מובא בר"ח בתענית – מתחיל רבי סימון בשם ר"י בן לוי בימי מלכות יון הי' משלשלין להם שתי קופות של זהב והי' מעלין שני כבשים וכו' וא"ר לוי אף בימי מלכות הרשעה הזאת הי' משלשלין להן שתי קופות של זהב וכו' באותו השעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית.

וא"כ מהירושלמי לכאורה יש ללמוד שמדבר מבית שני וכ"כ רש"י בפ"י (ועוד מפרשי התנ"ך) בדניאל בסופו ועיין בגבורת ארי על תענית, ולפי"ז מאין מקור לדברי הרמב"ם שכותב בפירוש מבית ראשון - פי' הפשוט בבבלי)

ויסלחו לי על כתיבתי ובאתי רק להעיר

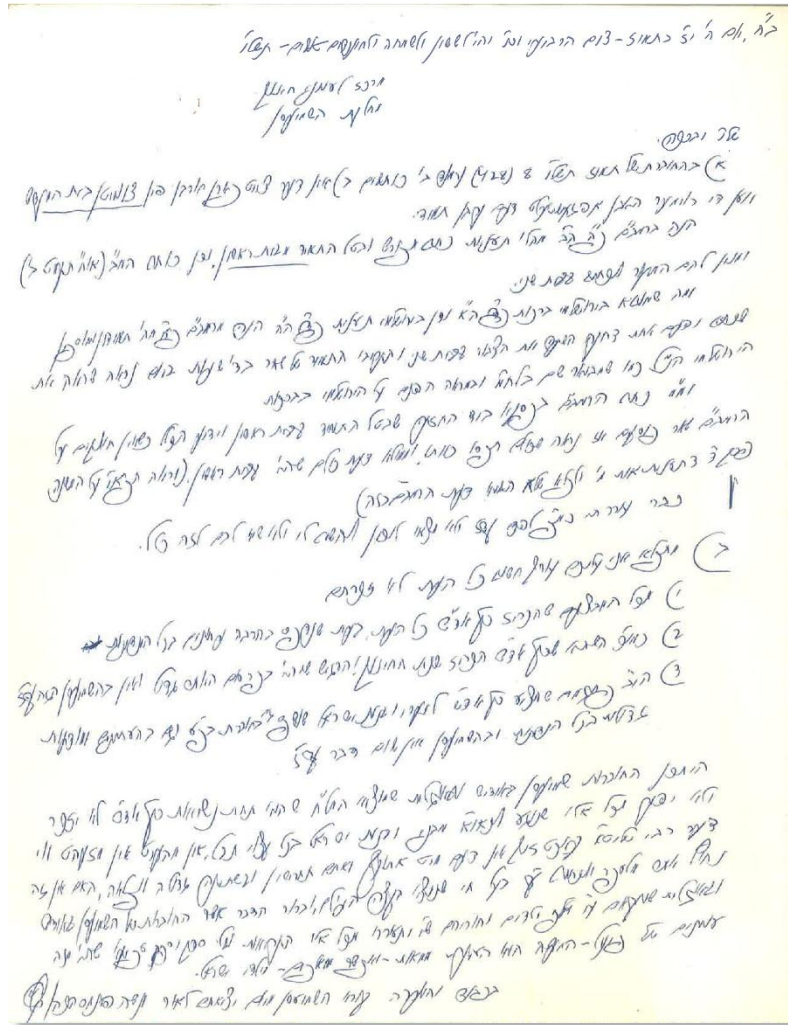
קורא ותיק של השמועסן מעת שהתחילו לצאת

עוד בקופיר המספר הראשון על חנוכה לפני כ"ד שנה

משה פינחס הכהן כ"ץ

ה. עיונים בשמועסן (2) – מדוע לא נזכר ע"ד המבצעים?

עוד מכתב מהר' משה פנחס הכהן כ"ץ. בתחילת המכתב הוא מתייחס שוב לסוגיא של ביטול התמיד. ומעניין שהתשובה כאן שונה מתשובת כ"ק אדמו"ר בפעם הקודמת (שכנראה לא קיבלה בכלל). בהמשך המכתב הוא מתפלג על שלא נזכר בשמועסן ע"ד מבצעי וקריאות כ"ק אדמו"ר החדשות

פענוח המכתב:

ב"ה, יום ה' י"ז בתמוז - צום הרביעי וכו' יהי' לששון ולשמחה ולמועדים טובים - תשל"ו

מרכז לעניני חינוך

מחלקת השמועסן

שלו' וברכה

א) בהחברת של תמוז תשל"ו 8 (428) עמוד ב' כותבים ב) אין דער צייט פארן חורבן פון צווייטן

בית המקדש ווען די רוימער האבן אפגעשטעלט דעם קרבן תמיד.

הנה ברמב"ם פ"ה ה"ב מהל' תעניות כתב מפורש ובטל התמיד מבית ראשון. וכן כתב המ"ב (או"ח תקמט ב'). ומנין להם המקור לכתוב בבית שני.

ומה שמובא בירושלמי ברכות פ"ד ה"א וכן בירושלמי תענית פ"ד ה"ה הנה מרמב"ם פ"א מה' תמידין ומוספין שכתב שפעם אחת דחקה השעה את הצבור בבית שני והקריבו התמיד של שחר בד' שעות ביום נראה שראה את הירושלמי הנ"ל כמו שמבואר שם בלח"מ ובמראה הפנים על הירושלמי בברכות.

ומ"מ כתב הרמב"ם בפסקיו ביד החזקה שבטל התמיד בבית ראשון וידוע הכלל כשאין חולקים על הרמב"ם שאר פוסקים אז נראה שכולם תפסו כוותו וממילא דעת כולם שהי' בבית ראשון (וראה תפא"י על המשנה פרק ד' דתענית אות מ' ולפלא שלא הביא דעת הרמב"ם בזה).

כבר עוררתי כמ"פ להם עד"ז ולא מצאו לנכון להשיב לי ולא שמו לבם לזה כלל.

(ב) מתפלא אני עליכם עורך חשוב כל העת לא זכרתם

(1) מכל המבצעים שהכריז כ"ק אד"ש כל העת בעת שנדפס בהרבה עיתונים בכל המדינות

(2) כמו"כ השתא שכ"ק אד"ש הכריז שנת החינוך! הדגיש שיהי' בפרסום היותר גדול ואין בהשמועסן הגה עד"ז

(3) הי"ב פתגמים שהציע כ"ק אד"ש לנערי ובנות ישראל שנדפס ג"כ בחוברת בפ"ע וגם בהעתונים ומודעות גדולות בכל המדינות ובהשמועסן אין שום דבר עד"ז

היתכן החוברות שמועסן באידיש ובאנגלית שמוציא המל"ח שהוא תחת נשיאות כ"ק אד"ש לא יזכר ולא ידע מכל אלו שנוגע לכאו"א מבני ובנות ישראל בכל קצוי תבל און מ'הערט און מ'זעהט ווי דער רבי שליט"א קאכט זיך אין דעם מיט א תוקף ואתם תחרישון ובשתיקה גדולה ונפלאה, האם אין זה נחוץ יותר מלספר ולכתוב ע"ד בעל חי שנמצא בקצה העולם. וברור הדבר אשר

החוברות של השמועסן באידיש ובאנגלית שנקראים ע"י אלפי ילדים והוריהם שי' יתעוררו מכל אלו הקריאות ובלי ספק וספק ספיקא שיהי' מזה ענינים של פועל - המעשה הוא העיקר - ממאות - ואפשר מאלפים - ילדי ישראל.

בכבוד והוקרה קורא השמועסן מיום יציאתם לאור משה פינחס הכהן כ"ץ

ב"ח, ה' פנ"א, ה'תשל"ו

ידידנו הרח"ח וז"ח אי"א זנ"ם וכו'
חרב משה פנחס הכהן שי' כ"ץ

שלום וברכה

ה"ח ח"ח בעד מכתבו מי"ז בתמוז (צום הרביעי ייחפך לשון ולשמה כו') והערותיו בנוגע ל"שמועסן".

והנה בנוגע לביטול התמיד, כנראה לא דק חפורך בכל הדעות המובאות בזה ותפס אתה מהן. ברם צדק כח"ר בחירתו וכדאי הוא חרמב"ם לסמוך עליו.

ואשר לשאר הערותיו במכתבו האמור, ידוע מטבע שטבעו רבותינו נשיאנו בנוגע לחומר ותוכן ה"שמועסן", שיש להם אופי מיוחד, בלי הערובת ענינים המתחדשים, אף כי מאד חשובים. וגם שלא להבליט וכו' וד"ל.

משנה חודה על החענינותו ב"שמועסן" והערותיו והארותיו המתקבלות בשיפת לב הראוי". וכודאי גם לחבא יעמוד על חשמו"ר בזה, ות"ח פראש.

בכבוד ובברכה

הרב ה.מ.א. חזקוב
מנהל

המענה מהר' חזקוב

פענוח המכתב:

ב"ה ג' אד"ש תשמ"א מעלבורן

כבוד ידידנו הנע' הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהר"נ שי' מינדעל

שלום וברכה!

מצו"ב ה"טאקס" שי"ל כאן לחודש אד"ש, כפי שיראה זוהי החוברת דאשתקד רק שבג' עמודים הראשונים הכנסנו את תרגום השיחה ע"ד "צבאות ה'" ועוד הוספות קטנות ובכדי שיהי' ניכר (קצת) שינוי (שאינן זה מחומר ה"טאקס") נדפס לא בב' טורים על עמוד א' כמו כל שאר החוברת.

בהזדמנות זו ברצוני להעיר אשר מזדמן כו"כ פעמים שלכאורה יש לתקן הביטויים וכיו"ב ולמשל בעניני הברה ספרדית ואשכנזית שבמשפט אחד מעורבים המה ולדוגמא:

שבת פ' זכור שתיבת "שבת" בהברה אשכנזית ו"פרשת" בהברה ספרדית ועוד כיו"ב. והיות שאין זה משנה הפירוש וכו' אינני רוצה לתקן, אבל יש גם ענינים שצ"ע על אמיתית התוכן ולפעמים נמצא טעות דמוכה שהנני מוכרח לתקן ולדוגמא:

בהחוברת ניסן דאשתקד (שהנני מדפיסה לחודש ניסן הבע"ל) המבאר (במאמר הראשון) המצוה דפדיון הבן שאין זה מצוי כ"כ וז"ל בהנדפס:

There can be no Pidyon Haben if the father is a Kohen or Levi, or if either of the mother's parents is a Kohen or a Levi.

שמשמעות מזה שגם אם אָם האָם היתה לוי' פטורים מפדיון הבן, וזה אינו!

ולכן הנני עומד לתקן בזה שיהי' נאמר:

"...or if the mother's father is a Kohen or Levi"

ואסיר תודה אהי' באם יורני איך להתנהג להבא, מכיון שי"א שה"talks הם מוגהים מכ"ק

אד"ש ואז אין בודקין מן המזבח ולמעלה... וח"ו לשנות משהו, ואולי זהו רק בכללות ולא על כל פרט ופרט וכו'. וכן דעתו ע"ד האפשרות להכניס מפעם לפעם מאמר וכיו"ב כמו שעשינו הפעם עם "צבאות ה'" בברכת כט"ס המחכה לבשו"ט אהרן סערעברניסקי

י"ט אדר ב' ה'חשמ"א

ידידנו ומכובדנו
הר"א שי' סערעברניסקי

שלום וברכה:

במענה למכתבו מיום ג' אד"ש:

בנוגע ביטויים (הכתיב) באנגליה בהברה ספרדית ואשכנזית וכו' - הרי כאן בחוגים החרדים אין מקמדים כל כך, ובפרט שכמה מלים כבר נחקלו בחברתן האשכנזית, כגון שבת וכדו'. ומובן אשר הרשות בידו לנהוג בזה על פי הנהוג במדינתו, ואדרבה, עד כמה שאפשר שיהי' ביטוי אחיד מה טוב. במקום שיש טעות דמוכה (בדוגמה פרטי חיוב פדיון הבן - וכמדומה שהופיע תיקון-טעות בסאקס לאחרי זה), מובן שצריך לתקן. ושגיאות מי יבין.

בברכת כט"ס

המענה מהמערכת

פענוח המכתב:

ב"ה א' דברים תשמ"א

כבוד העורך,

בהתאם עם בקשת כבודו לכתוב לו הערות על ה"שמועסן" באתי בזה בשלש הערות (1) בה"שמועסן" מתמוז תשמ"א כותב אודות ה"וויקוניא" ובתוך דבריו כותב שחי' זו מעלה גרה אבל אינה מפרסת פרסה.

לע"ד זה בניגוד למה שנדפס בהקריאה והקדושה english supplement april 1941 page 7 "Who but the Creator Himself would have known 3500 years ago that there would not be found additional species of animals with only one of the two kashruth marks?"

(2) בה"תמוז תשמ"א page 8 כותב

The Jews were better protected against the spread of plagues

בהיותי במחנה "של"ה" מצאתי פירוש אברבנאל על נ"ך ובירמי' כותב בפירוש שבזמן גירוש (שפאניא) ספרד סבלו היהודים ממחלות שונות במדה גדולה יותר מהנכרים והוא מסביר את זה ע"פ שיטתו שגלות בבל לא היתה כפרה גמורה על פשעי ישראל בזמן הבית ראשון.

(3) בהשמועסן תמוז

דף 7 בסוף הסיפור

אודות יפתח כותב

המילה שיבולת בלי

תרגום שזה מרוצת

המים ומעניין

שבסוף "מסכת

שקלים" דף כ"א

ע"ב משתמשים

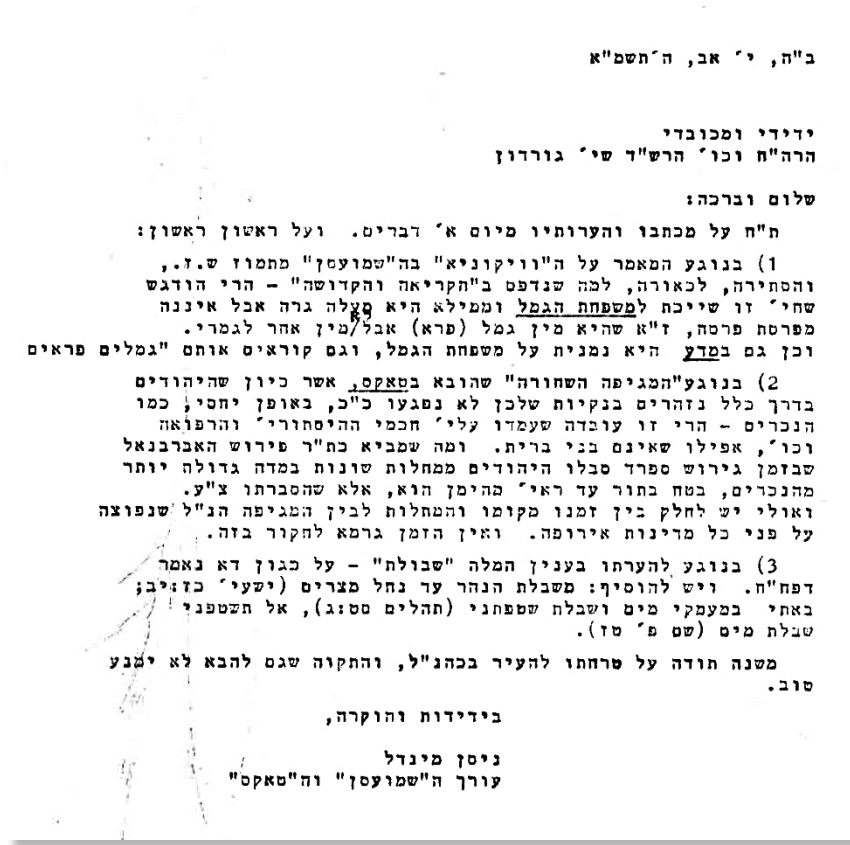
במילה זו במובן

flow of traffic.

ידידו המוקירו

שלום דובר

גארדאן

המענה מהר' ניסן מינדל

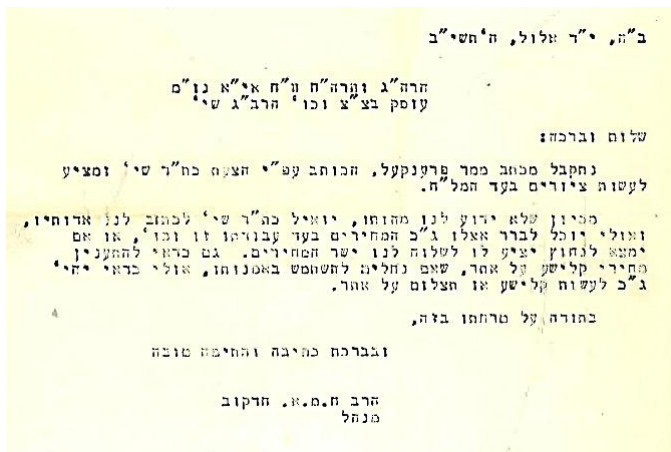
אויסגעצייכנט – דערציילונגען אין בילדער

כרטיס העסק של משפחת פרנקל בצרפת

משפחת פרנקל יסודתה בהררי קדש, מצאצאי כ"ק אדמו"ר הזקן. במאה ה-19 הם גרו ברעיצע פלך מינסק עד שהיגרו לארץ הקודש. בתרע"ד (1914), נעשו "מן הנידחים לארץ מצרים" (ראה מכתב א), שם עשו חיל בתחום הסינעמא. הם יצרו קריקטורות ופילמס לנוער הערבי ובעיקר לנוער היהודי, בהרגישם שנחוץ מאד לחנך את הדור החדש בסיפורי ואגדות חז"ל.

בחורף תשי"ב שרפו המצריים את כל בתי הסינעמא שבמצרים ובפרט אלו של היהודים (במה שכיום מכונה "Black Saturday" או "Cairo Fire"). בחסדי ה', נודע למשפחת פרנקל עד"ז ברגע האחרון והצליחו להמלט על נפשם לפאריז (כמסופר במכתב א ויד). הפרנסה באה להם בקושי, וכעבור משך זמן ניסו את ידיהם שוב בתחום הסינעמא ויצירת קריקטורות ופילמס לנוער. עז היה רצונם לפעול בשביל הנוער היהודי, וכאשר בשלהי תשי"ב נודע להם מאת הרב בנימין גאראדעצקי ע"ד החוברת "שמעסן מיט קינדער און יוגנד" שי"ל ע"י המל"ח מדי חודש, באו להם בהצעה לעשות ציורים שיוכנסו בתוך החוברות האלו (מכתב א). למכתב אף צירפו דוגמא מסיפור אחד שכבר הכינו אליו ציורים, ה"ה הסיפור המפורסם על אלישע בעל כנפים (שבת קל, א). סיימו את מכתבם בתחינה: "מיר ווילען ארבייטען פיר אייערען פול ווערטען צייטונג. . מיר בעטען אייך א מצוה און אונז צו פרובירען."

עם קבלת המכתב, התעניין הרב חדקוב אצל הרב בנימין גאראדעצקי ע"ד המשפחה וע"ד המחירים שיקחו לעבודתם:

ב"ה, י"ד אלול, ה'תשי"ב

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ
עוסק בצ"צ וכו' הרב"ג שי'

שלום וברכה:

נתקבל מכתב ממר פרענקעל, הכותב עפ"י הצעת כת"ר שי' ומציע לעשות ציורים בעד המל"ח.

מכיון שלא ידוע לנו מהותו, יואיל כת"ר שי' לכתוב לנו אדותיו, ואולי יוכל לברר אצלו ג"כ המחירים בעד עבודתו זו וכו', או אם עבודתו זו וכו', או אם ימצא לנחוץ יציע לו לשלוח לנו ישר המחירים. גם כדאי להתעניין מחירי קלישע על אחר, שאם נחליט להשתמש באמנותו, אולי כדאי יהי' ג"כ לעשות קלישע או תצלום על אחר.

בתודה על טרחתו בזה,

ובברכת כתיבה וחתימה טובה

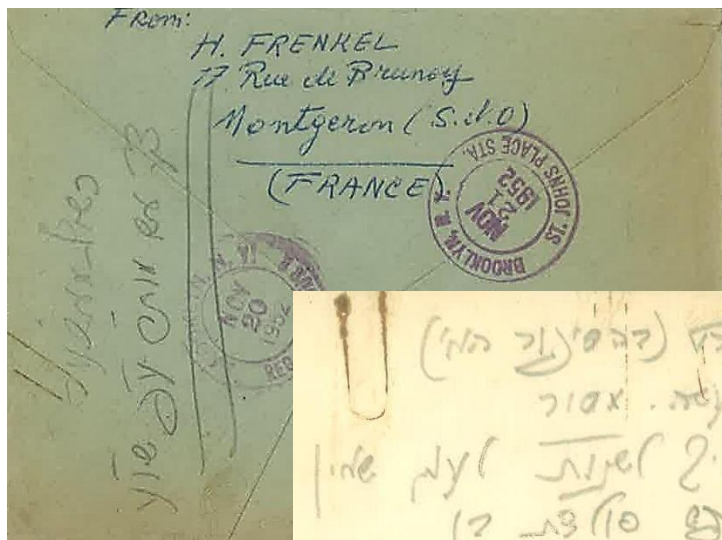
הרב ח.מ.א. חדקוב
מנהל

(1) גלופת דפוס שהשתמשו בה לייצר עותקים מציור מסויים וכיו"ב.

נראה שהרב"ג העדיף את האופציה השנית, להציע למר פרנקל לשלוח את המחירים ישר למל"ח, שכן בערב יום כיפור תשי"ג כתב מר פרנקל מכתב למל"ח (מכתב ב) בו מפרט את המחירים, הן לציורים עצמם והן לקלישען.

ניתן לשער שלא כתבו לו המל"ח בחזרה (ואם כן, אינו תח"י). אבל זה ודאי שהמל"ח מסרו ללשכה בפאריז שהם מעוניינים שישלח מר פרנקל עוד דוגמאות ממה שיש לו. בכ"ג חשוון תשי"ג כתב הוא למל"ח (מכתב ג), שקיבל "די ידיעה ביי אייך אין לשכה פון פאריז אז איהר ווילט אז איך זאל אייך שיקען די בילדער פון די אגדתות און פון די מדרשים עס זאל געדרוקט זיין". ואכן צירף למכתב ציורים לשני סיפורים: (א) מעשה ברבי שמעון בן שטח שלקח חמור מישמעאלי והיה עליו אבן טובה (דברים רבה ג, ג). (ב) סיפור שקרא בשם "דער כישוף מאכער", על אחד שהיה רגיל לעשות מעשי פלא ופעם אחת יצר אוכל ונרות לזוג אחד שלא היה להם מה לאכול בשבת, ולבסוף גילו שזה היה אליהו הנביא. בהמשך המכתב הוא גם הבטיח לשלוח עוד ציורים המוכנים אצלו זה מכבר, והם למשלים שהובאו בספרים על פרשיות השבוע וההפטרות.

קיים במאמרו, בח' כסלו תשי"ג שלח מר פרנקל מכתבו הבא (מכתב ד) ובו ציורים לשני משלים: (א) על שלשה שותפים שהצילו את חייה של בת המלך, משל לשלשה שותפים באדם (משלי יוסף לפ' קדושים). (ב) על עני שנהיה מסור, משל לגודל ענין הצדקה (לקוטי יהודא לפ' בהר). במכתבו הוא גם מבקש מהמל"ח שהם יפרטו איזה סוגי סיפורים לבחור, כמו גם מעודד אותם לגודל הענין שבהדפסת ציורים אלו.

תשובה מיידית למכתבים אלו לא קיבל מהמל"ח, אבל כ"ק אדמו"ר התייחס מיד לשתי נקודות: (א) על מעטפת המכתב לו צורף הסיפור על בעל הכישוף, כתב:

כשוף-מאכער צ"ע אם מותר ע"פ שו"ע. ולציורים של סיפור המסור, צירף פתק ועליו כתוב: **הפרט (בהסיפור האי') שנעשה מסור צריך לשנות לענין שאין הנפש סולדת בו.** והכוונה לכאורה שאם ישתמשו בסיפור צריך לשנות שהעני המרוד בלית ברירה לא ירד למסירה, אלא לענין אחר.

כעבור חודש, בד' טבת תשי"ג, כתב הרב חדקוב מכתב למר פרנקל, ובו אישור קבלת כל החומר ששלח עד כה, ביחד עם הוראות מפורטות לעתיד:

ב"ה, ד' טבת, תשי"ג

ז.ג. ה"פראנקעל שי'

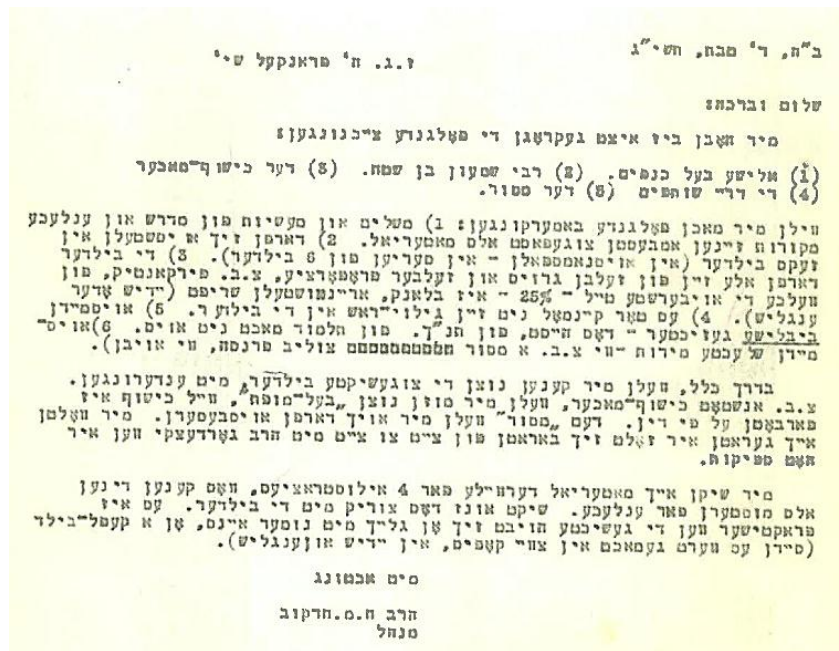
שלום וברכה: מיר האבן ביז איצט געקראגן די פאלגנדע צייכונגען:

(1) אלישע בעל כנפים. (2) רבי שמעון בן שטח. (3) דער כישוף מאכער. (4) די דריי שותפים. (5) דער מסור.

(2) = זייער געערטע הער [כבוד האדון].

ווילן מיר מאכן פאלגנדע באמערקונגען: (1) משלים און מעשיות פון מדרש און ענלעכע מקורות זיינען אמבעסטן צוגעפאסט אלס מאטעריאל³. (2) דארפן זיך אויסשטעלן אין זעקס בילדער (אין אויסנאמספאלן - אין סעריען פון 6 בילדער)⁴. (3) די בילדער דארפן אלע זיין פון זעלבן גרויס און זעלבער פראפארציע, צ.ב. פירקאנטיק, פון וועלכע די אויבערשטע טייל - 25% - איז בלאנק, אריינצושטעלן שריפט (יידיש אדער ענגליש)⁵. (4) עס טאר קיינמאל ניט זיין גילוי-ראש אין די בילדער⁶. (5) אויסמיידן ביבלישע געזיכטער - דאס הייסט, פון תנ"ך. פון תלמוד מאכט ניט אויס⁷. (6) אויסמיידן שלעכטע מידות - ווי צ.ב. א מסור צוילב פרנסה, ווי אויבן⁸.

בדרך כלל, וועלן מיר קענען נוצן די צוגעשיקטע בילדער, מיט ענדערונגען. צ.ב. אנשטאט כישוף מאכער, וועלן מיר מוזן נוצן "בעל מופת". ווייל כישוף איז פארבאטן על פי דין⁸. דעם "מסור" וועלן מיר אויך דארפן אויסבעסערן. מיר וואלטן אייך געראטן איר זאלט זיך באראטן פון צייט צו צייט מיט הרב גארדעצקי ווען איר האט ספיקות.

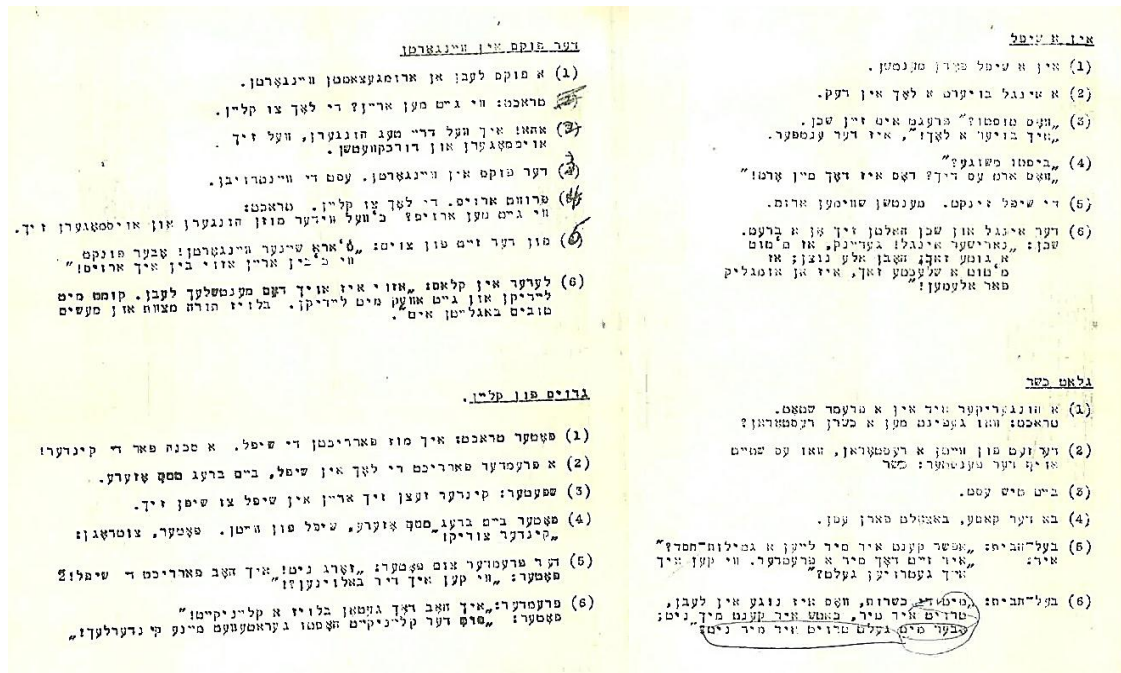

מיר שיקן אייך מאטעריאל דערווילע פאר 4 אילוסטראציעס, וואס קענען דינען אלס מוסטערן פאר ענלעכע. שיקט אונז דאס צוריק מיט די בילדער. עס איז פראקטישער ווען די געשיכטע הויבט זיך אן גלייך מיט נומער איינס, אן א קעפל-בילד (סיידן עס ווערט געמאכט אין צוויי קאפּים, אין יידיש און ענגליש).

מיט אכטונג

הרב ח.מ. חדקוב
מנהל

(3) במענה על שאלתו (ראה מכתב D) באיזה סיפורים לבחור.
 (4) כי עד הנה שלח סיפורים בני ד-ה ציורים, ופעם א' בן יט ציורים.
 (5) דלא כע"ע, שהציורים מילאו את כל הריבוע. אכן מכאן ואילך רואים מקום חלק בחלק העליון של הציורים שעשה מר פרנקל (ראה לקמן ע' 75, 90-91).
 (6) לכאורה הכוונה למה שצייר א' האנשים בגילוי ראש במשל השותפים (ראה לקמן ע' 88). או שעשה כן בא' הציורים שלא הגיעו לידינו.
 (7) לכאורה זוהי הוראה כללית לעתיד, ולא לשלול משהו שבעבר, שכן כל הסיפורים שצייר עד כה קרו לאחרי חתימת התנ"ך.
 (8) כבכתי"ק דלעיל.

הדוגמאות שצירף הרב חזקוני למכתבו שנדפס בעמוד שלפניו

ארבעת הדוגמאות שהכינו המל"ח הם מסיפורים ומשלים ידועים: א) אין א שפיל – הקודח בספינה ולא תפס שכולם יטבעו (ויק"ר ד, ו. יל"ש ירמיה שלד)⁹. ב) גלאט כשר – א' שהאמין בחבירו לגבי כשרות ולא לגבי הלואה. ג) דער פוקס אין ווינגארטן – השועל והכרם (קה"ר ה, יד)⁹. ד) גרויס און קליין – מעשה קטן שהיה לו פעולה גדולה. הרב ניסן מינדל היה זה שסידר דוגמאות הנ"ל, ותח"י נמצאים טיוטאות שכתב לעצמו תוך כדי הכנתם.

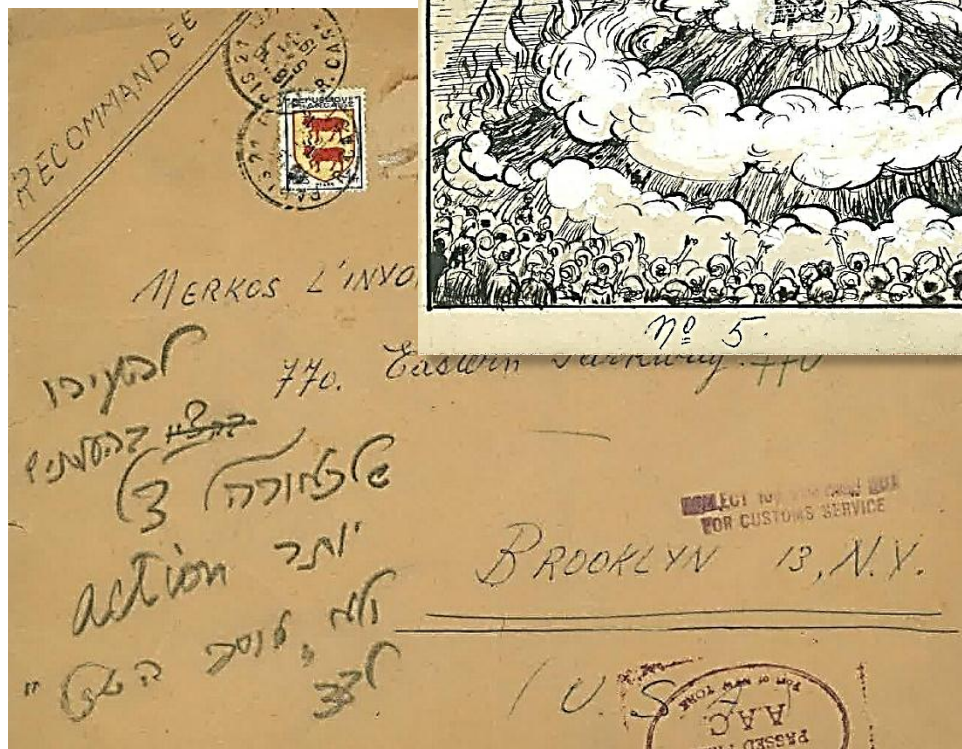
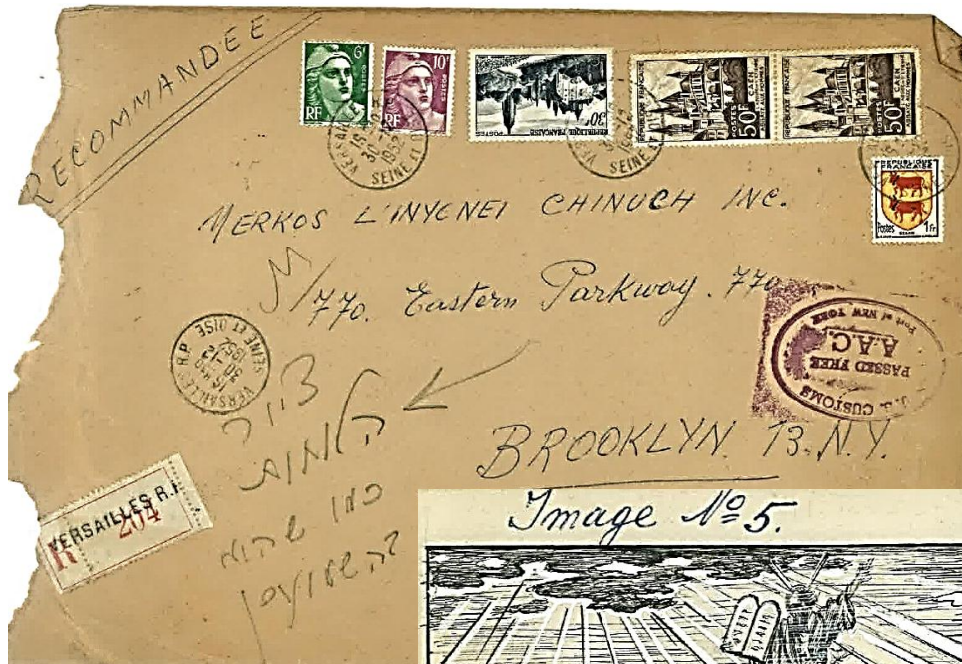
עבר שבוע, ובי"ב טבת בא מר פרנקל שוב בכתובים למל"ח (מכתב ה), הפעם לאשר קבלת ההוראות והדוגמאות, ולבשר שכבר הכין א' הסיפורים בהתאם. הוא גם צירף עוד שני סיפורים שהכין בעבר והודיע ששאר הסיפורים שכתבו המל"ח לדוגמא הוא יסיים אותם בעתיד הקרוב. ואכן, כעבור יומיים (י"ד טבת תשי"ג) כתב עוד מכתב (מכתב ו), ששלח בפועל ב"ח טבת¹⁰, לו צירף הציורים והכתב לשאר הסיפורים שביקשו המל"ח כנ"ל.

כבפעם הקודמת, לא קיבל מר פרנקל תשובה למכתביו, אולם מצינו שכ"ק אדמו"ר התייחס בכתיו"ק למה ששלח: א) על מעטפת המכתב די"ב טבת סימן כ"ק אדמו"ר חץ וכתב (צילום בעמוד הבא): **ציור הלוחות כמו שהוא בהשמועסן**. כוונתו שבעמוד האחרון דמשל אחרי מות צוויירו הלוחות כעגולות, וע"ז מורה רבינו שירבעו אותן כמו שהוא בשער השמועסן, וכפי שדיבר כ"ק אדמו"ר ע"ז כמ"פ שהלוחות היו מרובעות דוקא¹¹.

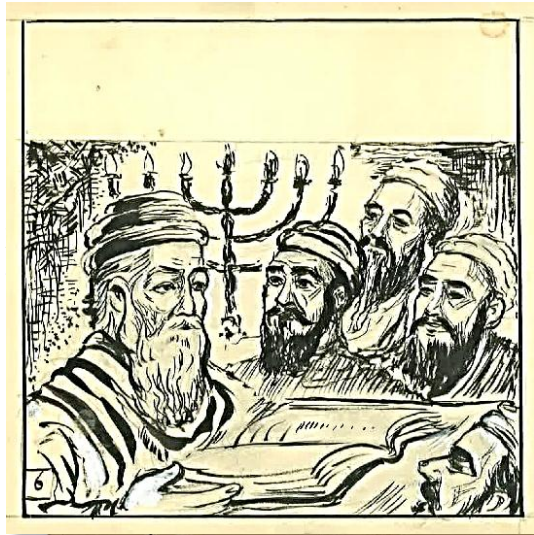
ב) על מעטפת המכתב די"ח טבת כתב כ"ק אדמו"ר (צילום בעמוד הבא): **להעירו שלכאורה בהציון¹² בהענינים¹³ צ"ל יותר action ולא "מוסר השכל" לבד**. ובפשטות נראה שזוהי הוראה כללית שאיננה קשורה דוקא לציורים שצורפו למכתב זה אלא לכללות סגנון הציורים. והכוונה שבנוסף למוסר השכל שבסיפור, מוכרח שעצם הציור יעניין את הילד הקורא ע"י שיהיה בו action.

9 יש לציין, שסיפור זה נדפס בקונטרס שי"ל לפועל ע"י המל"ח.
 10 זה ידוע לנו א) מהתאריך הלועזי שמופיע בראש המכתב (5/1/53) ועל המעטפה. ב) מהרשימות שצירף למכתביו (כדלקמן) שם ציין תאריך זה.
 11 ראה מכתבים: כ"ט שבט תשכ"א. כ"ה סיון תשכ"ב. י"ב שבט תשכ"ז. שיחות: ש"פ תשא תשמ"א. שמח"ת תשמ"ב. ועוד כו"כ מענות לאנשים פרטיים. והדברים ידועים.
 12 נראה שהתחיל לכתוב "בהציורים".
 13 כן נראה הפענוח. ועצ"ע.

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט – י"א טבת ה'תשע"ט

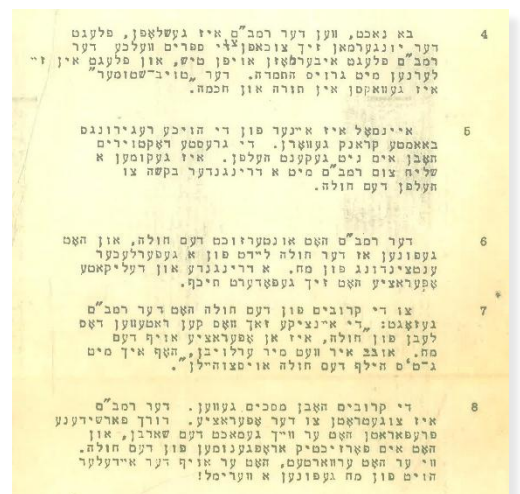
בכ"ו טבת שלח חבילה נוספת למל"ח (לא ידוע אם צירף לזה מכתב, ובכל אופן איננו תח"י) הכוללת ג' סיפורים של שש שש תמונות: א) אל תהי בד לכל אדם – על ר"א בר"ש שאמר כמה מכוער אותו האיש, ואמר לו לך לאומן שעשאני (תענית כ, א). ב) מעשה בישראל שהיתה לו פרה אחת – התגיירותו של רבי יוחנן בן תורתא (פסיקתא

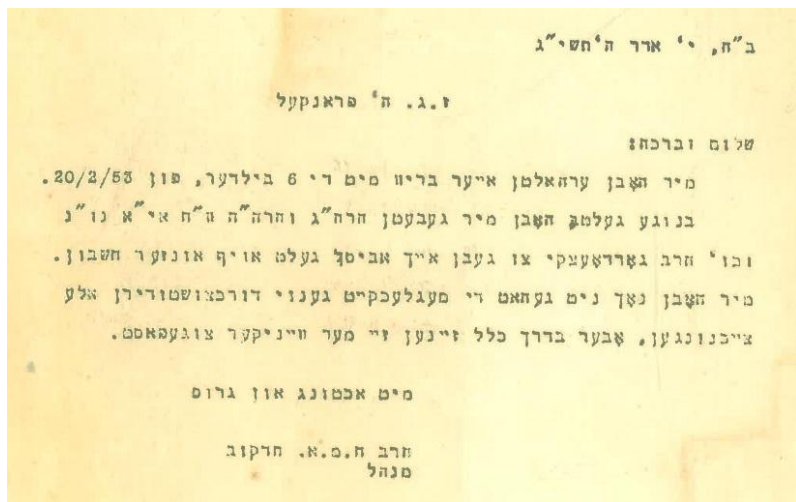
רבתי סימן יד. מדרש עשרת הדברות (ג). מעשה בגור אר"י¹⁴ – על ילד פיקח שידע להכריע במשפט בין בָּשָׁם וּשְׁמָן על שקית של מטבעות⁹. בציור האחרון של הסיפור הב' צייר מנורה ובו ז' קנים. והעיר ע"ז רבינו על המעטפה: **המנורה צ"ל בת ו' או ח' קנים ולא ז'.** ולכאורה הוא ע"פ הפס"ד¹⁵ שלא יעשה אדם מנורה תבנית מנורה¹⁶.

התשובה הבאה מהמל"ח לא הגיעה עד קרוב לחודש וחצי. בינתיים, שלח מר פרנקל למל"ח עוד ג' מכתבים. בכל אחד ביקש שוב ושוב למענה, כמו גם הדגיש את יוקר הציורים. בא' מהם אף כתב רשימה מפורטת מכל הציורים ששלח במשך כל הזמן וביקש בעדם תשלום. כמו כן, צירף לכל מכתב סיפור אחד עם ציורים דיליה:

א) בז' שבט תשי"ג (מכתב ח), הרמב"ם והעלם האלם – נער שעשה עצמו אלם כדי ללמוד מהרמב"ם ולימים אף עזר להציל נפשות באמצע א' הניתוחים שעשה הרמב"ם. [בסוף הסיפור הנ"ל הוסיף במכתבו: "ביטע מיר האבען עס געמאכט אין 12 בילדער. זייט אזוי גוט און שטעלט אויס דעם נוסח וויא איהר קענט בעסער. א דיינק". כנראה המצו"ב (בצד ימין) הוא חלק ממה שהכין המל"ח כנוסח מקביל ל-12 הציורים שנשלחו. אבל הציורים עצמם לא הגיעו לידינו]. ב) בי"ב שבט תשי"ג (מכתב ט), הסיפור של נחום איש גם זו (תענית כא, א). ג) בז' אדר תשי"ג (מכתב י'), דער קאנטראקט – השטר שכתב ר' מאיר מפרמישלין לשני שותפים עם האותיות "א, ב, ג, ד". כשביקשו לפשר הדבר, פירש להם: "אמונה – ברכה. גניבה – דלות"⁹.

14) טעם שם זה הוא לכאורה משום שברוב המקורות הוא מסופר על "דבי גור ארי" הלוי" מאוסטריה. ואולי הוא בעהמ"ס גור אריה על השו"ע (אלא שהמחבר הנ"ל גר באיטליה).
 15) ר"ה כד, א. ע"ז מז, א. מנחות כח, ב. רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ז ה"י. טוש"ע יו"ד סי' קמא ס"ח (וכבר ידועה השקו"ט בזה שהביא הרמב"ם הלכה זו כסניף להל' מורא מקדש ולא בהל' ע"ז. ויש לדייק בחילוקי הל': תבנית, צורת, כנגד. ואכ"מ). ואף דשל עץ מותר, מ"מ המנורה בציור נראה כשל מתכת. מה גם שלדעת ריב"ג גם של עץ אסור אף דלית הלכתא כוותיה. אמנם עיין ש"ך שם סקל"ה מרש"י דגם של חרס שרי. ואולי סתם מנורות הם של מתכת. ובכל אופן ל"ל להכניס א"ע במחלוקת אם אפשר בקל לשנות מספר הקנים. ועדיין יש לדון בפשר ההערה כאן, דלכאורה ה"ה רק ציור על נייר ולא מנורה ממש (ואולי הוא תלוי בחילוקי הלשונות דתבנית וצורת. ודו"ק). ואכ"מ. וראה הערה הבאה.
 16) השוה גם הנדפס בתשורת ליפסקער, ו' אד"ר תשנ"ה (פדיון הבן) ע' נג, שעל תמונה שנדפסה בעיתון ובה מנורה בת ז' נרות, כתב כ"ק אדמו"ר: **לעורר שכנראה מנורה בת 7 נרות.** והוא כנ"ל בפנים. ושם ההערה מובנת יותר, שכן היתה תמונה ממנורה ממש, משא"כ כאן וכבהערה הקודמת.

סוף סוף, בי' אדר תשי"ג, הגיע המענה המיוחל מהמל"ח, ובו אישור קבלת המכתב האחרון וגם התייחסות קצרה לשאר הצוירים. הרב חדקוב גם הבטיח לשלוח להם כסף:

ב"ה, י' אדר ה'תשי"ג

ז.ג. ה' פראנקעל

שלום וברכה:

מיר האבן ערהאלטן אייער בריוו מיט די 6 בילדער, פון 20/2/53.

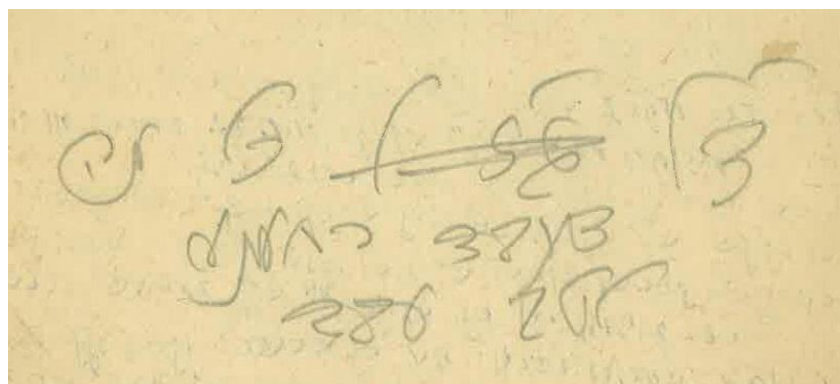
בנוגע געלט, האבן מיר געבעטן הרה"ג והרה"ח ו"ח אי"א נו"נ וכו' הרב גארדעצקי צו געבן אייך אביסל געלט אויף אונזער חשבון. מיר האבן נאך ניט געהאט די מעגלעכקייט גענוי דורכצושטודירן אלע צייכנונגען, אבער בדרך כלל זיינען זיי מער ווייניקער צוגעפאסט.

מיט אכטונג און גרום

הרב ח.מ.א. חדקוב

מנהל

כעבור חודש, בח' ניסן תשי"ג, אישר מר פרנקל את מכתב המל"ח (מכתב יא) וביקש תשלום לשאר הצוירים שעשה. הוא גם צירף ציוריו לסיפור הידוע על רבי עקיבא (ברכות ס, ב) שאמר כל דעביד רחמנא לטב עביד. במכתבו כינה מר פרנקל סיפור זה בשם "כל פעל ה' לטובה". מאחורי פיסת הנייר עליה רשום הסיפור, כתב כ"ק אדמו"ר: **צ"ל ג"ז ל' כל מה דעבד רחמנא לטב עבד**¹⁸. למכתב הזה לא קיבל תשובה. באסרו חג הפסח, כ"ג ניסן תשי"ג, כתב מר פרנקל למל"ח שוב באותו סגנון (מכתב יב), כמו גם שלח עוד סיפור ידוע שכינה בשם "פפוס ורבי עקיבא" עם ציוריו (לא הגיעו לידינו), והוא המשל הידוע מהשועל והדגים (ברכות סא, ב). ככל הנראה, בראות מר פרנקל שלא מקבל תשובה פסק בשילוח מכתבים וסיפורים למל"ח.

(17) נראה שהתחיל לכתוב "ג"ז לטובה". ועיין בסמוך במכתב כ"ק אדמו"ר ובלקו"ש ח"ב ע' 393 ואילך ע"ד החילוק בתוכן בין פתגמים אלו. (18) מתאים להמבואר במכתב בסמוך ובלקו"ש שבהערה 17, שהפתגם דר"ע נאמר בארמית ("שחוג השייכים לזה רחב הרבה יותר... שכל העם יבינו")

החילוק בין פתגמי נחום איש גם זו ורבי עקיבא

בקשר להנזכר ע"ד הסיפורים דנחום איש גם זו שאמר גם זו לטובה ורבי עקיבא שאמר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, מוגש בזה מכתב כ"ק אדמו"ר שכנראה נכתב בטרם עלותו על כס הנשיאות, ובו ביאור החילוק בין שני סיפורים ולשונות אלו. כידוע, דיבר כ"ק אדמו"ר על כך בהרחבה בשיחת כ"ק מנ"א תשי"א ונזכרו הדברים בעוד כמה מקומות. צילום המכתב בעמוד הבא.

פענוח המכתב:

במענה^א על שאלתם מהו החילוק^ב בין מה שנחום איש גם זו הי' אומר גם זו לטובה (תענית כא, ב?) וזה שרע"ק תלמידו של נחום איש ג"ז – רגיל לומר^ג כל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ב)

הנה מפי עליון לא תצא הרעות^ד, ולמעלה בשרשו הכל טוב, אלא שלמטה בהשתלשלות נמשך מזה רע. וגם בזה שתי דרגות: א) רע קטן שתומ"י נראה שעל ידו דוקא באה טובה הרבה. דוגמא: סממני רפואה מרים שע"י מתרפא החולה. ב) רע שאין נראה כלל שיגרום לטוב. אלא שמאמינים שע"י יזכו לטוב. דוגמא: מיתה.

והנה כאו"א המאמין באחדות, בבורא עולם אחד שהוא הוא היוצר אור וגם בורא חושך^ה, במילא יודה ויאמין שאין רע בעולם, כיון שבורא כל העולם כולו הוא תכלית הטוב, יש שאמונתו בזה חזקה כ"כ ושליטתו בעולם גדולה כ"כ עד שיכול הוא להמשיך כאן למטה בגילוי את המקור שממנו נשתלשל הרע, ואז נראה לכל שאינו אלא טוב. וזהו מדרי' נחום איש ג"ז שאמונתו פעלה להראות לכל שהעפר עצמו הוא טוב יותר מן הזהב שהחליפוהו בו.

אבל יש מי שחי בזמן שהעולם נתגשם יותר או שסביבת בני"א שבמקומו אינם ראויים לגילוי אור גדול ביותר, ואז אף שבאמונתו אין חילוק בינו ובין הראשון, אבל אין דורו או מקומו ראוי שיתגלה בו שרש הענינים שלמטה כמו שהוא למעלה מעלה ביותר ואז אין נראה אלא זה שאין הרע רע מוחלט ח"ו, כי אם דרך וגורם לטובה גדולה באין ערוך לגבי הרע שהביאו.

א) לכללות המכתב ראה לקו"ש ח"ב ע' 393 ואילך (משיחת כ"ף מנ"א תשי"א – נדפס בשלימותו בתו"מ ח"ג ע' 267 ואילך). מכתב ח"י מנ"א תשי"א (לקו"ש חכ"ט ע' 377, ומשם באג"ק ח"ד ע' תיג).

ב) להעיר שמכמה מפרשים משמע שאין חילוק ביניהם, וכמ"ש המהרש"א בתענית (שם ד"ה גם זו לטובה) בסיפור דנחום איש ג"ז "כה"ג אמר' פ' הרואה דלעולם יהא אדם רגיל לומר כו". וכן משמע מהעיון יעקב (שם ד"ה כי חזינהו) שכותב: "עיינ במס' שבועות דף כ"ו ע"א, דר"ע שימש את נחום איש גם זו, להכי מציינו בברכות פרק הרואה דף ס' ע"ב שהיה ג"כ רגיל לומר כל מה דעביד משמיא לטב כי גדולה שימושה".

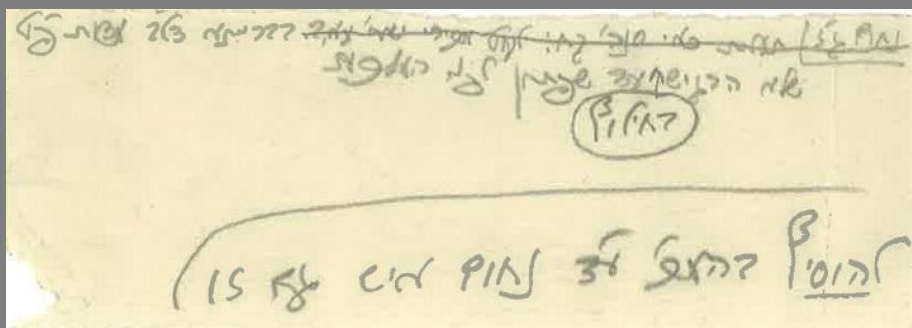
ג) הוא בעמוד א, וכפי שציין כ"ק אדמו"ר בהוספה למכתב.

ד) ובנחום איש ג"ז כ' "הי' אומר". והוא מתאים לל' הש"ס בב' המקומות: "כל מילתא דהוה סליק ליה אמר גם זו לטובה", "לעולם יהא אדם רגיל לומר כל דעביד וכו".

ה) איכה ג, לח.

ו) ע"פ נוסח ברכות ק"ש.

ז) להעיר מלקו"ת במדבר סב, א, ש"נחום איש גם זו (ש) היה אומר גם זו לטובה מפני שהיה מתבונן באמת ששרש הרע הוא הטוב, והביאו למעלה אל שרשו למקום אין, ושם היה יכול לעשות השתנות ע"י"ש.

וזהו המאורע" של רע"ק שהראה שכבית הנר ומיתת התרנגול והחמור אף שהוא רע ונזק, ה"א אין זה אלא אמצעים להצילו ממיתה".

בזה מבואר ג"כ מה שפתגמו של נחום איש ג"ז הי' בלה"ק וזה של רע"ק – ארמית"י". כי כידוע בימים ההם שפה המדוברת של העם היתה ארמית (הל' ת"ת לרבנו הזקן פ"א קו"א סק"ב) ורק ת"ח ויחידי סגולה דברו בלה"ק ובפרט בעסקיהם בעניני קדושה. ולכן דרך נחום איש ג"ז שנעלה הוא ביותר מתבטא בלה"ק, משא"כ זה של רע"ק שחוג השייכים לזה רחב הרבה יותר הי' רע"ק אומרו ארמית בכדי שכל העם יבינו וישתדלו לעשות כפי להיות במדרי' זו.

להוסיף בהמכ' ע"ד נחום איש גם זו

נחום ג"ז תענית כא. סנה' קה: ילקוט מכירי ישע"י מא, ב. בברייתא דל"ב מדות פ"ט שלא הרגיש בחילוף עד שפתח לפני המלכות"א

(ח) ולעיל כתב "וזהו מדריגת נחום איש גם זו". והכוונה בפשטות (כמבואר בפנים), דמצד מדריגתו הוא (אמונתו ושליטתו בעולם), היה רע"ק שווה לנחום איש ג"ז, אלא דלא היה דורו ומקומו ראוי לזה. ולהעיר מלקו"ש ח"י"ט ע' 75 הע' 69, ש"בדבר הנוגע לכללות עם ישראל", גם רע"ק היה יכול "לראות בגילוי הטוב שבזה".

(ט) להעיר עדכ"ז מענף יוסף לתענית שם: "קשה, הא כל אדם מחוייב לומר כל מה דעבד רחמנא לטב הוא דעביד. וי"ל דכל אדם אומר לטב הוא דעבד, ו"ל שמזה הרעה תצמח טובה אבל לעת עתה היא רעה. אבל נחום איש גם זו היה אומר שזה גופא טובה היא ולא רעה".

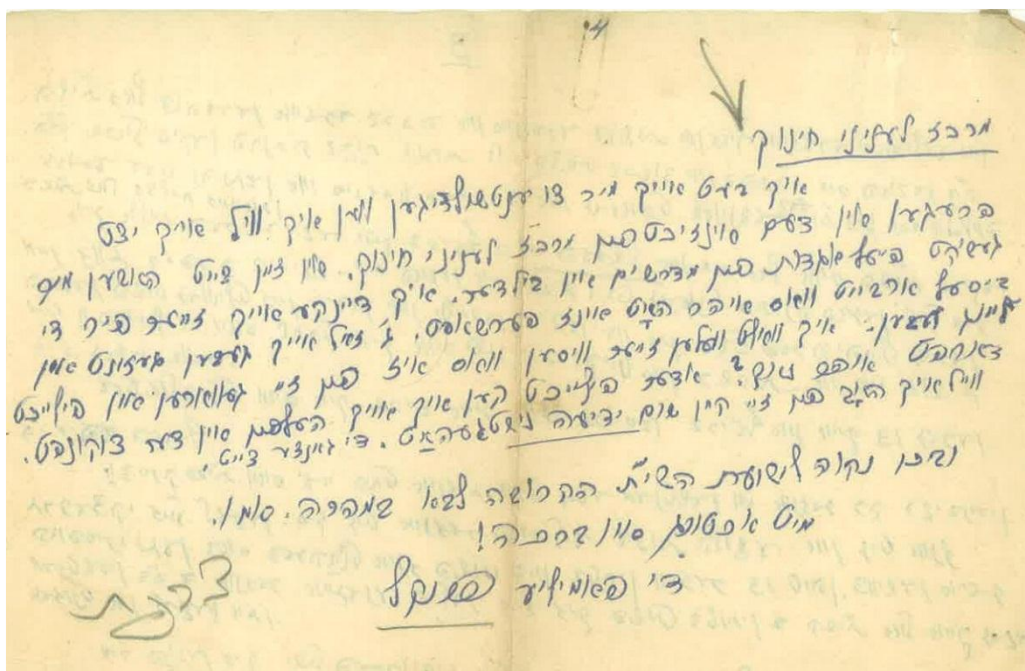
(י"ד) בסיום הסוגיא שם בברכות איתא בלה"ק: "לאו אמרי לכו, כל מה שעשה הקב"ה הכל לטובה" (וראה אסיפת זקנים שם שמבאר טעם השינוי). אבל בכת"י (וכ"ה בעין יעקב) גם הסיום הוא בארמית: "הינו דאמרי כל דעבדין מן שמיא לטב".

(יא) להעיר ממהרש"א (תענית שם ד"ה ניקום) וגבורות ארי (שם ד"ה למחר) ועוד, דגרסו כן גם בש"ס שם. אבל עיין ביד רמ"ה (סנהדרין שם) שמקיים גירסתנו. וביעב"ץ (תענית שם) ומהר"ל (נתיבות עולם נתיב הבטחון פ"א ד"ה ובפרק שלישי) אף יישבו גירסתנו עם הא דאין סומכין על הנס עיי"ש. ואכ"מ.

עוד שני מכתבים שמורים תח"י ממר פרנקל. אך דלא כמכתבים דעד השתא, המכתבים האלו נכתבו היישר לכ"ק אדמו"ר.

המכתב הראשון (מכתב יג) נכתב בטון של אכזבה, שהלא הוא פעל ועשה רק לטובת העתיד, ומסיבה בלתי ידועה, אף שנמצאים סיפוריו וציוריו אצל המל"ח "שוין פון א יאר", פשוט לא מדפיסים את זה. הוא גם מבשר שבצרפת אכן באו כמה מדבריו בדפוס. כברוב מכתביו הקודמים, מסיים הוא בברכה שעוד מעט יבואו הדברים בדפוס. המכתב הזה אין תח"י העמודים הראשונים ובמילא אין התאריך המדוייק ידוע. אבל ממה שכתב שכבר עברה שנה מאז ששלח התמונות, ניתן לומר בוודאות שנכתב לאחר חה"פ תשי"ד.

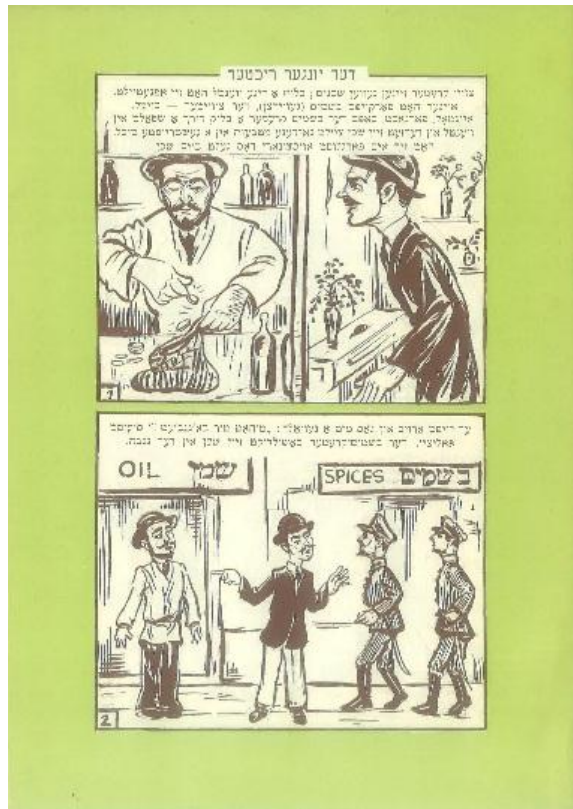
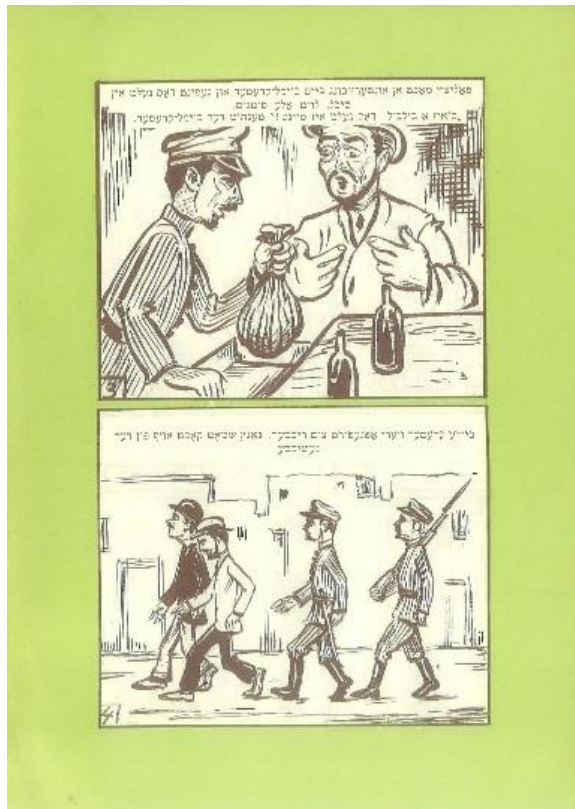
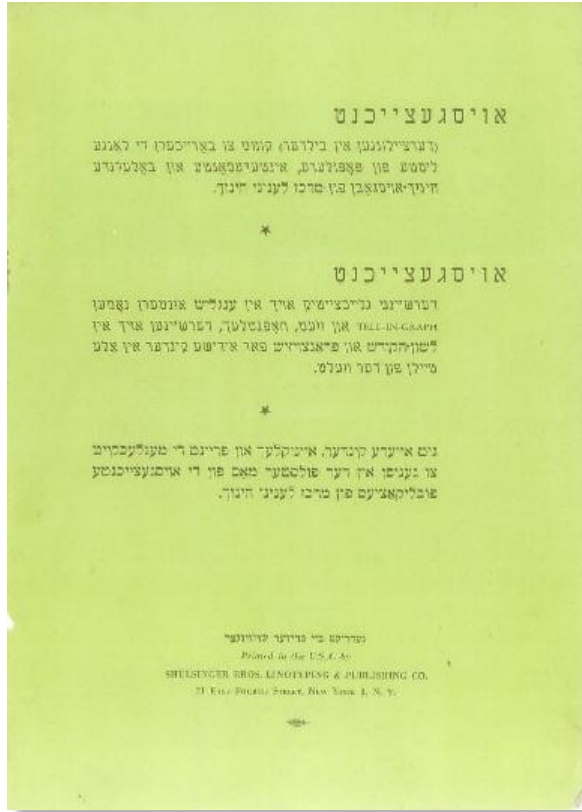
המכתב השני (מכתב יד) מתנוסס עליו התאריך ג' מנחם אב תשי"ד. הוא מכתב ארוך בן ד' עמודים, ובעיקרו הוא פירוט בני משפחתו וקורות חייהם ומצבם הירוד בפרנסתם. ממשמעות המכתב נלמד שבמשך השנה (ואולי לאחר קבלת המכתב הקודם) אכן שלח רבינו להם מכתב (התנצלות?) עם ברכות ובקשה לדעת יותר על משפחתו ("מיר האבען ב"ה באקומען אייערע פיעל ליבען און גוטען בריעף און גוטע ווינשוונגען פיר געזונט און פרנסה... און וויא אויך דאס וואס איהר אינטערעסירט זיך אין אונזערע פאמיליע"). מתוך הדברים יוצא לו שוב לתאר את אשר עבר עליהם בארץ מצרים ואיך בחסדי ה' נמלטו ברגע האחרון. וניסו להמשיך בתחומם של הציורים וקריקטורות וכו'. בסיום המכתב כותב הוא עד"ז ששלח למל"ח כ"כ הרבה תמונות ולא נדפסו ומפציר שיעשו משהו בזה.

על החלק הזה של המכתב סימן כ"ק אדמו"ר חץ (לתיבות "מרכז לעניני חינוך"), וגם כתב בסוף המכתב: **צרפת.**

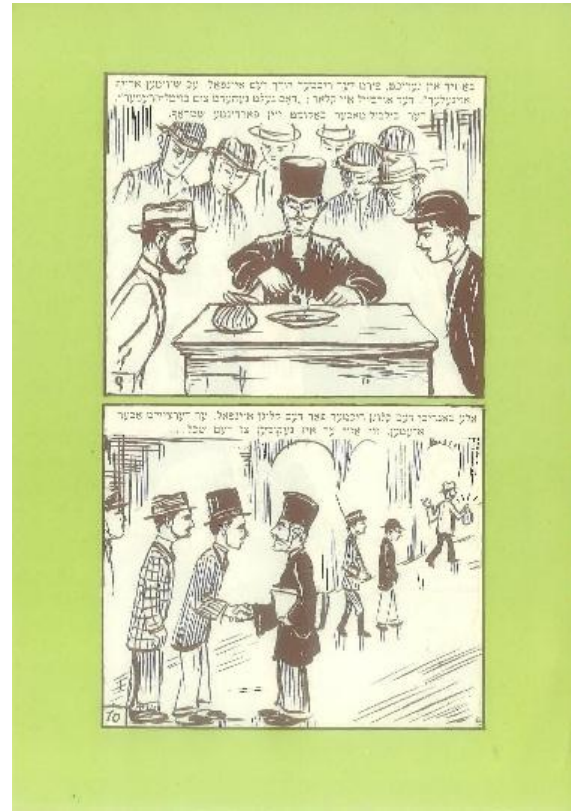
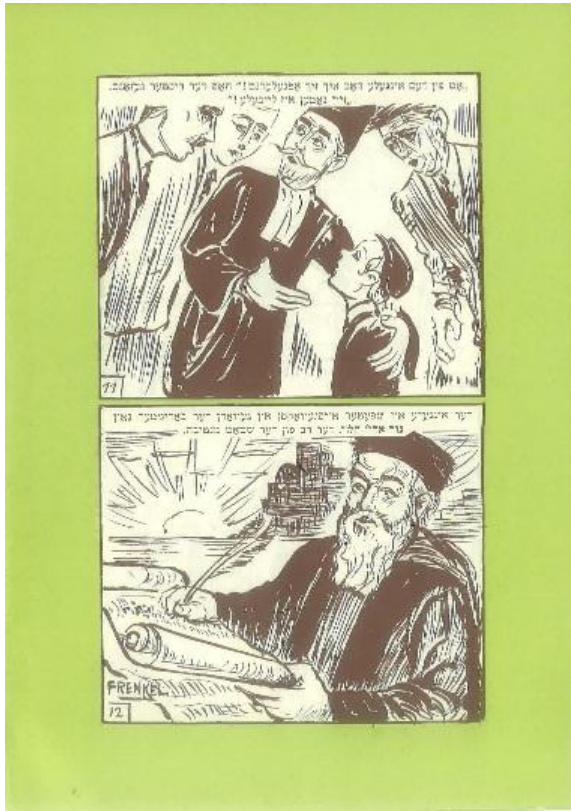
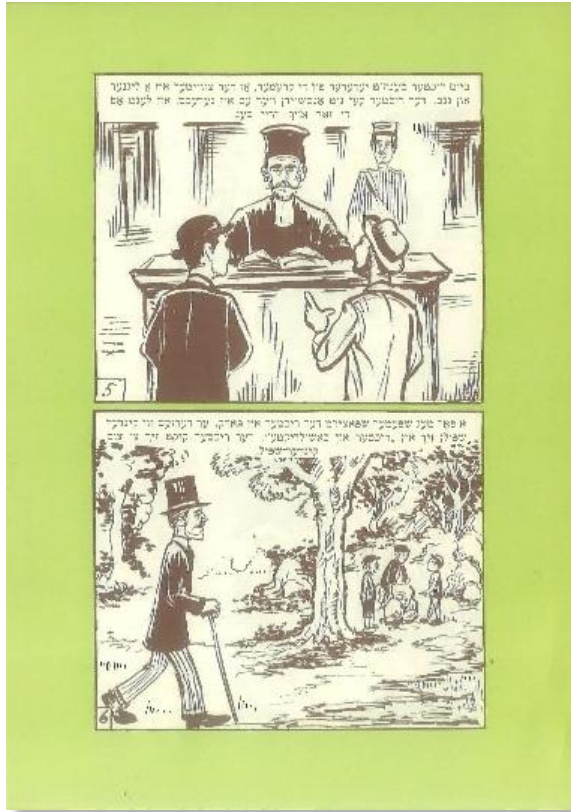
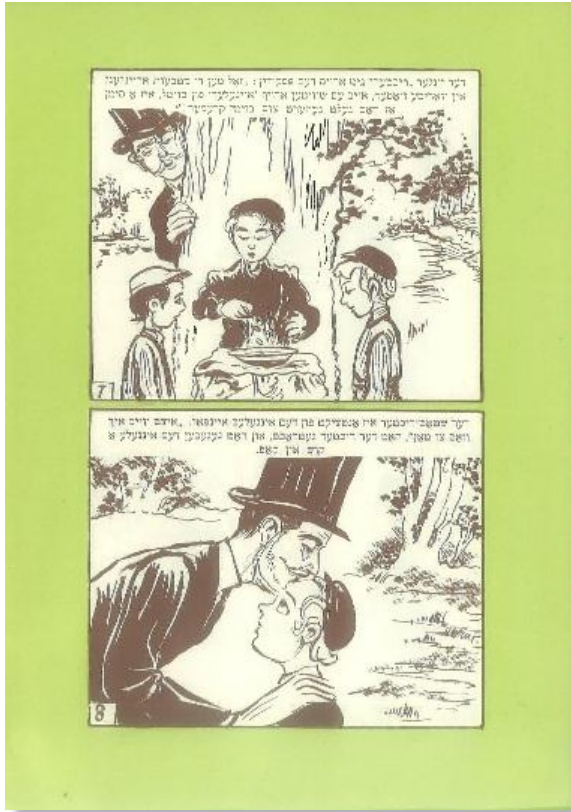
התוצאות מכ"ז לא היו מיידיות, ומה שקרה בשנים הבאות לא ידוע לע"ע. אך זאת נדע שבתשח"י יצא לאור קונטרס "אויסגעצייכנט – דערציילונגען אין בילדער" הכולל ד' סיפורים מלוויים בציורים. בשער החוברת כתוב שיש בתוכנית להוציא עוד חוברות ובשפות נוספות, דברים שלסיבות בלתי ידועות לא יצאו לפועל ג"כ.

תם ולא נשלם

החוברת הראשונה והיחידית ש"ל ע"י המל"ח, כולל ארבע סיפורים בליווי ציורים:
א) דער יונגער ריכטער – ראה ע' 75. ב) דער פוקס אין וויינגארטן – ראה ע' 73. ג) אין א שיפל – ראה ע' 73. ד) דער קאנטראקט – ראה ע' 75.
מארכיון המזכיר הרב ניסן ע"ה מינדל

תשורה משמחת הנישואין של מנחם מענדל ומושקא שיחיו רפפורט – י"א טבת ה'תשע"ט

לשלימות הענין ראינו לתועלת להדפיס כל המכתבים ששלח מר פרנקל למל"ח

מכתב א

[שלהי תשי"ב]

ליבער און חשוב'ער רעדאקטאר פון "מאנאטס-העפט" שמועסן מיט קינדער און יוגנט

שלום

איך קום צו אייך ליבער רעדאקטור מיט א פארשלאג:

זייענדיג לעצטענס ביים רב בנימין גאראדעצקי אין פאריז, האבען מיר אים בעקאנט געמאכט מיט אונזערע פהייקייטען פון אונזערע קונסט אין סינעמא און אין קענען געבען קינדער אן אינטערעס צו פערשטיין אונזערע אידישע ליטעראטור, דינים און אגדות, דורך צייטונגען וויאזוי אויך דורך דעם סינעמא. האט מיר דער רב גאראדעצקי געגעבען אן עקזמפלאר פון אייערען חשובען צייטונג פיר די קינדער און מיר געבעטען אייך צו שרייבען און אייך צו אינטערעסירען די זאך.

אונזער פאמיליע האט געהאט זייע א גרויסען קאריערע, הן אין סינעמא הן אין קאמיקס פיר די קינדער, קאריקאטורען און די בלעטער. אונזער קאריערע האלט שוין אן א 20 יאהר. פון גרויסען ערפאלג אין גאנצען מיטעל אריענט פון עגיפטען און גאנץ אפריקע.

מיין פאמיליע איז געקומען – בעסער געזאגט אנטלאפען – פון (מצרים) בעפאר מיט עטלעכע חדשים, נאך פאריז. פון מצרים האט מען אונז פון די עגיפטישע רעגירונג א גרויסער בעאמטער וואס איז געווען אונזער א פריינד געזאגט אז מיר זאלען וויאזוי אמשנעלסטען אנטלויפען, ווייל אין א קליינע צייט וועט מען פעניכטען און פארברענען אלע אידען און פרעמדע וואס זיינען אין סינעמא. און די גרעסטע סינעמא הייזער וואס די אייגענטימער זיינען אדער אידען אדער אויראפייער וועט מען פארברענען. מיר האבען איינגעפאקט אלעס וואס מיר האבען געקאנט נעמען און מיר זיינען מיט גרויס מיהע אפגעפאהרען נאך פריינקרייך. אין אלעס וואר ריכטיג דען אן 26 janvier 1952 האט מען פערברענט אלע סינעמאס און סטודיאס וואס זיינען געווען אידען די אייגענטימער גאנצע קווארטאלען פון קאירא גאנצע גאסען און מענשען זיינען פערברענט געווארן און וויאזוי אויך אונזער הויז און ארום. ג-ט זי דאנק מיט דעם נפש גערעטעט...

מיר האבען אין עגיפטען ארויסגעגעבען א וואכען בלאט פיר קינדער, אין די אראבישע שפראך פיר די קינדער אין די אראבישע לעגענדעס, און אויך פיר די אידישע קינדער אין אידיש-העברעישי, עס וואר זייער באליבט אויך די לעגענדעס וויאזוי אויך די "סטריפס". עס איז געדרוקט געווארע 5 יאהר צייט.

דען מיר האבען בעשאפען אין עגיפטען פילמס אין "cartoons", ד"ה Dessim Annime, הן די טיפען און הן די קאמיקסט האבען געהאט א געוואלדיגען ערפאלג, דען מיר האבען באקומען צוויי גילדענע מעדאליעס פון די עגיפטישע קעניגען פון קעניג "פואד" און זיין זון קעניג "פארוק". מען האט אונז אין די גרעסטע אינווערזיטעט פון קאירא פארגעלייגט א ערען אפטייהלונג אלס לעהרער צו לעהרנען די אראבער די קונסט, דינוואס מיר האבען געהאט פון מצרים און מיר האבען עס נישט געוואלט אננעמען די שטעלע אין אינווארזיטעט פון עגיפטען, און מיר האבען בעסער געוואלט אנפאנגען עטוואס פיר די אידישע שפראך ד"ה פיר אונזערע קינדער עס זאל בלייבען פיר יודען אויך עטוואס. יצט געפינט זיך אונזער פאמיליע בלי עין הרע 7 פערזאל כן ירבו ד"ה די גאנצע עקיפט. און מיר וועלען מיט ג' הילף יצט דא אין פאריז שאפען מיט ג-ט הילף פיר די יודישע קינדער comics און סטריפס אין אידיש פיר אידישקייט דען מיר האבען אין אידיש פיל בעשאפען, הן אין פילמס און הן אין בלעטער לעהרענונג אין אידישען דינים און אין אידישע מנהגים און פון די אידישע לעגענדעס וואס מיר קענען פיל. דען מיר קענען די העברעאישע און אידישע שפראך אזוי גוט וויאזוי די אראבישע און פראנצויזישע און אויך אנדערע. און מיר אליין זיינען פון די "שניאור זלמן" פאמיליע פון רוסלאנד מינסקער גורבערנע פלך "רעציא" געווען פיל יאהרען אין ארץ ישראל און נאכהער מן הנידחים לארץ מצרים פון 1914.

ליבער הררן רעדאקטאר, מיין פאמיליע בעט אייך ווייל מיר זיינען זייער נחוצים צו הילף און בפרט מיר האבען א חוש צו זאכונ וואס אייך און אייערען חשובען צייטונג וועט עס זיין זייער נויטיג פיר צו לערענען אייערע אבונענטען די אידישע לעגענדעס דורך בילדער סטריפס. דער רב' גאראדעצקי בעט אייך אויך פון זיין זייט אונזער פאמיליע אונטערצושטיצען מיט ארבייט פיר אייערען צייטונג וואס איז לויט זיין מיינונג זייער אינטערעסאנט און איינגענעם. איך שיק אייך דא אין

פיר מיר געשריבען און בעט די פרייזען פון די בילדער און אויך די קלישען.

איך קען אייך געבען די פרייזען פיר די קאמפאזיציע פון די 5 בילדער וואס איך האב אייך געשיקט זיינען 4,000 פראנק ד"ה 800 פראנק פיר יעדן בילד. די קלישען זיינען בערך 1000 פראנק פיר יעדן בילד.

שרייבט מיר אויב איהר דארפט פיר יעדען סוצע צוויי קלישען איין פיר אידיש און איין פיר ענגליש.

איך גלויב אז פיליכט ביי אייך איז ביליגער די פרייזען פון די קלישען. אבער דאס וואס מיר קענען אייך געבען זיינען בילדער און קאמפאזיציעס פון אידישען טמא וואס וועט זיין זייער גוט געפאסט פיר די אידישע קינדער. און דער רב רבי בנימין גראדעצקי וועט מיט אונז שטודירען און וואס איהר וועט מיר געבען וועלען מיר אייך מיט דען בעסטען אופן מאכען און צופרידענשטעלען.

ידען פאלס שרייבט אונז וויא איז אייער מיינונג וועגען די פרייזען. איך גלויב אז עס איז נישט טייער. איך האב די פרייזען אויך דעם רב רבי גראדעצקי אויך מיטגעטיילט. ביטע פרובירט איין מאהל און איהר וועט זעהען וויא עס וועט ביי דעם יוגענד אויסנעמען די בילדער. מיר האבן שוין געזעהען וויא עס נעמט אויס ביי גרויסע און הן ביי קליינע.

ביטע ליבער הררן רעדאקטאר, פרובירט אונז איין מאל און איהר וועט זעהען דעם רעזולטאט. מיר זיינען זיכעראז איהר וועט זיין צופרידען און מיר בעטען אייך פאר ארבייט. זייט געזונט און א גמר חתימה טובה.

פון די פאמיליע פרנקל. גיט אונזער פאמיליע ארבייט וועט איהר האבען א מצוה.

מכתב ג

18-11-1952 [כ"ג חשוון תשי"ג]

ליבער הררן רעדאקטאר פון חשוב'ן צייטונג "שמועסן מיט קינדער און יוגענד"

האבענדיג די ידיעה ביי אייך אין לשכה פון פאריז אז איהר ווילט אז איך זאל אייך שיקען די בילדער פון די אגדתות און פון די מדרשים עס זאל געדרוקט זיין.

בריעף א מוסטער פון א סטריפס פון "אלישע בעל כנפים" מיט די ווערטער אין אידיש וואס איך האב געשריבען פון א צווייטען זייט. איך האב אייך דא יצט אין בריעף געשיקט "א סטריפס" פון 5 בילדער פון "אלישע בעל כנפים" מיט די לעגענדע געשריבען אין אידיש אויך די צווייטע זייט וויא אויך אין פרנצויזיש.

וויא אויך א בראשורקע פון אונזערע איינע פון פולע פילמען וואס מיר האבען געמאכט אין עגיפטען.

ביטע ליבער רעדאקטאר מיר צו ענטפערען פיליכט האט איהר עטוואס פון אייערע אידען וועל איך פארבעסערן אום אייך צו געפעלען. מיר ווילען ארבייטען פיר אייערען פול ווערטען צייטונג. מיר האבען דא אין פאריז אויך געהאט ערפאלג אין די אידישע און להבדיל גוישע פרעסע.

ביטע ליבער רעדאקטאר גיט אונז ארבייט און זייט מחיה א משפחה. לאזט אונז נישט חו"ש נישט אונטערגיין. מיר בעטען אייך א מצוה און אונז צו פרובירען.

מיט אכטונג און דיינקע אין פוראויס,
די פאמיליע פרנקל

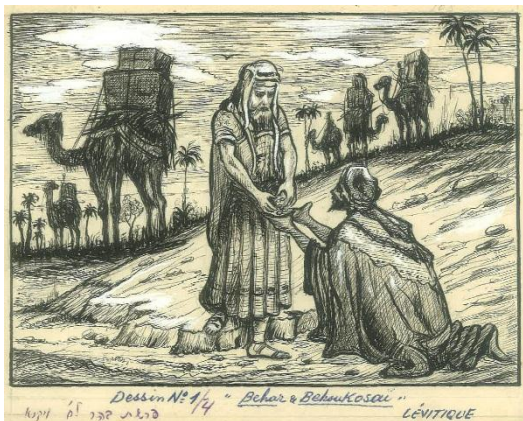
מכתב ב

ערב יום כפור [תשי"ג]

ליבער הררן רעדאקטאר פון מרכז לעניני חינוך

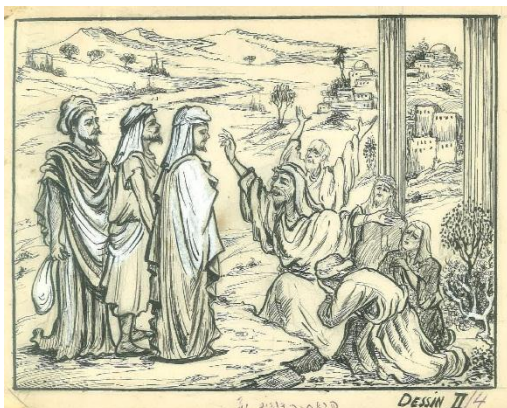
שלום וברכה!

זייענדיג ביים רב רבי בנימין גראדעצקי אין פאריז האט מיר דער רב געוויזען דעם בריעף וואס איהר האט

מקראות גדולות ספר ויקרא א משל אין משלי יוסף, איך א סטיל וואס געפעלט אלעמען און איך האף אז אייך וועט עס געפעלען מיט ג-ט הילף.

איך בעט אייך שרייבט מיך אין וואס פאר אן אינזיכט געפעלט אייך. איך געפין אויס אז די סעריע פון די משלים פון די אגדות פון די מדרשים און פון תלמוד איז זייער געוואונשען פון דעם יוגענד ווייל ביז יצט האבען זיי געהאט נאר די גוי'שע קאמיקס און ווען די קינדער זעהען אזעלכע אידישע בילדער וועט עס זיין זייער געוואונשען. מען מוז אנפאנגען און איר וועט זעהען אז עס וועט זיין וויא געוואונשען פיר די גאנצע וועלט. מיר ווילען אייך פילייכט מאכען ווען איהר ווילט די הגדה של פסח.

איך וואלט אייך פרעגען צי עס וועט אייך געפעלען די אגדתה פון העצים והברזל פון מד"ר בראשית ה' "ויהי כאשר הוציא הארץ את העצים והיה גנים ופרדסים וערים. וייראו מאד העצים את הברזל יראה גדולה. כי אמרו: הנה ימים באים ועשה האדם קרדומות ברזל וכתת אותנו וכלנו! וישמע הברזל את דברי העצים ויאמר אליהם: אם תחיו בשלום יחדו ולא תבגדו איש ברעהו לא אוכל עשות לכם כל רעה – כי איפה אקח עץ לעשות ממנו יד?". מיר

האב איך יצט דעם פערגעניגען אייך צו שיקען די 5 בילדער פון די אגדה פון רבי שמעון בן שטח שלקח חמור אחד מישמעאלי מיט זיין אויפשריפט אין אידיש אויפען צוויטען זייט און אין פראנצייזיש. איהר קענט עס איבערזעצען אין ענגליש.

איך שיק אייך אייך יצט דעם "כישוף-מאכער", א לעגענדע וועגען שבת לויט א פאלקלאר זייער א פאפולערען. איך האב עס דעם רב רבי בנימין גראדעצקי געוויזען און עס איז אים געפעלען. איך האף אז אייך וועט עס אייך געפעלען. עס האט 19 בילדער. איהר קענט עס צוטעלען אין עטליכע העפטען.

מיט דעם צוויטען פאסט וועל איך אייך נאך שיקען דאס וואס איך האב פערטיג: דאס זיינען משלים פון דעם פרשת השבוע, משלים וואס זיינען אין די חומשים.

איך וואלט אייך פרעגען צי איהר זאלט מיר שרייבען צי אייך געפעלט די לעגענדע פון יוסף חצה דג און אויב עס געפעלט אייך וועל איך עס מאכען פיר אייך. שרייבט מיר אויב איהר האט לעגענדעס פיר מיר, שרייבט ?

מיין פאמיליע דאנקען אייך זייער פיר די ארבייט וואס איהר גיט אונז און ג-ט זאל אייך דערפאר בענטשען. מיר האפען אז מיר וועלען אייך צופרידענשטעלען.

האפענדיג אייך צו לעזען אין גיכען בלייבט געזונט. פון די פאמיליע פרנקל. שלום.

ביטע צו געריסען דעם ליבען רב רבי בנימין גראדעצקי וואס ווילט יצט ביי אייך אין אמעריקע. שלום וברכה.

מכתב ד

ב"ה יום ד' פ' ויצא ח' כסלו תשי"ג פאריז

ליבער רעדאקטאר פון די שמועסען

איך האב דעם פערגעניגען אייך צו שיקען נאך צוויי משלים פון די סדרה פון די וואך און פון חומש. (1) פון פרשת בהר [פרק כה פסוק] לח פון ויקרא. 4 בילדער. וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך וגו'. עס איז פון חומש מקראות גדולות ספר ויקרא אין לקוטי יהודא און פון אהל יעקב. עס איז געמאכט געווארען מיט דער פענע א נייעם סטיל. און דעם צווייטען (2) 4 בילדער פון פרשת קדושים יט פסוק ג' איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו. אייך פון חומש

שיקען און וויא אויך דער רב רבי גראדעצקי וועט געפינען פיר גוט.

די צוויי לעגענדעס זיינען: (1) פרשת אחרי מות (יח, כו) "ושמרתם אתם את חקותי" (2) הפטרת במדבר (הושע פ"ב) פן אפשיטנה ערומה וגו'. די צוויי זאכען האט דער רב רבי גראדעצקי געזעהען. איך וועל ווייטער נאר מאכען זאכען וואס מיר וועלען זיין צוזאמען באשטימט, הן אין מאטעריאל הן אין רעסינקער אין דעם דארפט איהר זיין רויק. נאר לויט דעם מיינונג פון רבי רב גראדעצקי זיינען זיי שייך און האבען א מוסר השכל און זיינען לויט זיין מיינונג אויך שייך. פילייכט וועט עס אייך אויך געפעלען.

איך האב יצט געזעהען דעם רב רבי בנימין גראדעצקי און ער איז אויך מיט דעם מיינונג אז עס קען אייך געפעלען. און איך פון מיין זייט וועל טאהן אלעס צום בעסטען אייך צו צופרידען צו שטעלען.

הרב רבי בנימין גראדעצקי האט מיט געבעטען איך זאל אייך שרייבען דאס איהר זאלט איהם שרייבען צי ער קען מיר עטוואס צאהלען אויפן חשבון פון די בילדער.

מיין משפחה דאנקט אייך זייער און ג-ט זאל אייך מצליח זיין אין אלע אייערע אונטערנעמונגען, אמן.

זייט געזונט, פון אונז די פאמיליע פרנקל. שלום וברכה. מיט אכטונג, פרנקל

נ.ב. וועגען דעם וואס איהר שרייבט מיר אז איהר ווילט עטוואס ענדערען, קענט איהר עס לייכט דען. דעם בעל מופת קענט איהר אים אויסמאהלען א ירולקע אויפן קאפ ווען ער טוט אויס זיין גרויסען היטעל, אבער אויך להבא וועלען מיר זיך אימער באראטען מיט דעם רב רבי בנימין גראדעצקי

שלום וברכה. פרנקל

מכתבו

5/1/53

ב"ה י"ד טבת תשי"ג פאריז

לכבוד אדמו"ר הרב ח.מ. חדקוב שליט"א

ב"ה

לכבוד רב מיר האבען אייך געשיקט פאריגען וואך דריי משלים. די דריי האט דער רב רבי בנימין גראדעצקי

קענען עס מאכען פיר אן אויסנאם אין בילדער ווייל עס איז דחוק אונז געמאכט געווארן אין א פילם אין עגיפטען. שרייבט מיר ביטע. מיר האבען בלי עין הרע פילע אין אונזערע אידישע ליטעראטור. הויבט נאר אן און עס וועט בריינגען פרוכט. עס איז פיר די גאנצע וועלט א סחורה. און מיר זיינען פיר אייך וויא געוואונשען. אייער אינסטעטוציע איז די ערשטע אין דער וועלט וואס האט געמאכט בתי מדרשים אין דער וועלט.

איהר זייט די ערשטע אינסטעטוציע אין דער וועלט וואס האט באשאפען בתי מדרשים און תלמוד תורה אין גאר דער וועלט. זייט די ערשטע אין ארויסגעבען אידישע אגדות און מדרשים אין בילדער פיר קינדער.

זייט געזונט און א דיינק אין פאראויס

שלום פון פרנקל

לאזט געריסען ביטע דעם רב רבי גראדעצקי פון אונזער פאמיליע. שלום.

מכתבה

ב"ה י"ב טבת פרשת ויחי תשי"ג

לכבוד הרב אדמו"ר שליט"א רבי ח.מ. חדקוב

שלום וברכה

מיר האבען באקומען אייער זייער חשוב'ן בריעף און מיר דיינקען אייך זייער. וויא אויך מיר האבען גענומען אין אכט אלע אייערע באמערקונגען. עס איז פיר אונז זייער וויכטיג און מיר וועלען עס מיט ג-ט הילף אלעס ערפילען אייך צו בעסטען. וויא אויך מיר וועלען זיך ידען מאהל זיך בעראטען מיט דער רב רבי גראדעצקי ווייל מיר זעהען זיך זייער אפט ב"ה.

מיר האבען יצט געמאכט די ערשטע 6 בילדער פיר די לעגענדע אין שיפלי: און איך האף אז אייך וועט עס געפעלען. איך שיק עס אייך אויך מיט זיין "מאטעריאל" ד"ה זיין "טעקסט".

איך שיק אייך יצט צוויי משלים און איך האף אז עס וועט אייך זייער געפעלען. ווייל מיר האבען עס געהאט אנגעגרייט פון פריער. פון יצט וועל איך אייך אימער שיקען משלים און מעשיות פון מדרש און וואס איהר וועט אונז

ביטע מיר צו שיקען אייערע משלים אויך

מכתב ח

ב"ה עש"ק ז' שבט פרשת בא תשי"ג פאריז

לכבוד הרב אדמו"ר ח.מ. חדקוב

שלום וברכה:

מיר האבען די עהער אייך צו שיקען 12 בילדער פון רבינו משה בן מימון (הרמב"ם והעלם האלם).

איך האב עס באוויזען אונזער רב רבי בנימין גראדעצקי און עס איז אים געפעלען און האט מיר געהייסען אייך צו שיקען. איך האב עס געמוזט אין 12 בילדער מאכען דען עס איז מערער פערשטענדליך. עס איז נישטא דא קיין מוסר השכל נאר עס איז א באוואוסטער פאסירונג אין צייט פון די ממשלה פון די אראבער אין שפאניע אין קארדאווא. און איך האף מיט ג-ט הילף אז אייך וועט עס אויך געפעלען. ווייל עס איז זייער שיין פיר קינדער און אויך פיר גרויסע.

מיר האבען פון אייך ביז יצט נישט באקומען קיין שום ידיעה פון דעם לעצטען בריעף פון ד' טבת תשי"ג. מיר האפען צו באקומען באלד.

שיקט אונז יעדענפאלס נייע משלים פיר ארבייטען און מיר האבען אייך ביז יצט געשיקט ידען וואך 1 בריעף מיט בילדער, ד"ה דברי מאהל. מיר האפען אז אייך איז עס געפעלען.

מיר און וויא אויך דער רבי רב בנימין גראדעצקי בעט אייך איהם צו באפוילען אונז צו בעצאלען פיר די ארבייט.

און מיר אלע ווארטען דא אין פאריז אויף די בילדער ווען זיי וועלען זיין געדרוקט אין אייערער ווערטען צייטונג.

מיט אכטונג שלום און א גוטען שבת

פרנקל

[בסוף הסיפור של הרמב"ם הוסיף:]

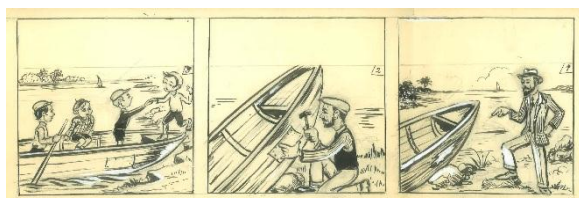
ביטע מיר האבען עס געמאכט אין 12 בילדער. זייט אזוי גוט און שטעלט אויס דעם נוסח וויא איהר קענט בעסער. א דיינק.

געזעהען און עס איז אים געפעלען. און האט מיר זיי געהייסען צו שיקען. איך האף מיט ג-ט הילף אז זיי וועלען אייך אויך געפעלען.

יצט שיק איך אייך די לעצטע דריי משלים: פון:

1) גלאט כשר (2) דער פוקס אין ווינגארטען (3) גרויס און קליין. און וויא אויך זייערע מאטעריאל

די אלע האט געזעהען אונזער רבי רב בנימין גראדעצקי און האט געגעבען יין גוטען מיינונג. און דאס זעלבע האף איך אויך פון אייך צו הערען מיט ג-ט הילף.

מיין פאמיליע וואלט אייך זייער דאנקבאר זיין ווען איהר וואלט זיין אזוי גוט און שרייבען נאך פאריז צום אונזער לשכה צום רב בנימין גראדעצקי דער רעכענונג פיר אונז פון די בילדער. מיט דאנקען פאראויס און ג-ט זאל אייך מצליח זיין אין אלעס וואס איהר טוט אמן.

מיט גרוס וכווד רב,

פרנקל

דער פרייז פון די בילדער זיינען וויא איך האב אייך פרייערט געשריבען 800 פראנק ידען איינציגען בילד.

מכתב ז

[כ"ו טבת תשי"ג]

די פאסירונג האבען מיר מיט די באשטימונג פון רב רבי בנימין גראדעצקי באשטימט אויף 12 בילדער ווייל ער זאגט אז איהר קענט עס מאכען אויף צוויי 2 פייזשעס.

מיר וואלטען עס געקאנט מאכען אויף פיל מעהר אבער דער רבי האט אונז געבעטען צו מאכען אויף 12 בילדער און מיר האפען מיט ג-ט הילף אז עס וועט אייך געפעלען.

דעם אויסטעל פון די ווערטער וועט איהר אזוי גוט זיין און מאכען לויט אייער געשמאק – א דיינק אין פאראויס –

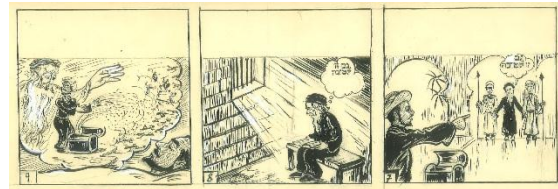
מכתב ט

ב"ה י"ב שבט תשי"ג פ' בשלח

לכבוד הרב אדמו"ר שליט"א רבי ח.מ. חדקוב

שלום וברכה

מיר האבען דעם פערגעניגען אייך צו שיקען יצט 12 בילדער פון נחום איש גם זו. און מיר האפען אז עס וועט אייך געפעלען. מיר האבען אייך ביז יצט געשיקט 16 משלים אין 118 בילדער. מיר האבען פון דעם בריעף פון ד'טבת נאך נישט קיין ענטפער בעקומען. און דער רב רבי גראדעצקי אויך נישט. מיר האפען אז איהר האט אלעם בעקומען רעקאמאנדירט איז עס געקוקט געווארען. ביטע אונז צו ענטפערען וויא אמשנעלסטען.

און אויך געלט צום רב רבי בנימין גראדעצקי ווייל אונזער פאמיליע איז זייער נצרך... זייט געזונט און א דיינק פון פוראויס. ג-ט זאל אייך בעגליקען אין אלעס אמן.

מיט אכטונג, די פאמיליע פרנקל

[בסוף הסיפור הוסיף (כבמכתבים הקודמים):]

מיר האבען עס בעוויזען נעכטען דעם רב רבי בנימין גראדעצקי און עס איז אים געפעלען. מיר האפען אז אייך וועט עס אויך געפעלען. מיר בעטען אייך דעם טעקסט צו צוטיילען לויט אייערען גוסט. א דיינק אין פאראויס.

פרנקל

מכתב י

לכבוד אדמו"ר הרב ח.מ. חודקוב של מרכז לעניני

חנוך

ב"ה עש"ק פרשה תרומה ז' אדר תשי"ג [צ"ע, שהרי עש"ק היה ה' אדר]

שלום וברכה!

מיר האבען דעם פערגעניגען אייך יעצט צו שיקען 6 בילדער: דער קאנטראקט. דער רב רבי בנימין גראדעצקי האט זיי געפונען פיר גוט צו מאכען. מיר האבען געהאט מיט אונזערען רב רב אסאך אונטערהאנדלונגען וועגען דעם צוקונפט. און מיר זיינען ביידע מיט דעם מיינונג א ווען מיט ג-ט הילף וועט געדרוקט ווערען די בילדער ביי אייך אין די שמועסען וועט עס פיר אונזערע קינדער מאכען א געוואלדיגען איינדרוק. ווייל ליידער האבען אונזערע קינדער קיין אנדערע יניקה נישט נאך נאר די "גוישע קאמיקס" וואס אייך איז עס ליידער באוואוסט. און וואס פיר א שמוץ. און יצט ווען אונזערע קינדער וועלען האבען אן אידישען זין בילדער פון מאראלישן אינזיכט, דאן וועט איהר זעהען אז איהר וועט האבען געוואונען דעם כלל ישראל און עס איז א מצוה גדולה.

-אייך בעט אייך שיקט מיר אויך א ביסעלע משלים ווען איהר האט-

-ליבער רבי מיין פאמיליע בעט אייך זייט אזוי גוט און אונז צו ענטפערען: ווייל פון דעם לעצטען בריעף פון דעם ד'טבת ביז יצט האב איך פון אייך קיין שופ ידיעה נישט? און מיר ווייסען נישט וואס איבערצוקלערען.

-מיר זיינען זייער נייטיג אין אביסעל געלט. מיר האבען זיך זייער געדריקט און דער רבי ווייס אונזער לאגע ווייל מיר זיינען דא נייע אנגעקומענע גרים און מיר זיינען זייער נצרכים. ביטע אונז צו ענטפערען. שיקט אונז ביטע אביסעל געלט. שרייבט דעם רב אונזערען הרב רבי בנימין גראדעצקי.

-מיר האבן אייך ביז יצט געשיקט 124 בילדער מיט די 6 יצטיגע. אלעס האבען מיר געשיקט רעקאמאנדירט:

מיר האבען אייך געשיקט צום ערשטען 5 משלים = 37 בילדער. מיר האבען אייך געשיקט פון 30/12/52 ביז 28/1/53 = 81 בילדער. און יצט 6 בילדער = 124 בילדער. [בסוף המכתב רשם הדברים בפרוטרוט].

פרייזען זיינען אייך באוואוסט. עס איז געווען באשטימט. 800 פרנק פאר א בילד.

איך שיק אייך די ליסטע פון דעם דאטום פון פוסט רעקאמאנדירט מיט דעם יצטיגען בריעף מיט די 6 בילדער און מאטעריאל. זייט געזונט.

מיט אכטונג, די פאמיליע פרנקל

מכתב יא

ב"ה יום ח' ניסן תשי"ג פרשת צו שבת הגדול
לכבוד הרב הגאון כש"ת מהור"ר ח.מ.א. חדקוב
מנהל למרכז עניני חנוך
שלום וברכה!

מיר האבען באקומען אייערען ליבען בריעף פון י' אדר
און מיר דיינקען אייך זייער פיל. השי"ת זאל אייך מצליח
זיין אין אייערע ארבייט און זאל אייך געבען אלעס וואס
איהר בעדארפט. אמן.

ליבער רבי, ווען איהר זאלט וויסען וויא מיר זיינען
גליקלאך און צופרידען און וויא עס איז פיר אונז ליב
אייערע בריעף און מיינונגען אויף אונזערע ארבייט פון די
בילדער וואס מיר שיקען אייך. ווייל דאס גיט אונז כח און
קוראזש ווייטער צו ארבייטען אין עבודת הקודש. ווייל מיר
געפינען אז די ארבייט וואס מיר מאכען יצט פיר אייך צו
די "שמועסען" זיינען פיר אונז און אייך זייער הייליג און
פיר אונז איז עס א מצוה גדולה מער וויא מאטעריאליש.
ביטע שרייבט אונז פון צייט צו צייט אייער מיינונג אויף
אונזער ארבייט. איהר דארפט דאך וויסען וויא עס איז א
גרויסע זאך פיר די קינדער מיט זייערע אידישע עלטערען
אז זיי וועלען זעהען אין בילדער די שיינע און נוצליכע
משלים און מעשים טובים פון אונזערע אידישע רבנים און
גאונים. פון די געדרוקטע בילדער וועט עס בלייבען אן
אייביגע אנדיינקונג פיר אונז און אונזערע קינדער. דען
זייענדיג נאך אין עגיפטען האבען מיר לאנג געוואלט
שיקען נאך פאריז און אמעריקע צו דרוקען אונזערע
משלים אדער מאכען קליינע פילמעס עס זאל בלייבען אן
אנדענקונג פיר אייביג. נאר יצט איז עס געקומען די צייט.
ב"ה אז מיר האבען דערלעבט די צייט.

דען מיר ד"ה אונזער פאמיליע איז פון "רעציצע פלך
מינסק" אנשי חב"ד און אין רעציצע איז געווען הרב הגאון
שלום בער שנייערזאן זצ"ל דען ער איז געווען אונזער
זיידע פון מיין מוטערס עלה"ש, און מיר פלעגען גיין צום
גאון זצ"ל הערען דברי תורה אימער, און איבערהויבט צו
די ערשטע סליחות ערב ראש השנה עשרת ימי תשובה
פסח שבועות און סוכות. און איבערהויבט האבען מיר
זייער א גרויסע ליבשאפט נאך ארויסגעבען אונזער
זכרונות פון אונזערע טייערע צדיקים. זיכער מיט אייערע
מיינונגען און ערלויבעניש.

ביטע שרייבט אונז ווען עס וועט מיט ג-ט הילף
ארויסגיין די ערשטע בילדער פון די משלים. איך בין זיכער
אז עס וועט מאכען א גרויסען צופרידענהייט ביי די קליינע
און דערוואקסענע קינדער און פיר זייערע עלטערען. א
קלייניקייט צו זעהען אזעלכע הייליגע און שיינע משלים
אין בילדער ביי אונז. מיט ג-ט הילף עס וועט זיין
בהצלחה.

מיט די יצטיגע געלעגענהייט שיק איך אייך די ליסטע
פון די משלים וואס מיר האבען אייך געשיקט ביז יצט: [כאן
רשם רשימה מפורטת]

און יצט שיק איך אייך 12 בילדער פון רבי עקיבא "כל
פעל ה' לטובה".

מיט די יצטיגע 12 בילדער וועט זיין ס"ה 136 בילדער
וואס מיר האבען אייך געשיקט ביז יצט 18 משלים.

מיר האפען מיט ג-ט הילף און בלי נדר אייך אין גיכען
שיקען נאך שיינע משלים. ביטע שרייבט אונז אייער
מיינונג ביטע.

איך האב דעם פערגעניגען אייך צו שרייבען א שטיקל
חשבון. מיר האבען באשטייט מיט אייך דעם פרייז פון 800
פראנק פיר א בילד, עס מאכט אויס ס"ה: 136 בילדער
פיר 108.800F = 800F. מיר האבען באקומען פון אדמו"ר
הרב גארדעצקי אין לשכה ביז יצט אויפגען רעכענונג
60.000F בלייבט 48.800F.

וואס מיין גאנצער פאמיליע דיינקט אייך זייער און
שיקט אייך זיין ברכה. און א כשר'ן פסח און א פריילאכען.

מיר בעטען אייך זייט אזוי גוט און בעט אין דער לשכה
פון רב רבי בנימין גארדעצקי אין פאריז אונז נאך געבען
געלט, ווייל מיין פאטער איז לא עליכם נישט געזונט און
דארך האבען הילפע און בכלל איז דא אין פאריז דער
לעבענס מיטול זייער טייער. און מיר זיינען נאך גרים אין
א נייער מדינה און זיינען נאך נצרכים ביז ג-ט וועט אונז
העלפען. וועלען מיר אייך קיינמאהל נישט פערגעסען פיר
דער מצוה גדולה. און וויא אויך די גרויסע און הייליגע
מצוה צו דרוקען די אידישע משלים און אגדות וועגען
אונזערע אידישע קינדער. ג-ט זאל אייך מצליח זיין אז עס
זאל געדרוקט ווערען גוט און שייך. ביטע מיר צו
ענטפערען.

מיט אכטונג און א גוטען יום טוב שלום, די פאמיליע
פרנקל

מכתב יב

ב"ה יום ד' כ"ג ניסן תשי"ג אסרו חג של פסח

לכבוד הרב הגאון כש"ת מהור"ר ח.מ.א. חדקוב שליט"א, מנהל למרכז עניני חנוך

שלום וברכה!

מיר האבען געהאט דעם פעררגעניגען אייך צו שיקען דעם 20/3/53 ד' ניסן [המכתב מתוארך בפועל ח' ניסן. וצ"ע] די 12 בילדער פון "כל פעל ה' לטובה". און יצט שיק איך אייך נאך 12 בילדער פון "פפוס ורבי עקיבא" מיט ג-ט הילף האף איך אז עס וועט אייך געפעלען.

ליבער רבי אדמו"ר זייט אזוי גוט און מיר צו שרייבען אייער מיינונג ווייל עס איז פיר אונז זייער וויכטיג עס גיט אונז א נייער לעבען און כח צו ארבייטען פיר די הייליגע ארבייט וואס מיר האבען זיך אונטערגענומען צו מאכען.

מיין פאמיליע בעט אייך אייער הויכגעשעצטען כבוד ליבער רבי מהור"ר זייט אזוי גוט און שרייבט נאך פאריז אין אונזער לשכה דאס מען זאל אונז ווייטער געבען געלט אויפען חשבון. ליבער רבי דא אין פאריז איז דע לעבענס מיטעל זייער טייער און מיר זיינען ב"ה א פאמיליע פון לא עליכם קראנקע און קליינע קינדער. און מיר זיינען נאך גרים ווייל מיר קענען נאך נישט פערדינען גענוג פיר צו לעבען. מיר זיינען נאך נייע דא אין פאריז און ג-ט אין הימעל זאל מרחם זיין אויף אונז און שיקען פרנסה. אמן.

בזכות זה וואס איהר זייט זיך מתעסק און צו דרוקען אונזערע משלים זאל אייך השי"ת מצליח זיין אין אלעס וואס איהר טוט אמן.

ווען עס מאלט אייך מעגליך זיין מיר צו שרייבען ווען איהר וועט מיט ג-ט הילף אנפאנגען צו דרוקען דעם ערשטען פון די משלים.

מיט אכטונג און גרוס, פון פאמיליע פרנקעל

מכתב יג

[קיץ תשי"ד]

...איהר זאלט אונז בעסער קענען שיק איך אייך אן העפט אין פראנצויזיש וואס איז געדרוקט געווארען יצט אין פאריז. אונזער רב רבי יונה שווארץ פון די גרויסע שול

אין פאריז "מאנטעוועדא" ער דרוקט ידען חודש א צייטונג אין פראנצויזיש פיר די קינדער און די אידישע עלטערען און מיר האבען געדרוקט אונזערע בילדער פון די אידישע מדרשים. די זעלבע משלים און בילדער האב איך אייך געשיקט אין דער רעדאקציע פון "אונזערע שמועסען" וואס עס געפינט זיך ביי אייך שוין פון א יאהר 148 משלים.

...אין צווישען וואלט איך אייך ליבער און פיל געשעצטער רבי אדמו"ר שליט"א בעטען נישט נאר וועגען מיר נאר אויך וועגען דעם אינטערעס פיר אונזערע קינדער די אידישע פון דער גאנצער וועלט. בעט איך אייך צו זעהען און פרעגען פארוואס עס ווערט נישט געדרוקט די בילדער און די משלים וואס איך האב אייך געשיקט אן ערך מעהר דעם 148 בילדער און איך האב פון אייך קיין שום ענטפער נישט אויף מיינע בריעף... איך האב געשיקט אין דער רעדאקציע, געשיקט פילע בריעף און פראגען און איך האב קיין שום ענטפער נישט. דער רב רבי בנימין גראדעצקי האט די בילדער געזעהען און זיי זיינען זייער געפעלען געווארען. איך קען עס נישט פערשטיין. פארוואס דרוקט מען זיי נישט. עס וואלט געקאנט זיין א גרויסע פעולה פיר די קינדער און פיר די אידישע עלטערען פון דער גאנצער וועלט. שטעלט זיך פאר די אידישע קינדער האבען נישט צו קויפען און צו לעזען נאר די גוישע און שמוציקע נארישע "קאמיקס" comics און די גוישע און וואס קענען די אידישע קינדער פון זיי זיך לערנען עס וואלט געקויפט געווארען אין מאסען די אידישע געדרוקטע משלים ווען איהר וואלט זיי געדרוקט.

גלויבט מיר אז יצטיגען צייטונג וואס רבי יונה שווארץ האט געדרוקט אין פראנצויזיש האט געהאט א גוואלדיגען ערפאלג דא אין פאריז. מען האלט עס אין איין בעטען.

איך בעט אייך מיר צו ענטשולדיגען וואס איך האב אייך אזוי פיל באלעסטיגט מיט מייין בריעף אבער גלויבט מיר אז איך האב עס געטאהן מעהר צוליב מצוה און ווען איך האב זיי געמאהלט איז געווען ריין פיר מצוה ולשם מצוה וועגען.

איך שליס מייין בריעף און ווינש אייך אויך אן אלע אידען א רפואה שלמה מזל און גליק און מיר זאלען אלע דערלעבען אונזער גואל צדק במהרה בימינו אמן. און אין גיכען הערען פון אייך ליבער רבי אדמו"ר שליט"א אלעס גוטס שלום וברכה אמן.

פון די פאמיליע פרנקל

האבען מנצח געווען געגען אונזערע שונאים. די משפטים וואס מיר האבען ביז יצט מנצח געווען זיינען 5 משפטים אבער ג' ב"ה האט אונז אויסגעלייזט פון זיינע הענט. עס איז נאך נישט געענדיגט נאר מיר פערלאזען זיך אויף השי"ת אז ער וועט אונז ווייטער העלפען אמן.

יצט זאל אונז השי"ת צושיקען נאך פרנסה במהרה דערווייל איז שוין 9 חדשים אז מיר זיצען אן פרנסה. מיר זוכען און טוען און השי"ת זאל זיין אונז צו הילף. מיר זיינען נאך נייע מענטשען דא אין פאריז קומט עס אונז אביסל שווער נאר מיר האבען גרויסען האפענונג צום ליבען ג' אז עס וועט זיין גוט און גוט. אמן.

ווייל אונזער ארבייט ד"ה אונזער פאך איז א שיינע Dessim Anime עס צאהלט זיך גוט מען מוז אנפיינגען כל התחלות קשות מיר זיינען בלי עין הרע זייער פייהיג אין אונזער פאך אין סינעמא און השי"ת זאל העלפען אמן. מיר האבען ג' זיידאנק גרויסע ערפינדונגען.

השי"ת זאל צוהערען אייערע ברכה און אונזערע בקשות און זאל אונזערע פאמיליע און כלל ישראל שיקען פרנסה בריוח בנחת ולא בצער בכבוד און בהיתר. מיר האבען ב"ה גרויסע ערפינדונגען אין סינעמא געמאכט און געמאכט וואונדער בע"ה. וה' נתן חכמה לשלמה. השי"ת זאל מצליח זיין אמן.

איך אליין דער שרייבער פון בריעף הייס הערשול . . [כאן פירט קורות חייו בקצרה].

מרכז לעניני חינוך

איך בעט אייך מיר צו ענטשולדיגען ווען איך וויל אייך יצט פרעגען אין דעם אינזיכט פון מרכז לעניני חינוך. שוין זיין צייט האבען מיר געשיקט פיעל אגדות פון מדרשים אין בילדער. איך דיינקע אייך זייער פיר די ביסעל ארבייט וואס איהר האט אונז פערשאפט. ג' זאל אייך געבען געזונט און ליינג לעבען. איך וואלט וועלען זייער וויסען וואס איז פון זיי געווארען און פילייכט דארפט איהר נאך? אדער פילייכט קען איך אייך העלפען אין דער צוקונפט ווייל איך האב פון זיי קיין שום ידיעה נישט געהאט די גאנצע צייט.

ובכן נקוה לישועת השי"ת הקרובה לבא במהרה אמן.

מיט אכטונג און ברכה!

די פאמיליע פרנקל

נ"ב איך האב דעם זכות געהאט אז דער רבי אדמו"ר בנימין גאראדעצקי איז געווען סנדק ביי דעם זון פון מיין ברודער צום ברית. מען האט אים א נאמען געגעבען אהרון זעליג.

שלום וברכה אמן

מכתב יד

בעזה"ת יום ב' פרשה דברים ג' מנחם אב תשנ"ד

לכבוד אדמו"ר מנחם מענדל שניאורסאהן ליובאוויטש שלום וברכה!

מיר האבען ב"ה באקומען אייערע פיעל ליבען און גוטען בריעף און גוטע ווינשוונגען פיר געזונט און פרנסה. השי"ת זאל העלפען אז אלעס זאל מקוים ווערען פיר כלל ישראל און אונזער פאמיליע בכללם אמן סלה.

מיר זיינען באמת גליקליך און פילען די ווערדע פון דעם גרויסען זכות צו האבען פון אייך ליבער רבי א גוטע ברכה, און וויא אויך דאס וואס איהר אינטערעסירט זיך אין אונזערע פאמיליע. השי"ת זאל אייך און אלע אייערע אייגענע און אויך אלע די מתעסקים געבען געזונט און ברכה והצלחה און ליינגע יאהר און דערלעבען משיח צדקינו במהרה בימינו אמן סלה.

איך נעם זיך מיט פרייד אייך צו שרייבען די מיטגלידער פון אונזער פאמיליע:

מיין פאטער . . מיין ברודער דוד . . מיין ברודער יששכר שלמה . . [כאן פירט קורות חייהם בקצרה].

פרנסה פון השי"ת. דער ערשטען יאהר 1952 ווען מיר זיינען געקומען פון מצרים האבען מיר געהאט א שטיקעל ארבייט פון אונזערן איין אלטען קונד פון מצרים (עס איז א גרויס פירמע פון זייף וואס איז באוואוסט אויף די גאנצע וועלט איר נאמען איז סאן-לייט soap sunlight). עס איז געווען א נס מן השמים אין יאהר 1952 האבען זיי ביי אונז באשטעלט אן קליינע ארבייט פיר אן מיליאן פראנק בע"ה דער רב גאראדעצקי ווייס אלעס און מיט די געלט האבען מיר באצאלט אלע חובות בעצאלט די נדרים און זאך געקאנט מיט ג' הילף זיך פערטיידיגען זיך געגען אונזערע אנפאלערס דער בעל-הבית שלנו וואס האט געוואלט אונז פון אונזער שטוב ארויסווארפען אויפען גאס. דער ליבער ג' ב"ה האט אונז ביז יצט געהאלפען און מיר

אנא נפשי כתבית יהבית

כתבים ומכתבים באידיש ולה"ק בענינים שונים

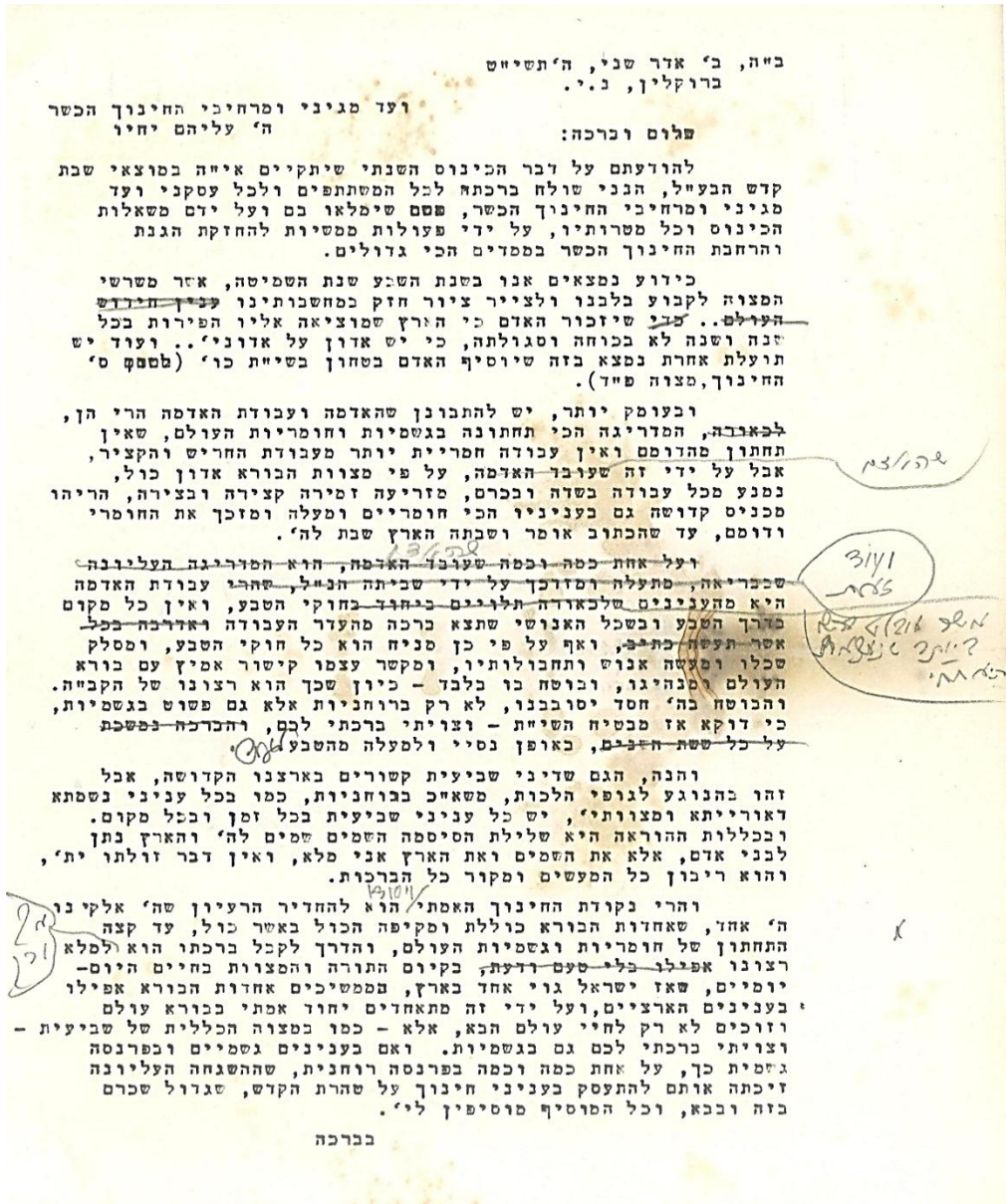

"די כתבים לאז איך אייך . . יש לומר דעם פירוש אין דעם, אז דורך די כתבים האט מען **אים** . . ווארום צדיקים דומין לבוראן. און דעריבער, כשם ווי דער אויבערשטער האט כביכול זיך אריינגעגעבן אין תורה – ווי דער פירוש הידוע אין מאמר חז"ל אנא נפשי כתבית יהבית, אז דער אויבערשטער האט זיך אליין (נפשי) אריינגעשריבן און אריינגעגעבן אין תורה . . איז עד"ז ביי צדיקים"

- לקו"ש חכ"ז ע' 24

ג. נקודת החינוך האמיתי

מכתב לכינוס השנתי של ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר. הוראות בחינוך משמיטה

במכתב: ועל אחת כמה וכמה שעובד האדמה, הוא המדריגה העליונה שבבריאה, מתעלה ומזדכך על ידי שבתה הנ"ל, שהרי עבודת האדמה היא מהענינים שלכאורה תלויים ביחוד בחוקי הטבע. כ"ק אדמו"ר מחק והוסיף בכתי"ק: "ועוד זאת, [עבודת האדמה היא מהענינים] אשר מובלט בהם ביותר שנמצאת היא תח"י [חוקי הטבע]."

[ולמעלה מהטבע] לגמרי
[נקודת החינוך האמיתי] ויסודו
[למלא רצונו] אך ורק

ד. ובכל לבי ונפשי הנני חבר ליראי ה' הדורשים ביטול הנגע

כמה מכתבים (למר מנחם בגין, להר"י יעקב הרצוג, ולאחינו בני"י שבניו יארק) בענין נגע המיסיון והתעמולה לבטל את השפעתה. פענוח הכתי"ק בעמוד הבא

ב"ה, כ"ו שבט, תשכ"ד
ברוקלין, נ.י.

לכבוד
מר מנחם שי' בגין

שלום וברכה:

הנני שולח מכתב זה באופן בלתי רגיל, על ידי ציר מיוחד, כיון שלפי ידיעותי הוא ענין שהזמן גרמא וגם כדי שלא ימסמשו בו יד רבים. והענין הוא פרשת המיסיון שהסעירה את הרוחות והלבבות באה"ק ת"ו ובפוצות, והמאמצים למצוא פתרון לבעי' מכאיבה זו. ואמנם אין תרופה לנגע המיסיון, שהוא כקוץ בבשר החי של עמנו, אלא בהוצאת הקוץ, ז.א. בחוק המבטל את המיסיון באה"ק ת"ו. ובכל לבי ונפשי הנני חבר לכל יראי ה' הדורשים בכל תוקף ביטול נגע המיסיון בפה החוקי, שהרי הכל מודים שזכות וחובה על כל עם ולשון להגן על עניניו החיוניים ובפרט על חיי אזרחיו. וחוק כזה כבר הי' לעולמים והוא קיים באויסטרי' ובנורבג' ובכמה מדינות אחרות, באין פוצה פה ומצטפף כאילו יש בזה נדנדו קל של כפי' או שלילת חפשו מצטון וכדומה.

ולא באתי בזה להציע פתרון אחר, כי כאמור, ביטול המיסיון באה"ק זהו פתרונו הנכון והיחידי. אלא עד שיבוא התיקון השלם מוכרח לעשות כל האפשר כדי להציל נפשות ילדי ישראל, ולדעתי יש מקום לעשות וגם לפעול. *והנה כפי ידיעותי עיקר הקושי שבבעי' זו מקורו במדינת צרפת, שכבראה לה מיסיון הכי גדול באה"ק ת"ו. ועוד, ועיקר, כיון שקיימים יחסים מיוחדים עם צרפת, תובעים הם יותר ובתקיפות יתר, עד שכפי השמועה הי' הראשון שהתחיל צוות כקוזק הנגזל הי' שגריר צרפת, שהוא בודאי מסתמך על אותם היחסים המיוחדים והזכויות המיוחדות שיש להם מכבר. ויש סוברים שיש גם הסכם סודי עם צרפת, שלכן הרשו להם גידול החוזר; ואף שהנימוק הרשמי הוא שזהו רק לצורך עצמם, אבל הנימוק הפנימי הוא שלא לקפח זכויותיהם על יסוד הסכם סודי האמור.*

בידעי שלכ' ולחבריו השפעה גדולה בחוגים הקובעים כמה ענינים צבוריים, ובודאי מנצלים השפעתם גם כנידון זה בלי התעוררות מצדי, אבל לגודל חשיבות הענין באתי בכתובים, על יסוד מאמר חכמינו ז"ל אין מזרזין אלא למזרזין.

מכל נקודת ראות יש *לצע* טענה ודרישה צודקת: מה לזכויות של צרפת באה"ק ולהעברת בני ובנות ישראל על דתם? האם בכלל אפשר שתהיינה "זכויות" כאלו? וגם מה להם כי נזעקו, שהרי הפצת הנצרות אינו ענין מדיני של צרפת אלא של הוואטיקן! ובודאי יש עוד הסברים דיפלומטיים להשפיע על הצרפתים שכ' לא נצרך להוראה בהם.

שמעתי שאחד הקושיים בכל הענין הוא שהשגריר הצרפתי הוא אדוק קיצוני ביותר, וכבראה מנצל את היחסים/בענין זה הקרוב ללבו במיוחד. אבל כידוע מקיימת מפלגת חרות יחסים שאינם מסתיימים עם השגריר אלא באים במגע ישיר עם העומדים על גביו בצרפת גופא, ותקותי חזקה שלעת כזאת ינצלו כל השפעתם בכל מקום שידם מגעת.

אם כ' ימצא לנכון להשיב על מכתבי זה, מובן שאשמח לקבל תשובתו באיזו דרך שיבחר להמציאה אלי. אבל העיקר הוא שכ' יעשה כל האפשר לשים קץ לנגע המיסיון. ומסויימים בכי טוב.

מר מנחם שי' בגין

שלום וברכה:

בפ"ש ובכבוד ובברכה

ה'תש"ט
ה'תש"ט
ה'תש"ט

כ"ו
ת"ו
ה'תש"ט
ה'תש"ט
ה'תש"ט
ה'תש"ט

HERZOG

ב"ה, כ"ו שבט, תשכ"ד
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב הו"ח אי"א נו"ם
עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר
יעקב שליט"א

שלום וברכה:

אחרי ההפסק הארוך, אף שדו"ש אני בשלומי מדי פעם כפעם על ידי
אנ"ש שי', הנני בא אל כ' במכתבי זה, הנשלח אליו באופן בלתי רגיל,
על ידי ציר מיוחד, כיון שהזמן גרמא וגם שלא ימשמשו בו יד רבים וד"ל.

הענין הוא פרשת המיסיון שהסעירה את הרוחות והלהיבה הלבבות
באה"ק ת"ו ובתפוצות, והמאמצים למצוא פתרון לבעי' מכאיבה זו. ואמנם
אין תרופה אחרת לנגע המיסיון, שהוא כקוץ בבשר החי של עמנו, כי אם
כהוצאת הקוץ, ז.א. כחוק המבטל את המיסיון באה"ק ת"ו. ובכל לבי
ונפשי הנני חבד לכל יראי ה' הדורשים בכל תוקף ביטול נגע המיסיון
בכח החוק, שהרי לית מאן דפליג שזכות וחובה על כל עם ולשון להגן על
עניניו החיוניים ובפרט על חיי אזרחיו. וחוק כזה כבר הי' לעולמים
והוא קיים באויסטרי' ובנורבגי' ובכמה מדינות אחרות, באין פוצה פה
ומצטצף כאילו יש בזה נדבדוד קל של כפי' או שלילת חופש מצפון וכדומה.

ולא באתי בזה להציע פתרון אחר, כי כאמור, ביטול המיסיון באה"ק
זהו פתרונו הנכון והיחיד. אלא עד שיבוא התיקון השלם מוכרח לעשות
כל האפשר כדי להציל נפשות ילדי ישראל, ולדעתי יש מקום לעשות וגם
לפעול:

והנה כפי ידיעותי, עיקר הקושי שבבעי' זו מקורו במדינת צרפת,
שכנראה לה מיסיון הכי גדול באה"ק, ועוד ועיקר, כיון שקיימים יחסים
מיוחדים עם צרפת, תובעים הם יותר ובתקיפות יתר, עד שכפי השמועה הי'
הראשון שהתחיל צווח כקוזק הנגזל שגריר צרפת, המסתמך על אותם היחסים.
וגם שמעתי ששגריר צרפת הוא אדוק קיצוני ביותר והוא מבצל יחסים אלו
בענין זה הקרוב ללבו. ויש סוברים שיש גם הסכם סודי בנוגע זכויות
מיוחדות לצרפת, ולפיכך הרשו להם גידול החזיר; ואף שהנימוק הרשמי הוא
שזהו רק לצורך עצמם וכולי, אבל הנימוק הפנימי, על פי האמור, הוא
שלא לקפח זכויותיהם של הצרפתים.

והלא מכל נקודת ראות צודקת הטענה והדרישה: מה לזכויות של צרפת
באה"ק ולהעברת בני ובנות ישראל על דתם? והאם בכלל אפשר שהיינה
פס "זכויות" כאלו? וגם מה להם כי בזעקו, שהרי הפצת הנצרות אינו
ענין מדיני של צרפת אלא של הואסיקן! ובודאי יש עוד הסברים דיפלומטיים
להשפיע על הצרפתים שכ' לא נצרך להוראה בהם.

מצד מצבו המיוחד במשרד החוץ, בשה יודע כ' כל הענינים יותר ממה
שנכתב כאן. ובודאי מבצל השפעתו בנידון זה גם כלי התעוררות מצדי.
אבל לגודל חשיבות הענין באתי כמזרז למזרזין, כפי שהורונו הכמינו ז"ל.
בפ"ש ובכבוד ובברכה

בראש המכתב לבגין: הוספה ע"פ הנמסר להרחמ"א שי'

[וב]ת[פוצות]

כציווי תורתנו. [והרי הכל גם או"ה העולם]

אף שעון פלילי וצעד וחרפה בעמים (ולא ח"ו נס עמים) כל יום העובר ולא בא עדיין ביעור
הנגע.

בצרפת; הנ"ל

במכתב לר' הרצוג: ששואל אני לשלומי; לשנות כבמכ' בעגין; כבהנ"ל; כבהנ"ל

בי"ה, י"ז אדר תשכ"ד
ברוקלין, נ.י.

לכבוד הרב ווי"ח אי"א נוי"ם
עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר
יעקב שליט"א

שלום וברכה:

אחרי ההפסק הארוך, אף ששואל אני לשלומו מדי פעם בפעם על ידי אנשי"ש, הנני בא אל כ' במכתבי זה, הנשלח אליו באופן בלתי רגיל, על ידי ציר מיוחד, כיון שהזמן גרמא, וגם שלא ימשמשו בו יד רבים וד"ל.

והענין הוא פרשת המיסיון שהסעירה את הרוחות והלהיבה את הלבבות באה"ק ת"ו ובתפוצות, והמאמצים למצוא פתרון לבעי' מתועבת זו. וזה עתה קבלתי ידיעה שהיתה החלטה להשליט את חוק חנוך חובה ורישום גם על המיסיון, שעל ידי כך תוגבל פעולתם, ושהענין נסטר לוועידה מיוחדת שתחקור את המצב ותגיש דו"ח וכולי'.

מובן וגם פשוט שעמדתו היא שאין עצה אחרת לנגוע זה של עבודה זרה ואביזרייהו כי אם ביעור הנגע. ומה שלא תהיינה התחבולות הזמניות להגביל את פעולת המיסיון, מוכרח ללכת בדרך התרופה היחידה לנגוע האמור, וגם מוכרח להזהר שלא להסעות את דעת הצבור כאילו החלטה האמורה להשליט חוק חנוך חובה על המיסיון היא תרופה לעצם הבעי' ועל ידי כך להטיח דעת הצבור ממנה.

ובאמת החלטה הנ"ל אין בה משום כל חידוש, כי כן הי' צריך להיות מלכתחילה, שלא יהא חוטא מסית ומדיח בשכר, ומדוע יהיו אנשי המיסיון פטורים מהחוק? נמצא שאין זו החלטה חדשה אלא הפעלת חוק הקיים כבר, וממילא עדין לא התחילו לשטל בנגע המיסיון.

לטענה הידועה האם אפשר לבער את נגע המיסיון בתקופתנו תקופת דימוקרטיה, ומה יאמרו אומות העולם – הרי ידוע שבכמה מדינות יש חוק מכמה שנים האוסר פעולת המיסיון, כגון באוסטרי' ובנורבגי' ובכמה מדינות אחרות, באין פוצה פה ומצפצף כאילו יש כזה נדבוד קל של כפי' או שלילת חופש מצפון, וכדומה.

והנה כפי ידיעותי עיקר הקושי שבבעי' זו מקורו במדינת צרפת, שכנראה לה המיסיון הכי גדול באה"ק, ועוד ועיקר, כיון שקיימים יחסים מיוחדים עם צרפת, תובעים הם יותר ובתקיפות יתר, עד שכפי השמועה הי' הראשון שהתחיל צווח כקוזק הנגזל שגריר צרפת, המסתמך על אותם היחסים. וגם שמעתי ששגריר צרפת הוא אדוק קיצוני ביותר והוא מנצל יחסים אלו בענין זה הקרוב ללבו. ויש סוברים שיש גם הסכם סודי בנגוע זכויות מיוחדות לצרפת (שלפיכך חרשו להם גידול החזיר; ואף שהנימוק הרשמי הוא שזהו לצורך עצמם וכולי, אבל הנימוק הפנימי, כנ"ל, הוא שלא לקפח זכויותיהם של הצרפתים).

והלא מכל נקודת ראות צודקת הטענה והדרישה: מה לזכויות של צרפת באה"ק ולהעברת בני ובנות ישראל על דתם? והאם בכלל אפשר שתהיינה "זכויות" כאלו? וגם מה להם כי נזעקו, שהרי הפצת הנצרות אינו ענין מדיני של צרפת אלא של הואטיקאן! ובודאי יש עוד הסברים דיפלומטיים להשפיע על הצרפתים שכ' לא נצרך להוראה בהם.

מצד מצבו המיוחד במשרד החוץ, בטח יודע כ' כל הענינים יותר ממם/ שנכתב כאן. ובודאי מנצל השפעתו בנידון זה גם בלי התעוררות מצדי. אבל לגודל חשיבות הענין באתי כמזרוז לפזורזין, כפי שהורונו החמיינו ז"ל. בפ"ש ובכבוד ובברכה

המכתב הנ"ל להר' הרצוג כפי שנשלח בפועל, מסוגנן מחדש ע"פ הערות כ"ק אדמו"ר למכתב הקודם

כבוד הרב הח"ח אי"א נו"נ
 עופק בצ"צ רב פעלים וכו'
 מו"ה יעקב שי"ה הרצוג

שלום וברכה:

בהמשך להידוע לב' מכבר על דבר עבודת פעילי המחנה החזרה
 באה"ק ה'ו', והאלת אחינו בני ישראל מהמסיסיון וכולי, ומהאים
 למכתב הרמב"ם הידוע אשר כל המקודש מחברו וכו', אין פלא
 שהמצב אצלם באמצעי כסף דחוק מאד מאד, ובודאי גם זה ידוע למר.

ובהתאם לגודל הדוחק בזה סיפר לי הרב צבי שי"ה וינמן,
 שביקר את מר בראנפמן שי"ה במזנוטראל, וענהו שיבוא לעזרתם
 בסכום חשוב ובלבד אשר כבודו יסכים על זה. ובביקורו של מר
 בראנפמן באה"ק ה'ו' (לערך בהצאי הודש חמוז) יבוא בקשר עם כ'
 בזה.

ואף שבדאי גם בלי מכתבי יעשה כ' את החלוי בו בשביל
 שהחגשם עזרה מר בראנפמן לפעולות הכי נעלות האמורות, לא נצרך
 אלא להעדיפה בגודל הסכום, שבמה גם בזה השפעה גדולה לב' על מר
 בראנפמן. והרי אין צורך להאריך לדיכוחי' בגודל הדבר וערכו.

כמוכן אהענין ביוהר לדעה ההמשך בהענינים אודותם דיבר עמי
 כ' בביקורו בניו-יארק, ובפרט שהמצב מאז ועד עתה לא נעשה שקט
 יוהר אלא אירבה.

ויהי רצון אשר הודש הרביעי הזה יהי' הודש של ששון ושמחה
 בקיום יעד הגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו בקרוב
 ממש.

בכבוד ובברכה

עוד מכתב להר' הרצוג באותו ענין, תאריך לא ידוע

פענוח המכתב שבעמוד הבא (התאריך לא ידוע, אולם ניתן לשער שהיא בתקופת שאר המכתבים דלעיל, תשכ"ד):

אל אחינו בני **ובנות ישראל ולאלו אשר בעיר ניו יארק רבתי בפרט** ה' עליהם יחיו

געוויסע אידישע קרייזן, וואו תורה און מצוות זיינען ליידער **לעת עתה** אין אן אפגעלאזענעם מצב, זיינען אויסגעשטעלט צו דער געפאר פון א גרויסע פראפאגאנדע מצד מיסיאנערן, וועלכע צילן, אויף אן אפענעם אדער פארשטעלטן אופן, צו שמד ר"ל, און ספעציעל פארלעגן זיי זיך אויף קינדער, וועמענס אידישע דערציאונג איז פארנאכלעסיקט.

אויב אלעמאל איז געווען אז כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, היינט על אחת כמה וכמה איצט, ווען מען האט מיט אמאל צוגענומען פון אונז מיליאנען פון אונזערע ברידער און שוועסטער הקדושים והטהורים שנהרגו על קידוש השם איז יעדער נפש אן עולם מלא, און מען מוז אנווענדען די גרעסטע כוחות אויף אפהיטען זיין פארבונד מיט שמו יתברך.

איך בין דערפאר געווען העכסט צופרידן צו הערן וועגן א גרעסערע התעוררות וואס האט זיך אנגעהויבן אין פאראנטווארטליכע אידישע קרייזן אנצונעמען פראקטישע שריט צו באקעמפן די פארפירערשע השפעות, און צו פארהיטן אידישע נשמות פון אפגעריסן צו ווערן ח"ו פון אידישן מקור.

איך בין ספעציעל צופרידן צו אונטערשטיצן **די הצלת נפשות** ארבעט פון "ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר" געגרינדעט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"ג **מזי"ע** אונטער דער אויפזיכט פון "מרכז לעניני חינוך" וועלכע האט **אויסגעארבעט און אנגעהייבן** גרעסערע פלענער אויף דעם געביט **און טרעט צו צו זייער פערוורקליכונג.**

ה. לכתוב שמות ע"ס הא"ב

דו"ח שבועי מהרה"ח ר' לייבל ע"ה ראסקין, ויגש תשמ"ב. בסוף הדו"ח פירט שמות ג' מורות שנסעו לנ"י. לחה"ס. והעיר כ"ק אדמו"ר שצריך לסדרם ע"ס הא"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מעש"ק פ' ויגש עד עש"ק פ' ויחי:

הענינים שבמשך השבוע הי' בסדר,

במוצש"ק ויגש נסעתי להמחנה "צבאות השם" אשר במאלינדאד, הי' ח"ל מסיבת לילה מאוד מוצלחת נחנו מחנות לילדים, ילד הראשון שנעשה "קאפארל" (אחרי שחילקנו את הפחקאות הראשונות לפני חודש), הי' במקום כמה אנשים שבאו לעבור שם את הש"ק, נאמתי, בעיקר הדגשתי המז"ט להבחורים השלוחים שבמוצש"ק נעשה שנה מיום שנכנסו ליחידות ז' טבת תשמ"א וביום ח' טבת הגיעו צלחה לטרקו, וכן הודתי מאוד אח מר חיים בלולו שעזר לנו הרבה בסידור המחנה (וכעת הוא עוזר בגופו ובממונו בסידור המקום החדש של ופרצת) וכן לילדים וכו',

ביום א' אחר החפלה וכו' נטעו הילדים בחזרה לקסבלנקה, אני ועוד ב' בחורים נשארנו במקום כדי לסדר את כל הענינים ולפנות חזרנו לקסבלנקה, ח"ל המחנה היחה בהצלחה מופלגה ממש (הגם שבכסף הי' כמעט כפוף מכפי ששערנו ההוצאות בערך 3500 דולר. ויהי' לי עוד בעיות עם הר"ש שי' מטוסוב שאמר לי שלא יודע אם הדשווינס יטכים על הכל וכו', אבל) הקידוש שם ליובאוויטש א"א לאחר, שג"כ הטקוס סידרו מחנה, אבל אצלינו הי' ממש באופן מיוחד, הבחורים עבדו במסירה ונחינה (ובמיוחד שהרבה מהם הי' בחנות גן ישראל ארה"ב וקנדה ויודעים את האומנות), האש"ל הי' מסודר הכי טוב החכניות של השחקים ובעיקר שהכניסו יר"ש, שהלדים פעם הא' שהחילו גיסן נעגלל וואסער לבישח ס"ק וכו', וח"ל שבעיר כולם מדברים שהי' יפה,

כעת צריכים לראות איך לסדר עבור הקיץ.

במוצאי עשרה בטבת זכינו לשמוע את השידור (דרך לונדון).

ביום ד' אחה"צ נסעתי למאראקש שהייתי על חתונה שמעוץ אביסאן עם בחו של מר, דוש נשיא הקהלה שבמרקש החתן כעת לומד באוניווערסיטא שבפה להיות רופא, ופעם זכה לקבל מכתב מכ"ק שליט"א, והשבוע כתב מכתב לכ"ק שליט"א לקבל ברכה בשביל חתונתו, והבטיח לי שיתחיל לחזור אצלינו (ובאמת הוא כוח גדול שבכל השנים בכחות שלמה בליסיי ובקולעשדו חמיד הי' הוא הראשון מכל התל' בכחיות), באם שיחזור ממרקש בשבעה ימי המשתח אז נסדר לו שבע ברכות במרכז ופרצת,

שם במרכש נתפגשתי עם יעקב קדוש (בנו של הנ"ל אבל הוא מקורב לנו ופעם זכה להיות אצל כ"ק שליט"א) והבטיח להמשיך בענין ההרשמה להס"ת.

השבוע סידרו את ההגרלה הנשי חב"ד - ופרצת וזכתה מרח ביטון המבשלת של הבחורים השלוחים ושהיתה ג"כ במחנה "צבאות השם" היא נוסעת ליו"ד שבט הבע"ל על משך שבוע ימים.

בהיותי במחנה הכרוזתי לפני הילדים שי' שאי"ה נסדר הגרלה עבור ילדי ש צבאות השם הגרלה לנסוע לכ"ק שליט"א ליום הבהיר י"א ניסן השמוני וההגרלה חתקים בעום ז' אדר יום הולדת משה רבנו, הזכות להגרלה לדעה"ץ י"ב פסוקים בע"פ והשתחפות כמה דאלאר, וכן אותו הענין חושבים עבור בנות.

לחה"ס הגיעו לנ"י. בין כל הנוסעים'וח ג' מורות מבי"ר שמו:

לענקרי פלורי בת רותא - אהרן איזיקוביץ מרבה אביע אג'ן, אהרן ז' אהרן
אדערי מסודי בת צלחה - אהרן איזיקוביץ מרבה אביע אג'ן, אהרן ז' אהרן
עמאר שימי בת צלחה - אהרן איזיקוביץ מרבה אביע אג'ן, אהרן ז' אהרן

הם כחכם מכתבים ולא זכו למענה (דברתי בזה עם רי"ל שי' גרונור בהיותי בנ"י. ואח"כ מסרוני ע"י שליפון ע"י אחי הר"ד שי' ועדיין לא זכו לאיזה מענה) אילו הי' זוכים לאיזה ברכה הי' נותן להן הרבה חיזוק ובפרט שהן ג"כ המדריכות כבי"ר בזמן האוכל בענינים צבאות ה' במסיבת שבת וכו'.

יעזור השליח שכל הענינים יהי' בהצלחה ולנחה רוז לפני כ"ק שליט"א
יג טבת עש"ק פ' ויחי חשמ"ב
קסבלנקה מרוקו.

ו. ועד המוסיפין העולמי

בשיחת שבת נחמו תשמ"ח, דיבר כ"ק אדמו"ר בארוכה אודות דברי הגמ' שמט"ו באב "דמוסיף יוסיף", ושצריך להיות הוספות בפועל בכל ענין טוב (1). בהמשך לזה, ביום שני, ח"י מנ"א תשמ"ח, הטיל כ"ק אדמו"ר על הרחמ"א חדקוב ועל הר"נ מינדל תפקיד חדש: להקים ועד עולמי שירכז דו"חות מהנעשה בפו"מ אצל השלוחים ומוסדות חב"ד ברחבי העולם.

הם ניגשו מיד למשימה, ותוך יום, בי"ט מנ"א, כבר הספיק הרנ"מ (כבקשת כ"ק אדמו"ר) להכניס דו"ח ממה שעשו להקדים את הענין בפו"מ, עם ר"ד מהוראות כ"ק אדמו"ר שנשלח לכל קצוי תבל (2). למחרת, כ"ף מנ"א כתב הרנ"מ להרחמ"א עדכ"ז וגם ע"ד עינים שעדיין צריכים להיעשות (3). באותו יום גם הרחמ"א הכניס דו"ח משלו לכ"ק אדמו"ר (4) והמשימה יצאה לדרכה. מיד נרתמו השלוחים למשימה, ומאות דו"חות נשלחו ללשכת הועד העולמי מפעולות והוספות חדשות (5).

כעבור שבוע, בכ"ו מנ"א, זכה הרנ"מ למענה על הדו"ח די"ט מנ"א: "נתקבל ות"ח. ות"ח מראש להמשך דו"ח (לבקר) לצהרים ה' פ' ראה" [=כ"ח מנ"א]. הרנ"מ מיהר להודיע עד"ז להרחמ"א וביקש ממנו תמצית מהדו"חות שנשלחו לו עד מאז התחלת המבצע שיוכל להכניס לכ"ק אדמו"ר (6). וכך הלך הענין הולך ומוסיף ואור.

כעבור שנה לערך, בקיץ תשמ"ט, מסיבות שונות ומשונות, הועד הפסיק לפעול והענין ירד מהפרק לגמרי. עברה לה עוד שנה, וביום ח"י מנ"א תש"נ בא הרחמ"א במכתב אל כ"ק אדמו"ר, ופתח דבריו: "את חטאי אני מזכיר". הוא כותב איך שבתחילה פעלו במרץ גדול ואחר זמן הופסק הפעילות בזה ומתנצל ע"ז. בסוף המכתב הוא שואל אם להמשיך, ומה ואיך יעשה. כ"ק אדמו"ר הואיל לענות לו על מכתבו בכתי"ק שימשיך ובאופן דמעלין בקודש (7).

למחרת שלח הרחמ"א העתק המענה להרנ"מ ואמר לו לאזור מתניו ולהתכוון להתגברות הפעילות (8). בער"ח אלול כתבו חברי הועד מכתב "לכל מוסדות ואנ"ש שיחיו בכל אתר ואתר", לו צירפו העתק מהשיחה דשבת נחמו תשמ"ח, והודיעו ע"ד התחדשות ענין המוסיפין (9).

1. שיחת שבת נחמו תשמ"ח ע"ד הענין דמוסיפין

ב"ה. ר"ד מהתועדות ש"פ ואתחנך, שבת נחמו, ט"ז מנ"א, שנת תשמח ותשמח שנת הקהל

הוא שאל וביקש כו"כ פעמים אצל הקב"ה און האט גע'פועל'ט. הרי רואים לפועל שכאשר אין הדברים נשמרים בסוד פועלים יותר טוב, כדברי המשנה "הלואי שהי' מורא שמים עליכם כמורא כו"ד". ובפרט בדורינו שהנביא שבדורינו כתב ע"ד המעלה של "ההסכס" שנעשה ברכים.

ובנוגע לפועל - מה עשיחה כדי לזרז את ביאת משיח צדקינו? משהו כתב לי מכתב שכיון שביאת משיח צדקינו תלוי בהקב"ה, ו"איין דרכינו לזרז את הקב"ה!". ולכאור' מדוע בנוגע לבקשת צרכים גשמיים דרכך לזרז את הקב"ה?!

ובפרט שנשיא דורינו הכריז "לאחר לתשובה, לאחר לגאולה", וכפי שבחורים מצאו בענין זה גם מהרוקח והשל"ה. וע"ז הוא טוען: לא ראיתי אצל אבי וסבי שיעבדו לזרז את משיח? אך - האם בכל הענינים אתה מתנהג כרצון זקניך? הרי אתה יודע שכאם זקניך יכנסו לחדר שלך ויראו מה מונח שם - תתן (טיימס) הם לצעקו "פעע" נופשטו שהענין לא מונה בטלון, מבושה ומפחד שהילד יעשה מהענין מה שבאמת צריך לעשות ממנו - יקרע את זה, ויוריד את הכפה, וישם על ראשו. כי, זה הפנימיות של הענין]

בהמשך נסב הדיבור ע"ד מצוות הצדקה - וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר: כשם שההשגות בכסף ככל שהוא מתעשר הולכות וגדלות: שאצל איש פשוט - מליונער זה סכום של \$50,000, וכשיש לו כבר סכום זה אזי מליונער הוא מליון ממשי, וכן הלאה דכשיש לו מליון, אז הוא צריך יותר, כדברי המשנה מי שיש לו מנה רוצה מאתיים, מאתיים ד' מאות וכו' וכו' ;

כך בצדקה צריך שההשגות יגדלו - שכלל שהוא מתעשר יותר צריך הוא להוסיף ולתת עוד צדקה - ולא רק שהסכומים יגדלו, אלא שגם האחוזים יגדלו; שאם כשהי' עשיר קטן הוא נתן מעט, שיוסף לחומש, ואח"כ שיוסיף יותר מזה, ועד כדרשת חז"ל עה"פ "משפט וצדקה" שהקדימו משפט לצדקה - כי האדם לעשות לעצמו משפט כמה הוא צריך והשאר ילך לצדקה.

וכאשר יראה הקב"ה - שכלל שהוא מוסיף ומתעשר - הוא מוסיף ונותן צדקה (גם באחוזים), ונשאר בקיום התומ"צ, יתן לו הקב"ה עשירות גדולה יותר, כדרשת חז"ל "עשר בשביל שחתעשר".

השבוע - ביום רביעי חל כ' אב, יום ההילולא דאדמו"ר, וידוע שלאחר שכל"ק מו"ח אדמו"ר יצא מרוס', היו החסידים שואלים ממנו שאלות, והוא הי' נותן להם הוראות, כי במדינה ההיא הוא הי' הנכבד היחיד של כל"ק אדמו"ר הזקן, אדמו"ר האמצעי, כל"ק אדמו"ר הצ"צ, ויהי' שנזכה ל"הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם.

בהמשך הענין כשידבר על חובת הצפי' לגאולה, ועד שלכן יש מצוה על האדם לחכות, אף שזה צער ליהודי, כי ע"ז שהוא מחכה, הוא מזרז את הגאולה. ובהמשך לזה אמר כל"ק אד"ש: וכשיבוא משיח הוא יודה לנו ע"ז, שהרי אסור להיות "כפוי טובה", ולא עוד, אלא, שמשחית יתן לו שכר "תורה חדשה מאתי תצא", ו"מענינים" ש"יהיו מצויים כעפר".
רשימת השומעים בלי אחריות.

אודות טו אב - החל בערב שבת - אתה בגמ' מאן ואלך דמוסיף יוסיף. ולמרות שכל השנה יש ציווי להעלות בקדוש, מ"מ טו באב הוא ה"אחת בשנה", שבו צריך להיות ההוספה כאין ערוך.

וכמודגש בקביעות שנה זו - שטמו באב באים לשבת נחמו, יש בו סימנים על העבודה באופן של הוספה והכפלה - "כפלים לתושי" - א - שבת - כל עיסקתא דשבת כפול" (ב) "נחמו נחמו" ב' פעמים. ובפרט שמיד (בתחילת השבעה דנחמתא) נאמר "נחמו נחמו" כפליים - הלינו שיש להתחיל מיד בשטרעם הוספה כפולה.

ובפשטות - יש להוסיף בכל עניני טוב וקדושה - תורה, מצוות וענינים דלפנים משורת הדין כו'. וכן בעניני השנה - תשמח והקהל. ובפרט שהפטרות ה"שבעה דנחמתא" חותמים את השנה - וממילא הגיע הזמן לערוך "חשבון נפש" וס"ה על הפעולות השנה, ובמיוחד הפעולות בעניני "תישמח" ו"הקהל".

והנה, בנוגע לכללות ענינים אלו (הוספת האדם עצמו בתומ"צ) - אין צורך כלל וכלל לערוך התועדות כו', כי הדברים פשוטים, וענינה של התועדות היא לערוך שגם יהודים אחרים יוסיפו.

וכדברי נשיא דורינו - שתפקידו של כל יהודי שחי בדורינו להפיץ היהדות והמעילות, כפנסאי המדליק מנורות כו', כך כ"א צריך להאיר ולהדליק את "נר הוי" נשמת אדם" שבכל יהודי. ובפרט אלו שקיבלו מילוני מיוחד - עם נתינת כח - מנשיא דורינו כשלוחים להפצת היהדות והמעיינות.

ויש לקשר זאת לכנס השלוחים הנערך באה"ק בעיר "רחובות", וכפי שכתבתי במכתב לשלוחים שמכיון שכל דבר בהשגח"ם, כדי שלמדו מזה הוראה בעבודת ה' - וכן בנדו"ד - "רחובות" מלשון "רחבות" מלמד שיש להתרחב ולהוסיף בעבודת הפצת היהדות.

ומטרת הכנס - לעורר ולעודד את השלוחים של' ותפקידם של מרגני הכינוסים (באה"ק וכו"ל), וכן של השלוחים עצמם לשליח עושה שליח - לא להסתפק בעריכת כנס שלוחים חד שנתי, אלא לעשות כו"כ כינוסים, ולעמוד בקשר מתמיד עם כל השלוחים, כדי לעוררו ולעודדו להמשיך ולהוסיף בעבודה.

אמנם הגיעו כו"כ שמועות הפוכות מה"ניט גוטע ירדיים" (שמסתמא כוונתם לש"ש). ולא התעצלתי ושאלתי כעצמי מהם לכה"פ ג' פעולות שעשיתם במשך השנה החולפת? [כי, כידוע שבשידור' שיש ענין להתענין ביחוס כו', יש לברר אצל ה"ניט גוטע ירדיים", ובאם הם יאמרו שהכלה יאה וכו', אזי לפטר לטמון שהכלה נאה וחסודה (גם לדעת ב"ש)] וקיבלתי מענה, שעשו דברים כאלו שלא לוקח לעשותם שנה שלימה...

ויש טוענים שצריך לשמור בסוד מה הם עשו כי "הצנע לכת עם ה' אלקיך" (וכמ"ש בפרקי אבות השבועי שנתלנת דין' וחשבון היא "לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה"), ועוד, שלכן הם שומרים בסוד אפ"י אם הם הגישו דו"ח לפני הקב"ה [ואני אין עניני לשאול אצל הקב"ה מה הוא עושה - כפי שראיתי אצל הנהגת מו"ח, שרק בענינים של בקשות כו' בגו"ר -

לעי"נ הילך לוי יצחק ז"ל בן הר' אליעזר אר"י של' נפ' ליל שכל"ק נחמו ט"ז מנ"א ה'תשמ"ח - הקהל.

2. הדו"ח שכתב הרנ"מ לכ"ק אדמו"ר בי"ט מנ"א

Corrected copy

FAXED To
ק"ק אדמו"ר
היימל 2 (1)

ב"ה, יום ג', י"ט מנ"א, תשמ"ח
שעה אחת אחה"צ

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

דו"ח חלקי

לאחרי היחידות דיום אתמול אחר מנחה, התועדנו - הרחמ"א שי' ואני - בחדרו של הרחמ"א שי' לנסח ר"ד מהוראות כ"ק אדמו"ר שליט"א, לכנות את המפעל בשם, ולקבוע כחובת, בכדי שנוכל לבוא בקישור מידי עם ראשי עסקני אנ"ש שי' בכל מקום ומקום. וזה השם שקראנו למפעל זה:

ועד עולמי לכל המוסיפים

1449 Union Street : והכתובת
Brooklyn, N.Y. 11213

וזה נוסח הר"ד:

היינט, ח"י אב, שנה תשמח, נאך מנחה האט כ"ק אדמו"ר שליט"א אריינגערופן אונז - הרב חדקוב און הרב מינדל - און האט אונז ממנה געווען צו דורכפירן בפועל וואס כ"ק אד"ש האט גערעדט בא די התועדות פון ט"ו באב און און שבת נאכדעם (שבת נחמו). דער רבי שליט"א האט מדגיש געווען, אז דאס איז די ערשטע געלעגנהייט חייך נאך דעם שבת'דיקן פארברענגען און נאכן זיין אויפן אוהל (נעכטן). און כדי אויך מיר פון אונזער זייט זאלן ניט פארלירן צייט, זאל מען איבערגען זי הוראות טעלעפאניש, נאך היינט, כדי אז מיר זאלן שוין נאך די היינטיקע וואך האבן און צושטעלן צו כ"ק אד"ש די רשימה פון עסקני אנ"ש מיט וועמען מיר האבן זיך פארבונדן טעלעפאניש, כדי מיט-צונעמען אויפן אוהל דעם קומענדיקן זונטאג אי"ה.

די הוראות זיינען פאלגנדע:

(א) מודיע זיין אלע אונזערע מוסדות און עסקני אנ"ש בכל מקום ומקום צו באשטימען דריי מענטשן, וועלכע וועלן זיין אחראים צו דורכפירן בפועל די פעולות נוספות וואס דער רבי שליט"א פאדערט אין די פארשידענע געביטן, אין צוזאמענהאנג מיט ט"ו באב דכל המוסיף מוסיפין לו, ווי ס'איז גערעדט געווארן בארוכה בא די פארברענגענס פון ט"ו באב און שבת נחמו.

(ב) די דריי מענטשן וועלכע וועלן באשטימט ווערן, וועלן זיין די עושים ומעשים אין זייער מוסד, שכונה, שטאט וכד' און וועלן אלע דריי חדשים אריינשיקן א דו"ח מפורט פון די הוספות בפועל, הוספות של ממש, (ניט צום רבי'ן שליט"א, און ניט צו מזכירות, און 770), נאר צום ועד עולמי, המכונה "ועד עולמי לכל המוסיפים", אויף דעם אדרעס:

1449 Union St.
Brooklyn, N.Y. 11213

- ב -

(ג) א פאר מאל אין יאר זאל מען מאכן א כינוס פון די ממונים, ד.ה. די ועדים פון שלשה, כדי נאך מער צו פארשטארקען זיך און איינער דעם צווייטן, דורך א דו"ח אויף דעם עבר און א תכנית להבא, ביתר שאת וביתר הוספה.

(ד) דער רבי האט עטלעכע מאך מדגיש געווען, איצט איז ניט די צייט פון הצנע לכת, נאר מ'דארף טאן אין דעם מיטן גאנצן שטורם. און דער עיקר כל העיקרים, האט דער רבי שליט"א מדגיש געווען, אז עס זאל זיין מעשים בפועל, פון הוספות של ממש.

אחרי סידור הנ"ל, קראנו להר"י שי' קרינסקי והודענו לו מהנ"ל ובקשנו אותו לסדר התועדות טלפונית עולמית, כמו שהשלוחים עושים מפעם לפעם, בכדי שנוכל בבת אחת למסור טלפונית לראשי עסקני אנ"ש בכל המדינות והערים ההוראות האמורות, והם מצדם יעבירו את זה לכל השייכים בערים ובמדינות בפרט ובכלל. השיחה הטלפונית הייתה אמורה להתקיים ב-10 בערב, אמש. ועד שאני מדווח בזה, טילפן לי הר"י שי' קרינסקי והודיע לי שהשיחה נתקיימה וקראו לכל המשתתפים הר"ד וההוראות. ומהמשתתפים היו אחדים שביקשו אם אפשר לקבל גם בכתב ע"י פאקס, ובכל אופן יעשו כל התלוי בהם תו"מ. ועד שעה כבר הודיעו רבים שהעבירו ההוראות מלם לכל השייכים להם.

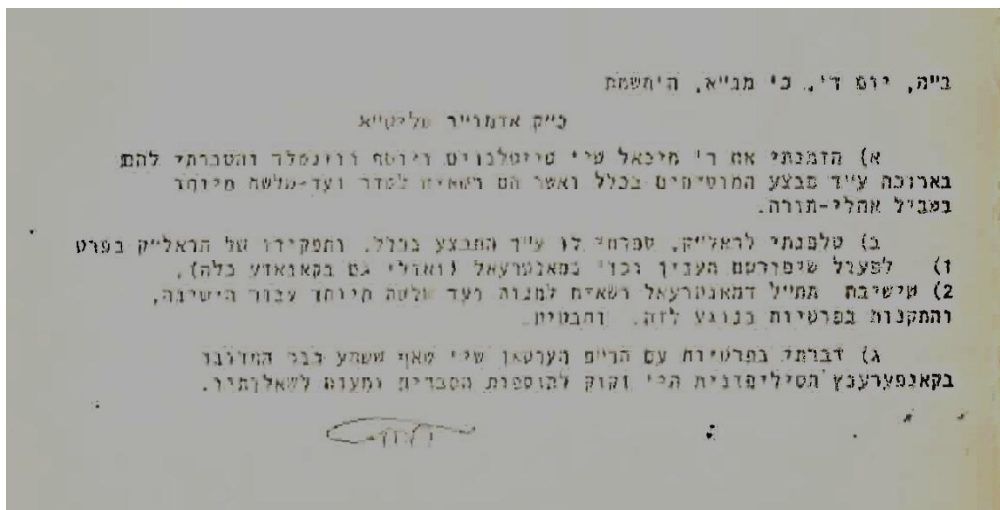
התקשרנו עוד אתמול בערב עם הר"ש שי' קונין, ומסרנו לו פרטי הפרטים, והוא קיבל עלין בחפץ לב להעביר הדברים להשלוחים במדינת קליפורניא.

גם עם הרב ר"א שי' ש"ט התקשרנו שיעביר ההוראות האמורות לכל מי שיבוא בקישור עמו מערים ומקומות שונים.

בקשתי את הר"י שי' קרינסקי שיסדר רשימה מהאנשים והמוסדות שהתקשרנו עמהם ומהמשך הענינים, בכדי להמציא לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

ניסן בן בוניא

4. הדו"ח שהכניס הרחמ"א לכ"ק אדמו"ר בכ"ף מנ"א

ב"ה, יום ד', כ' מנ"א, ה'תשמ"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

א) הזמנתי את ר' מיכאל שי' טייטלבוים ויוסף רוזנפלד והסברתי להם בארוכה ע"ד מבצע המוסים בכלל ואשר הם רשאים לסדר ועד-שלשה מיוחד בשביל אהלי תורה.

ב) טלפנתי לראל"ק, ספרתי לו ע"ד המבצע בכלל, ותפקידו של הראל"ק בפרט: 1) לפעול שיפורסם הענין וכו' במאנטרעאל (ואולי גם בקאנאדע כלה). 2) שייבת תת"ל דמאנטרעאל רשאים למנות ועד-שלשה מיוחד עבור הישיבה, והתקנות בפרטיות בנוגע לזה, והבטיות.

ג) דברתי בפרטיות עם הר"מ הערסאן שי' שאף ששמע כבר המדובר בקאנפערענץ הטיליפונית הי' זקוק לתוספות הסברים ומענות לשאלותיו.

חמ"א

5. דו"ח לדוגמא ממאות הדו"חות שנשלחו בימים הראשונים להכרזת המבצע.
הדו"ח הלז הוא מדיטרויט, ועליו חתום הרב יצחק אהרן שיחיו מאן, סב הכלה

כ"ז מנחם אבי תש"ט

לכבוד ורצ הסולמי החוסי'ים

ד"ר דוראט ב'קאזמנו שליטאן הנה הרב שלום זקען
שאלוק, יו"ר מרכז אח"י פונוק בסולמי זעל כיוול, הקיד
לפנינו זנ"ח מבזלות גיל' מנחם אבי רצ דינס, זכיו
ביוסכר על קוצמו.

א) אשר נערך מתוך דבור ישיבת דבור גני שבזות
בהסמך המל"ק ה"באראמגלסאן" ואשר הוא בהקבלתה,

ב) אשר הכינו מודעה מאגבי דתי'ם אשר הילצות וסודים אחרים
מ"מ, יבולים להוות דבור שבזרה, בתנ"א, קוממנה ק"ל קאאלקאקא."

ג) אשר הלך ביום ש"ס דקב להתודד עם הילצות וזרע בן
דמ הלצות גאן יבואל דבור שער ומלכה,

יצחק מאן
בן ציון שלי"ו
יצחק מאיר קאגאן

ת"ת פ"ב ה'ת"ט
תש"ט

6. התזכיר שכתב הרנ"מ להרחמ"א בכ"ו מנ"א

ועד עולמי לכל המוסיפים

ב"ה. כ"ו מנ"א, תשמח

FAX 773-7589
10.20 p.m.
8/9/88

תזכיר פנימי, מ' 2.

לכ' הרחמ"א שי'
מאח - נ.מ.

היום לפני שעת המנחה טילפן אלי הרל"ג שי' ומסר מענה כ"ק אד"ש לדו"ח החלקי שלי מי"ס מנ"א, וז"ל: "נחקבל ות"ח. ות"ח מראש על המשך דו"ח (לבקר) לצהרים ה' פ' ראה".

אמרתה להרל"ג שי' שימסור לכת"ר מענה האמור קודם או לאחרי תפילת המנחה, ולהוסיף שאהי' בביתי באם ירצה כת"ר לטלפן אלי בזה.

והנה לע"ע אין בידי חומר כלשהו בנוגע המשך דו"ח, פרט מה שכת"ר הודיע לי ע"י פאקס ובע"פ, כי מהרי"ק שי' עדין לא קבלתי שום דבר ולא שמעתי ממנו. ואיני יודע כיצד אוכל למלא רצון כ"ק אד"ש עפ"י המענה הנ"ל, אלא אם כן אקבל כל החומר שהגיע למשרד ועד העולמי לא יאוחר ממחר, יום ד' בערב עד חצות. ואין צורך בכל החומר, אלא תמצית מהדו"חות שנתקבלו ויתקבלו עד אותה שעה.

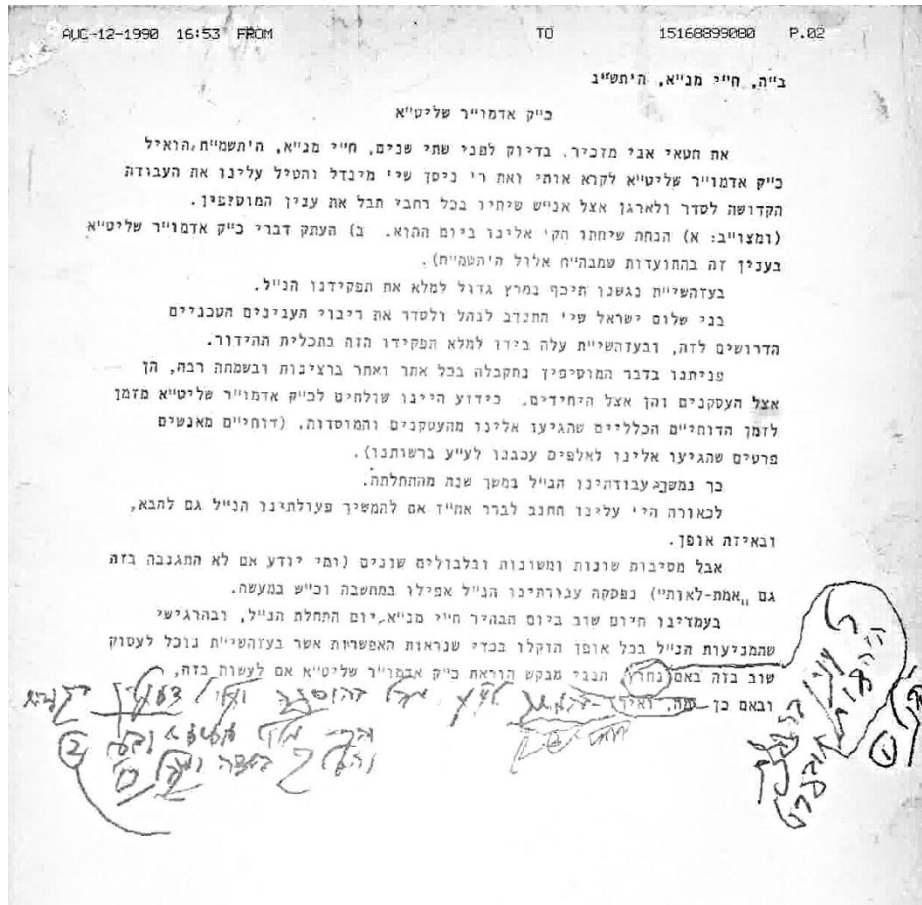
הנני מדגיש תמצית מהדו"חות, כי אין להטריח את כ"ק אד"ש בכל המתקבל למשרדנו, בכתב ובע"פ וכו'. וקרוב לודאי שלא זו כוונת אד"ש אלא ההוספות בפועל ממש ובצמצום דברים הכי אפשרי.

עוד זאת: יש לסדר בהקדם סדר קבוע במסירת המשכי הדו"חות לכ"ק אד"ש, שלכאורה צריך להיות באופן ישר מלשכת ועד העולמי, וממקור וצנור אחד (למנוע כפל לשון וזמן וכו'). ולדעתי, כיון שהרי"ק שי' על אתר, הרי אם יכול ורוצה לקבל עליו משימה זו - אם בעצמו או בצוותא ועזר מעוד מישהו - הרי מה טוב. אלא שישלח אלי ה^{תמצית}מהדו"ח (בצורה האמורה, כלומר תמצית וצמצום) קודם שיושלח לכ"ק אד"ש. ובטח גם כת"ר ירצה לשים עינו על הדו"ח קודם.

מובן שעבודה טכנית מרובה כרוכה במבצע חדש זה, ובהתאם לזה - כח אדם וכו', וכל זה דורש תכנון וסדר וכו'. ות"ח מראש על תגובתו לכהנ"ל.

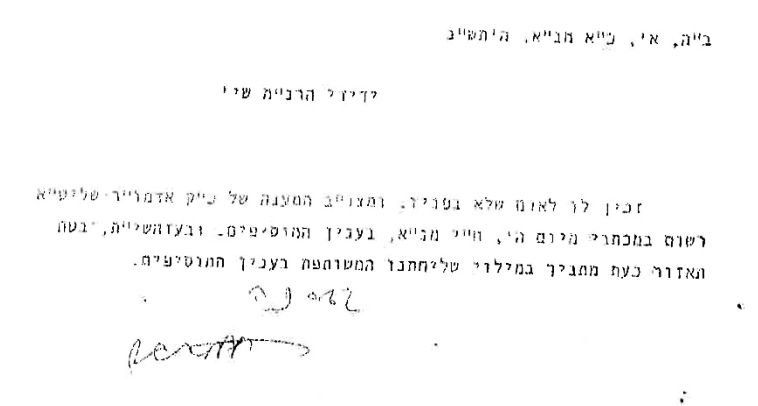
נ.מ.

7. מכתב הרחמ"א לכ"ק אדמו"ר בח"י מנ"א תש"נ ומענת כ"ק אדמו"ר בכתי"ק

1. כל ענין בהפצת היהדות [נחוץ] ובפרט הנ"ל
2. [מה ואיך] בהמשך לע"ע אבל בהוספה ועלי' דמעלין בקודש והרי אלול ממשמש ובא והמלך בשדה ומקבל כו'

8. מה שכתב הרחמ"א להרנ"מ עם קבלת המענה הנ"ל

9. המכתב שכתבו חברי ועד המוסיפין למוסדות ואנ"ש בכל אתר ואתר

בי"ה, ערי"ח אלול, ה'תש"י

לכל מוסדות ואנ"ש שיחיו בכל אתר ואתר

שלום וברכה

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לעורר מאד בכמה התועדויות שבאחרונה ע"ד החיוב להתעסק במרץ רב ובהרחבה גדולה בענין ד"מוסיפין".

להתעוררות מיוחדת בזה זכו אלה שבשעתו נתמנו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א לנהל את ה"ועד המוסיפים העולמי", וכעת נצטרו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א לחזק עבודתנו זו להפיץ אותה ביהר שאת וביתר עז. הן לגבי מוסדות שעליהם להתעסק בזה, והן לגבי יחידים.

ובכן, פונים אנו בזה לכלם, ולכאויא בפרט, להזדרז ולהתאמץ בכל עז בהשתתפותם במבצע זה הגדול והק' המיוסד ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, באשר בעזהשי"ת התפשט כבר בכל מרחבי העולם ונתקבל שם בשמחה רבה ובהתמסרות לזה בפועל ממש, וראו פירות רבים מפעולותיהם, והמעשה הוא העיקר. ולתועלת הזירוז מצרפים אנו בזה העתק מהתימה הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א אלינו בשעתו בדבר הפעולות ואופני משלוח הדוחי"ם.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

ובשורות טובות

י"א / טבת

הרב ניסן מינדל

הרב ח.מ.א. חדקוב

*

*

*

הכתובת למכתבים אלינו:

ועד המוסיפים העולמי

1449 Union Street

Brooklyn, N.Y. 11213

מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשונו

כתבים ומכתבים באנגלית בענינים שונים

"גם כאשר מתרגמים עניני פנימיות התורה באותיות של לשון עם ועם, קדושים יהיו, ויש בהם המעלות של סתים דאורייתא, שמעוררים סתים דנשמתא, ומקשרים את האדם עם סתים דקוב"ה . . וע"י יפוצו מעינותיך חוצה, קאתי מר דא מלכא משיחא ויוליכנו קוממיות לארצנו"

- לקו"ש חל"ו ע' 43-44

א. הצוואה האחרונה בשבילך ובשבילי

מכתב התעוררות לא' מקיץ השי"ת, שיתעסק במה שצויה עליו הרבי הקודם; הערות לנאום שלו.
פענוח לאחרי המכתב

300 pages
INT-1

1960

Thank you for your letter of ~~March 31st~~. I regret that owing to acknowledgment pressure of work my ~~reply~~ was delayed until today.

I was pleased to read in your letter that you "would like to ~~do~~ some of the things we both want to see accomplished." I have underlined your expression 'we both.'

In your letter you refer to your problems and my problems. Of course, every human being has some problems, if he wishes to make continuous progress in life. However, may I point out that when you refer to my problems, they are really your problems - according to to my late father-in-law, our revered Rabbi of sainted memory, since he has ~~pointed out~~ ^{indicated and explicit} told you that your soul's mission in life is, and indicated the channels, the Merkos L'Inyonai Chinuch is the medium through which to ~~fix~~ accomplish it.

It is superfluous on my part to elaborate on it, inasmuch as you have been privileged to hear it direct from the Rabbi of saintly memory, on more than one occasion. Your last interview with him, moreover, so soon before his leaving this world, should be considered in the nature of a last will and testament to you, and me as a guiding light to illuminate your path in life and direct your principal endeavors into the right channel.

I only wish to say - on the basis of your letter in which you ~~express~~ express the hope to be able to do some of the things we both want to see accomplished - that I trust that your reflection on the above will hasten the time when you will see yourself able. Indeed, it ought to reveal to you some of your hidden forces which would prove you able right now.

I want to thank you for your attention and thoughtfulness in

זכיות
פסגעי
אציקוי
הי"ל אה"ל
וה' אציק

דעוואן אה

a certain part of them, also
אכ"ל אה"ל אציק
indicated and explicit
אציקוי אה"ל אה"ל
indicated the channels
אציקוי אה"ל אה"ל
and me

sending me a copy of your speech which you delivered on March 26th as guest of honor. I congratulate you on the fine thoughts expressed in it.

Without entering into a closer analysis of it, I would like to make the following observations;

In speaking of man's quest for truth, laboring under error, and the necessity for clear guiding light in life, you might have carried this good thought to its ^{most important} practical deduction, namely:

The human intellect is influenced by man's other faculties, all which operate on a reciprocal basis. In order to maintain the intellect on the 'beam,' it is necessary to prevent the other faculties from deviating it from its course, and, in fact, put them into service to help the intellect. For even the man possessing the highest intellect, if he should be addicted to drugs or over-indulging in eating and drinking, and the like, cannot use his intellect clearly. All the human faculties, intellectual and emotional, must be well balanced in order to keep to the path of truth.

עצמי
לעצמי
לעצמי

Our Torah teaches us that intellect ^{alone} ~~alone~~ is not sufficient to reach the truth, but that man's whole being, in thought, speech and action, must be properly attuned through the practice of the Mitzvoth which apply to thought, speech and action respectively.

אין לי קשר

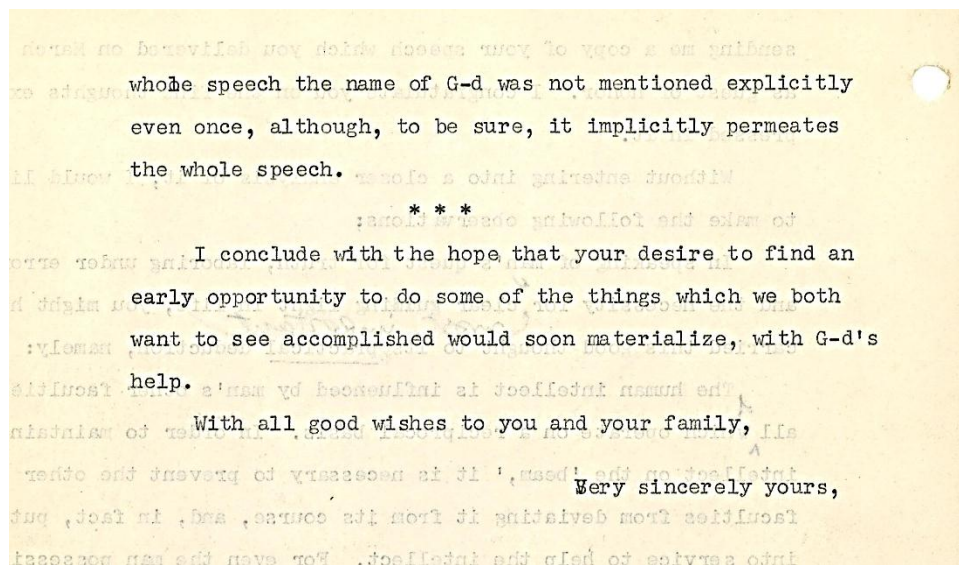
Thus, for example, the Mitzvah of Tefillin teaches the proper balance between the heart and the mind. The Mitzvah of Shabbos teaches us that the purpose of the whole ~~creation~~ physical creation was the spiritual Shabbos, and that man, like the entire universe, has in his origin in the spiritual, and must strive to the spiritual, and so'on.

הוא
הוא
הוא

? he don't see what's the mission

One more ~~small~~ observation: It is a pity that throughout the

(over)

פענוח המכתב והכתי"ק:

בראש המכתב: **3 copies**

Thank you for your letter. I regret that owing to pressure of work my acknowledgment was delayed until today.

I was pleased to read in your letter that you “would like to do some of the things we both want to see accomplished.” I have underlined your expression ‘we both.’

In your letter you refer to your problems and my problems. Of course, every human being has some problems, if he wishes **להיות כדבעי למיהוי היינו מהלך ולא עומד** to make continuous progress in life. However may I point out that when you refer to my problems, **הרי a certain part of them** are really yours also. **והיינו אלה מהם** according to my late father in law, our revered Rabbi of sainted memory, for he has told you **implicite and explicit** what your soul’s mission in life is, and **indicated the channels, מקצועות העבודה ואופני**, through which to accomplish it.

It is superfluous on my part to elaborate on it, inasmuch as you have been privileged to hear it direct from the Rabbi of saintly memory, on more than one occasion. Your last interview with him **וזכיתי גם אני להיות אז בהיכלו**, moreover, so soon before his **עלייתו לעולמות עליונים אך שממשיך להשפיע גם בעולמנו זה**, should be considered in the nature of a last will and testament to you **and me**, as a guiding light to illuminate your path **הדרך שעלי' אנו הולכים יחד** in life and direct your principal endeavors into the right channel.

I only wish to say – on the basis of your letter in which you express the hope to be able to do some of the things we both want to **be** accomplished – that I trust that your reflection on the above will hasten the time when you will see yourself able. Indeed, it ought to reveal to you some of your hidden forces which would prove you able right now.

* * *

I want to thank you for your attention and thoughtfulness in sending me a copy of your speech which you delivered on March 26th as guest of honor. I congratulate you on the fine thoughts expressed in it.

Without entering into a closer analysis of it, I would like to make the following observations:

In speaking of man's quest for truth, laboring under error, and the necessity for a clear guiding light in life, you might have carried this good thought to its **most important practical** deduction, namely:

The human intellect is influenced by man's other faculties, all of which operate on a reciprocal basis. In order to maintain the intellect on the 'beam,' it is necessary to prevent the other faculties from deviating it from its course, and, in fact, put them into service to help the intellect. For even the man possessing the highest intellect, if he should be addicted to drugs or over-indulging in eating and drinking, and the like **ישתמש בשכלו לרעה**.

Our Torah teaches us that intellect **אינו העיקר** to reach the truth, but that man's being, in thought speech and action, must be properly attuned through the practice of the Mitzvoth which apply to thought, speech and action respectively. Thus, for example, the Mitzvah of Tefillin teaches **והעיקר מביאה** the proper balance between the heart and mind. The Mitzvah of Shabbos teaches **והעיקר האדם** **חוקקת בנפש האדם** that the purpose of the whole physical creation **is** the spiritual Shabbos, and that man, like the entire universe, has his origin in the spiritual and must **culminate** to the spiritual, and so on.

One more observation: it is a pity that throughout the whole speech the name of G-d was not mentioned explicitly even once, although, to be sure, it implicitly permeates the whole speech.

* * *

I conclude with the hope that your desire to find an early opportunity to do some of the things which we both want to see accomplished would soon materialize, and with G-d's help.

With all good wishes to you and your family,

Vey sincerely yours,

ב. כפירה במעמד הר סיני היא היפך המדע

מכתב לשלמה קארליבאך אודות א' מתלמידיו - האוורד גאלדשטיין - שכפר במציאות הא-ל ומעמד הר סיני. ראה גם לקמן מכתב ד

25th of Iyar, 5712
Brooklyn 13, N.Y.

Rabbi S. Carlebach
305 W. 79th Street
New York, N.Y.

Sholom u'Brocho:

Recently you brought to my attention a letter addressed to you by Howard B. Goldstein, a student at Colgate University, Hamilton, New York. In this letter the writer professes to be a true scientific thinker and an unbeliever in the supernatural; he also asserts that 'all facts seem to be in contradiction to the existence of G-d,' professes to be a 'liberal Jew,' etc., etc.

Not knowing the background of this student, nor the field of science in which he specializes, I cannot deal with the subject in detail, especially in the course of a letter.

There are, however, several general observations that I can make, which the said student has apparently overlooked, and which he would do well to consider carefully:

(1) Science does not come with foregone conclusions and beliefs with the idea of reconciling and adjusting facts to these beliefs. Rather the opposite, it deals with facts then formulates opinions and conclusions. To approach a subject with one's mind made up beforehand, is not true scientific thinking but a contradiction to it.

(2) Science requires that no conclusion can be valid before a thorough study and research was made on the subject. The question therefore presents itself: How much time and effort had the abovementioned writer devoted to the study of religion to justify his conclusions on the subject?

(3) A fact is considered any event or phenomenon testified to by witnesses, especially where the evidence is identical and comes from witnesses of varied interests, education, social background, age, etc. Where there is such evidence it is accepted as a fact which is undeniable even if it does not agree with a scientific theory. This is the accepted practice in science even where there are several reliable witnesses, and certainly scores of them, hundreds and thousands.

The Divine Revelation at Mount Sinai was a fact witnessed by millions of people, all of whom reported it to its minutest detail accurately, for the whole people of Israel stood at Mount Sinai and witnessed it. We know that this is a fact, because millions of Jews in our day accept it as such, and they received it as such from their own parents, and these millions in turn received the evidence from the previous generation, and so on, in an uninterrupted chain of transmitted evidence from millions to millions of witnesses, generation after generation,

back to the original millions of witnesses who saw the event with their own eyes. Among these original witnesses there were many who were initiated in the sciences of those days (viz. Egypt), many achievements of which are still baffling nowadays; among them were philosophers and thinkers, as well as ignorant and uneducated persons, women and children of all ages. Yet all of them reported the event and phenomena connected with it without contradiction to each other.

Such a fact is certainly undisputable. I do not believe that there is another fact which ~~may~~ can match it for evidence and accuracy.

To deny such a fact is anything but scientific; it is the very opposite of science.

Parenthetically, it is unfortunate that this basic difference between the Jewish religion and those of others is so little known, for the Jewish religion is the only one that is not based on a single founder or a few, but is based on the Divine Revelation witnessed by all the people, numbering several millions.

This answers also Mr. Goldstein's statement that "the acceptance of the Torah as being the only truth is dangerous" since "it's (its) authors were only men... and as men they could not have been incorrigible (infallable)." Jews accept the Torah precisely because it was given by G-d, not by men, and it was given in the presence of millions of people who have seen it and heard it with their own eyes and ears. That is why the Torah is the absolute truth, for G-d is absolute.

I am enclosing an extra copy, should you wish to forward it to your correspondent.

With all good wishes,

Cordially

ג. עם חינוך יהודי אפשר "לחיות" גם במצרים

מכתב ברכה ל"Builders Banquet" שע"י המוסד היברו אקדמי בלאנג ביטש, קאליפורניא, תחת נשיאותו של הרב יצחק שיחי' ניומאן, סב החתן. בהשגח"פ המכתב הוא משבוע פ' ויחי

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
19th of Kislev, 5744
Brooklyn, N.Y.

To All Participants in the Builders Banquet
and Dedication of the Dauer School
The Hebrew Academy Lubavitch
Long Beach, Ca.

Greeting and Blessing:

I am pleased to extend congratulations and prayerful wishes to the esteemed Dauer Family and all friends of the Hebrew Academy Lubavitch on this auspicious occasion. May it be blessed with Hatzlocho in every respect.

Since everything is by Divine Providence, and this event is taking place in the week of Sedra Vayechi, it is timely to recall the teaching of the Alter Rebbe, author of the Tanya and Shulchan Aruch and Founder of Chabad - today (19th of Kislev) being the Anniversary of his Liberation - that the weekly Torah portion contains pertinent lessons for the current events of the week.

One such lesson, particularly relevant to the occasion, is to be found in the very first verse of the Sedra: "And Jacob lived ("vayechi") in the land of Egypt seventeen years" (Gen. 47:28). It came to light when the Alter Rebbe's little grandson (later to become famous as the Rebbe the "Tzemach Tzedek"), having heard from his Chumash teacher that these were Father Jacob's best years, asked his grandfather how this was possible, seeing that Egypt was not the Holy Land, etc.

The Alter Rebbe explained that, as indicated in the previous Sedra, Yaakov Ovinu (our Patriarch Jacob) had sent his son Yehuda ahead of him to establish there a Torah school that would provide a complete Torah education to his children and succeeding generations; and when this was done, it was possible to live happily in Egypt.

The lesson is clear: Wherever Jews settle, it is their first duty to make sure that the young generation - including those who are "young" in terms of experience of Yiddishkeit in the everyday life, regardless of actual age - will be provided with a proper and full Torah education. The Hebrew Academy Lubavitch, and all who participate in programs and activities to spread Torah true Yiddishkeit with dedication and personal involvement - are the "Yehudas" of our time, whose vital work cannot be overemphasized.

May HaShem bless each and all of you to go from strength to strength in all the above, which will also widen the channels to receive G-d's generous blessings in all your needs, materially and spiritually.

With esteem and blessing,

ד. שלילת שיטת ההתפתחות

מכתב מפורט ומלא הגהות לדר. האוורד גאלדשטיין, בהמשך לשאלותיו במ"ש כ"ק אדמו"ר במכתבו הידוע מי"ח טבת תשכ"ב בשלילת שיטת ההתפתחות. המכתב נדפס בספר "Mind Over Matter" (ע' 37 ואילך) ומתפרסם כאן לראשונה עם כל הגהותיו. הפענוח מופיע לאחרי המכתב בשני טורים: הא' - הפענוח של המכתב המקורי, והב' - הפענוח של המכתב עם ההגהות

B.H.
17th of Cheshvan, 5723
Brooklyn, N.Y.

Dr. H. Goldstein
1721 Grand Avenue
New York 53, N.Y.

Greeting and Blessing:

My secretary, Dr. Nissan Mindel, has brought your letter of October 23 to my attention. I am pleased to note that you took time out to review my letter of the 18th of Teveth, 5722, and to put down in writing your observations thereon. Many thanks.

In reply, I can either follow the order of my letter ~~point~~ ^{by point} in the light of your remarks, or take up your remarks as they appear in your letter. I will choose the latter method. In any case, I trust that our views will be reconciled, since, as you indicate in the introductory paragraph of your letter, you are in full sympathy with the aims of my said letter, namely, ~~to reinforce the position of traditional Yiddishkeit.~~ I am sure that both of us will agree with the Rambam that misconceptions are sometimes even more harmful than ~~misdeeds.~~

I must begin with two prefatory remarks:

(a) It should be self-evident that my letter did not imply a ~~repudiation of the validity~~ of science or the scientific method. In fact, I stated so explicitly towards the end of my said letter. ~~I do not believe that I can be suspected of trying to belittle the accomplishments of science. Moreover, in certain areas the Torah view accords to science even more credit than science itself claims; hence many laws in Halachah are geared to scientific conclusions (as e.g. in medicine), assuming them to correspond to objective reality.~~

(b) A remark has been attributed to you to the effect that just as Rabbinic problems should be dealt with by Rabbis so should scientific problems be left to scientists. I do not know how accurate this report is, but I feel I should not ignore it nevertheless. ~~My qualifications for the said letter are based on my studies of science on the university level for a number of years, to wit, from 1928 to 1932 in Berlin, and from 1934 to 1938 in Paris, and my effort to keep reasonably abreast of scientific developments ever since.~~

Now to your letter.

(1) I quite agree, of course, that scientific theories

Handwritten notes:
to resolve... Torah
negation or rejection
I hope that I will not
Especially as
by someone who studied Rabbinics
Those who studied science
P. 115
ה'תש"ג
I studied

Other annotations:
ass. 9/21
?
follow trip
(in certain areas)

at least -3-
not all of

אולי
(רבות)

אולי רבות
היה זה
religions!

Trait

did not want to accuse them of anti-religious bias, but attempted to explain their attitude by a common human weakness, the quest for distinction and accomplishment. Incidentally, this natural trait has its positive aspects, and is also basic in our religion, since without the incentive of accomplishment nothing would be accomplished.

(4) Regarding the par. in my letter which begins "Basically the problem..." through page 2, which appears not fully clear, I can only say that perhaps a little more careful study of these paragraphs is indicated. They have to do with the causality theory. The classical idea of causality led to the well-known conclusion that if at any time the exact measurements of positions and velocities of objects were known, including knowledge of the forces acting on the particles, it would be possible in theory at least to predict any future state of things in the universe. Aside from the fact that modern science no longer subscribes to such determinism, this theory could be applied only to future predictions, but not to the past, since one and the same effect might be produced by different sets of causes. This, in substance, is the gist of that section of the letter, which was intended to point out one of the basic difficulties of all theories dealing with the origin of the universe or of our planet earth.

indicates
the quality: action
chem. and reaction
was

should have been used

(4) Your remark about the misuse of the terms "fission" and "fusion" in relation to chemical reactions is, of course, valid and well taken. I trust, however, that the meaning was not unduly affected thereby. Undoubtedly the terms "composition" and "decomposition," or simply "combination reactions" and "decomposition reactions," ~~could have been better.~~ Actually, I believe, the different usage of the terms in nuclear and chemical reactions is more conventional than basic. Nevertheless, I should have been mindful of the semantics. Standard terminology.

combination

not in English

Here a word of explanation regarding the terminology of my letter is in order. If the terms or expressions used are not always the conventional or technical ones, this is due (a) the fact that I usually dictate my letters in Hebrew or Yiddish, which is then translated; and (b) the fact that I received my scientific training, as already mentioned in German and French, and previously in Russian, which may also account for some of the variations.

Standard

(6) You refer to my statement that scientists know very little about the interactions of isolated atoms or subatomic particles, and question its relevance to the theories about the dating of the World. The relevance is this. The evolutionary theory as it applies to the origin of our solar system and planet Earth, from which the dating is inferred in astronomical figures, presumes (at least in the case of some hypotheses) that matter as we know it now evolved from atoms and subatomic particles in some pristine or gaseous state, which then condensed, etc. Since very little can be known of the interaction of atoms and particles in that presupposed state, the whole evolutionary theory is obviously purely conjectural.

might be

combined together

"in the beginning there were"

By Dr Muller of Penn State University

-4-

Handwritten notes in Hebrew on the left margin, including: "from the real atomic particles", "But as late as 1931 only protons and electrons were known and 'exploded' the bubble chamber...", "reaching into the realm of the atom and sub-atomic particles only in 1962", "si/ 1962", and "microscope".

I am aware of the fact that the major part of physics research in this century has been concerned with interactions of individual units ranging from atoms to the most elementary particles now known. This is precisely the point I make. Consider how comparatively new, and limited, the science of nucleonics is: The theory of relativity and the Rutherford researches were introduced only in 1905; the contribution of Niels Bohr to the understanding of the structure of the atom came only in 1913, while the mesons were only discovered in 1936 (I believe), etc. Each discovery advanced nucleonics by gigantic steps (while partly modifying previous concepts). It is safe to assume that all we have learned in the field of nucleonics in the last few decades is relatively very little by comparison with what we can confidently expect to learn in the next few decades, especially with the continued advancement and perfection of scientific tools and technology. But no matter how much we are destined to learn about the structure and behavior of nuclei in the future, we can never know with any degree of certainty how the universe came about, if scientific knowledge is to be the only source of our knowledge.

As a matter of fact, the evolutionary hypotheses are, with minor modifications, still rooted in 19th century science, before Lavoisier exploded the phlogiston theory, and before there was any idea that the atom could be split. And this is not to say that science is "bad," but merely to point out the almost insurmountable difficulties with which science is faced in this particular area of cosmogony and geochronology.

(7) You object to my statement that conditions of pressure, temperature, radioactivity, etc. must have been "totally different" in the early stages supposed by some evolutionists from those existing today, and you assert that those environmental conditions have for the most part either been duplicated in the laboratory or observed in natural phenomena.

Here, with all due respect, I beg to differ. Since we do not know what actually took place in those supposed early stages, we cannot very well duplicate unknown qualities and factors, etc. As for observable natural phenomena, solar, nebular or galactic, telescopic observations can hardly serve as certain deductions on which to build anything more than pure hypothesis.

(8) You state that there is no evidence that any radioactive element produces cataclysmic changes. This is surprising, in view of the nuclear experiments in Brookhaven and elsewhere, and the effects of even a single nuclear explosion. At a time when the whole universe is supposed to have been in a state of violent atomic instability, with worlds in collision, etc., cataclysmic changes cannot be ruled out. *must take place*

(9) My use of such terms as "colligation" and "conglomeration" in connection with nuclear reactions which are not standard scientific terms, has already been covered earlier (5). But I should have thought that you would be able to identify them with fusional and other transformations of atomic nuclei which have to

Handwritten note on the right margin: "will confirm my assertion"

Handwritten note on the right margin: "in their present state"

1) וזוהי שמתי אצורה. טיפן האצורה הוא הניחץ וטמא
evolution
-5-
universe

do with the formation and transmutation of the elements, processes which must be given a central place in the evolutionary hypotheses of the origin of the universe.

Handwritten notes in Hebrew on the left margin, including terms like "evolution", "universe", and "cosmology".

(10) Your observation about a lack of a clear distinction in my letter between cosmology and geochronology, is correct, but no such distinction was intended. In evaluating the evolutionary theory of the universe, as of our planet Earth, I have in mind that the strength of a chain is measured by its weakest link, and in my letter I attempted to point out some of the weakest links in both areas of cosmology and geochronology, which, in the final analysis, are not independent. You know, of course, that the Torah certainly makes no distinction between the two, since, according to the Torah the whole universe, including our earth, was created simultaneously *ex nihilo*.

(11) You state, finally, that the crucial point to consider in regard to geochronology is the existence of objects and geological formations in and on the crust of the Earth which serve as physically observable clocks, etc. But I have already pointed out in my said letter that such criteria are valid only as of now and for the future, but cannot be applied either scientifically or logically to a primordial state. See also p. 5 of my letter, par. beg. "The theory of evolution...."

Although I am sure both of us are quite busy, I consider the subject important enough to warrant further discussion if it can serve a useful purpose to ourselves and others. Hence if you feel like returning to the subject, do not hesitate to write to me again.

With blessing,

find and

P.S. I have just been able to borrow your book The Attenuation of Gamma Rays and Neutrons in Reactor Shields, which impressed me considerably. Incidentally I noted in it your observations about the discrepancies between theory and experiment which I found more than once in your work, including those on p. 16. Such a statement as "Not only is the simplest organism an incredibly complicated entity whose chemistry and physics are barely glimpsed at, but the classical scientific pattern of experimentation is necessarily not available in studying radiation effects" is very significant and has a direct bearing on the theory of evolution which involves an age of unimaginable radioactivity both in the universe and on our planet Earth.

Handwritten notes at the bottom of the page, including "cosmology", "objects", "radiocarbon dating", "shielding power", and "atmosphere constant".

THE ORIGINAL LETTER

B.H.
17th of Cheshvan 5723
Dr. H. Goldstein
1721 Grand Avenue
New York 53, N.Y.

Greeting and Blessing:

My secretary, Dr. Nissan Mindel, has brought your letter of October 23 to my attention. I am pleased to note that you took time out to review my letter of the 18th of Teveth, 5722, and to put down in writing your observations thereon. Many thanks.

In reply, I can either follow the order of my letter point by point in the light of your remarks, or take up your remarks as they appear in your letter. I will choose the latter method. In any case, I trust that our views will be reconciled, since, as you indicate in the introductory paragraph of your letter, you are in full sympathy with the aims of my said letter, namely, to reinforce the position of traditional Yiddishkeit. I am sure that both of us will agree with the Rambam that misconceptions are sometimes even more harmful than misdeeds.

I must begin with two prefatory remarks:

(a) It should be self-evident that my letter did not imply a repudiation of the validity of science or the scientific method. In fact, I stated so explicitly towards the end of my said letter. I do not believe that I can be suspected of trying to belittle the accomplishments of science. Moreover, in certain areas the Torah view accords to science even more credit than science itself claims; hence many laws in Halachah are geared to scientific conclusions (as e.g. in medicine), assuming them to correspond to objective reality.

1) The Rebbe circled the word "assuming" and wrote "?". The secretary changed "assuming" to "assigning"

THE LETTER AS IT READS WITH THE REBBE'S EDITS

B.H.
17th of Cheshvan 5723
Dr. H. Goldstein
1721 Grand Avenue
New York 53, N.Y.

Greeting and Blessing:

My secretary, Dr. Nissan Mindel, has brought your letter of October 23 to my attention. I am pleased to note that you took time out to review my letter of the 18th of Teveth, 5722, and to put down in writing your observations thereon. Many thanks.

In reply, I can either follow the order of my letter ~~point by point~~ in the light of your remarks, or take up your remarks as they appear in your letter. I will choose the latter method. In any case, I trust that our views will be reconciled, since, as you indicate in the introductory paragraph of your letter, you are in full sympathy with the aims of my said letter, namely, **to resolve** [science with] **Torah**.

I must begin with two prefatory remarks:

(a) It should be self-evident that my letter did not imply a **negation or rejection** of science or the scientific method. In fact, I stated so explicitly towards the end of my said letter. **I hope that I will not** be suspected of trying to belittle the accomplishments of science. **Especially as** in certain areas the Torah view accords to science even more credit than science itself claims; hence many laws in Halachah are geared to scientific conclusions (as e.g. in medicine), assigning them the validity of objective reality¹.

and then changed the end of the paragraph accordingly.

(b) A remark has been attributed to you to the effect that just as Rabbinic problems should be dealt with by Rabbis so should scientific problems be left to scientists. I do not know how accurate this report is, but I feel I should not ignore it nevertheless. My qualifications for the said letter are based on my studies of science on the university level for a number of years, to wit, from 1928 to 1932 in Berlin, and from 1934 to 1938 in Paris, and my effort to keep reasonably abreast of scientific developments ever since.

Now to your letter.

(1) I quite agree, of course, that scientific theories must be judged by the standards and criteria set up by the scientific method itself. This is precisely the principle I followed in my letter. Hence I purposely omitted any references to Scripture or the Talmud, etc.

(2) You write that you can heartily applaud my emphasis that scientific theories never pretend to give the ultimate truths. But I went further than that. The point was not only that science is not in a position to offer ultimate truths, but that modern science itself sets its own limits, declaring that its predictions are in every case merely "most probable" but not absolutely certain. Herein, as you know, lies a basic difference of concept between science today and 19th century science. Where in the past scientific conclusions were generally considered as natural "laws" in the strict sense of the term, i.e. fixed and immutable, modern science no longer holds this view, which has given way to the principle of indeterminacy.

Parenthetically, this view is at variance with the concept of nature as espoused by the Torah, since the idea of miracles presupposes a change in the fixed order rather than the occurrence of a least probable event.

2) The Rebbe indicated a "?" on his own usage of the words "up to".

3) The secretary noted that this parentheses should be inserted after the word "not".

(b) A remark has been attributed to you to the effect that just as Rabbinic problems should be dealt with **by someone who studied Rabbis** so should scientific problems be left to **those who studied science**. I do not know how accurate this report is, but I feel I should not ignore it nevertheless **כיון שמסכים הנני עם זה**. I **studied** science on the university level from 1928 to 1932 in Berlin, and from 1934 to 1938 in Paris, and **follow up to² scientific developments in certain areas** ever since.

Now to your letter.

(1) I quite agree, of course, that scientific theories must be judged by the standards and criteria set up by the scientific method itself. This is precisely the principle I followed in my letter. Hence I purposely omitted any references to Scripture or the Talmud, etc.

(2) You write that you can heartily applaud my emphasis that scientific theories never pretend to give the ultimate truths. But I went further than that. The point was not ~~only~~ that science is (**now**)³ not in a position to offer ultimate truths, but that modern science itself sets its own limits, declaring that its predictions are **and will always be** in every case merely "most probable" but not ~~absolutely~~ certain **speaking only "in terms of theories"**. Herein, as you know **probably better than I**, lies a basic difference of concept between science today and 19th century science. Where in the past scientific conclusions were ~~generally~~ considered as natural "laws" in the strict sense of the term, i.e. **a must and certainty**⁴, modern science no longer holds this view.

Parenthetically, this view is at variance with the concept of nature **and our knowledge of it = science** as espoused by the Torah, since the idea of **נסיים** presupposes⁵ a change in **a** fixed order **and not** the occurrence of a least probable event.

4) The secretary changed this to "determined and certain".

5) The Rebbe indicated a "?" on this word, which the secretary changed to "implies".

Acknowledging the limitations of science, set by science itself, as above, is in itself sufficient to resolve any doubt that science might present a challenge to Torah. The rest of the discussion in my said letter, as also what follows in this, is only by way of further emphasis. However, in view of the fact that the Torah does accord to science an important function in the daily life, and because of the widespread misconceptions about scientific theory (which have prompted my letter), the importance of such discussions to clear away the misconceptions cannot be overemphasized.

(3) Next, you deplore what you consider a “gratuitous attack on the personal motives of scientists.” But no such general attack will be found in my letter. I specifically referred to a certain segment of scientists in a certain area of scientific research, namely those who produce hypotheses such as the evolutionary theory of the origin of our solar system, which are not only highly speculative, but not strictly scientific, and are indeed replete with internal weaknesses. I referred to such scientists who propound these theories in categorical terms, not infrequently holding up to ridicule those who entertain “old fashioned” ideas about the origin of the world. Unfortunately, we find such attitudes in textbooks where side by side with “modern” scientific theories, are cited the “ancient” views of the Bible, and the like. It is the motives of these scientists that I attempted to analyze, since their attitude cannot be squared with the desire to promote objective truth, or to promote technological advancement and the betterment of human life on earth.

In my desire to “judge all men in the scale of merit,” I did not want to accuse them of anti-religious bias, but attempted to explain their attitude by a common human weakness, the quest for distinction and accomplishment.

6) The Rebbe wrote a “1” on top of the word “accomplishment” and a “2” on top the word

Acknowledging the limitations of science, set by science itself, as above, is ~~in-itself~~-sufficient to resolve any doubt that science might present a challenge to Torah. The rest of the discussion in my said letter, ~~as also what follows in this~~, is **mainly** by way of further emphasis.

וכן מפני שכנ"ל ע"פ תורה ז.א. ע"פ אמונה ולא ע"פ science ולכן לא פרשתי זה במכ"א אפשר למסקנות המדע שיהיו חוק.

(3) Next, you deplore what you consider a “gratuitous attack on the personal motives of scientists.” But no such general attack will be found in my letter. I specifically referred to a certain segment of scientists in a certain area of scientific research, namely those who produce hypotheses **ע"ד מה שקרה בפועל לפני אלפים**, such as the evolutionary theory of the **univers world**, שאין בהם כל נפק"מ, בנוגע למחקר עתה (ראה מכתבי שם בפסקא שנוסף לפסקא האמורה), which are not only highly speculative, but not strictly scientific, and are indeed replete with internal weaknesses **ונוס ועל יסוד זה - שוללים בהחלט כל שיטה אחרת (סיפור התורה בכלל זה)**. It is the motives of these scientists that I attempted to analyze, since their attitude cannot be squared with the desire to promote **objective truth**, or to promote technological advancement, **scientific research, etc.**

I did not want to accuse **at least not all of** them of anti-religious bias **וגם ובפרט שכמה מהם וגם religious**, but attempted to explain their attitude by a **common** human **trait**, the quest for distinction and accomplishment⁶.

“distinction”, and wrote “**לשנות הסדר**”, so that it should read “accomplishment and distinction”.

Incidentally, this natural trait has its positive aspects, and is also basic in our religion, since without the incentive of accomplishment nothing would be accomplished.

(4) Regarding the par. In my letter which begins "Basically the problem..." through page 2, which appears not fully clear, I can only say that perhaps a little more careful study of these paragraphs is indicated. They have to do with the causality theory. The classical idea of causality led to the well-known conclusion that if at any time the exact measurements of positions and velocities of objects were known, including knowledge of the forces acting on the particles, it would be possible in theory at least to predict any future state of things in the universe. Aside from the fact that modern science no longer subscribes to such determinism, this theory could be applied only to future predictions, but not to the past, since one and the same effect might be produced by different sets of causes. This, in substance, is the gist of that section of the letter, which was intended to point out one of the basic difficulties of all theories dealing with the origin of the universe or of our planet earth.

(5) Your remark about the misuse of the terms "fission" and "fusion" in relation to chemical reactions is, of course, valid and well taken. I trust, however, that the meaning was not unduly affected thereby. Undoubtedly the terms "composition" and "decomposition," or simply "combination reactions" and "decomposition reactions," would have been better. Actually, I believe, the different usage of the terms in nuclear and chemical reactions is more conventional than basic. Nevertheless, I should have been mindful of the semantics.

Incidentally, this natural trait has its positive aspects, and is also basic in our religion, since without the incentive of accomplishment nothing would be accomplished.

[The Rebbe erased all of point (4)]

(5)⁷ Your remark about the misuse of the terms "fission" and "fusion" in relation to chemical reactions is, of course, valid and well taken. I trust, however, that the meaning was not unduly affected thereby **כיון שפעמים נשנה שהמדובר בקעמיקל רעאקשאן**. Undoubtedly the terms "**combination**" and "decomposition," **should** [have]⁸ **been used**. Actually, I believe, the different usage of these terms in nuclear and chemical reactions is more conventional than basic. Nevertheless, I should have been mindful of the **standard terminology**.

7) Seeing as the Rebbe erased point (4), the secretary changed (5) to (4).

8) Secretary's addition.

Here a word of explanation regarding the terminology of my letter is in order. If the terms or expressions used are not always the conventional or technical ones, this is due to (a) the fact that I usually dictate my letters in Hebrew or Yiddish, which is then translated, and (b) the fact that I received my scientific training, as already mentioned in German and French, and previously in Russian, which may also account for some of the variations.

(6) You refer to my statement that scientists know very little about the interactions of isolated atoms or subatomic particles, and question its relevance to the theories about the dating of the World. The relevance is this. The evolutionary theory as it applies to the origin of our solar system and planet earth, from which the dating is inferred in astronomical figures, presumes (at least in the case of some hypotheses) that matter as we know it now evolved from atoms and subatomic particles in some pristine or gaseous state, which then condensed, etc. since very little can be known of the interaction of atoms and particles in that presupposed state, the whole evolutionary theory is obviously purely conjectural.

I am aware of the fact that the major part of physics research in this century has been concerned with interactions of individual units ranging from atoms to the most elementary particles now known. This is precisely the point I make. Consider how comparatively new, and limited, the science of nucleonics is: the theory of relativity and the Rutherford researches were introduced only in 1905; the contribution of Niels Bohr to the understanding of the structure of the atom came only in 1913, while the mesons were only discovered in 1936 (I believe), etc. each discovery advanced nucleonics by gigantic steps (while partly modifying previous concepts).

9) The secretary changed this to "of".

Here a word of explanation regarding the terminology of my letter is in order. If the terms or expressions used are not always the **standard** ones, this is due to (a) the fact that I usually dictate my letters **not in English**, which is then translated **וכשבחנתי שאני בוחנה אח"כ ולפעמים וכמו בהנ"ל פשתם אין-מש עוברים על טעות מלי לבחון בה**, and (b) the fact that I received my scientific training, as already mentioned in German and French, and previously in Russian, which may also account for some of the variations.

(6) You refer to my statement that scientists know very little about the interactions of isolated atoms or subatomic particles, and question its relevance to the theories about the dating of the World. The relevance is this. The evolutionary theory as it applies to the origin of our solar system and planet earth, from which the dating is inferred in ~~astronomical figures~~, presumes (at least in the case of **most of the** hypotheses) that **"in the beginning" there were** atoms and subatomic particles in some pristine or gaseous state, which then condensed, **combined together** etc.

I am aware of the fact that **a** major part of physics research in this century has been concerned with interactions of individual units ranging from atoms to the most elementary particles now known. **But as late as 1931 from⁹ the subatomic particles only protons and electrons were known and "explored". The bubble chamber was invented¹⁰ only in 1952. And a field ion microscope (by Dr Muller of Penn State university?) ~~reach~~ **allowing—the reaching into the realm of the atom and sub-atom particles only in 1962. ולכן וחושבני שצודק אני בהנחה שע"ד ההוספה בהידיעות שהיתה ע"י המיקרוסקופ הראשון – יש לקוות להוספה כזו (או-עוד-יחד) ע"י המיקרוסקופ האחרון (אף שקדמו electronic microscope.****

10) The secretary changed this to "constructed".

It is safe to assume that all we have learned in the field of nucleonics in the last few decades is relatively very little by comparison with what we can confidently expect to learn in the next few decades, especially with the continued advancement and perfection of scientific tools and technology. But no matter how much we are destined to learn about the structure and behavior of nuclei in the future, we can never know with any degree of certainty how the universe came about, if scientific knowledge is to be the only source of our knowledge.

As a matter of fact, the evolutionary hypotheses are, with minor modifications, still rooted in the 19th century science, before Lavoisier exploded the phlogiston theory, and before there was any idea that the atom could be split. And this is not to say that science is “bad,” but merely to point out the almost insurmountable difficulties with which science is faced in this particular area of cosmogony and geochronology.

(7) You object to my statement that conditions of pressure, temperature, radioactivity, etc. must have been “totally different” in the early stages supposed by some evolutionists from those existing today, and you assert that those environmental conditions have for the most part either been duplicated in the laboratory or observed in natural phenomena.

Here, with all due respect, I beg to differ. Since we do not know what actually took place in those supposed early stages, we cannot very well duplicate unknown qualities and factors, etc. As for observable natural phenomena, solar, nebular, or galactic, telescopic observations can hardly serve as certain deductions on which to build anything more than pure hypothesis.

And it is safe to assume that all we have learned in the field of nucleonics in the last few decades is *relatively* very little by comparison with what we can confidently expect to learn in the next few decades.

(7) You object to my statement that conditions of pressure, temperature, radioactivity, etc. must have been “totally different” in the early stages supposed by some evolutionists from those existing today, and you assert that those environmental conditions have for the most part either been duplicated in the laboratory or observed in natural phenomena.

Here, with all due respect, I beg to differ. **And I believe the study of the sources will confirm my assertion¹¹.**

11) The rest of the paragraph was eventually deleted by the Rebbe. Originally, though, the Rebbe intended it to read as follows: “As for observable natural solar, nebular, or galactic phenomena, telescopic

observations **in their present מצב** can hardly serve as **a foundation** on which to build anything more than pure hypothesis.”

(8) You state that there is no evidence that any radioactive element produces cataclysmic changes. This is surprising, in view of the nuclear experiments is Brookhaven and elsewhere, and the effects of even a single nuclear explosion. At a time when the whole universe is supposed to have been in a state of violent atomic instability, with worlds in collision, etc. cataclysmic changes cannot be ruled out.

(9) My use of such terms as “colligation” and “conglomeration” in connection with nuclear reactions which are not standard scientific terms, has already been covered earlier (5). But I should have thought that you would be able to identify them with fusional and other transformations of atomic nuclei which have to do with formation and transmutation of the elements, processes which must be given a central place in the evolutionary hypotheses of the origin of the universe.

(10) Your observation about a lack of a clear distinction in my letter between cosmology and geochronology, is correct, but no such distinction was intended. In evaluating the evolutionary theory of the universe, as of our planet Earth, I have in mind that the strength of a chain is measured by its weakest link, and in my letter I attempted to point out some of the weakest links in both areas of cosmology and geochronology, which, in the final analysis, are not independent. You know, of course, that the Torah certainly makes no distinction between the two, since, according to the Torah the whole universe, including our earth, was created simultaneously ex nihilo.

12) The Rebbe marked the rest of this paragraph as well as the whole of (9) for deletion, thereby joining points (8) and (10) to be dealt with as one. This is in fact how the letter appears in its printed form. However,

(8) You state that there is no evidence that any radioactive element produces cataclysmic changes¹².

(10) Your observation about a lack of a clear distinction in my letter between cosmology and geochronology, is correct, but no such distinction was intended.

ואינה שייכת לנדו"ד. תוכן המכתב הוא בהנוגע לשיטת evolution בניגוד לסיפור התורה. ע"פ התורה הבריאה [של ה] universe כולה הייתה פייש מאין ואפס ליש כולל הארץ השמש וכו' - במקום זה באה שיטה הנ"ל לבאר ג"כ התפתחות ה solar system ,universe והארץ

In evaluating the evolutionary theory of the universe, as of our planet Earth, I have in mind that the strength of a chain is measured by its weakest link, and in my letter I attempted to point out some of the weakest links in both areas of cosmology and geochronology.

ובהאחרון ג"כ ב' שטחים: בהנוגע עד לגמר הדומם (געאלאגיע) ביותר בנוגע לשטח הגעאלאגי והשינויים בזה - נוקלעאר רעקשאן בשעה שהעולם (להעתיק מסוף ע"ד) מספיקים לבאר וראדיאקטיב רעאקשאן שבשטח evolution של הצומח חי ומדבר בודאי [ואפשר שגם בשטח הדומם ואפילו בשטח cosmology - כיון שאז הי' כנ"ל במדה הכי גדולה]

the Rebbe wrote at the end of (8) “שייך לקמן (2)”, indicating that this sentence would be used later, as it actually was. Which is why he edited that sentence, changing “cannot be ruled out” to “**must take place**”.

(11) You state, finally, that the crucial point to consider in regard to geochronology is the existence of objects and geological formations in and on the crust of the Earth which serve as physically observable clocks, etc. but I have already pointed out in my said letter that such criteria are valid only as of now and for the future, but cannot be applied either scientifically or logically to a primordial state. See also p. 5 of my letter, par. beg. "The theory of evolution...."

Although I am sure both of us are quite busy, I consider the subject important enough to warrant further discussion if it can serve a useful purpose to ourselves and others. Hence if you feel like returning to the subject, do not hesitate to write to me again.

With blessing,

P.S. I have just been able to borrow your book The Attenuation of Gamma Rays and Neutrons in Reactor Shields, which impressed me considerably. Incidentally I noted in it your observations about the discrepancies between theory and experiment which I found more than once in your work, including those on p. 16. Such a statement as "Not only is the simplest organism an incredibly complicated entity whose chemistry and physics are barely glimpsed at, but the classical scientific pattern of experimentation is necessarily not available in studying radiation effects" is very significant and has a direct bearing on the theory of evolution which involves an age of unimaginable radioactivity both in the universe and on our planet Earth.

13) It seems that the edits continued on a different page which we do not have, which explains why points

(11) You state, finally, that the crucial point to consider in regard to geochronology is the existence of objects and geological formations in and on the crust of the Earth which serve as physically observable clocks, etc. but I have already pointed out in my said letter that such criteria are valid only as of now and for the future, but cannot be applied either scientifically or logically to a primordial state.

בתור illustration: אינו מפרט לאיזה objects כוונתו. ע"פ ברוב המכ' והשאלות שקבלתי בזה צטטו radiocarbon dating (המעדו ולכן אענה ע"ז (4). להביא רק נקודה א': הנ"ל דורש שתהי' shielding power, density etc. of the atmosphere constant - ושיטת ההתפתחות דורשת שהיו בזה שינויים הכי (5)¹³

See also p. 5 of my letter, par. beg. "The theory of evolution...."

With **כבוד** blessing,

P.S. I have just been able to **find and** borrow your book The Attenuation of Gamma Rays and Neutrons in Reactor Shields, which impressed me considerably. Incidentally I noted in it your observations about the discrepancies between theory and experiment which I found more than once in your work, ~~including those on p. 16~~. Such a statement as "Not only is the simplest organism an incredibly complicated entity whose chemistry and physics are barely glimpsed at, but the classical scientific pattern of experimentation is necessarily not available in studying radiation effects" is very significant and has a direct bearing on the theory of evolution which involves an age of unimaginable radioactivity both in the universe and on our planet Earth.

(4) and (5) are not completed. See the printed version of the letter for the full paragraph.

ה. בואכם לשלום

מברק להרב הראשי רב איסר יהודה ע"ה אונטרמן בבואו לאה"ק לחה"ש תשכ"ו

DOMESTIC SERVICE Check the class of service desired; otherwise this message will be sent as a fast telegram TELEGRAM DAY LETTER NIGHT LETTER		WESTERN UNION TELEGRAM 1206 (4-55) W. P. MARSHALL, PRESIDENT		INTERNATIONAL SERVICE Check the class of service desired; otherwise the message will be sent at the full rate FULL RATE LETTER TELEGRAM SHORE-SHIP	
NO. WDS.-CL. OF SVC.	PD. OR COLL.	CASH NO.	CHARGE TO THE ACCOUNT OF	TIME FILED	
			MERKOS L'INYONEI CHINUCH	5/16/66	

Send the following message, subject to the terms on back hereof, which are hereby agreed to

CHIEFRABBI ISSER YEHUDA UNTERMAN
 C/O EL AL AIRLINES
 KENNEDY INTERNATIONAL AIRPORT
 NYC

TZEISCHEN LSHOLOM UBOACHEN LARTZEINU HAKDOISHO LSHOLOM
 UMITOICH ARICHUS YOMIM VSHONIM TOIVOS YISKE IMALEH
 TAFKIDOI LBISUS VHAPOTZAS YAHADUS HANGOIROSIS BEARTZEINU
 HAKDOISHO TIBONE VTIKONEN BIMHERO BYOMEINU ALYEDI
 MSHIACH TZEIDKEINU NEKUDO BKOVIOD UBIBPOCHO -
 MENACHEM SCHNEBERSON

BKOVIOD

פענוח המברק

[כ"ו אייר תשכ"ו], מרכז לעניני חינוך, הרב הראשי איסר יהודה אונטרמן צאתכם לשלום ובואכם לשלום לארצנו הקדושה לשלום ומתוך אריכות ימים ושנים טובות יזכה למלא תפקידו לביסוס והפצת יהדות המסורתית בארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו נקודה בכבוד ובברכה מנחם שניאורסאהן בכבוד

פענוח המברק שבעמוד הבא

[כ"ח אייר תש"ל], הרב הראשי אונטרמן, קרן היסוד 21 ירושלים (ישראל) במענה למכתב כהדר"ג דעתי בהענינים מבוארת בדבריי בפורים ובל"ג בעומר ומאז החששות וכו' נתבססו ביותר וניסוח הקיים דחוקים אלו מתפרש על ידי רבים ובפרט הנוער לאמיתתו היינו כביטול ר"ל – ולא רק במציאות אלא גם באופן רשמי וחוקי – דהבדלת השי"ת בתורתנו הקדושה בין ישראל לעמים והוא סכנה היל"ת לעצם קיום אומתנו בתפוצות ובארץ. כל בא כח דתנו היושב עתה בממשלה מוסיף עוד לכל זה גושפנקא דתית היפך דין תורת אמת ואי אפשר לחזק הבטחון והמורל דעם ישראל על ידי היפך האמת ואדרבה. ויהי רצון מאלקי הצבאות שהצבא המגין במסירת נפש ממש על ארצנו הקדושה ועמנו היושב בה ינצח ובקרוב ובנצחון גמור ובלי קרבנות ח"ו יבוא השלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והצבא דעסקנים הדתיים שעליו לשמור על קדשי עמנו והרבנים בראשו יאמרו דעתם גלוי וברורה בחוקים הנ"ל עם כל המסקנות מזה וסו"ס גם אלה שאינם מכירים לע"ע בסכנה האיומה שבהחוקים יצטרפו אליהם ויתקנו הפרצה כי לב כל אחד ואחת בישראל ער הוא לה' ולתורתו אמת. בכבוד ובאיחול לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות המצפה לבשורות טובות מנחם שניאורסאהן

ו. "סכנה היל"ת לעצם קיום אומתנו"

מברק להרב אונטרמן הנ"ל ע"ד הגזירה האיומה דמיהו יהודי

STRAIGHT (FULL RATE)

CHIEF RABBI UNTERMAN
KEREN HAYESOD 21
JERUSALEM (ISRAEL)

6/170

BEMAANE LEMICHTAV KEHADRAG DAATI BEHOINYONIM MEVUERES
HACHASHOSHOIS
BIDVORAI BEPURIM UBLAG BEOMER UMEIOZ / VEKULI NISBASSU
BEYOISER VENISUCH HAKAYOM DECHUKIM EILU MISPAREISH
AL YEDEI RABIM UBIFRAT HANOAR LEAMITOSOI HAINU
KEBITUL RACHAMONO LITZLAN VELOI RAQ BMETZIUS ELO GAM
BEOIFON RISHMI VECHUKI DEHAVDOLAS HASHEIM YISBORACH
BETOIROSEINU HAKEDOISHO BEIN YISROEIL LOAMIM VEHU SAKONO
HOYOI LOI TIHIYE LETZEM KIYUM UMOSEINU BATFUTZOIS
UBOERETZ NEKUDO KOL BO KOIACH DOSEINU HAYOISHEIV ATOH
BEMEMSHOLO MOISIF OID LECHOL ZEH GUSHPANKO DOSIS
HEIPECH DIN TOIRAS EMES VEI EFSHAR LECHAZEIK HABITOCHOIN
VEHAMORAL DEAM YISROEIL AL YEDEI HEIPECH HOEMES
VEADERABO NEKUDO VEYEBI ROTZOIN MEIELOIKEI HATZOOIS
SHEHATZOVO HAMEIGIN AL ARTZEINU HAKEDOISHO VEAMEINU
HAYOISHEV BOH BIMISIRAS NEFESH MAMOSH YENATZEIACH
UBEKOROIV UBEINITZOCHOIN GOMUR UBLI KORBONIS CHAS VESHOLOIM
VEYOVOI HASHOLOIM BOORETZ USHECHAVTEM VEIN MACHARID
VEHATZOVO DEASKONIM HADOSIYIM SHEOLOV LISHMOIR AL KODSHEI
AMEINU VEHORABONIM BEROISHOI YOIMRU DAATOM GOLUI
UBRUROH BECHUKIM HANAL IM KOL HAMASKONIS MIZEH
SHEEINOM
VESOIF SOIF GAM EILEH / ~~CHINOM~~ MAKIRIM LEEIS ATOH BESAKONO
HOAYUMO SHEBEHACHUKIM YITZTARFU ALEIHEM VEYESAKNU HAPIRTZO
KI LEIV KOL ECHOD VEACHAS BEYISROEIL ~~ES~~ HU LEHASHEIM
ULETOIROSOI EMES NEKUDO BEKVOID UBEICHUL LEKABOLAS
HATORAH BESIMCHO UBEPNIMIYUS HAMETZAPEH
LIBESUROIS TOIVOIS

MENACHEM SCHNEERSON

ז. מהי קבלה; לימודה בהודו וכיו"ב

ב' מכתבים בענין הקבלה

By the Grace of G-d
20 Adar II, 5736

Mr. & Mrs. O. Loeffler
1196 Donation Avenue
Youngstown, Ohio 44505

Greeting and Blessing:

This is in reply to your letter of 3/16/76 in behalf of a young man stationed in Korea, who is interested in Cabalah, and you ask what it is and where it may be obtained.

Cabalah - very briefly - is part of the sacred Torah-literature, dealing with profound and mystical aspects of G-dliness and the inner significance of the Divine precepts (Mitzvos). The teachings of the Cabalah have been transmitted over the generations in special schools of saintly Torah scholars, called Cabalists. In the past 200 years or so, much of the teachings of the Cabalah have been incorporated and disseminated in the teachings of Chasidus, especially Chabad, and made accessible to wider circles, indeed, to all who are interested in a deeper knowledge of Judaism.

Cabalah, per se, is a subject that cannot really be studied without a G-d-fearing, Torah-true teacher, much less by one who has no solid Torah-background, and is not fluent in the original Hebrew and Aramaic languages and the Cabalah terminology.

However, we have published a number of works on Chabad in English, which can well serve as a practical introduction to Cabalah. These are listed in the enclosed catalog, with titles underscored in red (see Index p.27). In addition we can highly recommend the more recent publications (not included in the catalog):

- (1) Rabbi Schneur Zalman of Liadi, vol. II, Philosophy of Chabad and
- (2) My Prayer. Both by Dr. Nissan Mindel.

To begin with, we would suggest these last two, as well as The Commandments, by the same author.

Sincerely yours,

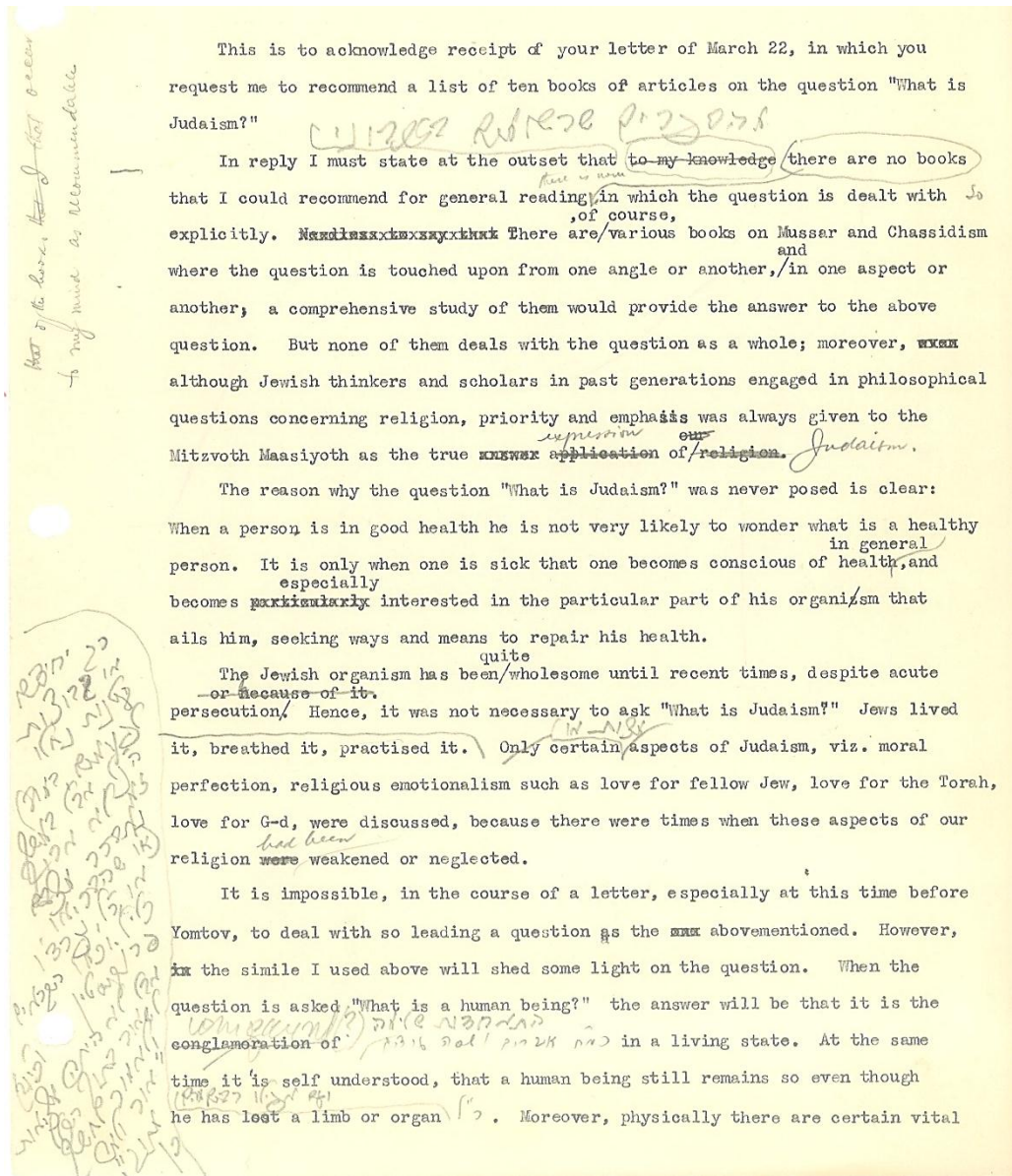
Encl.

Rabbi M. A. Hodakov, Dir.

Needless to say to study Kabbala in India, and the like, should not be under consideration at all. And even to study the Kabbala in another and more suitable place, this could also be considered only if one is to learn it from a person who is himself totally committed to the Torah and Mitzvot. The study of Kabbala is not like the study of any science and the like, which can be studied from books or authors in a detached way. It is intimately connected with the Torah and Mitzvot as a daily experience, and, like the Torah and Mitzvot themselves, is based on the principle of Naaseh v'Nishma -- We will do and we will understand." This means that the doing, i. e. the actual fulfillment of the Torah and Mitzvot, is a pre-condition to the understanding, for it is through the observance of the Torah and Mitzvot in the daily life that one gains an insight into the understanding and deeper meaning of the Mitzvot. And the same applies to Kabbala. There is no exception to this rule, and it would certainly be presumptuous and illogical for a young man to say that he will be an exception.

ת. יהדות מהי?

מכתב בלי תאריך החודר לעומק נקודת היהדות

I must state at the outset that **מהספרים שרשומים בזכרוני** that I could recommend for general reading, there are no books in which the question is dealt with so explicitly

It was not necessary to ask "What is Judaism?" Jews lived it, breathed it, practiced it. **רק יחידים או קבוצות קטנות נחלו לפעמים במובן הנ"ל אבל במשך זמן לא ארוך נתברר מצבם (או שהבריא, או, ר"ל, נפרדו כליל. וכמו הקראים, פרנקיסטין וכיו"ב) אבל לא היתה מציאות לשאור בתוך הכלל ו"לאמור לחושך אור ולמר Only certain מצות או aspects of Judaism . . were discussed**

it is the conglomeration **compound (?) התאחדות שלימה** of גידים ושס"ח אברים ושס"ה גידים **התאחדות שלימה** in a living state he has lost a limb or organ **וגם אפילו רבים מהם ר"ל**

organs without which life is impossible; spiritually, however, there are no such ~~fatal and~~ irreparable losses. For no matter how deficient or remiss one may be, ^{spiritually} one can still make good the deficiency, for 'nothing stands in the way of Teshuvah.' This is the meaning of the saying of our Sages, 'The Jew remains a Jew even when he sinned.' They make no ^{exception} distinction as to the kind of sin, implying even transgression of basic religious ~~tenets~~, ^{to wit} idolatry, heresy, etc. Nevertheless he remains a Jew, for he ^{always} completely rehabilitate himself.

On the other hand, ^{is composed} Judaism includes every detail of the Written Torah and Oral Torah, ^{down} to the Shulchan Aruch, Remo and Achronim, all codifiers whose decisions have been accepted as binding by the Jewish people as a whole. This is the reason for the Rambam's ruling (Hil. Teshuvah, ch. 3, H8) that he ~~who maintains~~ denies the Divine origin of even one single word of the Torah, maintaining that it was said by Moses on his own accord, or he who denies the traditional explanation of the Torah in the Oral Law, is regarded as a heretic. The Rambam concludes there, that such a Jew, if he died without Teshuvah, has no part in the World To Come. ~~xxxxxxxxxxxx~~

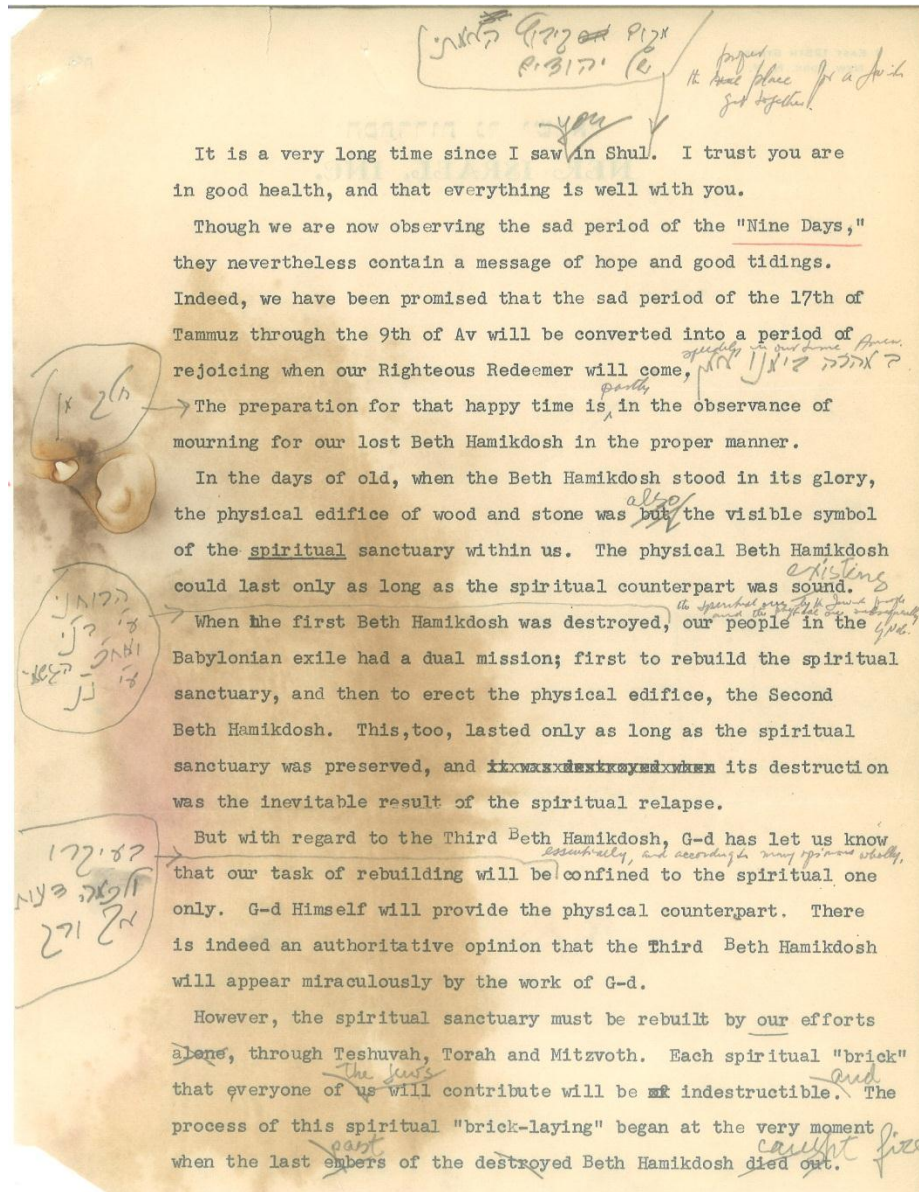
A parallel ^{is made} can be found in mathematics: When a set of axioms is ^{given} ~~given~~, as well as the method of ^{and operation on them} logical deduction, the whole ^{development of} of the science of mathematics is thereby given ^{to the end of days.}

Similarly in the case of Torah Hashem. When the Torah was given at Sinai together with the principles of its exposition, the entire Law was then laid down, from which every phase of Jewish life can be deduced and codified for all times. Every accepted ruling of the Sages, to the Achronim, is thus implicit ^{the} in Torah from Sinai. For this reason the Rambam rules (in the beginning of Hilechot Mamrim) that ~~he~~ whoever believes in Moshe Rabbeinu and the Torah, is bound ~~by~~ by the decisions of the Beth Din Hagodol in Jerusalem, and that a breach of such decision is deemed a breach of the Torah which commands, 'Thou shalt not deviate from any thing which they (Beth Din) will tell thee,' even though such thing is merely a Takanah or Minhag, since such decision is based on the principles of the Torah. The same is true, of course, not only of the Beth Din Hagodol but of all such legal institutions which have been recognized by the majority of our people.

no matter how deficient or remiss one may be **spiritually**
 they make no **distinction**
 Judaism ~~includes~~ **is composed** of every detail
 a parallel can be found in **science** when a set of axioms is given, as well as the method **and operation of them** the whole development of this science to the end of days is thereby given **(implicitly)** ובכל תוקף הודאות והאמתיות כמו ההתחלות הנ"ל.

ט. בנין ביהמ"ק הרוחני כהכנה לביהמ"ק הגשמי

מכתב (בלי תאריך) למי שלא הופיע בבית כנסת כבר משך זמן

מקום קיבוץ האמתי של יהודים

It is a very long time since I saw **you** in Shul

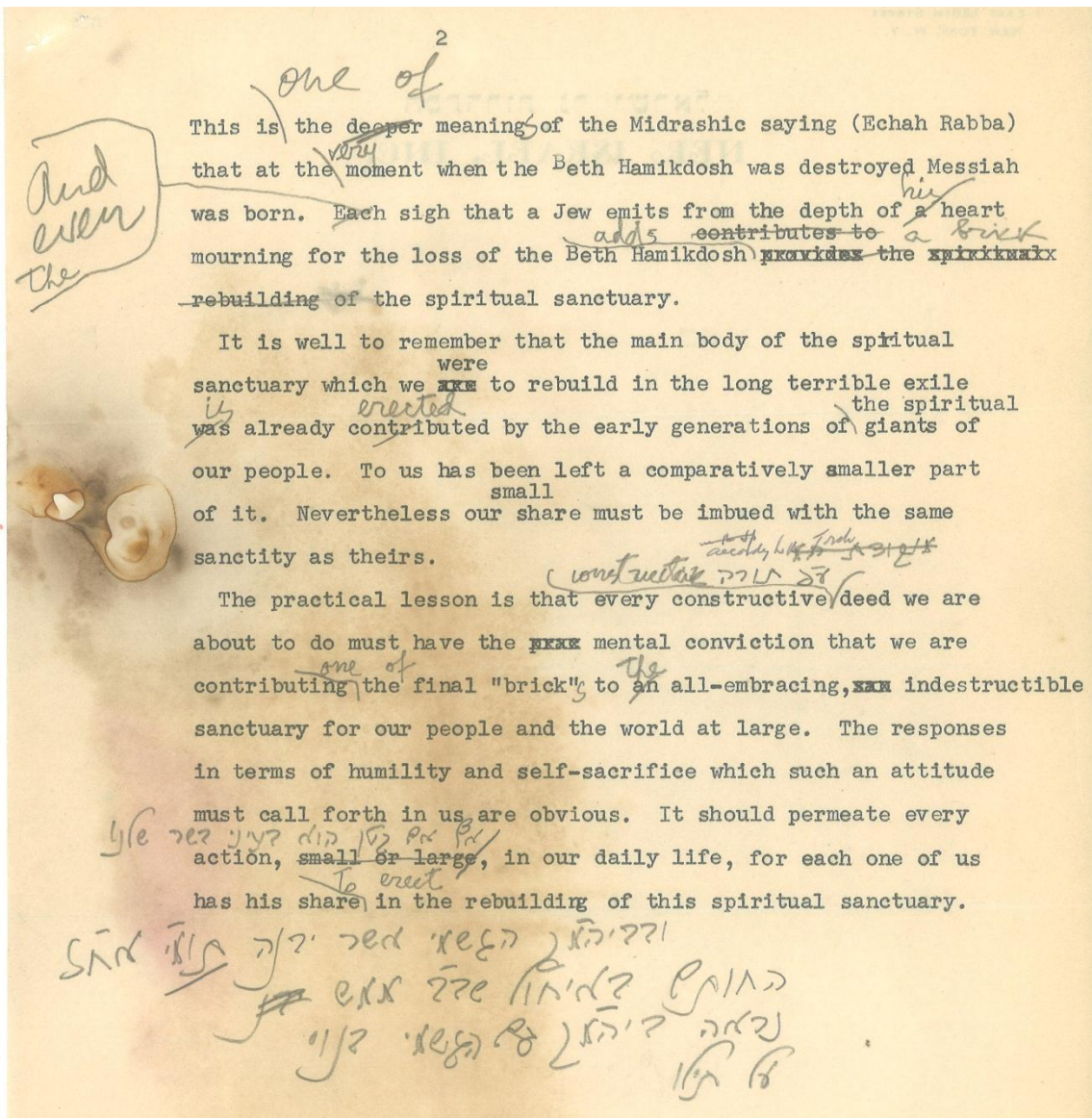
our Righteous Redeemer will come **אמן**

the preparation **הרוחני ע"י בני ואח"כ הגשמי ע"י נ"נ**

our task of rebuilding will be **אך ורק** confined to the spiritual one only

Each spiritual "brick" that everyone of **the Jews** will contribute will be indestructible **and**

the process of this spiritual "brick-laying" began at the very moment when the last **part** of the Beth Hamikdosh **caught fire**.

This is **one of** the meanings of the Midrashic saying that at the **very** moment when the Beth Hamikdosh was destroyed, Messiah was born. **And even the** sigh that a Jew emits from the depth of **his** heart mourning for the loss of the Beth Hamikdosh, **adds a brick** of the spiritual sanctuary.

Is already **erected**

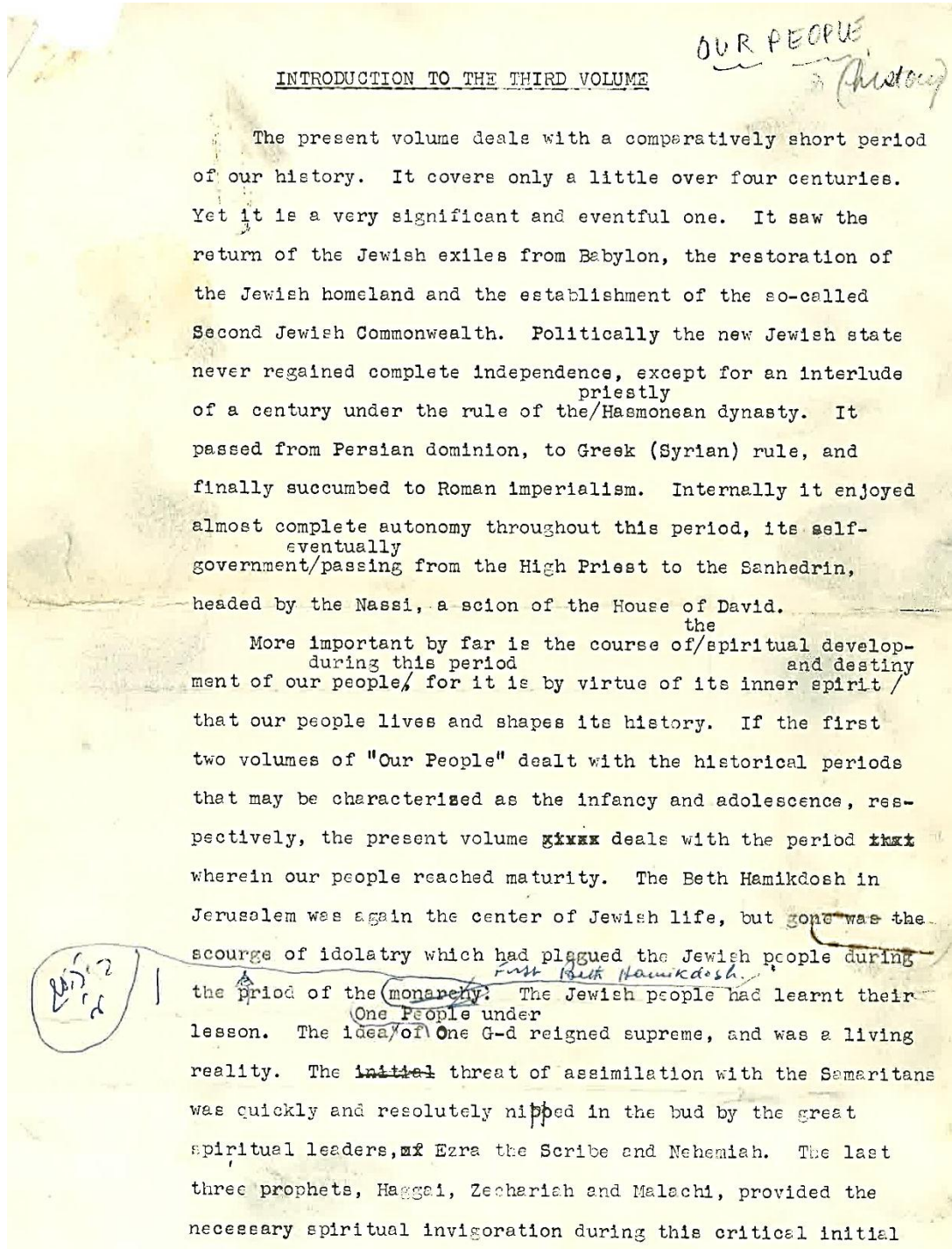
we are contributing **one of** the final bricks to **the** all embracing, indestructible sanctuary

It should permeate every action **לנו** **אף אם קטן הוא בעיני בשר לנו** in our daily life, for each one of us has his share **to erect** in the rebuilding of this spiritual sanctuary **ובביהמ"ק הגשמי אשר יבנה תומ"י אח"ז**

החותם באיחול שב"ב ממש נראה ביהמ"ק גם הגשמי בנוי על תילו

י. הקדמה לספר "Our People"

הגהה ראשונה ושניה לפתיחת א' הספרים שנכתב ע"י הרנ"מ

ביהמ"ק א'

period.

Though the era of prophecy came to an end, having served the Will of Divine Providence, the spiritual heritage of our people passed on into safe hands/ of the Men of the Great Assembly, headed by Ezra the Scribe, whose place in Jewish history was second only to that of Moses. From Ezra and his contemporaries and successors, altogether one hundred and twenty great Sages, the Tradition passed on to the Tannaim, the great ~~Sages~~ ^{traditional} teachers and Sages, who ~~gave us the Mishnah~~ ^{gave us the Mishnah} - the Oral Law, ~~and whose teachings are embodied in the six orders of the~~ ^{and whose teachings are embodied in the six orders of the} Written Law, The triangle was now complete: One People under One G-d on the basis of One Law. Under these circumstances the Jewish people ~~were~~ were able to meet successfully the challenge of Hellenism, which produced the Miracle of Chanukah. This was a much more serious threat to the Jewish people than the events which gave us the festival of Purim ~~at the beginning of the~~ ^{at the beginning of the} era, ~~inasmuch as~~ ^{inasmuch as} Hellenism aimed at the very core of Jewish existence - its spirit and way of life.

Indeed, our people had attained such maturity that not even the ~~destruction~~ ^{destruction} of the Beth Hamikdash, and the loss of our land/could deal ~~anything but a~~ ^{for the second time a mortal} glancing blow at our existence as ~~an~~ ^{an} independent people. Out of the ruins of the Beth Hamikdash and of Jerusalem emerged Yavneh and its Sages. Once again the prophetic promise - "the eternity of Israel shall not fail" - was tested and verified. On this note, this volume ends, to be continued in due course, with the help of ^{the} Eternal.

formulated and systematized the

מנחם מענדל
מושקא שיחיו
הגדילו את התורה
והעמידו אותה על יסוד
האמת והצדק
(הרי גזירת המן בפועל כל בני"י)

הרי גזירת המן בפועל כל בני"י
not deal a mortal blow
(a mortal blow)

על מה שכתב שהתנאים נתנו לנו המשנה, תורה שבעל פה, העיר כ"ק אדמו"ר: **סה"כ של תושבע"פ (כי תושבע"פ בכלל היתה מימי מרע"ה כיון שקיימו מצות בפועל ואין פרטי המצות בתושב"כ**
על מה שכתב שגזירת חנוכה היתה חמורה יותר מגזירת פורים, כי המתיוונים רצו לעקור העצם של הקיום היהודי - רוחה ודרך החיים שלה, העיר: **(הרי גזירת המן היתה להשמיד בפועל כל בני"י)**
על מה שכתב שעמנו השיג בגרות כה חזקה שאפילו חורבן הבית ואבדן ארצנו בפעם השני' לא היתה יכולה להוות anything but a glancing blow לקיומנו כעם עצמאי. הרבי הקיף התיבה "glancing" וכתב: **!?! not deal a mortal blow וכיו"ב)**

period.

Though the era of prophecy came to an end, having served the Will of Divine Providence, the spiritual heritage of our people passed on into the safe hands of the Men of the Great Assembly, headed by Ezra the Scribe, whose place in Jewish history was second ~~to~~ only to that of Moses. From Ezra and his contemporaries and successors, altogether one hundred and twenty great Sages, the Tradition passed on to the Tannaim, the great teachers and Sages who formulated and systematized the Oral Law - the traditional interpretation of the Written Law, and whose teachings ~~xxx~~ were eventually embodied in the six ^{Sedarim} (volumes) of the Mishnah. The triangle was now complete: One people under One G-d on the basis of One Law.

Under these circumstances the Jewish people were able to meet successfully the challenge of Hellenism, the most serious spiritual crisis ever experienced by our people, resulting in the Miracle of Chanukah.

Indeed, our people had attained such spiritual maturity that not even the destruction of the Beth Hamikdash and the loss of our land for the second time could deal a mortal blow at our existence as an ~~independent~~ ^{inherently spiritually} independent people. Out of the ruins of the Beth Hamikdash and of Jerusalem emerged Yavneh and its Sages to continue to forge the unbroken chain of our Tradition. Once again the prophetic promise - "the eternity of Israel shall not fail" - was tested and verified. On this note the present volume ends, to be continued in due course, with the help of the Eternal.

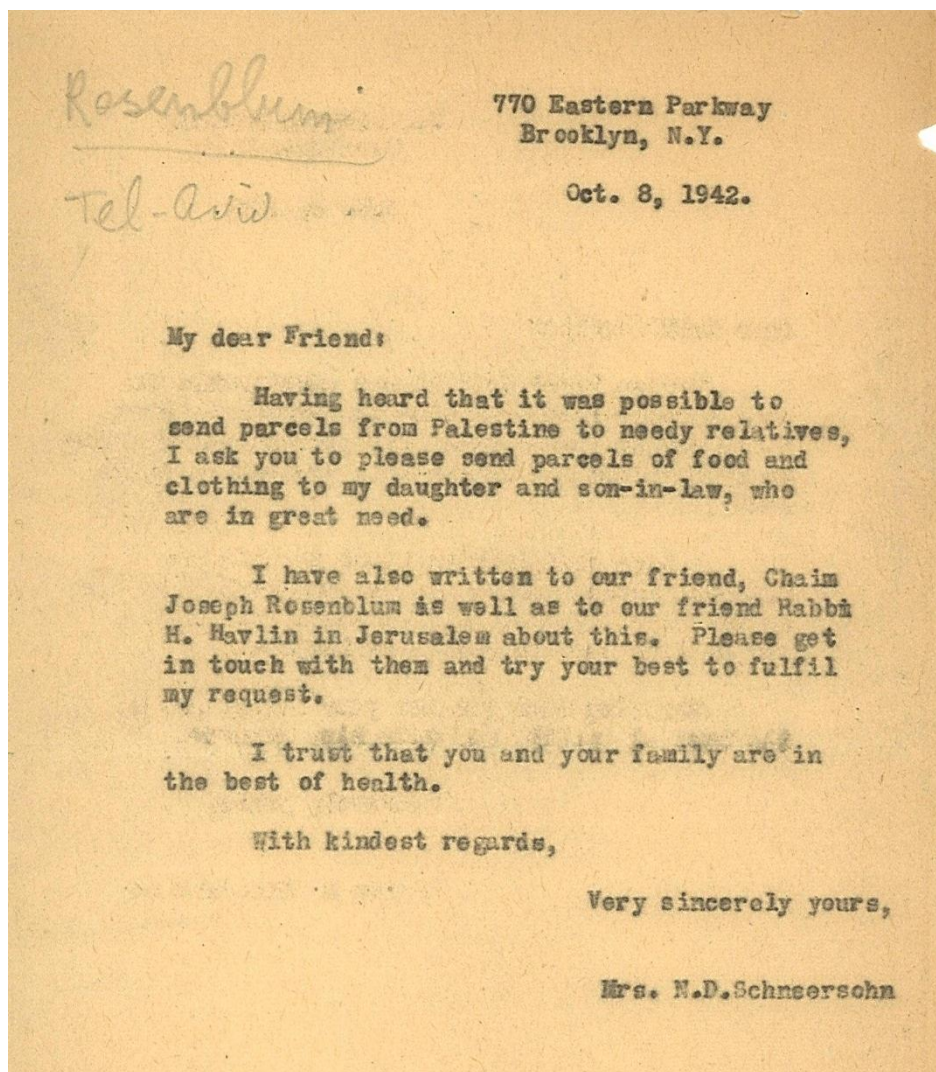
בהגהה שניה הוסיף: Sedarim; Spiritually

מכתבים הקשורים להרבנית נחמה דינה

המכתבים הבאים קשורים להרבנית נחמה דינה, לבתה הרבנית שיינא הי"ד ולהסתלקות אדמו"ר הריי"צ. כמו"כ יבואו כאן מכתבי ניחומין בהמשך לפטירת הרבנית נחמה דינה

א. עזרה להרבנית שיינא

הרבנית שיינא נהרגה עקדה"ש בידי הנאצים ימ"ש ביום ב' דר"ה תש"ג. אף שידיעות אלו הגיעו לכ"ק אדמו"ר בשעתו, הנה "בבית כ"ק מו"ח הרבי אינם יודעים עד"ז" (מכתב כ"ז מנ"א תש"ט – אג"ק ח"ג ע' קעג). נראה ממכתבים אלו, בהם הרבנית נחמה דינה מבקשת (בסוף תשרי תש"ג) מאנשים באה"ק לעזור לבתה, שגם היא לא ידעה מזה

כ"ק אדמו"ר הוסיף בכתי"ק: Rosenblum Tel Aviv

770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y.

Oct. 8, 1942.

Dear Rabbi Havlin:

Having heard that it was permissible to send parcels from Palestine to needy relatives, I ask you to please send food parcels and clothing to my daughter and son-in-law, who are in great need.

I have also written about this to our friends, Moshe Gourary and Chaim Joseph Rosenblum in Tel-Aviv. Please get in touch with them and do your best to fulfil my request.

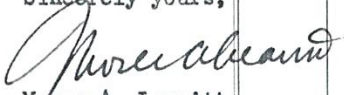
Trusting that you and your family are in the best of health, and with kind regards,

Sincerely yours,

Nehama D. Schneerson.

ב. כוס תנחומין (1)

חליפת מכתבים בין מר לעווט, חבר הדזוינט, והרבנית נחמה דינה ע"ד הסתלקות כ"ק אדמו"ר הרי"צ

CABLES: "JOINTDISCO" NEW YORK	TELEPHONE: LExington 2-5200	
	THE AMERICAN JEWISH JOINT DISTRIBUTION COMMITTEE, Inc. 270 MADISON AVENUE, NEW YORK 16, N. Y.	
EDWARD M. M. WARBURG, <i>Chairman</i> PAUL BAERWALD, <i>Honorary Chairman</i> JAMES N. ROSENBERG, <i>Honorary Chairman</i> MRS. FELIX M. WARBURG, <i>Honorary Chairman</i>	<i>Vice-Chairmen</i> JAMES H. BECKER HAROLD F. LINDER I. EDWIN GOLDWASSER WILLIAM ROSENWALD JOSEPH C. HYMAN WILLIAM J. SHRODER ALEXANDER KAHN M. C. SLOSS HERBERT H. LEHMAN JONAH B. WISE	I. EDWIN GOLDWASSER, <i>Treasurer</i> BENJAMIN ABRAMS, <i>Treasurer</i> EVELYN M. MORRISSEY, <i>Assistant Treasurer</i> ALEX A. LANDESCO, <i>Comptroller</i> DROTHY L. SPEISER, <i>Assistant Comptroller</i> BENJAMIN B. GOLDMAN, <i>Assistant Secretary</i> BORIS M. JOFFE, <i>Assistant Secretary</i> ISIDOR COONS <i>Director of Fund Raising</i>
MAURICE BERNON, <i>Chairman, National Council</i> <i>Vice-Chairmen, National Council</i> BERNARD ALEXANDER LLOYD W. DINKELSPIEL LESTER D. ALEXANDER WILLIAM P. ENGEL JOHN BALABAN LOUIS A. FISCHL ARTHUR M. LOWENTHAL	<i>European Executive Council</i> BERNHARD KAHN JOSEPH J. SCHWARTZ <i>Honorary Chairman</i> <i>Chairman</i>	
MOSES A. LEAVITT, <i>Executive Vice-Chairman and Secretary</i>		
January 30, 1950		
Mrs. Joseph I. Schneersohn 770 Eastern Parkway Brooklyn 13, N.Y.		
Dear Mrs. Schneersohn:		
We have learned with a deep sense of sorrow, of the passing of your revered husband, the Venerable Rabbi Joseph I. Schneersohn.		
Outstanding as a spiritual authority, Rabbi Schneersohn devoted his energies and courageous spirit to causes which are in the highest interests of our people. His achievements will stand as a lasting tribute to his holy memory.		
May I extend to you and to the members of your family the heartfelt sympathy of the officers of the Joint Distribution Committee.		
Sincerely yours, Moses A. Leavitt Executive Vice-Chairman		

5th of Adar 5710

Mr. Moses A. Leavitt
Executive Vice-Chairman
Joint Distribution Committee
270 Madison Avenue
New York 16, N.Y.

Dear Mr. Leavitt:

I wish to acknowledge gratefully in behalf of the members of my family and in my own name, the warm letter of sympathy which you so kindly sent us in the name of the officers of the Joint Distribution Committee.

During the long years of his public work, my late husband of sainted memory enjoyed the confidence and cooperation of the officers of the Joint Distribution Committee, for whom he had the highest regard, and with whose help he made the name of the Joint Distribution Committee a household word among numerous Jewish families the world over.

It was his sacred wish that this sphere of activity as well as all his work should be carried on with undiminished fervor and selflessness, and he was certain that your cooperation would be consistent and lasting as ever before.

There is a feeling of great responsibility among all those who were associated with his work and a resolute determination to carry on the heritage he has left in all its ramifications.

In this hour of our bereavement it is a comfort to feel that we may count upon the cooperation of the Joint Distribution Committee, so that every phase of activity be continued with the same energy and spirit of self-sacrifice so well exemplified by my late husband of saintly memory.

With kind regards and best wishes,

Sincerely,

N. Dinah Schneersohn

NDS:rn

ג. כוס תנחומין (2)

מכתב כ"ק אדמו"ר לדזוינט בהמשך לפטירת מר לעוויט הנ"ל

By the Grace of G-d
24th of Sivan, 5725
Brooklyn, N. Y.

The American Joint Distribution Committee
3 E. 54th St.
New York, N. Y.

I was deeply grieved to hear of the passing of Mr. Moses A. Leavitt of blessed memory.

My heartfelt sympathy goes out to all the members of the Administration of the Joint Distribution Committee as well as to his bereaved family, and not least to all the many thousands of fellow Jews who have been helped by his dedicated rescue work over the many years of his association with you.

The late Mr. Moses A. Leavitt of blessed memory personified so well all that the American Joint Distribution Committee has stood for. His memory will be cherished by all who have been privileged to know him and work with him to alleviate the plight of our brethren in various parts of the world during such critical periods in the history of our people.

With blessing

ד. כוס תנחומין (3)

מענה כ"ק אדמו"ר למכתב ניחומין של ראש עיר ניו יארק בהמשך לפטירת הרבנית נחמה דינה

By the Grace of G-d
17th of Teveth, 5731
(Jan. 14, 1971)
Brooklyn, N. Y.

The honorable John V. Lindsay
Mayor of the City of New York
Office of the Mayor
New York, N. Y.

Greeting and Blessing:

Mrs. Schneerson joins me in grateful acknowledgment of your kind and thoughtful message of condolence on the passing of our mother and mother-in-law, the saintly Nachama Dinah Schneersohn, of blessed memory.

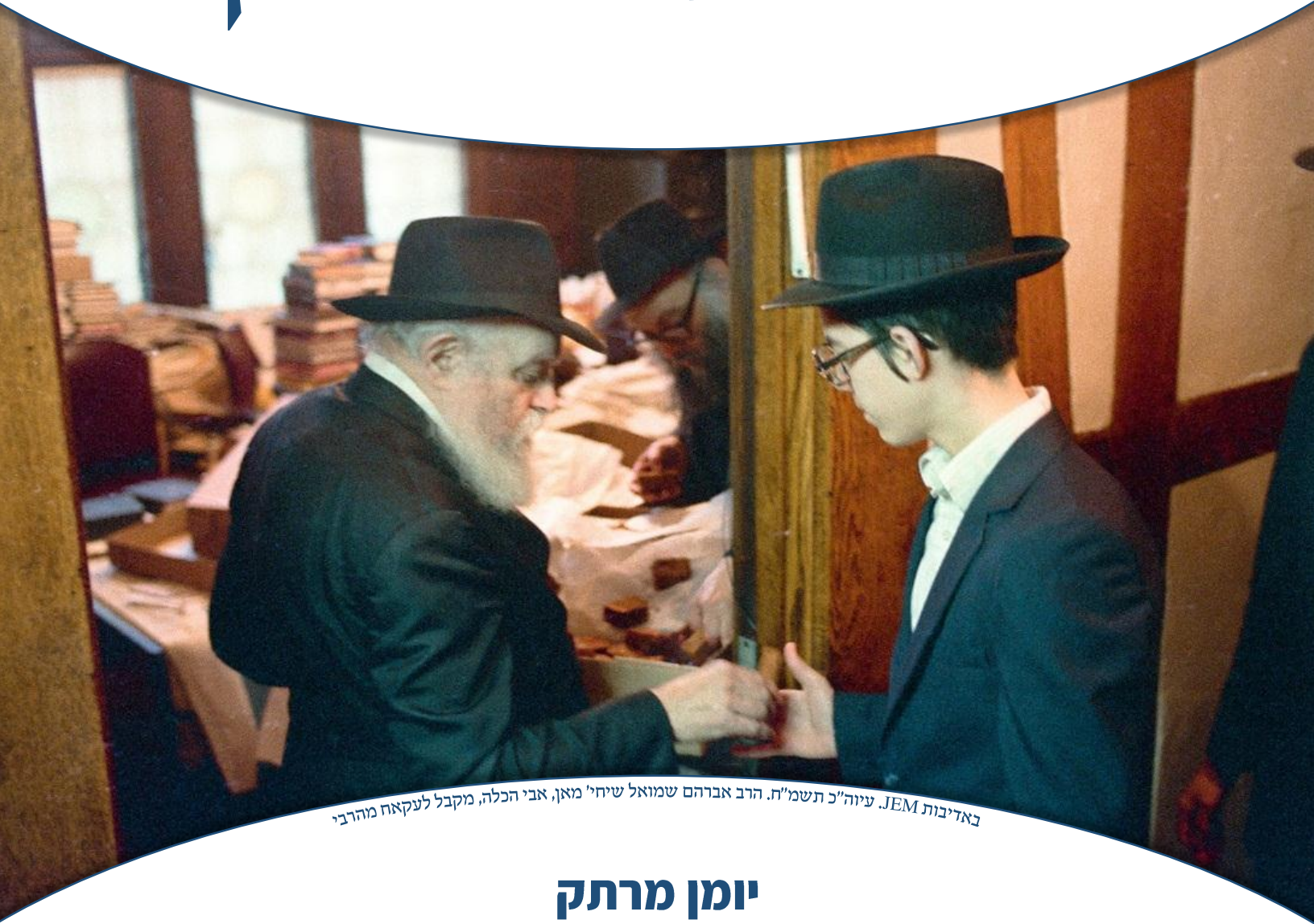
It is now nearly thirty years since my illustrious predecessor, Rabbi Joseph Isaac Schneersohn, and his family arrived in this great city and were warmly received. The center of our Chabad-Lubavitch movement was then transplanted in this great metropolis, where it has enjoyed every opportunity to carry on its historic destiny, which had been so tragically interrupted by the holocaust in Europe. In all humility may I add that the history of this great city has also been vastly enriched by their presence and contribution to its educational and cultural institutions. In the annals of our movement this period will be remembered as one of its most flourishing.

I extend to you our prayerful wishes for your good health and continued success in the exalted position with which Divine Providence has burdened as well as privileged you.

With kindest personal regards,

Cordially,

ויקשב וישמע ויכתב ספר זכרון

באדיבות JEM. עיזה"כ תשמ"ח. הרב אברהם שמואל שיחי' מאן, אבי הכלה, מקבל לעקאח מהרבי

יומן מרתק

מהנשמע והנעשה בבית חיינו
בשנות האור תשמ"ח-תשמ"ט

נכתב בידי אבי הכלה
הרב אברהם שמואל שיחי' מאן

בפתח היומן

שמחים אנו בזה להגיש בפעם הראשונה לקהל אנ"ש והתמימים פרי עטו של אבי הכלה, הרב אברהם שמואל שיח' מאן. כבחור שלמד באהלי תורה, הוא קיים את הפתגם "לעבן מיטן רבי"ן" במלוא המובן. בכל יום ויום, הוא עקב אחרי כל תנועה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו וכל הגה שיצא מפי קדשו, ויקשב וישמע ויכתב ספר זכרון למשמרת לאות ולמען ידעו בנים יולדו את אשר נשמע ונעשה בבית חיינו 770, הוא בית רבינו שבבבל.

יומן דנן, שימש להרב מאן שיח' גם בתור מקום לרשימת פרטים אישיים ומשפחתיים, כמו גם דברים שקרו סביבו שלא היו נוגעים היישר לחיים סביב הרבי, והם בגדר של "די ארום": מבצעים בעש"ק ובימים טובים, התוועדויות בישיבה ובין הבחורים, סדרי הלימודים, מסיבות הקהל (בתשמ"ח) וכו'. בסידור היומן לדפוס השמטנו כל ענינים אלו, כמובן, אא"כ יש בהם משום עניין ותועלת לרבים בידיעתם. ובכן השארנו, לדוגמא, את הנכתב ע"ד מבצעים במוצאי שבתות בתשמ"ח, שאינו ידוע כ"כ, וע"ד הריקודים בתקופת כ"ה חשוון, ועל ההכנות ל"ג בעומר, וכיוצא.

כמו"כ, בהיות היומן נכתב באידיש ולה"ק בערבוביא, ולפעמים שזורים בו גם מילים באנגלית, הרשינו לעצמנו לשנות הלשון והדקדוק במקום הצורך, למען ירוץ בו הקורא.

וזאת למודעי, אשר הרבה יותר ממה שנדפס לפניכם כתוב אצלנו, ועוד חזון למועד בעז"ה לפרסם שאר היומן משנות הנסים והנפלאות.

ה'תשמ"ח - תהא שנת חירות משיח

א' דר"ח חשוון

בבוקר לערך 8:30 היה סיום ס"ת (ההולך לא"י) וכ"ק אד"ש הורה לעשות הסיום ב770 (ולקרות בו בר"ח ובשבת ר"ח בשחרית ובמנחה). כ"ק אד"ש נכנס לקריאת התורה און ער איז געווען זייער ערנסט. כשהגיע כ"ק אד"ש איז געווען א "band". מ'האט געזונגען שישו ושמחו וכו'. אחרי קריאה כשהגיע כ"ק אד"ש למקומו האט ער געפאטשט מיט די הענט שטארק און ארויסגעגאנגען.

ש"פ נח יום ב' דר"ח חשוון

לאחרי תפילת שחרית עשיתי קידוש ב770 ושהיתי שם עד התוועדות כמו שכו"כ עושין (ובפרט הבחורים) בכל שבת שיש התוועדות. התוועדות התחילה בשעה 1:30. סיום התוועדות היה בשעה

יום ב' דר"ח

לאחרי השיחה הראשונה התחיל כ"ק אד"ש הוא אלקינו, ובאמצע הניגון עמד מלא קומתו ורקד על מקומו משך זמן.

שמחת תורה

תשרי שנת תשמ"ח לא היה כמוהו. ההקפות בלילה ארכו כמעט שלש שעות. גם כשהגיע כ"ק אד"ש למקומו האט ער געהאלטן דער ס"ת אין זיין האנט און האט זיך געשאקלט פון איין זייט ביזן צווייטן. ביום באמצע התפילה האט בנימין געהאלפן דעם רבי'ן געפינען זיינע ציצית. באמצע א' השיחות בהתוועדות, כשדיבר ע"ז שכל אחד הוא חלק אלוהה, הראה כ"ק אד"ש מיט'ן פינגער על הקהל.

4:15. הלכתי למעריב ושהיתי עד שהרבי הלך לביתו.

ג' חשון

בשחרית כשהרבי נכנס לקריאת התורה וכן במנחה עשה בידיו לעודד השירה זייער שטארק.

ד' חשון

בלילה היה כינוס הקהל ב770. כ"ק אד"ש נתן משקה בשביל הכינוס. עס האט זיך געענדיקט 10:00.

ש"פ לך לך ח' חשון

התוועדות 1:30. סיומה היה בשעה 4:30. לאחר השיחה הראשונה התחיל כ"ק אד"ש ניגון ההקפות של אביו ז"ל ועמד במקומו און האט געפאטשט מיט זיינע הענט. נאכדעם האט ער געמאכט מיט איין האנט וכו' פאר א לאנגער צייט, ס'איז געווען מורא'דיק.

י"א חשון

9:30 בלילה היה כינוס הקהל ב770.

ט"ו חשון

התוועדות כ"ק אד"ש התחילה בשעה 1:30. לאחר השיחה הראשונה עמד כ"ק אד"ש במקומו כשניגנו ניגון ההקפות של אביו ז"ל. בשיחה השלישית (איני יודע בבירור אם היה בשיחה השלישית) אמר שיש עוד מעט דם על המים, כי חסר עוד מעט אהבת ישראל, וצריך להיות זידן נצח. לאחר שיחה זו ניגנו זידן נצח וכ"ק אד"ש חיך צו א קליינע מיידל און האט געפאטשט מיט זיינע הענט צו איר, צו זינגען. לאחר השיחה הרביעית האט כ"ק אד"ש געשריען עד מתי (בהמשך למה שדיבר בשיחה) וכל הקהל התחיל לצעוק עד מתי. אח"ז אמר כ"ק אד"ש: פארוואס זאל מען זיין אומעטיק, זאל זיין פריילאך. והתחילו לנגן עד מתי. מוצ"ש הלכתי למבצעים מיט א באס וואס האט גענומען אלע אויף מבצעים.

י"ט חשון

לאחרי מנחה חילק כ"ק אד"ש דאלארן ואמר לכל אחד "א הצלחה'דיקע כ' חשון". בלילה, בערך

10:30, התוועדנו עם הרב יצחק פרוס עד 1:00.

כ' חשון

בסדר חסידות ערב (6:00) התוועדנו עם הרב פיניע קארף. באמצע, בא א' ואמר שהרבי מחלק קונטרסים (החלצו) לאלו שמעל שתיים עשרה שנה [באמצע החלוקה כ"ק אד"ש שאל ילד (וכן לכמה) אם הוא 12 יאר אלט]. בדיוק כשהגענו ל770 הפסיק כ"ק אד"ש מלחלק ואמר "מ'וועט טיילן מארגן אינדערפרי". לכבוד כ' חשון היתה התוועדות ב770. ואחרי ההתוועדות עליתי (עם אחר) לעזרת נשים של 770 שם התוועדו חברי הכתה שלי עם ר' יוסף רייצעס. סיפר כמה סיפורים על כ"ק אד"ש: פעם א' כשהלך לאמו האט ער געגליטשט אויפן אייז אך לא רצה שיעזרו לו צו אויפשטיין און ער איז אליין אויפגעשטאנען. פעם א' לעבן 770 האט כ"ק אד"ש געדארפט ארויפגיין, ס'איז געווען גליטשעדיק און ער האט נישט געקענט, האבען צוויי מענטשען עם געהאלטן מאחוריו און ארויפגעשטופט. מאיר הארליג איז געווען אין פראנט און כ"ק אד"ש האט אנגעהאלטן אין זיין האנט און ער האט אים ארויפגעשלעפט. וכן סיפר עוד כו"כ ענינים ע"ד הרבנית חנה: ווען זי איז אהיים געגאנגען, היה כ"ק אד"ש שוהה עד שלא היה יכול לראותה. בבית הקברות בהלוייה של אמו האט דער רבי געשריען (!) און געזאגט "עס איז נישט קיין פארברענגען", ווייל דארט איז געווען א גרויסע שטופעניש. [יש מספרים את זה בבית הרפואה].

כ"א חשון

איך האב אויפגעשטאנען לערך 8:00, געגאנגען צו מקוה, געדאווענט און געווארט אין דער שורה צו קריגען קונטרס החלצו. דער רבי איז געקומען 10:13 וחילק בתחילה לנשים, ואח"כ לערך 10:45 לאנשים. איך האב גלייך געקראגען ווייל איך בין געווען ממש אין פראנט.

ש"פ חיי שרה כ"ב חשון

התוועדות בשעה 1:30. עמדתי בהתוועדות במקומו של י.ב. (שלא היה כאן לשבת). סיום ההתוועדות 4:00. מוצ"ש 6:30 הלכתי למבצעים

לאחרי ההתוועדות התפללו מנחה ומיד מעריב ווייל ס'איז שוין געווען סוף שבת. מוצ"ש אין 770 איז געווען א סעודת הודאה לכבוד ר"ח כסלו. היתה סעודה גדולה מיט אסאך טישן און עסן און אסאך מענטשן האבן גערעדט (וועגן הקהל, שליחות וכו'). דר. ווייס האט אויך גערעדט וכו'. נאכדעם האט מען געטאנצט ביז 7:00 אינדערפרי.

ר"ח כסלו

בייטאג איז געווען א שיחה. נאך מנחה-מעריב חילק כ"ק אד"ש לשלוחים קונטרס ר"ח כסלו. לכמה שאל אם הם שלוחים.

ב' כסלו

בבוקר הלכתי ל770 פאר קריאה (נעכטן ביינאכט זיינען די בחורים וואס זיינען שלוחים אין אוסטריה געקומען צו ניו יארק, ווייל היינט דארפן די ספרים קומען). אח"ז הלכתי לשיבה. נאר איין בחור איז געווען אין מתיבתא ובישיבה גדולה היו כמה בחורים. לערך 1:45 הלכתי ל770 ואמרו לי שכשכ"ק אד"ש יצא מ770 ללכת צום קאר צו גיין צום אוהל אמר: "פארוואס שטייט מען דא, די ספרים קומען היינט, פרעג איך ביי אייך איז דאס דער ענין פון דידן נצח, שטיין דא שעות נאכאנאנד קוקן אויף די פייגלאך" וכו', און ער האט גערעדט וועגן דער ענין אסאך מאל פאר א פאר מינוט. אלע זיינען אוועקגעלאפן. כ"ק אד"ש עשה בידו ללייבל גראנער ולבנימין קליין. אח"ז הלך לאוהל. כשחזר לא היה איש בחוץ. בלילה היתה התוועדות חסידים ב770.

ג' כסלו

הסדר היה בשטורעם גדול.

ד' כסלו

ר' מרדכי סאוויצקי ביקש מכ"ק אד"ש אז ער וויל שמועסן מיט'ן רבי'ן אין זיין צימער. אמר כ"ק אד"ש: "נישט אין דער צימער, נאר לעבן צימער", און אזוי איז געווען. היחידות ארכה כמעט שעה. ביידע זיינען געזעצן.

ו' כסלו

כשחזרתי מהמקה ראיתי את כ"ק אד"ש צועד

לבנין דירות. ב"ה היה בהצלחה. עוררנו ע"ד הקהל, ס"ת, מזוזה.

כ"ה חשון

לערך 12:50 נכנס אחד מהכיתה שלי לכיתה וצעק "דידן נצח!" כולנו הלכנו ל770 וכן כל הבחורים של אה"ת און מ'האט געטאנצט ביז מנחה. מנחה האט לייבל גראנער געזאגט צום חזן נישט צו מאכן שטיק און זינגען ביי קדיש. אבער ער האט יע געזונגען ביים ערשטן קדיש וכן בכל החזרת הש"ץ. לאחר חזרת הש"ץ התחיל החזן לומר קדיש ולייבל גראנער עשה בידו לו אז וואס איז דאס, און דער רבי האט געגעבן א קוק צום חזן זייער א שטארקער קוק אז וואס איז דאס, והתחיל לומר תחנון. ביינאכט לערך 10:00 איז געווען א "band" אין 770 און אלע האבן געטאנצט ביז אינדערפרי.

כ"ו חשון

א גאנצער טאג איז סדר געווען זייער שוואך און אסאך בחורים זיינען דארט נישט געווען. ביינאכט האט מען געטאנצט מיט א "band" אויכעט ביז אינדערפרי. איך בין אוועק 6:00 אינדערפרי. לערך 7:00 (זה שמעתי מאחר) בא משה גראנער (אחיו של לייבל גראנער) און האט אוועקגעשיקט אלעמען און מ'האט אויפגעהערט טאנצן.

כ"ז חשון

לערך 4:00 האט עמעצער גערופן ישיבה ואמר שהשופטים פסקו שהספרים צריכים להגיע היום או מחר ל770, אלע זיינען געלאפן צו 770 (אני לא יודע למה). גם אני הלכתי. אחר זמן חזרנו לשיבה. ביינאכט האט מען געטאנצט אין 770. הלכתי לישון 6:00 בבקר.

ש"פ תולדות כ"ט חשון

תהלים 8:30. בשעה 10:30 תפילת שחרית. לאחר שחרית אכלתי ושמעתי קידוש ב770 (כמו בכל שבת שיש התוועדות). בשבת היתה כנס השלוחים ובהתוועדות דיבר כ"ק אד"ש רוב הזמן לשלוחים. אמר שיש להם כל הברכות שצריכים מנשיא דורנו ואמר שיתן להם 10 פראצענט מהחובות שיש להם וחצי מהשאר ילוה להם וצריכים לשלם עד 5 שנים.

7707 מהספרי.

י"ח כסלו

בבוקר האט מען אונז געלאזט וויסן שמחר בלילה יתוועד כ"ק אד"ש לכבוד י"ט כסלו והיתה השמחה שלנו גדולה כי בתחילה אמר שלא יתוועד.

י"ט כסלו

9:30 החלה ההתוועדות. אחרי השיחה השנייה דיבר ר' שמואל אונסדורפר עם כ"ק אד"ש פאר 15 מינוט לערך (ביקש ברכה בעד הרבי מצאנז). אחרי השיחה השלישית איז הרב שאר ישוב כהן געגאנגען צום רבי'ן לדבר עמו, וקודם שהגיע אליו האט דער רבי ארויסגעשטעקט זיין האנט צו עם און געזאגט שלום עליכם און געשמייכלט צו עם, ודיבר עמו כמה רגעים ווען ער האט נאך געהאלטן זיין האנט אביסל פון די צייט. ההתוועדות הסתיימה 12:45.

ש"פ וישב כ"א כסלו

התוועדות 1:30. כ"ק אד"ש אמר שיחלק לילדים חנוכה געלט בכ"י מחנוכה שזה יעזור בחינוך כי זה משמח אותם. גם צעק אודות החינוך בא"י וששם הוא סכנת נפשות ובכל יום הורגים יהודים וכו' וכו'. בלילה יצאנו למבצעים. הלכתי עם י.ל.ק.

כ"ד כסלו

כ"ק אד"ש הלך לאוהל ואחרי מנחה-מעריב הדליקו הנרות ב770. אח"ז היתה שיחה לערך 25 מינוט. אחרי השיחה חילק דאלארן ע"י הטנקיסטן.

כ"ה כסלו

לאחרי מנחה הדליקו הנרות וכ"ק אד"ש אמר שיחה כמו אתמול, וחילק ע"י הטנקיסטן דאלער לכ"א.

כ"ו כסלו

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. אחרי מנחה הדליקו הנרות וכ"ק אד"ש אמר שיחה. באמצע השיחה כשאמר "די נרות" הביט במנורה. אחרי השיחה חילק דאלער לכ"א ע"י הטנקיסטן.

כ"ז כסלו

חזרנו ממבצעים לערך 3:45 וכשנכנסנו 7707 היו

ש"פ ויצא ז' כסלו

התוועדות 1:30 עד 4:15. שהיתי ב770 עד לאחרי מעריב. בהתוועדות צעק כ"ק אד"ש על הענין שרקדו און אראפגענומען צייט פון סדר, וכן צעק למדריכים ואמר שחושבים שכשעושים דבר כאן ואין אני אומר שום דבר, אומרים שזהו בהסכמתי. כ"ק אד"ש אמר ללמוד דרך אמונה וכן קונטרס דרושי חתונה. וכן אמר ששואלים פארוואס איז ער ארויס פון די כלים און אנגעהויבן שרייען.

ט' כסלו

התוועדות כ"ק אד"ש בשעה תשע וחצי. כ"ק אד"ש רמז לכמה באמצע ההתוועדות לומר לחיים. לאחרי ההתוועדות טרם צאתו התחיל כ"ק אד"ש לנגן פדה בשלום.

י"ב כסלו

היום יצא בדפוס קונטרס י"ד כסלו שהגיה כ"ק אד"ש מאמר שאמר בשנת תשמ"א.

ש"פ וישלח י"ד כסלו

בלילה בתפילת ערבית בלכה דודי האט מען געזונגען דער ניגון פון עוד ישמע ואחרי לכה דודי המשיך כ"ק אד"ש לעודד הניגון. 1:30 התוועדות. השיחה הראשונה היתה לזמן ארוך, לערך שעה או שעה וחצי. כ"ק אד"ש דיבר אודות ענין הגלות. בין הדברים אמר אז מ'פרעגט פארוואס האלט מען אין איין רעדן וועגן הקהל און ברבים אויכעט וכו' וכו'. האט ער געזאגט ווייל עס קען זיין אז דורך דעם וואס דו וועסט אין דעם טאן וועסטו מאכן דער מכה בפטיש און ברענגען ישועה והצלה לו ולכל העולם. בשיחה השלישית כשאמר השאלות ברש"י, קודם שאמר השאלה השלישית האט ער געשמייכלט און געזאגט "ווער קען אויסרופן?", האט פינסאן (הגבאי) אפגערופט און געזאגט דער שאלה. סיום ההתוועדות היה ב4:30. במוצש"ק נתן ר' זלמן גורארי' לכ"ק אד"ש בשם כל החסידים וכ"ק אד"ש ענה לו בברכה. לערך 6:30 הלכנו על מבצעים. הלכתי עם ל.ש. צו 4 קומות אין דער בנין און אנדערע האבן גענומען די אנדערע.

ב' טבת

כ"ק אד"ש הלך לאוהל.

ש"פ יוגש ה' טבת

התוועדות 1:30. כ"ק התחיל שזה שיש שלט על הקיר אודות דידן נצח ה' טבת, זהו ענין של פרסומי ניסא וכו'. הענין של הספרים הוא ללמוד בהם ולא סתם פאר שיינקייט. שכ"א יתן ספרים לספריה של צא"ח. בסיום ההתוועדות ניגנו שיבנה וכ"ק אד"ש עשה בידי הק' לנגן הניגון. וכן ניגנו עלינו וגם אתה אחד בחזרת הש"ץ בניגון של דידן נצח. אח"ז התפללו מעריב.

עשרה בטבת

לאחרי מנחה דיבר כ"ק אד"ש כבכל תענית דברי כיבושין.

ש"פ יחיי י"ב טבת

היום לא זכינו להתוועדות מאת כ"ק אד"ש.

ש"פ שמות י"ט טבת

התוועדות בשעה 1:30. כשסיפר מעשה בידי הוה עובדא וכו' חייך. בניגון שיבנה עמד כ"ק אד"ש מלא קומתו און געפאטשט מיט די הענט בשמחה גדולה ועצומה לערך צוויי דריי מינוט.

כ' טבת

הרבנים ש.ק., ש.ד.ב.ל., נ.מ. נסעו לרוסי' צו קריגן די ספרים פון דער רבי רש"ב'ס ספרי'. לאחרי מעריב היתה יחידות עם הנ"ל לכמה דקות.

כ"ו טבת

תהלים בשעה 8:30. שחרית 10:30. התוועדות בשעה 1:30. השיחה הראשונה היתה לערך א שעה און דריי פערטל. לאחר השיחה השלישית שהיה מאמר, האט מען געזונגען זאל שוין זיין די גאולה און כ"ק אד"ש עשה בידו הקדושה זייער שטארק צו זינגען דער ניגון. וכן אחרי שיחה הרביעית כשניגנו והריקותי לכם ברכה היתה בשמחה עצומה עשה בשתי ידיו. אחרי ההתוועדות (5:15) התפללו מנחה-מעריב צוזאמען.

באמצע הנרות הללו. אחרי מנחה דיבר כ"ק אד"ש לערך 5 מינוט, ודיבר אודות ענין הזריזות בערב שבת. חילק דאלארן לכ"א ע"י הטנקיסטן. אח"ז זיינען אלע שנעל אהיים געלאפן פאר שבת.

ש"פ מקץ כ"ח כסלו

התוועדות 1:30. הסתיימה לערך 5:00 והתפללו מנחה-מעריב ביחד. מוצש"ק לערך 7:30 היה פאראד עם כל הקארס שהיה עליהם מנורות והטאנקס, שהיה לערך 60-70. הטאנק של הכיתה שלי היה הראשון. אח"ז הלך כל אחד למקומו שרוצה לעשות מבצעים.

כ"ט כסלו

כמו בכל יום ראשון חילק כ"ק אד"ש דאלארן לכ"א, אבל היום חילק לכ"א שני דאלארן, אחד פאר חנוכה געלט והשני ע"מ ליתן לצדקה. אחד מהכיתה שלי (י.ש.) הולך ללמוד במאנטרעאל היום בלילה וכשעבר לקחת שני דאלארן אמר לייבל גראנער שהוא הולך "לערנען אין א"י". אמר י.ש. "איך גיי אין מאנטרעאל". נתן לו כ"ק אד"ש נאך צוויי דאלארען צו געבן אין מאנטרעאל. כ"ק אד"ש הלך לאוהל. אחרי מנחה-מעריב היתה שיחה.

ל' כסלו א' דר"ח טבת

אחרי מנחה היתה שיחה לתפארת זקנים.

א' טבת ב' דר"ח טבת

היום היה כינוס צבאות ה' און מ'איז געווען זייער מקפיד אז די קינדער וכו' זאלן זיין גוט, נאך דעם וואס דער רבי שליט"א האט לעצטע מאל געשריען ביים כינוס וועגן די כינוס אז מ'הערט נישט וכו'. לאחרי מנחה וההדלקה ושנים עשר הפסוקים, דיבר כ"ק אד"ש שלש שיחות וכמו בכל כנס הרב העכט תרגם אותם לאנגלית. בשיחה השלישית אמר כ"ק אד"ש שהמדריכים דרייען ארום ומבלבלים וכו' ובאמת אינם עושים מה שצריכים, אלא נקראים בשם מדריכים רק משום כבוד. לאחר הכנס חילק כ"ק אד"ש ע"י המדריכים שלש "דיימוז" לכ"א מהילדים, וכן נתן להטנקיסטן ליתן לכ"א.

כ"ז טבת

שאלות ווייל סיי ווי האט מען טענות אויף מיר" (עפעס אזוי)¹. סיום התוועדות 5:00. מ'האט געזונגען דער ניגון הכנה וניגון אדמו"ר הזקן ושיבנה. והתפללו מנחה ואחר זמן מעריב למעלה.

י"ד שבט

התוועדות בשעה 9:30 בלילה. אויפן טיש לעבן רבי'ן היה קערה עם הרבה ענבים (פאר ט"ו בשבט). לאחר השיחה הראשונה אכל כ"ק אד"ש מהם ואח"כ שאל את הרב יוניק אם הם מא"י (שאז צריך לעשר). כ"ק אד"ש דיבר באריכות אודות הענין שדיבר בשבת שעברה, שלא לכתוב לו כל דבר, אלא לשאול מאחרים וכו' וכו'. גם דיבר אריכות אודות זה שהמלמדים כשאינם יודעים דבר לא אומרים לא ידעתי, אלא כששואלים דבר שאינם יודעים ווערט ער בייז און אנשטאט נוצן קול קול יעקב בתורה, נוצט ער ידים ידי עשו און שיקט עם ארויס פון ישיבה וכו'. וגם דיבר אודות הענין של פלפול התלמידים שיפרסמו את זה וכו' אפי' אינם ברורים שמתוך שלא לשמה בא לשמה וכו'. באמצע הניגון שניגנו קודם השיחה האחרונה האט דער רבי געוויזן צו פייפען און אויך געפאטשט מיט די הענט. בסיום התוועדות ניגנו הכנה און דער אלטער רבי'נס ניגון וכו' ושיבנה ויהי רצון לפני זה ע"י החזן, וחילק צדקה ע"י הטנקיסטן. סוף התוועדות 12:00. טרם צאתו התחיל כי בשמחה.

ט"ז שבט

היינט און נעכטן ווען מ'האט צייט, ארבעטן אלע אויף מאכן א פלפול וכן עד ר"ח אדר, ווייל דעמאלט דארף מען זיין גרייט און זיי געבן צו ווערן מוגה ביי עמעצער וכו'.

ש"פ יתרו ח"י שבט

היום לא זכינו להתוועדות קודש מאת כ"ק אד"ש. ביום שני הבא אמורה אחותי לעבור ניתוח. אבי שיי' שאל כ"ק אד"ש אודות הניתוח והמענה הי' "לשאל רופא ידיד".

קומען און פרעגן שאלות אויך זיך אליין, ס'איז גענוג וואס אנדערע פרעגן, וואס דאדס איז אויך איבעריק".

בבוקר בסדר חסידות וכן בסדר נגלה איז געווען זייער ווינציק בחורים ווייל לערך 1:00 היה סיום הרמב"ם במנהטן ב"Jacob Javits Center". דארט זיינען געווען ארום פינף טויזנט מענטשן. ארום פופצן רבנים אדער מער האבן גערעדט און בן ציון מילער האט געזונגען. עס האט זיך געענדיקט לערך 5:30.

ר"ח שבט

לערך 5:15 האט עמעצער גערופן ישיבה און געזאגט אז אין צען מינוט גייט זיין א שיחה וכולנו הלכנו ל770. בסוף לא היתה שיחה וחזרנו לישיבה.

ש"פ בא ד' שבט

התוועדות 1:30. לאחר הביאורים ברש"י, זוהר ורמב"ם וכו' אמר שיחה שישית (שלא בדרך הרגיל) אודות ההכנות ליו"ד שבט. בשיחה שלפנ"ז אמר שהרמב"ם היומי הוא קשור ליוסף יצחק, כי הוא מדבר אודות זה אז מ'דארף האבן צוטאן מיט וועלט, אנטאן בגדים נאים וחשובים וכו', וכן הוא השם יוסף יצחק, יוסף, הוספה בגשמיות, יצחק, לשון שמחה שמעורר שמחה ויכול לעבוד ה' בשמחה וכו'. כשניגנו ווי וואנט משיח נאו אין א ניגון און אן די ווערטער, עשה כ"ק אד"ש בידיו הק' זייער שטארק פאר א לאנגער צייט. סיום התוועדות בשעה 4:00. לערך 5:45 מעריב.

ט' שבט

לערך 5:15 הלכנו ל770 כי בלילה יתפלל כ"ק אד"ש מעריב פארן עמוד. כ"ק אד"ש הלך לאוהל וחזר לערך 6:15. התפללו מנחה ואח"כ התפלל כ"ק אד"ש מעריב. לאחר מעריב למדו חלק מהמאמר באתי לגני.

ש"פ בשלח שבת שירה י"א שבט

התוועדות 1:30. ביים פארברענגען איז געווען געפאקט, זייער נישט ווי נארמאל. באמצע הרש"י שיחה חייך כ"ק אד"ש והתבטא: "איך פרעג נישט די

(1) בהנחה אחרת נרשם (בקשר למה ששאלו בקובצים ע"ד הרש"י): "דאס וואס איך אליין האב דאס ניט געפרעגט, איז ווייל איך דארף ניט

כ"ב שבט

אסאך אנ"ש פון דיטרויט). לאחר מנחה דיבר כמה רגעים אודות אהבת ישראל וניחום אבליים וקישר זה עם השם שלה חיה. לאחר מעריב איז מען אריין צו מנחם אבל זיין אין א שורה וכ"א אמר לכ"ק אד"ש המקום ינחם וכו'. זיין סירטוק איז געווען צוריסען ביים קאלנער. כ"ק אד"ש הביט זייער ערנסט און טרערן האבן זיך געגאסן.

כ"ג שבט

האות שהלך לשחרית - אות קו"ף. במנחה אות אחר. וכן בכל התפילות. בכל יום באו אדמו"רים און אנדערע חשוב'ע מענטשן לכ"ק אד"ש ודיבר עמם (הקלטות משיחתם נמצא על הטייפ).

כ"ד שבט

בכ"י יש שידור ב770 מהתפילות.

ש"פ משפטים כ"ה שבט

כ"ק אד"ש הגיע ל770 לתפילות בשבת. בלכה דודי ניגנו הניגון של חיילי אדונינו ואחרי לכה דודי עודד כ"ק אד"ש בידו צו זינגען ווייטער. תהלים 8:30. שחרית 10:30. דער רבי איז אריין צום פארברענגען לערך 1:40. השיחה הראשונה היתה לערך שעה. באמצע אמר מאמר. בסוף השיחה השני' חילק משקה. כמו בכל שנה נעמד אחד וסיפר מעשה און ארויפגעלייגט אויף זיך א שטריימל. דיבר לערך 10 מינוט. אח"ז בא א' לכ"ק אד"ש וניגן ניגון, ואמר לו כ"ק אד"ש זינג איבער די צווייטער פאל, קיינער האט נישט געזונגען מיט דיר. והתחיל לנגן, ועודד כ"ק אד"ש בידו וכולם התחילו לנגן. בסוף ההתוועדות דיבר אודות תחיית המתים ואמר שגם המתים צועקים עד מתי און וואס זיינען זיי שולדיק. בסיום ההתוועדות ניגנו שיבנה. א קליין קינד איז געשטאנען העכער פון אלע און האט געפאטשט מיט די הענט, האט דער רבי אנגעהויבן פאטשען מיט די הענט און געקוקט אויף אים, און אלע האבן געזונגען דער ניגון זייער שטארק. לאחר השבת התפלל כ"ק אד"ש מעריב ב770 ואחרי מעריב האט דער רבי געזעצן אינעם ווינקל ביים מזרח וואנט אויף א נידעריקער בענקל מיט די קנבוס שייך והלכו בשורה מנחם-אבל זיין כ"ק אד"ש. עס האט גענומען בערך

אינדערפרי האב איך אויפגעשטאנען לערך 6:30 און מ'האט מיר געזאגט אז נעכטן ביינאכט 12:35 איז רעבעצין חיה מושקא נסתלק. איך בין גלייך געגאנגען צום מקוה און געגאנגען צום רבי'נס שטוב. דארטן האט מען געווארט אין א שורה צו אריינגיין אין דער שטוב צו זאגן תהלים. אנדערע האבן אויפגעשטאנען 2:00 און געגאנגען צום שטוב פאר דעם וואס מ'האט איר געבראכט פון שפיטאל (וואס דארט איז זי נפטר געווארן). (נעכטן ביינאכט 10:00 האט יודל קרינסקי איר גענומען צום שפיטאל און 12:00 האט זי געזאגט אז זי פילט ערגער און זיך אוועקגעלייגט אויפן בעט). לערך 5:00 האט מען זי געבראכט צום שטוב. כ"ק אד"ש יצא מהבית ווען מ'האט איר געבראכט און איז אריין נאך איר. איך בין אריין לערך 7:30 כדי לומר תהלים. הגוף היה במטבח על הרצפה אין ווייסע תכריכים און צוויי ליכט ביי איר קאפ. איך בין געווען אינעווייניק אינעם קיך פאר לערך 5 מינוט. כשחברי הכולל הלכו בבוקר כדי לחפור את הקבר, הורה להם כ"ק אד"ש לומר על הציון אז נעכטן ביינאכט 12:35 איז רעבעצין חיה מושקא בת כ"ק אדמו"ר מהריי"ץ נסתלק (אין אידיש איז עס געווען). לערך 12:00 יצאה הלוייה מהבית של כ"ק אד"ש עד קינגסטאן ומשם לאיסטערן פארקוויי ומשם הלכנו עם באסעס ובקארס לאוהל. עס איז געווען זייער א גרויסער עולם, מ'האט געהאט פאליציי וכו'. ביים בית עולם האט מען נאר געלאזט אריינגיין אינעם בית הקברות חשוב'ע מענטשן. די גאנצע צייט דארט איז דער רבי געשטאנען און געקוקט, ווי מ'לייגט אריין דעם ארון אין קבר וכו', ונתן לבערל ליפסקער מפית צו אריינלייגן אינעם קבר. כ"ק אד"ש אמר קדיש וקודם יהא שלמא רבא הפסיק מעט. קודם שנכנס לאוהל האט ער געביטן זיינע שייך והיה באוהל פאר כמה דקות און אריין אינעם קאר צו אוועקגיין מיט יודל, ואמר משהו ליודל און ארויס פונעם קאר און אראפגעריסן אביסל גראז און געווארפן מאחוריו (כן הוא המנהג). מנחה התפלל בביתו. מ'האט נאר אריינגעלאזט שלוחים וואס פארן אוועק היינט (בכלל זיינען מענטשן געקומען פון אסאך פלעצער פון וואו מ'האט געקענט צו קומען אין צייט פארן לוייה. טאטי איז געקומען און

20 מינוט.

ערי"ח אדר כ"ט שבט

כ"ק אד"ש התפלל שחרית פארן עמוד. אחרי שחרית חילק דאלארן וכל אהלי תורה הלך ליקח דאלארן (מפני סיבה אני לא לקחתי). לערך 2:00 נסע כ"ק אד"ש לאוהל וחזר לערך 6:30. התפלל מנחה פאר'ן עמוד, אבל מעריב לא התפלל כיון שהוא ר"ח (אתמול במעריב כשאמר הקדיש שלאחר שמו"ע, שינה כ"ק אד"ש הלשונות בהקדיש והפסיק מעט בינתים). מיר האבן געהערט א הוקאפ פון תפלת מנחה-מעריב בישיבה וכן בכ"י, אבל לא שחרית כיון שהוא באמצע סדר. לאחר מעריב אמר כ"ק אד"ש שיחה לערך 25 מינוט. אמר שעכשיו מתחלת תקופה חדשה, שבעת ימי השמחה שלאחר שבעת ימי השבעה וכו', ודיבר אודות הגמ"ח של קרן חמ"ש ע"ש הרבנית חי' מושקא שניאורסאהן ע"ה ז"ל. אחרי השיחה חילק דאלארן ע"מ ליתן לצדקה און אלע זיינען געלאפן צו קריגן דאלארן. אח"ז עלה כ"ק אד"ש למעלה. בהמשך להתוועדות דאתמול התוועדו לערך 9:30 ב770. הרב יוסף וויינבערג האט גערעדט, הר' ראסקין, ר' זלמן גורארי' וכו' וכו'. עס האט זיך געענדיקט לערך 1:30.

לי שבט אדר"ח אדר

כ"ק אד"ש לא התפלל פאר'ן עמוד כיון שהוא ר"ח, ורק אמר קדיש.

א' אדר בדר"ח אדר

כ"ק אד"ש נשאר בביתו לשבת ולא בא ל770. עשו מנין בביתו כבכל השבוע. מ'האט אריינגעלאזט פאר מעריב די אורחים, ולשחרית החתנים ומשפחתם, ולמנחה ולמעריב נאר שלוחים.

ש"פ תרומה ב' אדר

אן דער רבי אין 770, שבת פילט זייער זייער מאדנע ביים דאוונען וכו'. לא היה זמן כזה שכ"ק אד"ש לא התפלל ב770. מוצ"ש לאחר הבדלה אמר כ"ק אד"ש שיחה ואח"ז חילק דאלארן. דיבר אודות לשאול כל השאלות לשלש חסידישער רבנים וכו'. בזאל של אה"ת באיסטערן פארקוויי היה מלוח מלכה והראו שם וידאו מהשיחה והדיבור של כ"ק אד"ש עם הרבנים, כשהר' מארלאוו אמר לכ"ק

כ"ו שבט

אחרי סדר חסידות הלכנו ל770 להתפלל עם כ"ק אד"ש ע"י שידור בשעה 10:00. מנחה 3:15 גם שמענו ע"י הוקאפ וכן מעריב 6:00. לאחר תפלת שחרית באו רבנים וכו' לכ"ק אד"ש עד לערך 1:00 וכ"ק אד"ש ישב כל הזמן עם טלית ותפילין. גם לאחר מנחה באו רבנים משך זמן, וגם אחרי מעריב.

כ"ז שבט

בשעה 2:15 הלכתי עם ה. מ. לבית של כ"ק אד"ש למנחה, כי היום למנחה הוא אות מ"ם (שכ"א) ששם משפחתו מתחיל במ"ם יכול ליכנס למנחה). לערך 2:30 האט מען אריינגעלאזט אלע ששם התחיל במ"ם ווייל ס'איז געווען זייער ווינציק און אויך אנדערע האט מען אריינגעלאזט. לערך 3:15 איז דער רבי אראפ פאר מנחה מיט לייבל גראנער גלייך נאך אים. ב"ה האב איך געהערט גוט ווייל איך בין געווען נאנט. לאחר מנחה באו רבנים וכו' לנחם את כ"ק אד"ש און אנדערע האבן אנגעהויבן רעדן (כמו בכל יום). שהיתי בבית עד לערך 5:00. נאכדעם זיינען געקומען אלע קינדער פון ליובאוויטשער ישיבה און אושען פארקוויי און אדורך ביים רבי'ן.

כ"ח שבט

גלייך נאך שחרית בין איך געגאנגען צום רבי'נס שטוב. פאר לערך א האלבער שעה איז מען געקומען מנחם אבל זיין, אנדערע האבן גערעדט וכו' כמו אתמול. אח"ז אמרו כמה רבנים לכ"ק אד"ש ששטיי אויף שטיי אויף שטיי אויף" שלש פעמים. אח"ז האט איינער אריינגעהאקט א טשוואק במקום (אין דער ווינקל ביים מזרח וואנט) ששם ישב כ"ק אד"ש (כן הוא המנהג) (דער רבי איז נישט ארויס צו ארומגיין דער בלאק). אחרי מנחה חילק כ"ק אד"ש דאלארן והמשיך עד מעריב. לפני מעריב אמר כ"ק אד"ש לגבאים לעשות התוועדות ב770 לע"נ הרבנית ונתן להם שטר של מאה דולר על ההוצאות. וכן עשו. התחיל 7:30 וסיים 11:30. היום גם במנחה מעריב התפלל כ"ק אד"ש ואומרים שכן יהיה כל השנה.

ש"פ תצוה ט' אדר

בצהריים הלכתי לבית של כ"ק אד"ש בתקווה שאוכל להיות בבית למנחה, אבער מ'האט נאר אריינגעלאזט בעלי בתים.

י' אדר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:45.

י"א אדר

כ"ק אד"ש לא נסע לאוהל ולכן מנחה 3:15. למדנו עד 2:00 כדי לשמוע מנחה (כנ"ל). שמענו הוקאפ בישיבה.

י"ב אדר

לערך 11:00 מסרתי הפלפול שלי להגהה.

י"ג אדר

שמענו הוקאפ משחרית בישיבה. כ"ק אד"ש אמר הסליחות בנעימה. מנחה 3:15. לפני זה מחצית השקל. שמעתי הוקאפ ב770. לאחר מנחה וכו' אמר כ"ק אד"ש שיחה (כרגיל) לערך חצי שעה. אחרי השיחה חילק כ"ק אד"ש דאלארן ע"מ ליתן לצדקה (או לפדות אותם). לא הלכתי לקחת.

י"ד אדר

ב"ה זכיתי בגורל להיות בבית של כ"ק אד"ש לתפילת שחרית וקריאת המגילה. ס'איז נישט געווען אזוי געפאקט. איך בין געווען ממש אין פראנט, געהערט און געזען אלץ ב"ה. כ"ק אד"ש עלה לתורה בשלישי. לקריאת המגילה היה לכ"ק אד"ש סטענדער אחר מלבד הסטענדער שהתפלל עליו, והיה גדול כדי שיהיה מקום להניח המגילה, און אויכעט איז געווען א ליכט וואס האט געשיינט לעבן סטענדער. כשאומרים המן, קלאפן אלע נאר מיט די פיס אויפן פאל פאר א פאר סעקונדעס און דער רבי האט געקלאפט זייער אביסל מיט די רעכטע פוס. אחר התפילה ניגנו ויהי בימי אחשוורוש וכו'. הרב ש.ק. שיחי' האט אנגעהויבן זינגען און דער רבי האט געמאכט מיט די האנט זייער שטארק ועלה למעלה, ורקדו למטה פאר אביסל צייט. כשחזרנו ממבצעים שמעתי שכ"ק אד"ש אמר שיחה ועכשיו מחלק

אד"ש שאנו יודעים ווער אתה תצוה מיינט ואמר כ"ק אד"ש אז עס זאל זיין נר למאור אן דער כתית (עפעס אזוי).

ג' אדר

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. חזר לערך 6:30. שמענו הוקאפ בישיבה ממנחה-מעריב כבכ"י.

ד' אדר

3:15 מנחה ובמילא למדנו עד 2:00 אנשטאט עד 1:45 כדי לשמוע מנחה ע"י הוקאפ מכ"ק אד"ש. כן עושים בכ"י שכ"ק אד"ש אינו הולך לאוהל.

ה' אדר

בלילה הייתי בישיבה עד 12:30 לכתוב פלפול לכבוד הקובץ, כדי שאהיה מוכן בבוקר לתת להגהה (אי"ה ביי כ"ב אדר, השלשים של הרעבעצין, וועט דער קובץ פון אונזער קלאס זיין גרייט).

ו' אדר

בבוקר יצאה הוראה מכ"ק אד"ש לערוך התוועדיות בלילה בכל מקום ומקום מיט א טראסק און א שטורעם פאר ז' אדר (יום הולדת ויום היארצייט של משה רבינו). בהתאם לזה, בלילה היתה התוועדות בישיבה.

ז' אדר

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. חזר לערך 6:45 והתפלל מנחה-מעריב ואחרי זה אמר כ"ק אד"ש שיחה (לכבוד ז' אדר). בתחילת השיחה דיבר אודות שנה זו שהיא שלשת אלפים ושלוש מאות אחרי יציאת מצרים וכו' וקיסר ענין היארצייט עם השיעור חומש ושיעור רמב"ם בביאור נפלא. אמר ענין בחומש שכל הנוגע במזבח יקדש - שכל דבר שישראל נוגע בו צריך לבררו וכו'. כ"ק אד"ש הורה לערוך התוועדיות בלילה זה ג"כ. אחרי השיחה חילק דאלארן. שמענו השיחה ע"י הוקאפ בישיבה.

ח' אדר

בלילה לא בא כ"ק אד"ש ל770 וכן כל השבת. אן דער רבי אין 770 פילט מען נישט שבת כלל.

ש"פ ויק"פ פ' פרה כ"ג אדר

ב"ה זכינו שכ"ק אד"ש בא ל770 לכבוד שבת. ביי מעריב איז געווען א געפאקטער עולם (כפשוט). מבה"ח - תהלים 8:30. כ"ק אד"ש אמר קדיש. שחרית 10:30. להתוועדות ירד כ"ק אד"ש 1:40. לאחר השיחה השלישית עודד לילד בידיו (געפאטשט) לנגן משך זמן בשמחה גדולה. לאחר חלוקת המשקה התחיל לנגן ניגון ההקפות של אביו ז"ל. דיבר ענינים נפלאים אודות השלוחים בקשר לסיום ס"ת שעשו לכבוד כ"ק אד"ש. במוצש"ק עבר כ"ק אד"ש לפני התיבה להתפלל, ב770.

כ"ד אדר

לערך 12:00 היתה הנחת אבן הפינה בקאמפוס חיה מושקא ז"ל (הבית רבקה החדש שעושים). כשהלך כ"ק אד"ש לאוהל עבר שם וחיפש הראי"ש, והלך לקאר. כ"ק אד"ש אמר שבקשר ליום ההולדת שלה מחר וועט מען גיין צו איר קבר אויך. און געגעבן 470 דאלער (גימטריא של שמה) להשתתפות בבנין החדש.

כ"ה אדר

יום הולדת הרבנית הצדקנית ע"ה. לאחר תפלת שחרית עלה כ"ק אד"ש למעלה (בביתו) ולאחר כמה דקות ירד שוב למטה און אלע זיינען געווען אינמיטן אראפנעמען רש"י'ס תפילין און לייגן ר"ת ובאמצע ירד כ"ק אד"ש און ארומגעקוקט. בנימין קליין היה שם והוא גם הביט ולא ידע מה רוצה כ"ק אד"ש (זה ארך כמה סעקונדעס). לאח"ז תפס שכ"ק אד"ש רוצה לומר שיחה. הלך לחדר השני והביא הסטענדער וכ"ק אד"ש אמר שיחה שנמשך כחצי שעה. הנקודה היתה שבזכותה (שהיום הוא יום ההולדת שלה) יעשה כ"א ביום ההולדת שלו התוועדות עם בני ביתו וידידיו וכו', וההתחלה יהיה היום. לאח"ז חילק דאלארן לכ"א. אין ישיבה האט מען אויסגעפונען וועגן דעם לערך 11:10. היינו באמצע הלימוד וא' אמר שיש שיחה וכולם רצו ל770 לשמוע השיחה בהוקאפ (כי בישיבה לא היה הוקאפ). אויפן וועג בין איך אריין אין עמעצער'ס שטוב (פעלדמאן), ידידי בכיתה ושמעתי השיחה שם. אח"ז הלכתי לקבל דולר.

דאלארן. הלכתי לקחת. כ"ק אד"ש לא אמר כלום כשחילק. בסוף היום הלכתי ל770 להתוועדות בהתאם להוראת כ"ק אד"ש (כ"ק אד"ש לא התוועד). הראו שם וידאו מהשיחה של היום. הלכתי מ770 לערך 3:00.

ש"פ תשא ט"ז אדר

כ"ק אד"ש לא בא ל770 לשבת.

י"ט אדר

זכיתי בגורל - ב"ה - להיות בביתו של כ"ק אד"ש לתפילת מעריב. בבית היו לערך רק 30 אנשים. עמדתי לימינו של כ"ק אד"ש מער הינטן פונעם רבי'ן, ממש גלייך נאנט (א פאר פוס). עס דאוונט זיך בעסער. כשיצא כ"ק אד"ש קודם שעלה למעלה אמר לייבל לכ"ק אד"ש (בהראותו על אחד) שהוא נוסע. אמר לו כ"ק אד"ש "פאר געזונטערהייט און א כשר'ן און פרייליכן פסח". אח"ז עלה למעלה. דער רבי גייט זייער פאמעלעך, ער האלט נישט אן ממש אויפן "bannister" מיטן האנט, נאר מיטן ארעם האלט ער אביסל אן.

כ"א אדר

לאחרי מעריב אמר כ"ק אד"ש שיחה ודיבר שמחר הוא סיום השלשים של הרבנית הצדקנית. דיבר אודות אמירת קדיש וכו' וקישר יום זה עם חומש ורמב"ם היומי. כנהוג, לאחר השיחה חילק דאלארן לכ"א, אנשים נשים וטף. ווען איך בין געגאנגען פאר א דאלער, אין פראנט פון מיר איז געווען א קינד מיט זיין טאטע והילד אמר לכ"ק אד"ש אדאנק אין ענגליש. דער רבי האט געגעבן א גרויסער שמייכל ואמר בענגליש "יור וועלקאם" [=בבקשה].

כ"א אדר

לערך 5:00 הלכה כל הישיבה לסיום ס"ת ב770, שסיימו ס"ת ע"י השלוחים לכבוד כ"ק אד"ש. מ'האט געהאט א band וכו'. כ"ק אד"ש נסע לאוהל ולאחרי מנחה-מעריב אמר שיחה. אח"ז חילק דאלארן. הלכתי לקחת. בישיבה היתה התוועדות עם השלוחים ש.ד.ב.ש.ו.ש.ל. הם דיברו בעיקר להתחזק בשמירת הסדרים ולעשות כל דבר ליתן נח"ר לכ"ק אד"ש וכו'. ההתוועדות הסתיימה לערך 5:45.

כ"ח אדר

הביתה והבא לקמן עד כ"ד ניסן הוא ע"פ השמועה).

ט' ניסן

שמענו הוקאפ מהתפילות וכן כל השבוע.

י' ניסן

קודם מעריב אמר זלמן גורארי' ברכה לכ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש ענה אותו. בלילה אחרי מעריב היתה שיחה בקשר ליום הבהיר י"א ניסן.

י"א ניסן

לאחרי מנחה-מעריב אמר כ"ק אד"ש שיחה.

י"ב ניסן

לאחר מנחה אמר כ"ק אד"ש מאמר כעין שיחה ואח"ז דיבר אודות השיעורים של יום זה.

כ"ג ניסן

בבקר הלכתי להתפלל לערך 9:30 ולא היה הוקאפ מתפילת כ"ק אד"ש. התפללתי ביחידות, וגם א. היה שם ואמר לי שדיבר אתמול בלילה לערך 4:00 עם י.י. אודות ההתוועדות של אתמול, ונתן לו חזרה. כ"ק אד"ש אמר (בא' מהשיחות) שיש דבר שהוא בא פעם באלף שנה והוא שנת תשמ"ח ולכן כיון ששנה זו היא שנת תשמ"ח שהוא בא רק פעם א' באלף שנה צריכים להיות בשמחה אמיתית. ודיבר חזק אודות הענין של עד מתי וכל הקהל התחיל לצעוק עד מתי. אח"ז ניגנו לערך 25 מינוט וכ"ק אד"ש לא עודד בידיו כלל. רמז לייבל גראנער להקהל שיעמדו לנגן, וכן עשו. אח"ז עמד כ"ק אד"ש במקומו און האט אנגעהויבן פאטשען מיט די הענט זייער שטארק ואח"ז (כשהוא עומד) הפסיק והביט למטה והיה נראה כמו שהוא בוכה, ואח"כ התחיל לעודד בידיו. וכן היה שלש פעמים. אחרי 8 מינוט ישב במקומו הק'. המאמר היתה השיחה האחרונה. ההתוועדות התחילה לערך 7:30 וארכה עד 12:30. אח"ז חילק כוס של ברכה עד 3:30 ואח"ז הלך לביתו (כ"ז שמע א. מי.י.).

כ"ד ניסן

הקובץ שעשה הכיתה שלנו בא לביתו של א. גם אני כתבתי פלפול כנ"ל. לערך 8:00 בלילה היתה

כ"ק אד"ש הלך לאוהל וחזר לערך 7:10. בלילה היתה התוועדות בבית של מענדל שפאלטער שהיום יש לו יארצייט על אביו ז"ל שמסר נפשו בתשל"ח. בשמח"ת באותה שנה הלך הוא עם 9 אחרים לציון אדמו"ר הריי"ץ ואמרו שהם ימסרו נפשם אם ח"ו וח"ו וכו'. ביום זה בתשל"ח, שבת, הוא נפטר, וגם שנים אחרים נפטרו באותה שנה (ל"ח). היינט האט מען אויסגעפונען אז דער רבי קומט צו 770 אויף שבת און אלע זיינען געווען אין גרויס שמחה וניגנו.

כ"ט אדר

לערך 4:00 בא כ"ק אד"ש 770.

ש"פ ויקרא פ' החודש ר"ח ניסן

התוועדות 1:30. כ"ק אד"ש התחיל לדבר אודות עשר העטרות שנטל יום זה. כן דיבר (בשיחה השני') אודות ועשו לי מקדש (ועי"ז) ושכנתי בתוכם וכו' וכו'. ואמר שאחרי ההתוועדות עושים הענין של שינה בשבת תענוג וכו' ויש אומרים שמזרזים ועושים את זה עכשיו באמצע ההתוועדות והולכים לישון ווייל אידן זיינען דאך זריזים וכו'. באמצע הרש"י שיחה אמר אז עס גייט א פארברענגען נאך א פארברענגען און מ'רעדט צו די עופות השמים וחיות הארץ. טרם שהכריז אודות הברכה אחרונה אמר שיכריזו עוד הפעם אודות המלוה מלכה וכן הכריז הר' וויינבערג. כ"ק אד"ש חיך. אחר שהכריז אודות הברכה אחרונה אמר אז מ'זאל נישט פארגעסן זאגן וועגן ר"ח און שבת (אינעם ברכה).

ב' ניסן

בלילה לאחרי מנחה-מעריב (אחרי שחזר כ"ק אד"ש מהאוהל) אמר שיחה. דיבר שהיום הוא חיי"ם שנה מהיארצייט של הרבי נ"ע, חיי"ם שנה מקבלת הנשיאות פונעם פריערדיקן רבי'ן. ואמר אז יעדער גייט ארויס פון גלות און מ'שרייט עד מתי מיר און דער און דער צווייטער, ופעם שני אמר און אלע מסובים כאן. אח"ז חילק דאלארן ע"מ ליתן לצדקה.

ג' ניסן

בשחרית התפללתי בבית של כ"ק אד"ש. (נסעתי

יחידות ואחר כל היחידות' התפלל כ"ק אד"ש.

כ"ו ניסן

הייתי על הרשימה ללכת לביתו של כ"ק אד"ש להתפלל מנחה. אחרי מנחה היו שם אנשים שנוסעים מעבר לים. כשיצא כ"ק אד"ש אמר לייבל לכ"ק אד"ש שהם נוסעים. אמר להם כ"ק אד"ש כרגיל פארט געזונטערהייט מ'זאל הערן בשורות טובות.

כ"ח ניסן

בבוקר הלכתי ל770 להתפלל 10:00 עם כ"ק אד"ש ע"י הוקאפ שיש שמה. מעריב 8:00.

ש"פ שמיני כ"ט ניסן

תהלים בשעה 8:30. שחרית 10:30. כ"ק אד"ש נכנס להתוועדות 1:40. בשיחה הראשונה דיבר אודות הענין של שמיני שמונה שמינה, שאם קוראים פ' שמיני שמונה פעמים בשנה (כמו בשנה זו), השנה נקראת שמינה. דיבר אודות הענין של ח' (ולזה אות ח') קישר כל הענינים בהתוועדות בכלל). אמר גם שישנם כמה דרגות בהתוועדות: א שלאפעדיקע, א פארשלאפעדיקע, א בעל-הבית'שע און א לעבעדיקע פארברנגען, ביז לעבעדיק שבלעבעדיק. אחרי השיחה הראשונה התחילו לנגן זאל שוין זיין די גאולה, וכ"ק אד"ש עמד מלא קומתו און געפאטשט מיט די הענט שטארקער און שטארקער פאר צוויי דריי מינוט. ב"ה ראיתי ווייל וואו איך שטיי פארשטעלט מען מיר בד"כ ווייל אלע שטייען אויף, האב איך אויך אויפגעשפרונגען אויף א באנק. לאחר הרש"י היתה שיחה נוספת בקשר עם פרקי אבות. דיבר אודות התבוננות קודם התפלה שעה א', לכה"פ חצי שעה. כשאמר מראה באצבעו ואומר זה, הראה באצבעו. חייך כמה פעמים במשך השיחה.

ל' ניסן אדר"ח אייר

במעריב זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. לא התפלל פאר'ן עמוד כיוון שהוא ר"ח, אבל אמר קדיש.

א' אייר בדר"ח אייר

גם היום הייתי בביתו של כ"ק אד"ש לתפילת מעריב (נכנסתי בדרכים שונים. בכלל, כשאני כותב "הייתי" בבית, הפשט הוא ע"י דרכים שונים. וכשכתוב "זכיתי", הפשט הוא שהייתי על הרשימה). לאחר תפילת מעריב היתה שיחה בקשר עם ב' אייר ת"ת שבתפארת. קישר את הדברים עם קאפיטל ה', שהתחילו לומר עכשיו על יום הולדתו, וכן עם חומש. כשהתחיל לקשר עם הרמב"ם היומי האט ער פארמאכט די אויגן עד סיומו של השיחה. בהתחלת השיחה סיפר מעשה על א' שבא לנשיא דורנו און געחלש'ט וכו'. כ"ק אד"ש בכה קצת כשסיפר המעשה. לאחר השיחה חילק דאלארן לערך חצי שעה.

ב' אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל וחזר לערך 8:50. מנחה-מעריב התחיל 9:00. הייתי בביתו של כ"ק אד"ש למנחה-מעריב. לאחר מנחה-מעריב לערך 9:30 היתה שיחה עד 10:00 ואח"ז חילק צדקה לכ"א לערך עשרים דקות.

ש"פ תזו"מ ו' אייר

כשכ"ק אד"ש אמר ללייבל הרש"י (כנהוג), אמר שידבר על הרש"י הראשונה והחית יתן אל לבו, וכן יהיה בכל שבת שיבא. כשכ"ק אד"ש ירד לתפילת שחרית, לאחר שהניח הסידור שלו על הסטענדער, האט ער ארומגעדרייט און געמאכט מיט ביידע הענט צו זינגען שטארקער. התוועדות 1:30. השיחה הרביעית היתה לערך שעה וקודם שסיים השיחה חייך כ"ק אד"ש ואמר אז מ'וועט מפסיק זיין און ריידן פרקי אבות שפעטער, צו אויפוועקן די עולם פונעם שלאף, און זינגן א ניגון. כשניגנו עודד כ"ק אד"ש במשך כל הניגון בידין בחוזק לנגן. ההתוועדות הסתיימה לערך 4:45.

ח' אייר

לאחרי מנחה היתה שיחה בקשר עם בה"ב. במעריב זכיתי להיות בבית של כ"ק אד"ש.

י"א אייר

לאחרי מנחה היתה שיחה לערך שעה וכ"ק אד"ש דיבר ע"ד ההכנות לתהלוכת ל"ג בעומר וכו'. בלילה עבדה הכיתה שלי על float בשביל ל"ג בעומר. במעריב זכיתי להיות בבית של כ"ק אד"ש.

ש"פ אחו"ק י"ג אייר

התוועדות 1:30.

י"ד אייר

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. חזר לערך 8:45. במנחה-מעריב הייתי בבית של כ"ק אד"ש. עבדתי פאר ל"ג בעומר עד 3:00 בבוקר.

ט"ו אייר

בשחרית זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. גם היום בלילה עבדנו בהכנות לל"ג בעומר עד 5:00 בבוקר.

ט"ז אייר

גם היום בלילה עבדתי עד לערך 6:00 בבוקר.

י"ז אייר

לאחרי מעריב היתה שיחה. היום בלילה לא הלכנו כלל לישון, כי עבדנו לפאראד.

ח"י אייר ל"ג בעומר

הפאראד התחיל לערך 10:00. כ"ק אד"ש לא יצא על הפאראד. לערך 2:30 חזר כ"ק אד"ש מהמקוה און געגאנגען אויף פרעזידענט אדורך קינגסטאן און געמאכט מיט די האנט צו אלע (נישט צו זינגען). לערך 3:30, קודם שהלך כ"ק אד"ש לאוהל איז ער אדורך עמפיער (כרגיל בכל שנה) צו זען אלץ וואס טוט זיך. הייתי בביתו של כ"ק אד"ש למנחה-מעריב. לאח"ז היתה שיחה.

ש"פ אמור כ' אייר

התוועדות 1:30, היו רק ארבע שיחות. השיחה הראשונה היתה ברש"י והחי יתן אל לבו וכו'. השני היתה פרקי אבות ורמב"ם והחי יתן אל לבו וכו'. השלישית - מאמר ד"ה ונקדשתי בתוך בני ישראל. הרביעית - זהר והתעוררות ע"ד חג השבועות והקיץ.

אח"ז רמז כ"ק אד"ש (כרגיל) לחזן לנגן יהי רצון וכו' שיבנה. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וכו'. איז לייבל צוגעגאנגען צום רבי'ן און געפרעגט וועגן חלוקת משקה. אמר לו כ"ק אד"ש, שיעשה עכשיו. ואמר כ"ק אד"ש לקהל אז די וואס מאכן מסיבות הקהל וכו' יעלו למעלה ברוחניות ובגשמיות וכו' ויטלו משקה (כמו שאומר כל פעם), וחילק משקה. אח"ז אמר מ'איז מעורר אז די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה. דער רבי האט עפעס גענומען די וויין פון זיין כוס אריינגעלייגט אין עפעס א בוטל - א גאנצער מעשה. אחרי ההתוועדות, שהסתיימה לערך 4:00, התפללו מנחה, ושהייתי לשמוע חזרה מהחבורות שחוזרים. אני שמעתי מבן ציון קארף.

כ"ה אייר

כ"ק אד"ש הלך לאוהל וחזר לערך 9:00. למנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. קודם שהלך כ"ק אד"ש למעלה ביקש א' מכ"ק אד"ש ברכת רפואה שלימה בשביל הרב אייזיק שוויי שיש לו יענער מחלה ר"ל וענה "זאל זיין בקרוב".

ש"פ בהר-בחוקותי כ"ז אייר

תהילים לערך 8:30. ווען דער רבי איז אריין האט ער אוועקגעלייגט זיין תהילים און זיך ארומגעדרייט און געמאכט מיט ביידע הענט - ניגנו "זאל שוין זיין די גאולה". וכן כל פעם במשך השבת שכ"ק אד"ש נכנס ניגנו ניגון זה. לתפילת שחרית נכנס כ"ק אד"ש 10:45. העידודים היו כמו קודם תהלים אבל רק ביד א'. להתוועדות נכנס כ"ק אד"ש 1:30 בדיוק. היו חמש שיחות. לאחרי ההתוועדות שהייתי שם לחזרה 45 מינוט לערך. מעריב 9:00. כ"ק אד"ש התפלל ב770 כנהוג בכל מוצ"ש.

כ"ח אייר

6:00 בערב הגיע כ"ק אד"ש 770 מביתו (לא הלך לאוהל) כדי לומר שיחה לנשים (בקשר עם ה"קאנווענשאן"). אנחנו שמענו וראינו השיחה ע"י וידאו בחצר 770. כ"ק אד"ש האריך אודות הזכות והתענוג שיש לנשים שהם עקרת הבית. סיפר מעשה שסיפר דער רבי דער שווער בספר הזכרונות אודות

ש"פ במדבר ה' סיון

התוועדות - 1:30. כ"ק אד"ש דיבר בקול נמוך שלא כרגיל ולא יכולתי לשמוע כל כך טוב. השיחה ראשונה היתה מאמר (כעין שיחה). אח"ז דיבר על הרש"י הראשון, והמשנה הראשונה של פרקי אבות, וזהר ורמב"ם (כרגיל). אחרי השיחה הרביעית עמד כ"ק אד"ש ממקומו כשניגנו הניגון של שמח"ת. בתחילה בעודו יושב עשה בידו ארום און ארום ואח"ז עמד (ראיתי ברגע שעמד ולאח"ז לא ראיתי) און געפאטשט מיט די הענט זייער שטארק און ארומגעדרייט צו אלע זייטן לערך 1 מינוט, ואח"ז ישב. אח"ז הורה לערוך התוועדות לנשים. אחרי מנחה ופרקי אבות הכריז הרב יוסף וויינבערג שלערך 7:30 תהי' התוועדות לנשים. אמר כ"ק אד"ש בחיור שיפעול גם על האנשים.

יום א' דחג השבועות

אחרי מנחה, לערך 5:45, יצאנו לתהלוכה לבורו פארק. כ"ק אד"ש עמד אצל הדלת ביים פראנט פון 770 ועשה בידו לנגן (וללכת). חזרנו לערך 11:30. איך בין געגאנגען א ביסל שנעלער צו האבן א פלאץ צו זען ווען דער רבי קומט ארויס. כשכולם חזרו, התחילו ניגון וכ"ק אד"ש יצא והתחיל לעשות בידו און ארומגעקוקט א סאך, נאכדעם ווייטער געמאכט מיט די האנט. ביים סוף האט דער רבי געמאכט מיט די האנט זייער זייער שנעל וניגנו במהירות גדולה ואח"ז נכנס שוב 770.

יום ב' דחג השבועות

התוועדות 8:00 (לפני זה הי' מנחה למעלה). הכריזו שכל א' יטול ידים. כשכולם שתקו אמר כ"ק אד"ש בחיור "זאל מען אנהויבן מיט א ניגון" וניגנו "אתה בחרתנו". בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש אודות ג' הענינים בשבועות - משה רבינו, דוד, בעש"ט. בשיחה השני' דיבר אודות מעשה בפועל שאינם עושים כלום, עושים אסיפה לעשות אסיפה שני' וכו', עס איז אדורך א חודש, א יאר, פינף יאר ביז צען יאר (וצעק בקול גדול כשאמר את זה) וכו' וכו' - לערך חצי שעה. אח"ז אמר פלפול אלס השתתפות בכינוס תורה. שיחה השלישית הי' מאמר. אח"ז דיבר אודות הכנות לקיץ וכו'. אח"ז ניגנו ניגון ההכנה וניגון

אדמו"ר הזקן ששאל שאלה לנשים בקשר עם העירוב שהי' פסול וכו', ומזה שיש פעמים ששואלים שאלה לנשים רואים שגם הם צריכים ללמוד תורה ולא רק לשאול את האנשים וכו' וכו'. אחרי זה חילק כ"ק אד"ש צדקה לממונים ע"מ לחלק לשאר הנשים. כשיצא כ"ק אד"ש, הי' על השולחן עוגה ווי א ספר תורה, האט דער רבי געמאכט מיט די הענט ביים ס"ת צו אויפהייבן און אלע האבן אנגעהויבן לאכן, וכשיצא, האט ער געמאכט מיט די האנט (בתנועת "ביי ביי").

כ"ט אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 8:45.

ר"ח סיון

הייתי על הרשימה להיות בביתו של כ"ק אד"ש בתפילת מעריב, אבל הי' שטופעניש כשכולם רצו לכיוון הדלת ולא רצו לפתוח הדלת. לאחרי מעריב כשהתחיל כ"ק אד"ש לדבר האט מען אריינגעלאזט אותם שהיו על הרשימה. לאחרי שסיים כ"ק אד"ש לדבר אודות המאמר בתורה אור שמש ומגן הוי' אלקים וכו' (ד"ה בחדש השלישי) והלך אצל הדלת לחלק הצדקה, התחיל שוב לדבר, והביאו הרמקול. כ"ק אד"ש אמר שילמדו המאמר בתורה אור הנ"ל וכו'. דיבר לערך 3 דקות. כשהלך כ"ק אד"ש למעלה, כשהי' כמעט למעלה הביט מאחוריו צו לייבל ואמר אז מ'זאל אפדרוקן די מאמר און מפיץ זיין.

ב' סיון

כ"ק אד"ש הלך לאוהל ואח"ז מנחה-מעריב ואח"ז שיחה. הייתי בבית. כ"ק אד"ש דיבר אודות החומש של היום ומחר וקישר הכל למ"ת וכו'.

ג' סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, ואחרי מנחה-מעריב היתה שיחה.

ד' סיון

כ"ק אד"ש הלך לאוהל וחזר 7:00. מנחה התפלל ב770 לערך 7:45. בלילה קודם מעריב האט דער רבי ארומגעדרייט און געמאכט מיט ביידע הענט צו זינגען, וכן הוא בכל שבת בלילה וביום.

מהרי"ץ) עד 10:45. אמר קצת היסטאריע מכ"ק אדמו"ר מהרי"ץ. הזכיר אודות השיעור חת"ת ואודות פסח שני אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן. לאחרי השיחה וחלוקת הדאלארן עלה כ"ק אד"ש למעלה, ולאח"ז יצא לקדש הלבנה. אחר זה האט ער געזאגט צו אלע ארום אים "א גוטן חודש" וכן בכל הדרך חזרה לבית אמר "א גוטן חדש" (וכן עושה כ"פ).

ש"פ בהעלותך י"ט סיון

בלילה - קבלת שבת 9:00. התוועדות 1:30. השיחה הראשונה היתה עד 2:40. כ"ק אד"ש דיבר על הרש"י הראשון (כנהוג) והסביר באורך שכל הדעת של אהרן הוא במשכן וכו', ולכן כשלא היה יכול לעשות דבר עם הנשיאים חלשה דעתו (שהוא דעתו בהמשכן). והחי יתן אל לבו מזה, שאם רואה מישהו דבר טוב שנעשה (בפרט בזמן דעקבתא דמשיחא שצריך לעשות כל דבר להביא משיח) ולא הי' לו שייכות בזה, צריך להיות בחלישות הדעת. השיחה השני' הי' מאמר ד"ה בהעלותך את הנרות, ביאר החילוק בין אהרן ואברהם. השלישית - זהר ופרקי אבות, הרביעית - דיבר אודות חינוך בהמשך למה שדיבר כמ"פ, ואמר שינגנו הניגון שאומר שה' אחד ושמו אחד וכו' (ניעט ניעט ניקאווא), אח"ז ניגנו שיבנה (דער רבי האט געפאטשט זייער שטארק מיט די הענט צו אלע זייטן צו זינגען), אח"ז מנחה (4:00). לערך 9:00 מעריב ב770.

כ"ד סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר 9:45.

ש"פ שלח כ"ו סיון

תהלים 8:30. כשיצא כ"ק אד"ש מתהלים הלך במהירות (גדולה). שחרית 10:30. 1:30 נכנס כ"ק אד"ש להתוועדות. בשיחה הראשונה דיבר על הרש"י הראשון, הענין של שלח לַב מדעתך וכו'. בשיחה הראשונה התחיל שיש מצות עשה ולא תעשה ויש הכשר מצוה (כמו חינוך) ויכול להיות שזה גדול מהמצוה עצמה, ואמר שעל הכשר מצוה אין צריכים ציווי, כי הוא מובן בפשטות, כמו באברהם שה' לא אמר לו להביא סכין כי מובן בפשטות. אמר הסיפור

אדה"ז, ניע זשוריצי כלאפצי, יהי רצון וכו' שיבנה בית המקדש. אח"ז בירך כ"ק אד"ש ברהמ"ז. אח"ז התפלל כ"ק אד"ש מעריב. אח"ז עשה כ"ק אד"ש הבדלה וחילק כוס של ברכה לכ"א - זה היה לערך 12:00. סיים כוס של ברכה 2:45, אח"ז נסע לביתו.

אסרו חג' סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ט' סיון

בלילה 8:00 היתה יחידות לאורחים, אח"ז לחתן- כלה ואח"ז לבר מצוה. ואחר כל זה לערך 10:15 התפלל כ"ק אד"ש למעלה ב770 מעריב, ואחרי מעריב נסע לביתו.

י' סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל וחזר (שלא כרגיל) 7:30, ולא הי' מנין בבית כשחזר (הלך למעלה לחדרו כרגיל לעשרה מינוט לערך). גם לייבל לא הי' שם רק בנימין והוא צלצל ללייבל ולייבול הגיע והלך לשפילמאן ונאגעל וכו' צוקריגן א מנין. היו 27 אנשים בבית לתפילת מנחה. לערך 8:45 היה מעריב.

ש"פ נשא י"ב סיון

התוועדות 1:30. השיחה הראשונה הי' מאמר (כעין שיחה) ד"ה נשא את ראש. כ"ק אד"ש דיבר אודות הענין שדיבר בהתוועדות חגה"ש, חינוך באה"ק. גם דיבר אודות אה"ק שהוא שייך ליהודים וכו' כמו שדיבר כו"כ פעמים. לאחר יהי רצון וכו' שיבנה וכו' התחיל כ"ק אד"ש לנגן ניעט ניעט ניקאווא. (לאחרי השיחה השלישית עשה בידיו הק' (לנגן) בחוזק, געפאטשט מיט די הענט און געמאכט מיט איין האנט אין דער הויך וכו' וכו'). לאחר ההתוועדות שהיתי לשמוע חזרה.

י"ג סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 9:30.

ט"ו סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 9:30. לאחרי מנחה-מעריב (10:20), אמר כ"ק אד"ש שיחה לכבוד ט"ו סיון (יום הגאולה של כ"ק אדמו"ר

כ"ח סיון

בתפילת מנחה זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. כשירד עמדו שם חתן וכלה והאם והאב, לייבל אמר לכ"ק אד"ש שהוא חתן וכו', כ"ק אד"ש אמר להם משהו (לא שמעתי), וכן קודם שעלה למעלה אחר מנחה הי' שם אחד שנוסע היום, אמר לו כ"ק אד"ש "פאר געזונטערהייט, מ'זאל הערן בשורות טובות" (כרגיל). לערך 12:00 למדנו מאמר החלצו ב770, ר' פיניע חזר המאמר. אח"ז אמרנו תהלים - בקשר עם הבחירות שבארץ ישראל בזמן זה (12:00 ואילך) (בא"י הוא בבוקר).

כ"ט סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 9:30.

ל' סיון אדר"ח תמוז

במנחה זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. הר' זלמן גורארי' התפלל פאר'ן עמוד, כי יש לו יארצייט. כ"ק אד"ש לא אמר המשניות בקול רם אלא רמז לזלמן לסיים. אחרי מנחה הלך כ"ק אד"ש עם הר' חדקוב צום קיך און גערעדט מיט עם למשך זמן, כן הוא בכל ר"ח.

ש"פ קרח ג' תמוז

התוועדות 1:30. בשיחה השני' דיבר כ"ק אד"ש אודות זה שכשעולים למעלה ישאלו אותו אם נשא ונתן באמונה, אם למד עם ילד א"ב וכו'. כ"ק אד"ש צעק בקול רם כשדיבר אודות כל הענין הזה.

ח' תמוז

כ"ק אד"ש הלך לאוהל, חזר לערך 9:45.

ש"פ חוקת יו"ד תמוז

התוועדות 1:30. בשיחה הראשונה התחיל שעומדים שבוע אחרי ג' תמוז ובשבת זו מתברך י"ב תמוז, והורה לעשות התוועדויות בי"ב י"ג תמוז. בשיחה השני' דיבר עוד באריכות אודות הגאולה וכו', ולעשות התוועדויות, ושכל שנה צריך להיות הגאולה של י"ב י"ג תמוז כחדשים, ביז חדשים ממש, ומגאולה זו יהי' הגאולה האמיתית והשלימה. בשיחה השלישית הי' מאמר ורש"י - דיבר על פרש"י הראשון

עם אדמו"ר הזקן שהפסיק ה'שיפל' ע"י נס כדי לקדש הלבנה ולא קידש עד הפעם השני' ווען דער קאפיטאן האט עס געטאן פון זיך אליין, שרצה שיהי' בדרך הטבע דוקא. אח"ז אמר שבהמשך למה שדיבר בהתוועדות שלפנ"ז אודות חלשה דעתו וכו' (והחי יתן אל לבו), יש ששואלים למה אין לומדים דף יומי, והרי זה ענין בתורה שבע"פ, וגם אדמו"ר מהריי"ץ לא כתב זה על הרשימה על מה שצריכים ללמוד (ורואים שיש שלומדים וכו'). והסביר שכתוב שצריך ללמוד במקום שלבו חפץ, ואם יהי' מוגדר דוקא ללמוד דף זה הרי לא יהי' ענין הנ"ל (דלבו חפץ וכו'). משא"כ רמב"ם הוא ענין אחר, שכולם מודים שצריכים לאלתר לגאולה וכולם מודים שצריכים לעשות כל דבר להביא הגאולה וכולם מודים שצריכים ללמוד כל התורה כולה וזהו הרמב"ם. אח"ז ניגנו "עד מתי", דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט שטארק. אח"ז הי' פרקי אבות אודות שלשה ענינים וכו', אח"ז חילק משקה והתחיל והריקותי לכם ברכה ואמר לחתן א' שהיה שם לומר לחיים, וגם לאב של א' החתנים, ומישהו אחר (ג.ב.) חשב שכ"ק אד"ש התכוון לו. הוא אמר ג"כ לחיים, אמר לו כ"ק אד"ש מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ואמר לאבי החתן לומר לחיים, ולא אמר. לאחרי שכולם הפסיקו מלנגן (והריקותי), אמר כ"ק אד"ש: הרץ (לעשות לחיים), וכן אמר לבנו (החתן) לומר לחיים ואמר להתחיל ניגון בקשר לחתנים והתחילו שמח תשמח וכו', וכ"ק אד"ש עשה בידו בחוזק ארום און ארויף און אראפ, ואח"ז עמד מלא קומתו און געפאטשט זייער שטארק מיט די הענט לערך א מינוט, וכשישב המשיך לעשות בידו. אמר ללוי שם-טוב (שהחתונה שלו היתה בשבוע שעבר) לומר לחיים (וכן עשה). אח"ז נגנו שיבנה וכו'. סיום ההתוועדות 3:55.

כ"ז סיון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 10:15. כ"ק אד"ש הגי' מאמר לכ"ח סיון - ד"ה וישלח יהושע (שאמר בהתוועדות ש"פ שלח כ"ח סיון תשל"ו). בלילה היתה סעודה ב770 לכבוד כ"ח סיון.

היתה שיחה. כ"ק אד"ש דיבר אודות שיש בזה מה שאין בזה (יש ב"ב תמוז מה שאין ב"ג וכן להיפך). גם דיבר אודות קאפיטל ק"ט (שמתחילים בשנה זו) מה שדוד המלך אמר על השונאים, וכן עכשיו שהולך על כל מי וואס לאזט נישט הפצת המעיינות חוצה. גם אמר שבפסוק השלשים כתוב ענין של ברכה "אודה ה' מאוד בפי ובתוך רבים אהללנו" וביאר הפסוק. אחרי השיחה חילק דאלארן ע"מ ליתן לצדקה.

י"ג תמוז חג הגאולה

כ"ק אד"ש נסע גם היום לאוהל. לאחר מנחה- מעריב היתה שיחה וחילק צדקה כאתמול.

י"ד תמוז

היום בלילה 8:00 היתה יחידות לאורחים, חתן- כלה, בר מצוה. בחוץ היה ווידיא (בחצר). לאחר היחידות'ן היה מעריב למעלה, המזגן למעלה לא עבד לכן האט מען נאר אריינגעלאזט לערך 30 מענטשן, אבל שמענו מהחלון.

ש"פ בלק י"ז תמוז

התוועדות 1:30. בשיחה הראשונה דיבר אודות הצום הנדחה, כידוע התביעה של נשיא דורנו הלואוי שיהי' נדחה באמת, וכל האריכות בזה. בשיחה השני' דיבר אודות ההלכה ברמב"ם שמי שאינו מחכה לביאתו, הוא כופר לא רק בתושבע"פ אלא גם בתורה שבכתב וכו'. בשיחה הרביעית דיבר על הרש"י הראשון למה מעתיק כל הפסוק וגם איך הוא טעם שלפיכך יגר מואב וכו'. בשיחה השלישית עורר ע"ד לימוד הל' ביהב"ח וגם שעד הסוף השנה יהי' שנת הילד והילדה, שכל ילד יהיה להם חינוך כשר ללכת למחנה קיץ, והמעלה בזה הוא שאינו ברה"ר וכו' אצל כל הענינים הבלתי רצויים. אחר זה חילק משקה והתחיל והריקותי לכם ברכה ועודד בידיו הק' למשך זמן לנגן הניגון. בסיום התוועדות ניגנו שיבנה ואח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

ח"י תמוז תענית נדחה

שחרית 10:00. כ"ק אד"ש הפסיק פעמים רבות באמירת עננו בחזרת הש"ץ, ואומרים שבכה בשקט. בסליחות התחיל מ"אלקינו" ולא אמר כל הפיסקא

למה כתב שטן קודם אוה"ע- וזוהר. השיחה הרביעית - רמב"ם אודות מנחות וכו', פרקי אבות - עשרה מאמרות, הביאור בעשרה דוקא. אחר כל זה אמר כ"ק אד"ש (לפני הסיום בברכה) אז מ'קוקט אויפן זייגער ווען וועט מען שוין ענדיקן פארברענגען אז מ'זאל קענען גיין עסן שלש סעודות און זיך אפרוען, און מ'האט דאך נישט געזונגען פדה בשלום, זאל מען נעמען צייט און זינגען פדה בשלום. כ"ק אד"ש התחיל פדה בשלום וניגן עם כל הקהל כל הפסוק הראשון ועודד בידו בחוזק במשך כל הניגון. אח"ז ציוה לנגן ניגון הבינוני. אח"ז התחיל ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז אמר לחיים לחיים 6 מאל צו אלע זייטען ושתה כ"ק אד"ש כל הכוס. אח"ז חייך ואמר הלואי ממנו יראו וכן יעשו (שכולם יאמרו לחיים כמו שכ"ק אד"ש עשה) וכל א' אמר לחיים וניגנו "על הסלע הך" וזה הי' לערך 15 מינוט. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה. אחרי ההתוועדות שמעתי חזרה.

י"א תמוז

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. לאחר מנחה-מעריב דיבר כ"ק אד"ש שיחה לערך חצי שעה. התחיל שלכל לראש פותחין בברכה לומר גוט יום טוב לכל א' מהנמצאים ולכל א' ששומע ולכל א' וואס מ'גייט איבערגעבן שפעטער. דיבר אודות המאמר ברוך הגומל. אח"ז אמר אז מ'וויל מאכן אן הצעה חדשה שכל א' יכתוב שלש מעשה בפועל'ס שעשה מי"ב תמוז שנת תשמ"ז עד י"ב תמוז שנת תשמח, וואס נשיא דורנו האט אויסגעגאסן זיין הארץ אויף די זאכן. ויכתוב שמו ושם אמו ושם משפחתו ועל הקאנטלעפט יכתוב "ח" גדולה פי' חדש או חשאי שלא יקרא את זה אלא יניחו על הציון של נשיא דורנו, וגם יכתוב עליו שמו ושם משפחתו כדי שיוכלו לראות מי עשה ומי לא. התכלית של הצעה זו שאלו שלא עשו, כולי האי ואולי יתביישו מעצמם וילמדו על להבא. אח"ז חילק כ"ק אד"ש דאלארן לכ"א. בלילה היתה התוועדות (כהוראת כ"ק אד"ש) ב770.

י"ב תמוז חג הגאולה

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחר מנחה-מעריב

יהי" סור מרע. כן אמר שישנם ג' מסכתות שמסיימים בענין של "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכו'", וכשמדבר עם חבריו - אויב ער וועט אריינמישן די זאכן איז עס גערעכנט פאר א סיום (שבכל תשעת הימים צריך לעשות סיום). גם דיבר ברמב"ם שאין אדם יכול לומר על בכורו וכו', שלדבר בשבח אחרים יכול, אבל בשבח עצמו אינו יכול, שכל דבר שלו הוא שבח לו וכו'. גם ביאר ענין בזהר, למה אם יש מלחמת הוי' צריך להיות נקמת ישראל ולהיפך נקמת ה', וביאור הרלו"צ בזה. כ"ק אד"ש קישר את זה עם הניגון הרוסי עך טי דורען מארקו וואס מ'פלעגט עס זינגען א מאל וכו'. אח"ז אמר שכ"א שנתן משקה יעלה למעלה ויכריז וכו', והתחיל והריקותי לכם ברכה. אח"ז ניגן בעצמו עך טי דורען מארקו וכל הקהל אחריו ועודד בידו הק' בחוזק. אח"ז ווען מ'איז געווען שטיל, אמר ס'איז דא א צווייטער פאל צום ניגון (צמאה לך וכו') וניגן אותו ועודד בידי בחוזק. כ"ק אד"ש אמר לילד לומר לחיים, אח"ז התחיל שיבנה ואמר שיאמרו לחיים וכ"א אמר. אח"ז אמר די וואס דארפן וכו' ואמר לחיים לחיים לחיים לכל הקהל, אח"ז אמר ברכה אחרונה.

ג' אב

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר לערך 9:30. כ"ק אד"ש ירד למנחה-מעריב עם זיידנס.

ד' אב

לאחרי מעריב היתה שיחה בקשר עם ה' אב, הילולא של האריז"ל החי. כ"ק אד"ש עורר עוד הפעם אודות הוספה בצדקה וכו', והזכיר שכתוב בגמ' שכהנה וכהנה הוא 6 פעמים אזויפיל. וגם דיבר אודות עריכת סיומים. כ"ק אד"ש כתב מכתב לכבוד ה' אב, והגי' מאמר לכבוד שבת חזון.

ה' אב

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה. בסיום השיחה אמר ריבוי ברכות לערך 10 מינוט.

ו' אב

לאחרי שחרית חילק דאלארן וכן הי' כל השבוע.

הראשונה עם "א-ל מלך" וכו'. לאחרי מנחה היתה שיחה לערך חצי שעה. כ"ק אד"ש אמר שביום זה (ח"י) רואים הענין הטוב בזה בגילוי יותר מביום י"ז, כי י"ז הוא בגימטריא טוב אבל ח"י רואים בו הענין הטוב בלא גימטריא (ח"י).

י"ט תמוז

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. במנחה-מעריב (שהתחיל 10:05) זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש.

כ"ב תמוז

בשחרית ובמנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש, מ'האט אלעמען אריינגעלאזן (וכן היה אתמול). כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 9:15.

ש"פ פנחס מבה"ח אב

התוועדות 1:30.

כ"ו תמוז

בשחרית ובמנחה הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. לערך 5:00 איז מען געפארן צו סיביר [ישיבת קיץ אצל גן ישראל פארקסוויל]. סידרנו שם שידור להתפללות, וחוזרים ל770 לשבת.

כ"ט תמוז

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה לערך חצי שעה. כ"ק אד"ש אמר שילמדו הלכות תשעה באב וכו' והתאונן למה לא חשבנו אודות זה עד עכשיו, וגם אז מ'זאל מוסיף זיין אין צדקה, תפלה, תורה אין די ניין טעג.

ש"פ מטו"מ ב' אב

התוועדות 1:30. בשיחה הראשונה דיבר אודות השלשה שבועות וכו'. בשיחה השני' דיבר אודות הרש"י בענין הנדרים וכו' והחי יתן אל לבו שמירת הלשון וכו' (היום שמעתי טוב מאוד ס'איז געווען ליידיק און איך האב געהאט א גוטע פלאץ). בשיחה השלישית דיבר בפרקי אבות אודות יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך" וכן בממון - שבזה צ"ל הענין דאהבת ישראל לא רק שלא יגנוב מחבירו או שלא יבזה אותו אלא לשמור ממנו ולכבד אותו, וצ"ל הענין דעשה טוב ובדרך ממילא (בלי שיעשה בזה

ז' אב

חילק דאלארן אחרי שחרית.

ח' אב

6:30 בבוקר חזרנו לקראון הייטס, הגענו 9:30 מ'האט מיר אריינגעלאזט לביתו של כ"ק אד"ש וכן כל אלו שלא היו בבית בשבוע שעבר. לאחר שחרית עלה כ"ק אד"ש למעלה, ולאחר שני רגעים אמרו שיחלק כ"ק אד"ש דאלארן, לאחר 5 רגעים ירד כ"ק אד"ש וחילק דאלארן, עס האט גענומען לערך 7 מינוט. כשעלה כ"ק אד"ש לאחר החלוקה הי' בידו דאלער א'. אצל המדריגות הי' פושקע גדולה שכתוב עליו קרן גמ"ח ע"ש הרבנית הצדקנית וכו'. כ"ק אד"ש הביט עליו און נאכדעם אוועקגערוקט די פנים פון עם, אח"ז הביט פעם שני' און אריינגעלייגט די דאלער.

ש"פ דברים ט' אב שבת חזון

התוועדות 1:30. בשיחה הראשונה דיבר אודות חומש, זהר, רמב"ם, ודיבר באריכות אודות משיח. אח"ז ניגנו ופרצת. בשיחה השני' דיבר אודות ענינא דיומא שהיום מותר בדברים שבפרהסיא כמו ללמוד תורה וכו', וגם דיבר אודות שרייען עד מתי, ולאחרי השיחה צעק כל הקהל עד מתי, ואח"ז ניגנו הניגון במילים אלו. חילק משקה והתחיל והריקותי. בשיחה השלישית אמר שהיום הוא יום הולדתו של משיח ומזלו גובר, איז דאס זייער א פאסנדע צייט צו אראפברענגען משיח. אחרי השיחה ניגנו ואמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וכו' (לא ניגנו שיבנה). סיום ההתוועדות היה בשעה 3:55. אחר זה מנחה. במעריב לא התפלל כ"ק אד"ש פאר'ן עמוד, אלא בנימין קליין התפלל (יש לו יארצייט). אחרי מעריב איז בנימין צוגעגאנגען צום רבי'ן מיט ליכט כדי לברך "בורא מאורי האש". אח"ז אמרו איכה. אח"ז נסע כ"ק אד"ש לביתו, בקאר היה מונח דף על מושב כ"ק אד"ש.

עשירי במנ"א תענית נדחה

גם היום לא התפלל כ"ק אד"ש פאר'ן עמוד שחרית ומנחה. קינות האט זיך געענדיקט 12:30, ולאח"ז חילק דאלארן. לא הייתי בבית בשחרית

ובמנחה, מ'האט נישט אריינגעלאזט. במעריב הייתי בבית. לוי ליבעראוו עשה הבדלה והתחיל מהנה א-ל ישועתי, אף שצריכים להתחיל רק מסברי מרנן וכו'. איז לייבל צוגעגאנגן צו עם לומר לו להפסיק ולהתחיל סברי מרנן, אבל כ"ק אד"ש אמר (ועשה בידו) זאל ער ממשיך זיין, ער האט שוין אנגעהויבן זאל ער גיין ווייטער, וכן הי'. אחר הבדלה אמר הברכה אחרונה בקול (כמו שנוהגים בזמן האחרון אחר הבדלה). אח"ז עלה כ"ק אד"ש למעלה.

י"א מנ"א

בשחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

י"ד מנ"א

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחר מעריב היתה שיחה - הורה לעשות הוספה ב"ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה" מט"ו באב ואילך, והחי יתן אל לבו ממה שקרה ביום זה במדבר, דכל א' צריך להאמין שבדור זה יבוא משיח, וואס מ'האט שוין צוגעפוצט די קנעפלעך ומה שצריכים הוא רק הענין של עמדו הכן כולכם. בקשר עם חצות וכו' דיבר שיש כמה סארטן שעות - שעות זמניות, שעה סדורה, ושעה שהוא רק "א קער" כמו יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז וכו' (שהוא "קער"), ואמר שהקב"ה יעשה "קער" און אראפברענגען משיח כהרף עין.

ט"ו באב

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. מנחה היה ב770.

ש"פ ואתחנן ט"ז אב

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:45. השיחה הראשונה היתה עד 2:50. כ"ק אד"ש אמר שבאים מט"ו באב וצריכים לעשות הוספה בכ"י יותר ויותר. גם דיבר על הרש"י הראשון למה צריכים ד"א וכו' וכו'. לאחר השיחה כשניגנו האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט זייער שטארק. השיחה השני' היתה עד 4:10. דיבר אדות כינוס השלוחים באה"ק. ער האט געשמייכלט כמה פעמים כשדיבר אודות לאלתר לתשובה וכו' ואמר שאפי' עכשיו וואלט איך געפונען נויטיקערע זאכן וואס צו עם פרעגן (מלשאל למה יצא בקריאה זו בזמן זה דוקא). וכן אמר שא' שאל

ש"פ ראה ר"ח אלול

בהתוועדות דיבר כ"ק אד"ש שצריכים לעשות הוספות. אמר כו"כ פעמים אז מ'ווארפט אלץ אויף מיר (ואמר שמו הראשון והאחרון), אז מ'טוט נישט אין הוספות וכו', נאכדעם ווארפט מען דער שולד אויף מיר וכו'.

ש"פ תצא י"ד אלול

דער פארברענגען איז געווען זייער לעבעדיק, כ"ק אד"ש אמר שבזמן הגמ' היו רוצים להביא משיח ולא הי', והזכיר כל הדורות - המעזריטשע מגיד וכו' עד נשיא דורנו דער רבי דער שווער געזאגט לאלתר לתשובה וכו' וצריכים להיות בשמחה רבה וכו'. כ"ק אד"ש עמד ממקומו באמצע ניגון ההקפות לאביו.

י"ז אלול

לערך 5:00 היתה שיחה בהנחת אבן הפינה בקשר עם הרחבת 770 - לאחר מנחה ביקש דוד צ"י ס מכ"ק אד"ש שיבא לדבר, וכ"ק אד"ש הסכים בתנאי שהוא ינאום במאמע לשון (אידיש). כ"ק אד"ש דיבר אודות 'גראונד ברייקינג' ובנין וקישר את זה עם החת"ת של יום זה. אחרי השיחה, דיבר דוד צ"י ס באנגליש ואמר לכ"ק אד"ש באידיש: "איך ליבע דיר זייער זייער סאך". כ"ק אד"ש חייך כמה פעמים כשדיבר. אחרי זה ירד כ"ק אד"ש מהבימה, גענומען די 'שאוועל' און א ביסל געגראבן. ער האט זיך איינגעבויגן, אויפגעהויבן א גאנץ גרויסע שטיין און אריינגעלייגט און עס באדעקט מיט זאמד. אח"ז חילק דאלארן אינדרויסן פאר צוויי שעה. לאחר מעריב לא היתה שיחה.

ח"י אלול

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 8:30. לאחר מעריב היתה שיחה. אחרי השיחה חילק שלש דאלארן לכ"א.

י"ט אלול

כ"ק אד"ש הלך לאוהל. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה, עורר ע"ד לבנות בנינים און צו אנהייבן גלייך אין שנת תשמח ותשמח, און דאס וואס מ'האט שוין אנגעהויבן, להמשיך. ואמר שבעת הנחת אבן

אותי למה צריכים צוויי דעקן אויפן קאפ. כ"ק אד"ש חייך (חיוך גדול) ואמר שענה אותו שכן היה בכהן גדול. אמר גם שיש מי שאומר שכל דבר שהוא עושה אינו רוצה שאחרים ידעו מזה רק הקב"ה בעצמו ולכן כשיש לו ה'טיימס' קורא את זה לא בסלון אלא בחדרו. אם היה זקנו יודע מזה היה אומר פע!! (צעק כשאמר מילה זו). השיחה השלישית היתה עד 4:40 - רמב"ם, פרקי אבות. אח"ז חילק משקה. השיחה הרביעית היתה עד 5:15, ובזה הסתיימה ההתוועדות. דיבר אודות שאם מישהו חושב שמי שיש לו 500 טויזענט דאלארן איז ער א מיליאנער, הרי כשיש לו 500 טויזנט מתחיל לחשוב שרק כשיש לו מיליאן דעמאלט הייסט ער א מיליאנער אן א דאלער ווינציקער. וצריך לנצל טבע זו בקדושה, שככל שיגדל עשירותו זיכער דארף ער געבן מעשר וחומש ויותר ווייל ער איז דאך בעסער פון א פיצל גביר.

י"ז מנ"א

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ עקב כ"ג מנ"א

השיחה הראשונה היתה עד 3:00. דיבר אודות הפרשה. אמר שבדורות הכי אחרונים חידשו דברים חדשים שלא היו לפני"ז וצריך להשתמש במכשירים צו אויסנוצן לטוב צו אריבערשיקען א זאך מקצה העולם עד קצהו ברגע ממש, דיבר אודות הכרזת עד מתי וכו', ואחרי השיחה ניגנו עד מתי וכו' וכ"ק אד"ש עודד בידיו הק' להגביר הניגון. השיחה השני' היתה עד 4:15. דיבר אודות הרש"י הראשון והרמב"ם והפ"א וגם אודות חלוקת המשקה. אחרי החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה וכו' ועודד בידיו הק' בחוזק בשני הידים למעלה ובזריזות. אח"ז רמז ליואל כהן שיחי' להתחיל שיבנה וכו' והתחיל, ובאמצע הניגון עמד כ"ק אד"ש ממקומו און האט געפאטשט שטארק מיט די הענט און ארומגעדרייט אויך צום לינקען זייט. אחר שני רגעים לערך ישב ועודד בידו כו' לנגן. אח"ז התחיל ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה. אח"ז התפלל מנחה (4:30).

ואמר שהוא כתב לכ"ק אד"ש שיבוא להנחת אבן הפינה, כי המוסד הוא הרי "מכון חנה" ע"ש אמו, וכשעושים דבר כזה אמו נמצאת כאן, ויהי' דבר טוב שגם כ"ק אד"ש יהיה כאן. כ"ק אד"ש אמר ללייבל לקרות הר' העכט אחרי השיחה לנשים ואמר לו: דו וויסט דאך אז איך וועל נישט קומען, און בעסער אז נישט, ווייל איך רייד דאך אין מאמע לשון און מ'פארשטייט נישט, אויב איך וועל ריידן אין ענגליש וויסטו ווי עס וועט הערן די רייד. זאג זיי איבער אין מיין נאמען דאס וואס ס'האט זיך פריער גערעדט שיהי' פושקע, דינר וכו'. נתן להר' העכט דאלארן לחלק ואמר שיחזיר די איבערגעבליבענע.

כ"ה אלול

סליחות 8:00 בבקר. כ"ק אד"ש נסע לאוהל, לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה. קודם השיחה כשהר' פינסאן הכריז שחרית וכמה ענינים אחרים, לא הכריז אודות ההקהל הלילה, שאל כ"ק אד"ש את לייבל, וואס איז וועגן א הקהל. אמר לייבל להר' פינסאן שיכריז אודות הקהל שיהי' היום בלילה. אחרי השיחה חילק דאלארן ע"י הטאנקיסטן. כשיצא היה א' שהגיע באיחור, כ"ק אד"ש נתן לו שמייכל ועודד לו בידו שלש פעמים.

כ"ו אלול

סליחות כאתמול. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה. דיבר באריכות למה בשער בלאט של התניא כתיב "בדרך ארוכה וקצרה" שזהו הרי ההיפך של התניא שהוא מיוסד על "כי קרוב אליך וכו'", ותירץ זה. גם אמר שכשנסע לאוהל ראה שמדפיסים תניא כאן (במקום של ההנחת אבן הפינה) ואמר שיסיימו את זה בשנת תשמח, וגם שכל א' יעשה קביעות ללמוד תניא - לא רק חת"ת, דמאי קמ"ל - וללמוד מתניא זו. לאחרי השיחה ירד מהבימה והתחיל לחלק דאלארן. בתחילה נתן להרב וויינבערג פאר די נשים, והתחיל לתת לטאנקיסטן ונתן כל הפעקל ללייבל ואמר לו: דו טייל אויס, ניטא קיין סדר, ויצא במהירות ועודד בידו לנגן בחוזק.

כ"ז אלול

לאחר מנחה היתה שיחה. שמעתי השיחה

הפינה היה לבוש זיידן - בגדי שבת, כיון שהוא שמחה כשבנין בית שמגדלין בו כו'. אחרי השיחה חילק דאלארן.

ש"פ תבוא כ"א אלול

בלכה דודי עשה כ"ק אד"ש בידיו הק' בחוזק רב שלא כרגיל. התועדות 1:30. בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש באריכות אודות שמחה שצריכים לעלות מדרגא לדרגא כל רגע וכו'. גם דיבר אודות משיח וכו'. אחרי שיחה זו ניגנו שישו ושמחו וכו' הנה משיח וכו' למשך זמן רב, וכ"ק אד"ש עודד בידיו הק' לנגן (בתחילה, ובסוף לא עודד כלל). אחרי שאמר אודות ברכה אחרונה ושתיה' ברכה אחרונה להגלות, התחילו לנגן ניגון ההקפות של אביו ז"ל, ובאמצע הניגון (פתאום, כי לא עודד בידיו הק' לפני זה) עמד ממקומו לזמן קצר (30 סעקונדעס). סליחות 1:00. הרב וויינבערג אמר סליחות.

כ"ב אלול

כשירד כ"ק אד"ש לחלק דאלארן, אמר שיחה לערך פינף-צען מינוט. אמר שכשיתנו פ"נ לא יתנו המעות עם הפ"נ נאר באזונדער, ווייל מ'האט נישט צייט צו ליענען אלע און מ'לייגט עס ווי ס'איז אויפן ציון. הזכיר אודות נצבים וכו'.

כ"ג אלול

סליחות 9:00 בבוקר. כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר לערך 8:00, ואחרי מנחה מעריב אמר שיחה.

כ"ד אלול

סליחות כאתמול. שיחה לנשים 5:00, בחצר היה ווידיא מזה. כ"ק אד"ש דיבר באריכות גדולה לשים פושקע במטבח שהכל יהי' בהצלחה, המאכלים יהיו טובים וכו'. ומשום שיכול להיות אז מ'וועט עס ארויסנעמען וכו' זאל מען האבן איינער צוגעבויט צום וואנט, ויש בזה עוד תועלת שהבית יהי' בית של צדקה. וכן יהיו ספרים שאפעס אריינגעבויט צו וואנט - זה תורה, וכשיש סידורים בשאפעס - זהו תפלה. השיחה הסתיימה לערך 6:15, וחילק דאלארן ע"י הממונים. לא הלך לביתו. אומרים שישאר כאן עד לאחרי צום גדלי'. לערך 6:30 היתה הנחת אבן הפינה פאר מכון חנה. י.י. העכט - הממונה - דיבר

במבצעים ע"י הוקאפ.

שני פעמים בא' השיחות.

ש"פ נצבים כ"ח אלול

ערב ר"ה

תהילים 8:30. כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:50. דיבר שצריכים לנצל הזמן הקצר בכמות וואס מ'קען אויפטאן א סאך אין איכות פון שנת תשמח ותשמח ושנת הקהל פאר די ענינים של שנה זו, כי לאחרי הבדלה הויבט אן ערב ראש השנה של שנת תשמט ידך והוא שייך לתשמ"ט, ואמר שיעשו ריקוד בהרגלים. לאחרי השיחה ניגנו נאפאליאנ'ס מארש ועמד כ"ק אד"ש ממקומו לכמה רגעים ועשה בחוזק בידיו לנגן. ער האט אויך ארומגעדרייט און געשפרונגען א ביסל פונעם ארט. כ"ק אד"ש חייך

הלכתי לאוהל אחרי סליחות. לערך 11:45 מסרו הפ"נ הכללי. כ"ק אד"ש אמר שהמברך מתברך בברכתו של א"א ותוספתה מרובה על העיקר, ושמישיח יבא בשנה זו, וגם שאמרו שבע פעמים "לך ה' הצדקה" ושיתנו צדקה וכו'. לאחר זה חילק דאלארן לכל א'. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. אחרי מנחה היתה שיחה. כ"ק אד"ש אמר שכל א' וואס האט נאך נישט אריינגעקלאפט אינעם וואנט א פושקע זאל אריינקלאפן שנעל און טאן פאר'ן סוף פון שנת תשמח.

ה'תשמ"ט - שנת תשמט ידך

יום א' דר"ה

מעריב - ירד הרבי לערך 8:00, קודם מעריב אמר תהילים לערך 15 מינוט. אינדערפרי בין איך געקומען צו 770 לערך 9:00. ב"ה הי' לי מקום טוב. קודם "למנצח" מכסה א"ע בטלית, און נעמט עס אראפ ווען ער פאנגט אן בקול. מכוסה משך הזמן שאומרים למנצח (שבע פעמים), וכן קודם הברכות. לאחר הפסוקים קודם הברכות הביט לכל צד, ולאחר הברכות לשני האנשים שעמדו עם ס"ת. די תקיעות זיינען געווען גאנץ גוט אבער נישט קלאר. אויפן לינקען זייט פון בימה, עמדתי על הספסל וראיתי טוב ושמעתי. ס'איז געווען גאנץ שטופעדיק אבער נישט געפערליך. מנחה - 5:00, מעריב - 8:00. ניגנו "אבינו מלכנו" קודם התפלה, וכן בשחרית.

להתוועדות לערך 7:00. בתחילה אמר: די וואס האבן נאך נישט געוואשן זאלן יעצט וואשן, ואמר לחיים ולברכה לכל א', און מ'האט נישט געזונגען. אח"ז התחיל לדבר ואמר שיחה בקשר לזה ששרים הניגונים של כל הנשיאים - ניגונים של התעוררות און מ'שאקלט בשעת מעשה ווי ווען מ'דאוונט וכו'. אחר סיום השיחה האט ר' יואל כהן שיחי' אנגעהויבן מכריז וואס מ'וועט זינגען וכ"ק אד"ש חייך ואמר לו אז ער זאל זיך אויפשטעלן און מכריז זיין, וכן עשה. התחילו עם ניגון הבעש"ט (לאדמו"ר הזקן - ניגון ד' בבות) וכל הרביים, וקודם כל ניגון הכריז ר' יואל שיחי' מאיזה רבי הוא, וכן בסוף הכריז: א ניגון פון דער רבי זאל געזונט זיין, וניגנו דער שאמיל ניגון. אח"ז אמר לנגן ניגון הקפות. אח"ז הי' מאמר (כעין שיחה). ההתוועדות נמשכה רק עד 8:45. אח"ז ניגנו ניגון אדמו"ר הזקן שוב, שיבנה, וכ"ק אד"ש התחיל ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז בירך כ"ק אד"ש ברהמ"ז והתפלל מעריב ועשה הבדלה. אחר הבדלה חילק כוס של ברכה עד 12:00. א' עבר ועשה תנועות בידו כמו שהרבי עשה, עשה כ"ק אד"ש עמו התנועות פאר א פאר סעקונדעס וניגנו בחוזק. ניגנו הרבי שליט"א וכו' כמה פעמים, וכל פעם כשאמרו "העולם" בסוף האריכו ב"העולם" וכ"ק אד"ש עשה

יום ב' דר"ה

הסדר עם הטלית כמעט כמו אתמול, אבל הי' מכוסה מעט זמן יותר מאתמול. היינט איז געווען א געפערליכע שטופעניש אין די באנקען וואו איך בין געשטאנען, אבל רוב הזמן ראיתי ושמעתי. הרב וויינבערג התפלל מוסף, מ'האט געענדיקט לערך 3:00. מנחה הי' למעלה - 5:45. ניגנו "אבינו מלכנו" קודם מנחה, וכן הי' בשחרית. כ"ק אד"ש ירד

א קליינעם שמייכל און געמאכט מיטן קאפ אזוי ווי לא לזה נתכוונתי.

ש"פ וילך ו' תשרי

יארצייט לאמו של כ"ק אד"ש. בלילה התפלל כ"ק אד"ש קבלת שבת וכו', אמר רוב התפלה בנוסח של שבת. התפלל שחרית בנוסח הרגיל. א-ל אדון בקול. הוא אלקינו ניגן בעצמו - מ"שנית" עד "כל חי לאמר" אמר (קצת) בלא ניגון. קריאה היתה כמו כל השבוע אצל הארון קודש. להתוועדות ירד כ"ק אד"ש לערך 1:35. בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש שהיום צריכים להיות בשמחה כמו בשמח"ת, כי היום בסדרה כתיב עד תומם וזה שמחתו של שמח"ת שבו מסיימים כל התורה, וצריכים לרקוד ברה"ר ביז דער גאס וועט טאנצען מיט, ויתחילו כאן - און אלע דורות שלפנ"ז און לאח"ז וועלן מיט טאנצן וכו'. לאחר השיחה, מיד התחיל כ"ק אד"ש ניגון ההקפות של אביו ז"ל, ומיד (קודם ששתה מהיין) עמד כ"ק אד"ש ממקומו ורקד - געשפרונגען (קצת) אויפן ארט און געפאטשט מיט די הענט פאר לערך צוויי-דריי מינוט. בשיחה השני' דיבר כ"ק אד"ש ביאור ברש"י עה"פ הנ"ל (עד תומם), ובסוף השיחה דיבר אודות לצעוק עד מתי וכו'. לאחר השיחה התחילו כולם לצעוק עד מתי, ואח"ז ניגנו עד מתי און דער רבי האט געפאטשט שטארק מיט די הענט. שיחה השלישית - מאמר כעין שיחה ד"ה שובה ישראל, וגם אמר להוסיף בענינים של ח'נ'ה' שהיום הוא היארצייט של אמו. קודם שהתחיל השיחה הרביעית חיך קצת ואמר, יש כאן איש שפירנס את אמי ואבי בזמן וואס ס'איז געווען א הונגער, והמשיך - באמת הייתי צריך לעשות זה מצד כיבוד אב ואם, ועד היום קען איך זיך אויף דעם ניט אויסצאלן, ובירך את האיש ואשתו שיראו נחת מילדיהם וכו' עד לרקוד עם משיח צדקנו וקושר כ"ז עם השיעור רמב"ם. אח"ז הערות בזהר. לאחר זה חילק משקה. האיש הנ"ל וואס דער רבי האט גערעדט וועגן עם איז ארויפגעגאנגען, דער רבי האט עם געגעבן א ביסעלע וויין און א שטיקל מזונות והוא בירך כ"ק אד"ש האלטענדיק די כוס אינעם האנט. לאח"ז התחיל כ"ק אד"ש והריקותי לכם ברכה. אח"ז צוה לש"ץ לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז אמר כ"ק

בידו בחוזק, ופעם א' עשה בידו באמצע הניגון. היו שם אנשים וואס נעמען ווידיאס פאר א פייפער, כשעבר האט ער געהאלטען די קעמרא מיט עם, וכ"ק אד"ש האט אויפגעהויבן זיין האנט צום קעמרא. דער רבי האט גערעדט מיט איינער א רב פאר א וויילע.

צום גדלי

שיחה לאחר מנחה. דיבר בארוכה אודות שנה מעוברת אז ס'איז נישטא קיין פארפאלען וכו'. באמצע השיחה הרב זעליגסאן האט געחלש'ט, כ"ק אד"ש הפסיק באמצע השיחה לערך 5 סעקונדעס והביט - כי ה' טומל - וקרוב לסוף הביט פעם א' ושני'. לאחר השיחה חילק דאלארן לאנשים ונשים. דער רבי איז געבליבן אין 770 ביז נאך יוהכ"פ.

ד' תשרי

בשחרית קודם שפתחו הארון לומר אבינו מלכנו, ה' לייבל שם אצל הארון ומסתמא לא ידע אם לפתוח אם לא, שאל לכ"ק אד"ש (משהו) און דער רבי האט געשאקלט מיטן קאפ אויף יע. לערך 3:00 ה' כינוס תורה בחובבי תורה. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה. כ"ק אד"ש דיבר באריכות שאין פנאי לקרות כל הפ"נים ולענות לכ"א בפני עצמו אלא יניח אותם על הציון של הנשיא וחזקת דינא דמלכותא דינא אז ס'איז אנגעקומען. אנדערע האבן געבענטשט דער וואס ברענגט די פ"נים צום ציון (כ"ק אד"ש), איז כל המברך מתברך וכו' ותוספתה מרובה על העיקר וכו'. אחר השיחה חילק דאלארן לכאו"א.

ה' תשרי

בבוקר לאחר שחרית, לאחר שהכריז הרב פינסאן זמן מנחה, איז דער רבי נאך אלץ געשטאנען און געווארט, איז לייבל צוגעגאנגן צו, דער רבי האט אים עפעס געזאגט און לייבל איז צוגעגאנגען צו הרב פינסאן, אבער לייבל האט נאך אלץ נישט געוואוסט וואס דער רבי מיינט - איז ער צוגעגאנגן צום רבי'ן א צווייטער מאל, נאכדעם צוגעגאנגען צוריק צו הרב פינסאן און ער האט אויסגערופן: הפצת המעיינות וועט ארויספארן לערך 12:00, האט דער רבי געגעבן

דער רבי געמאכט מיטן רעכטן האנט קליינע סיבובים און נישט אזוי שטארק, נאכדעם האט דער רבי פארראכטן זיין טלית און אנגעהויבן פאטשן מיט די הענט שטארקער און שטארקער. נאכדעם פארראכטן די טלית נאך אמאל און געמאכט מיטן רעכטן האנט (ווי פריער) אבער א סאך שטארקער. נאכדעם האט דער רבי פארראכטן די טלית און אראפגעגאנגען, אראפגענומען די טלית פונעם קאפ און אנגעטאן די היטל. כ"ק אד"ש התפלל מעריב פארן עמוד. לאחר מעריב שהה כ"ק אד"ש שילכו לבדוק אם יש לבנה. א' הלך ואמר שאין לבנה, אמר לו כ"ק אד"ש: דו זעסט עס נישט אבער ס'דא.

י"א תשרי בשם ה'

לאחרי שחרית (11:30) היתה שיחה. התחיל שמחרת יוהכ"פ נקראת בשם השם וכו'. דיבר אודות ענינו של בנייה' און צו באזארגן הצרכים בענינו של חג קודם החג. אחרי השיחה חילק דאלארן, ובאמצע התחיל להביט לצדדים. עשה עם אצבעו לשמידי ללכת לארון הקודש ולשבת (כי הוא צעק לאנשים וכו'). אח"ז הביט לבחורים על הצד און מיר זיינען אלע ארויסגעלאפן אין סעקונדעס. כ"ק אד"ש הלך לאוהל. חזר לערך 8:00. לאחר מנחה-מעריב ה' קידוש לבנה.

י"ב תשרי

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00 (התפלל מנחה לאחר ליכט צינדן).

ש"פ האזינו י"ג תשרי

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות לערך 1:35. בשיחה הראשונה דיבר אודות לכתחילה אריבער שהיום הוא היארצייט של הרבי מהר"ש וקושר זה עם האזינו וכו'. קרוב לסוף שיחה השני' צעק באריכות אודות המצב באה"ק שא' מוכר לאנד צו די אראבער והוא היפך הרמב"ם וכו'. כ"ק אד"ש הרים את קולו ואמר: און דער רמב"ם וועט אויספירן. אח"ז חילק משקה. בשיחה השלישית דיבר אודות בנייה באריכות פאר די שלוחים וכו'. אח"ז דיבר לספק לכ"א צרכי החג. כשניגנו לכתחילה אריבער האט דער רבי געפאטשט שטארק מיט די הענט. ההתוועדות נמשכה עד 3:50.

אד"ש: יש לסיים במה שהתחלנו בתשמח ותשמח והקהל ובניית בנינים ובאופן של הוספה בשנה זו שנת תשמט ידך מחובות, וצ"ל הוספה משנה שעברה, תמידים כסדרן ונוסף ע"ז מוספים כהלכתם, ובפרט ששנה זו היא שנת העיבור עם י"ג חדשים (שהו"ע הוספה), כ"ק אד"ש התחיל לנגן ניגון הקפות דאביו ז"ל, און ביי דער פאל וואס מ'זאגט צווי מאל, האט דער רבי געמאכט שטארק מיטן קאפ און ממשיך געווען צען מאל לערך, אח"ז הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

ז' תשרי

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 8:00.

ח' תשרי

לערך 4:00 התחיל כ"ק אד"ש לחלק לעקאח. ס'האט זיך געענדיקט לערך 5:30. איך בין געאנגען נעמען. אחרי מעריב חילק כ"ק אד"ש עוה"פ לעקאח לערך חצי שעה.

ערב יוהכ"פ

דער רבי האט געשלאגט כפרות לערך 7:30 בבוקר. הברכה לבחורים היתה לערך 6:45. הטלית על פניו, לא ה'י' רמקול כבכל שנה, כי כ"ק אד"ש כבר הדליק נרות. ס'איז געווען זייער שטופעדיק, איך האב גוט געזען אבער נישט געקענט הערן. שמעתי דעם רבי'נס שטימע אבער נאר דעם. התחיל עם יברכך וכו'. דיבר שבאים משנת תשמח ותשמח והקהל וכו', וגם אמר שהברכה שדיברו לאחר מנחה היא כוללת את התמימים און זיי זיינען די ערשטע וואס ווערן כלול אין דעם. הברכה היתה לערך 15 מינוט, ומיד אח"ז ירד לכל נדרי וכו'. לאחר מעריב אמרו תהילים, אח"ז עלה כ"ק אד"ש לחדרו.

יום כיפור

שחרית ומוסף האבן זיך געענדיקט 3:55. מנחה 4:30. מפטיר יונה אמר כ"ק אד"ש (ובבוקר לא אמר מפטיר). נאפאליאנ'ס מארש ה' לערך 7:45. התחילו לנגן כשכ"ק אד"ש עדיין במקומו אויף צווי דריי מינוט, אח"ז עלה על המדרגות וואס מ'האט צוגעגרייט לעבן וואנט (ווי די לעצטע פאר יאר וואס דער רבי שטייט נישט אויפן בענקל). צוערשט האט

י"ד תשרי

מטבעות - א' לצדקה, ב' בקשר עם שמחת יו"ט, והג' לעשות בו מה שרוצה. השיחה לאחר מעריב ארכה לערך שעה ורבע. באמצע השיחה חיך שני פעמים - א' מהם כשאמר אז מ'קען נישט עסן עפל מיט האניג אין מיטן תהילים, ווייל אויב אזוי וועלן אלע דארפן אריינגיין אינעם סוכה און ס'איז נישט דא גענוג פלאץ פאר אלע, פאר דער עולם וואס מ'האט דא קיין עין הרע, און זיכער פאר כל ישראל, שראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת. דיבר באריכות אודות צמצום אם כפשוטו אם לא. לערך 4:00 בבוקר יצא כ"ק אד"ש מחדרו לסוכה (שאצל חדרו) ולקח עמו מפתח, וכשחזר - לא הי' דער ריכטיקער שליסל. פתח כ"ק אד"ש הדלת מג"ע התחתון, מיזליש הי' שם ואמר לו כ"ק אד"ש: אויב ס'איז נישט שווער פאר אייך צו גיין קריגן לייבל אפשר, מסתמא פארברענגט ער מיטן עולם אויפן גאס. הלכו לחפשו ומצאוהו בביתו (כי כבר עזב מקום הריקודים).

שבת חוה"מ, י"ט תשרי, ו' דחגה"ס

בשיחה לאחר מעריב התחיל כ"ק אד"ש לבכות כשאמר תלמיד שגלה מגלין רבו עמו וגם כשאמר לעיני כל ישראל. דיבר אודות בנייה להתחיל לבנות 770, ואם לאו יבא נשיא דורנו בעצמו ויבנה ואע"פ שאין רואים אותו בעיני בשר וכו'. הייתי למטה (לא היה שם רמקול)). תהילים 1:00. ביז דעמאלט האט מען געטאנצט. לאחר תהילים, אמר כ"ק אד"ש: וויבאלד אז מארגן איז דאך יום ראשון ומחלקים דאלארן - און מארגן איז א פארנומענעם טאג - וועט מען יעצט מחלק זיין, ונתן להטאנקיסטים ע"מ לחלק.

שמיני עצרת

בלילה התחילו הקפות לערך 9:00 ונמשכו עד לערך 11:30. ס'איז געווען זייער לעבעדיק, דער רבי האט געמאכט א פאר מאל מיט ביידע הענט, און ביים רבי'נס הקפות (ראשון ושביעי) רקד בעצמו (הרש"ג חולה). האט דער רבי געהאלטן די ס"ת און זיך ארומגעדרייט זייער פאמעלעך צום גאנצן שול און גערוקט די הענט מיטן ס"ת. כ"ק אד"ש הורה פעמיים צו פייפען - א' כשניגנו אוהב ה', והב' בין ב' אתה הראת, שכחתי באיזה ניגון. בהקפה השביעית

באמצע תפילת שחרית הבחין כ"ק אד"ש בכמה דברים שהיו מונחים על צד הבימה והביט לשם. וכשניגשו מאיר ולייבל אמר להם ס'וואלגערט שוין וואכן נאכאנאנד און קיינער ארט עס ניט. ושוב צעק כ"ק אד"ש עליהם ואמר אז מ'פלעגט ארומגיין מיטן בארד רייניקן א שול (וצעק) "מיט א אייגענעם בארד!" לאחר מעריב היתה שיחה וכן בכל הלילות של חג הסוכות. קישר שני האושפיזין של לילה זו צוזאמען, ענינו של אברהם הכנסת אורחים וענינו של הבעש"ט ללכת לכל עיר לקרב יהודים, וזהו גם ענינו של אברהם אבינו. בלילה האב איך געטאנצט ביז 3:00.

ט"ו תשרי, א' דחג הסוכות

בשיחה לאחר מעריב דיבר אודות ענינו של יצחק - תמימות, וזה קשור עם שנה מעוברת שנה תמימה. קישר את זה גם עם ענינו של המעזריטשער מגיד. בלילה האב איך געטאנצט ביז 3:00.

ט"ז תשרי, ב' דחג הסוכות

כל ימי סוכות כשנכנס כ"ק אד"ש לתפילות, מאכט ער שטארק מיט די האנט. לאחר מעריב היתה שיחה. בגלוי לא היה רמקול אבל למעלה ב770 וכו' יכולים לשמוע.

י"ז תשרי, ג' דחגה"ס

לאחרי השיחה חילק כ"ק אד"ש דאלארן לכ"א. קודם שהתחיל לחלק ניגנו ושמחת ועודד בידו הק' בחוזק לנגן. באמצע החלוקה התחילו לנגן על הסלע הך ועשה בידו בחוזק.

ח"י תשרי, ד' דחגה"ס

היום הי' כנס לצבאות ה'. לערך חצי שעה קודם הכנס נסע כ"ק אד"ש לביתו לחצי שעה. בשיחה הראשונה דיבר אודות מעלתו של שנה זו - תמימה וגם אודות שנת ילד וילדה. בשיחה השני' דיבר אודות שיעור היומי בחומש - דן וכו', שענינו של דן הוא מאסף כל המחנות. וגם בילדים, אם יש ילד וואס האט איבערגעלאזן אן ענין ברוחניות, דארף דן אויך העלפן. בשיחה השלישית אמר שיחלק צדקה שלש

אדהאמ"צ, "ימין ה'", "לכתחילה אריבער", ניגון הכנה, ה"בינוני", "אתה בחרתנו" וניגון הקפות. אח"ז אמר כ"ק אד"ש: בנוגע לשירה עשירית, אף שאין ידוע מהי אבל בכללות יהי' בהתאם לתוכן הגאולה העתידה שזהו (התחיל לנגן) נייעט נייעט ניקאווא, ובאמצע עמד כ"ק אד"ש ממקומו און געפאטשט מיט די הענט פאר איין מינוט, וישב והפסיקו מלנגן. אח"ז אמר ביאור באתה הראת ועורר אודות בניית בתים. סיום ההתוועדות 11:45. טרם צאתו התחיל לנגן ניגון ההקפות. כ"ק אד"ש ירד להקפות 1:00. היום לא הי' לעבעדיק כמו אתמול. ההקפות הי' עד 2:20. לאחר כל האתה הראת'ס, עודד עם יד א' בזריזות גדולה. הקפה של כ"ק אד"ש כדאתמול. בא' ההקפות כשנגנו "וכל קרני", המשיך כ"ק אד"ש בידו הניגון - בתנועה בלי המילים - צוויי דריי מינוט (וצעקו כי לא היו יכולים לנגן). בהקפה של השלוחים (השישית), עמד כ"ק אד"ש והביט (ערנסט), נאר געפאטשט איין מאל מיט'ן האנט. ההקפה השביעית היתה לעבעדיק כמו אתמול. לא ניגנו עלינו כמו אתמול. אחר שיצא כ"ק אד"ש האט מען געטאנצט א גאנצער נאכט. בהקפות ביום, איז דער רבי צוערשט ארום דער בימה דריי מאל, אח"ז נתן הסידור ללייבל ביסטריצקי וניגנו ניגון הקפות. ביד א' האט דער רבי געהאלטן דער ס"ת ובשני' עודד הניגון - שלא כרגיל שאוחז הס"ת בשני ידיים - עמד לשמאל הבימה שלא כרגיל בצד הימין. להתוועדות ירד בשעה 6:30. סיום ההתוועדות 9:45. בסוף ניגנו ניגון ההכנה, ניגון אדמו"ר הזקן וניע זשוריצי כלאפצי. אח"ז אמר דבר בקשר עם הכינוס תורה. אח"ז בירך כ"ק אד"ש ברהמ"ז והתפלל מעריב, עשה הבדלה וחילק כוס של ברכה. עד שהחזן הגיע - לערך 3:00 - איז נישט געווען אזוי לעבעדיק, אבל כשהגיע, התחיל כ"ק אד"ש לעשות בידו בחוזק. עשה בידו לזה שמצלם צו גיין צום זייט.

כ"ד תשרי אסרו חג

כ"ק אד"ש חילק דולרים. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 6:25 והתפלל מנחה. 7:15 היה מעריב.

- ניגנו הפאל א' כל הזמן נאך אמאל און נאך אמאל. לשחרית ירד כ"ק אד"ש לערך 10:00, ער האט זיך ארומגעדרייט און געמאכט שטארק מיטן האנט (כרגיל).

שמחת תורה

ההתוועדות בלילה לפני הקפות התחיל 9:00. בתחילה איז געווען זייער ליידיק (הי' לי מקום טוב כי חזרתי מוקדם מתהלוכה (8:30)), ולאח"ז התמלא ווען אלע זיינען צוריק פון תהלוכה. בשיחה הא' דיבר כ"ק אד"ש באריכות אודות זה שההתוועות הוא בכל רגע מחדש, ואינו חסרון בהבריאה ח"ו אלא להיפך. כן אמר שיעשו קידוש עכשיו וברכת שהחיינו יהי' שהחיינו על משיח ויענו אמן. אחרי השיחה עשו קידוש והתחילו לנגן ניגון ההקפות. כ"ק אד"ש עמד ממקומו און האט שטארק געפאטשט מיט די הענט, זיך ארומגעדרייט צום זייט און צום אנדערע זייט פאר לערך צוויי מינוט. אח"ז ישב והמשיך לנגן על משך זמן. באמצע שיחה ב' איז געווען צוויי וואס האבן זיך געשלאגן ועשו רעש גדול, כ"ק אד"ש הפסיק והביט לצד ששם היו אבל לא הי' יכול לראות ווייל ס'איז געווען פארשטעלט פון מענשטן. דעם רבי'נס פנים איז געווען זייער ערנסט. הפסיק לכשני רגעים, ואח"ז כשהרעש נפסק, המשיך באותו ענין שדיבר מקודם. אח"ז התחיל לצעוק על מה שקרה - שהרי כל א' אומר כל בוקר ואהבת לרעך כמוך וכו'. ער טראכט אז ער האט עס געטאן פאר מיין כבוד און אז איך האב עם געשיקט און מ'מישט מיר אריין אין דעם, זאל ער גיין אין א ווינקל זאגן תהילים, זאל ער טראכטן בא זיך אויב ער האט איין מאל געזאגט תהילים בבכיות אדער בכלל געהאט א מחשבה לבכות, די משפיעים האבן גארנישט געטאן וועגן דעם, דער שטייט דא (הראה באצבעו אח"ז בשני ידיים (בשני אצבעות). איני זוכר אם אמר זה בשעה שהראה באצבעו) וכו' וכו'. באמצע קישר את זה עם הרמב"ם של יום זה. אח"ז אמר שיקשרו האושפזין (המדובר לעיל) עם ניגון של שמחה בפועל (מכל א') - ניגונים מהבעש"ט, מגיד, אדה"ז, אדמו"ר האמצעי, הצ"צ, אדמו"ר מהר"ש, אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, כ"ק מו"ח אדמו"ר - הבינוני וניגון הקפות. ניגנו ניגון הג' תנועות, "א-לי אתה", ניגון

כ"ה תשרי

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 770 ל 8:00.

ש"פ בראשית כ"ז תשרי

תהילים 8:30. התוועדות 1:30. השיחה הראשונה היתה עד 3:00. ביאר בארוכה איך יכול להיות שביום שישי אומרים כי טוב, והרי ביום זה קרו ענינים בלתי רצויים - אכילה מעץ הדעת און מ'האט אדם'ן ארויסגעשיקט פון ג"ע וכו'. בשלמא לפירש"י אפשר לומר שכ"ז קרה ביום ראשון הבא, שהרי א"א שהנחש פיתה את חוה לאכול בזמן קצר כ"כ. אבל לפי הגמ' שקרה ביום שישי, קשיא. וביאר כ"ק אד"ש את הענין. שיחה השני' הי' הביאור ברמב"ם. כ"ק אד"ש שאל שאלה מתניא שם כותב אדה"ז שאיסור הוא שקשור ואסור בידי החיצונים ומותר הוא בצד הקדושה, ואם זה הוא הפשט אינו מובן דבר בשיעור היומי ברמב"ם, ואמר שעל כל המשתתפים בהתוועדות לתרץ זה (לבאר ענינו של איסור ומותר). אח"ז אמר שיכריזו המצוות (קודם זה חילק משקה והתחיל והריקותי לכם ברכה). הרב פינסון הכריז כל מי שנדב וכו' וגם ר' כץ הגבאי. הרב פינסון חבש שטריימל על ראשו. אחרי שגמרו ההכרזות נתן כ"ק אד"ש את המזונות להרב פינסון. אח"ז התחיל כ"ק אד"ש והריקותי. אח"ז רמז לר' יואל כהן שי' לנגן ניגון הכנה וניגון אדמו"ר הזקן (כרגיל הראה באצבע א' היינו שינגנו בבא הרביעית פעם א'), ניע זשוריצי. אח"ז רמז לחזן שי' לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:30). אח"ז התפללו מנחה.

כ"ח תשרי

כ"ק אד"ש חילק דאלארן לשלש שעות. נסע לאוהל לערך 3:40 וחזר 8:00.

כ"ט תשרי

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר 7:30.

ל' תשרי יום א' דר"ח מר-חשון

מיד לאחרי קריאה עלה כ"ק אד"ש למעלה לחדרו ולא עלה לבימה לקחת סידורו. לאחרי 5 מינוט ירד לייבל כדי להביא את הסידור.

א' חשון יום ב' דר"ח מר-חשון

היום כשעלה לייבל עם כ"ק אד"ש, האט ער געהאלטן דעם סידור.

ב' מר-חשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:30.

ג' מרחשון

לשחרית ירד כ"ק אד"ש דקה לפני עשר. כשירד כ"ק אד"ש לקבלת שבת, האט ער זיך ארומגעדרייט ועשה בידו, וכשעשה בידו, האט דער רב'נס האנט אויפגעהויבן די 'ברים' פון זיין היטל, וכן נשאר כל התפילה וגם כשיצא הי' כן.

ש"פ נח ד' מרחשון

התוועדות 1:30 עד 4:45. כל ההתוועדות היתה בזריזות און דער רבי האט גערעדט גאנץ שטיל. בשיחה ב' דיבר באריכות אודות לברר הניצוצים בכל עיר ובמדינות הרחוקות כמו אוסטרליא, שנשיא דורנו שלח לשם איש לברר הניצוצים שבאו שם ע"י אינם יהודים וכו' וכו'. סיפר המעשה מר' חיים רפפורט שעשה ברכה על המעין באמצע הדרך ואמר הבעש"ט שזה המעין שהה מששת ימ"ב שא' יבוא ויעשה עליו ברכה. בלילה לא נסע לביתו. הי' ב770 משבוע קודם ר"ה.

ה' מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל (הולכים לכל התפילות ברשות משיבה).

ו' מרחשון

בה"ב, לא היה שיחה.

ז' מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ט' מרחשון

כ"ק אד"ש לא נסע לאוהל משום בה"ב.

ש"פ לך לך י"א מרחשון

כשהגיע כ"ק אד"ש למקומו כשירד לשחרית, האט ער זיך נישט ארומגעדרייט לאחר הניגון כמו

ש"פ וירא ח"י חשון

קבלת שבת - 6:30. כ"ק אד"ש ירד להתוועדות לערך 1:40, ונמשכה רק עד 3:00. בשיחה הראשונה ביאר כ"ק אד"ש באריכות מה שיכולים ללמוד מאברהם, שמלבד הענין של הכנסת אורחים בגשמיות צריכים לעשות צדקה ברוחניות ע"י הפצת היהדות וכו' כמו שאמר נשיא דורנו נעכטן, אייער נעכטן, פאראיארן, און פאר צען יאר, והוא אומר כן עכשיו וכו'. בשיחה השני' דיבר אודות כ"ף חשון לעשות ענינים של תורה, תפילה, צדקה בישיבת תו"ת בכל עיר ועיר. ללמוד מתורתו (בפרט קונטרס החלצו), להתפלל עבור תו"ת, ולתת צדקה לישיבת תו"ת. אח"ז אמר שיחלק משקה וכו'. אחרי החלוקה התחיל והריקותי וכו'. אח"ז צוה לש"ץ לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אחרי זה התחיל כ"ק אד"ש "ניעט ניעט ניקאווא". אח"ז צוה לר' יואל כהן שיחיו שינגנו ניגונו של הרבי הרש"ב. אח"ז הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה.

י"ט מרחשון

כ"ק אד"ש ירד לשחרית שני דקות לפני עשר. כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 6:30.

כ' מרחשון

שחרית 10:00. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:15. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה. כ"ק אד"ש דיבר אודות הקאפיטל החדש של הרבי רש"ב (קכט) "שקדמת שלף יבש", שקודם שבכלל יהי' שלף, יבש. וההכנה לזה הוא קכ"ח, וההכנה לשניהם הוא קכ"ז. דיבר אודות השיעור חומש ואברהם זקן בא בימים וכו'.

כ"ב מרחשון

לאחרי מנחה היתה יחידות על שעה עם הר' בימאן וטשייס. שמעתי שדיבר עמהם אודות רוסיא.

כ"ג מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00. ירד עם זיידנס.

שעשה במשך כל חודש תשרי וכו'. כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:35. ההתוועדות היתה עד 3:45. בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש באריכות אודות השליחות שכ"א צריך ללכת, ואין סדר להיות הצנע לכת, וכן בנוגע ללימוד תו"א ולקו"ת בכל שבוע, שהי' סדר אצל חסידים ללמוד תו"א בחורף ובקיץ לקו"ת, ולמה לא הגיע מנהג זה לאמריקא איני יודע, ויכול להיות שעושים את זה אבל בהצנע לכת, ולא זו הדרך. לאחרי השיחה השני' חילק משקה. בשיחה הג' אמר לנגן ניגון הצמאון [=צמאה לך נפשי] שאומרים שהוא ניגון של אדמו"ר הזקן, כי חודש חשון הוא חודש צמאון (מחודש תשרי). לאחרי השיחה שהה רגע וחשבו שכ"ק אד"ש ינגן בעצמו, אבל כעבור רגע רמז לר' יואל כהן שיחיו להתחיל את הניגון וניגנו הניגון שלש פעמים. לאח"ז אמר כ"ק אד"ש לנגן ניגון ההקפות ואמר לחיים וכו'. התחילו לנגן ונגנו הפאל כו"כ פעמים וכ"ק אד"ש עשה בידו בחזק. לאח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. לאחרי מעריב הי' קידוש לבנה (כ"ק אד"ש לא נסע לביתו).

י"ב מרחשון

כ"ק אד"ש ירד לשחרית דקה לפני עשר. כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

י"ג מרחשון

בה"ב. כ"ק אד"ש ירד לשחרית 10:10. שחרית נמשך עד 11:10.

י"ד מרחשון

כ"ק אד"ש ירד לשחרית 10:00.

ט"ו מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:30. לאחר הקדיש בתרא, האט זיך דער רבי ארומגעדרייט (בכלל שוהה עד שאחרים יאמרו קדיש) והתחיל ללכת, ומיד חזר קצת ושהה עד שסיימו. ואחר ההכרזות האט ער אנגעהאלטן די פרוכת א צווייטן מאל.

ט"ז מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:00.

ש"פ חיי שרה כ"ה מרחשון

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:28. סיום ההתוועדות 4:10. בשיחה הא' דיבר שהפרשה הראשונה שבו כתוב ענין השליחות ובאריכות גדולה עם תנאים זוהי פרשתנו בשליחותו של אברהם ששלח אליעזר. דיבר גם אודות הבחירות שזה גרם למחלוקת, וכדי לעשות שלום זאל מען זיך צוזאמען קלייבן אויף איין טיש וכו'. בסוף ההתוועדות הורה כ"ק אד"ש שינגנו ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז ניגנו שיבנה. אח"ז התחיל "ניעט ניעט ניקאווא" בעצמו.

כ"ו מרחשון

בחלוקת הדאלארן הלכו השלוחים לקבל תחילה. לערך 2:30 יצא כ"ק אד"ש מ770 להלוייה של הרב יאלעס מפלדלפי' שהיה מקורב מאד לכ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש יצא מהדלת שבו יוצא לקאר, הלך מאחורי הרכב עם הארון עד קינגסטון, ומשם עד איסטערן פארקוויי. נאכדעם איז דער רבי צוריק על המדרכה, ונטל ידיו הק' אצל הדלת שיצא ממנו. אח"ז חזר לחדרו. אח"ז נסע לאוהל. חזר לערך 6:20. קיבלתי רשות ללכת למנחה-מעריב.

כ"ז מרחשון

לאחרי מנחה היתה שיחה לסיום של כינוס השלוחים העולמי. בתחלה דיבר כ"ק אד"ש שלאחרונה נהי' מנהג משונה אז מ'דארף מיר שרייבן בריוון און מ'זוכט עפעס שרייבן ושואל אחרים וכו', והוא ביטול זמן לו ולשני שאליו כותב, ויש שאלה של ביטול תורה וכן איסור וכו'. דיבר על ענין זה לערך 10 מינוט. אח"ז דיבר אריכות שכל יהודי הוא שליח, ויש אחרים שבהם מודגש ענין זה, שלוחי נשיא דורנו. דיבר אודות הפסוק האחרונה בשיעור חת"ת, מאה שערים וכו'. גם הזכיר אודות הברכות שאומרים בפרשה זו, ויתן לך, בתוספת וא"ו שזהו ברכה נוספת, וסיים שמשיח יבא קודם מוצ"ש וגם קודם שבת וקודם יום שלישי וקודם זה. השיחה ארכה עד 4:10. אח"ז התחיל כעין שיחה שני' לכמה רגעים אודות החלוקה לצדקה. אח"ז נתן לכ"א שני דאלארן (כמו שאמר בשיחה "כפלים לתושי"), בתחילה לשלוחים ולשלוחות ואח"ז לכ"א. כ"ק אד"ש ירד לתפילת מעריב 5:20.

כ"ט מרחשון

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00. אמר שיחה לערך 20 מינוט. דיבר שהיום הוא ער"ח כסלו החודש החסידי עם י"ט כסלו וכו', וישנם ימים טובים שניתוספו בדורנו זה בפרט. ואמר שיעשו מעשה בפועל שער"ח (היום בלילה) ילמדו צוואת הריב"ש (בעש"ט) וגם תורתו של המעזריטשער מגיד וגם מאדמו"ר הזקן ואם יש ביכולת ללמוד מכל הנשיאים והולך ומוסיף כל חודש כסלו ויחלק לצדקה כפליים לתושייה. אמר אז פאר דעם וואס מוועט פאנאדערגיין לנגן פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי (בזה"ל).

ר"ח כסלו

שחרית 10:00. לאחרי קריאה, קודם שעלה כ"ק אד"ש למעלה, חזר למקומו לקחת הסידור ואח"ז עלה (דלא כבר"ח שעבר עיי"ש). 4:45 הלך כ"ק אד"ש לביתו לסיום ס"ת מנשי ובנות חב"ד, והם היו שם בתפילת מעריב (כך שמעתי) שהיתה בשעה 5:15. לאחרי מעריב היתה שיחה שארכה 15 מינוט. דיבר אודות הנשים שהיום בק הם אין יכולין לעשות מלאכה, וגם בשיעור חת"ת של היום מדובר אודות רבקה וכו'. ואמר שיתן הדאלארן לנשים ע"מ לחלק בסיום. אח"ז אמר: א גוטן חודש און א גוט יום טוב, ואחרי ההכרזות של הרב פינסון אמר: און א גוט חודש און א גוט יום טוב און הצלחה רבה.

ב' כסלו

שחרית התחיל 10:20. לערך 10:10 הגיע לייבל 770 לקחת התפילין התפילין של כ"ק אד"ש, כ"ק אד"ש האט גענוצט זיין אלטן טלית שהי' בביתו.

ש"פ תולדות ג' כסלו

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30. ההתוועדות נמשכה רק עד 3:30. לאחרי קידוש ניגנו פדה בשלום. שיחה הראשונה היתה השאלות ברש"י. לא תירץ אותם אלא אמר הוראה ואמר אודות הניגון פדה בשלום וכו', ולאחרי השיחה ניגנו פדה בשלום. דער רבי האט געפאטשט מיט זיינע הענט ביים ניגון שטארק, וכן בוהריקותי עשה בידיו לילדה. בשיחה השלישית דיבר כ"ק אד"ש אודות סיומו של כינוס

ש"פ יצא י' כסלו

כ"ק אד"ש ירד לשחרית 3 מינוט קודם 10:00. קודם מפטיר אמר כ"ק אד"ש קדיש על הס"ת, מה שלא עשה כן מאז חודש אב. התוועדות 1:30 עד 3:20. שיחה הראשונה שאלות בפרש"י, לא תירץ השאלות. בסוף השיחה חקר אם משיח יבוא עכשיו, איפה יאמרו הברכה אחרונה וכו'. אח"ז ניגנו וכ"ק אד"ש האט געפאטשט שטארק מיט זיינע הענט צו דער מיידל סלאווין (וכן עושה כמעט בכל שבת). אח"ז שאל עוד ברש"י והאריך בזה וכו', עורר עוה"פ אודות לימוד תורתם של הנשיאים, וגם אמר להתוועד בלילה מתחיל מסעודתא דדוד מלכא משיחא וכן בט"ו בו קיימא סיהרא באשלמותא, י"ט כסלו, חנוכה וכו'. אח"ז חילק משקה, ואח"ז התחיל והריקותי וכו'. אח"ז אמר שיסיימו בניגון של שיבנה וניעט ניעט ניקאווא קראמיעווא אדנאווא וגם פדה בשלום. ניגנו הניגונים על סדר הנ"ל. אח"ז עורר ע"ד ברכה אחרונה, והתחיל מהרה ישמע. וכשעמד ממקומו עודד בידו הב', וגם באמצע קרבנות הביט על הקהל ועשה בידו הב' בחוזק.

י"א כסלו

בלילה לאחר מעריב היתה שיחה. כ"ק אד"ש דיבר שהי' צריך להתוועד במוצ"ש, אבער מ'האט זיך פארלאזט אף די חסידים און די חסידים זיינען "קאלט בלוטיק", און מ'דארף בריינגען משיח. קישר זה עם השיעור חומש. כ"ק אד"ש עורר אודות פארברענגענישן וגם ללמוד תורה מהנשיאים וכו'. אחר זה חילק 2 דאלארן לכ"א.

י"ב כסלו

בתפילת מנחה זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. בתפילת מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש.

י"ד כסלו

בלילה לאחר תפילת מעריב היתה שיחה (זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש). כ"ק אד"ש דיבר אודות קיימא סיהרא באשלמותא וכו', וקישר את זה עם השיעור ברמב"ם אודות דיין מומחה וכו'. עורר אודות מה שעורר בפעם העבר. חילק 2 דאלארן לכ"א פאר 5 מינוט. קודם שעלה התחיל פדה

השלוחים העולמי וכו'. השיחה השני' אודות הסיום ס"ת, מעלת הנשים קענען גרינגער שנעלער לייכטער אויפטאן וזה מודגש בפרשתנו ברבקה שעל ידה בירך יצחק את יעקב. אחרי זה אמר שיחלק משקה. אחרי החלוקה התחיל כ"ק אד"ש והריקותי. אח"ז אמר שיעשו שטורעמ'שע פארברענגענישן (דיבר אודות זה בשיחה הא' וגם אודות חודש כסלו וכו') (וגם בקשר עם מה שדיבר יום רביעי בלילה) וגם ללמוד בחודש כסלו תורתם של שלש נשיאים הראשונים בעיקר ואם יכולים, ללמוד מכל הנשיאים. ואמר שיסיימו בניגון שיבנה וכו' ויסיימו עם פדה בשלום. אחרי מעריב ב7700 נסע כ"ק אד"ש לביתו.

ד' כסלו

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00.

ח' כסלו

כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר לערך 6:00. במנחה-מעריב זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. לאחר מעריב היתה שיחה. התחיל לדבר אודות מעלתו של אדמו"ר האמצעי שנפטר ביום שנולד, מלא ימיו ושנותיו, ובפרט שהוא בע"ש שהוא הכנה לשבת. עורר עוה"פ אודות הוספה בלימוד התורה ובפרט בפנימיות התורה, ואם לא עשה בזה עד עכשיו יתחיל זה עכשיו. ויסיימו עם חלוקה לצדקה, וכיון שהוא עש"ק, לחם משנה, יחלקו כפליים לתושל, וגם ניגנו הניגון פדה בשלום לאחר החלוקה לצדקה ובהוספה מדילי' וכו', ואמר עוה"פ שינגנו פדה בשלום, ומעוררים ע"ז קודם החלוקה כדי מ'זאל זיין גרייט נאכדעם וכדי שלא יבלבל ניגנו אחר החלוקה. חילק דאלארן לערך 20 מינוט, אח"ז האבן א סאך זיך אריינגעשטופט אינעם שטוב והתחילו לנגן פדה בשלום כשכ"ק אד"ש עדיין עומד במקומו, ועשו שביל ועלה כ"ק אד"ש למעלה, ובכל הדרך קודם שעלה על המדריות עשה בחוזק ביד א' וגם בהיותו על המדריות.

ט' כסלו

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 3 מינוט לאחר ליכט צינדן שהי' 4:20. ירד לתפילת מנחה 4:37, נכנס בזריזות גדולה והתפלל בזריזות.

בשלום.

ט"ו כסלו

לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה (כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 6:10). אמר שיש מעלה בלילה שלאחר זה וכו'. התחיל אז מ'האלט נאך תפילת מעריב (תפילתו של יעקב וכו'). אמר אז מ'זאל טאן אין אלע ענינים וואס מ'האט גערעדט כמה פעמים בהתוועדויות שעברו וכמה פעמים ככה, וגם יחלק צדקה משולשת לכ"א. קודם שעלה התחיל פדה בשלום.

ט"ז כסלו

בתפילת שחרית זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש, ס'איז געווען גאנץ א סאך אורחים.

ש"פ וישלח טו"ב כסלו

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30. לאחרי קידוש ניגנו פדה בשלום. ההתוועדות היתה זייער לעבעדיק לפ"ע הרגיל. השיחה הראשונה שאלות ברש"י הראשון מהו הראי' שהיו מלאכים ממש. דיבר אודות הפסוק "ואתה אמרת וכו'". אחרי השיחה ניגנו ואתה אמרת ועודד את השירה בידיו לילדה, ואח"ז לכל הקהל בידיו. אח"ז (שיחה השלישית) דיבר באריכות אודות מיהו יהודי. ואח"ז ניגנו "דידן נצח", עשה בידיו געפאטשט שטארק פאר א לאנגע צייט. אח"ז המשיך ברש"י. אח"ז ניגנו יפרח בימיו ועשה בידיו נאכאמאל. לאחר השיחה השלישית (הנ"ל) אמר אודות פעולת של שנה זו בכלל, שנת הבנין וכו' וכו' ויחלק משקה המשמח. אחרי החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה ובהתחלה התחיל לעשות בידיו. אח"ז עורר אודות לימוד תורתם של הנשיאים וגם לעשות התוועדויות ולנגן עכשיו פדה בשלום. ניגנו יהי רצון שיבנה וגו'. אח"ז פדה בשלום - עשה ביד א' כמה פעמים. ב"ואני אבטח בך" עשה ביד א' בזריזות גדולה (סיבובים קטנים). אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. מעריב 5:15.

ח"י כסלו

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה. התחיל (בניגון שלא כרגיל) ס'איז דאך י"ט כסלו, קודם כל צריך לומר לכ"א א גוט יום טוב

בלימוד החסידות ובדרכי, אח"ז דיבר באריכות אדות היום יום בכלל. אחרי השיחה חילק 3 דאלארן לכ"א. קודם שעלה התחיל פדה בשלום.

י"ט כסלו חג החגים ר"ה לחסידות

כ"ק אד"ש ירד לתפילת שחרית 10:00. לאחרי קריאה אמר קדיש (שלא כרגיל). לאחרי שחרית חילק דאלארן 10 מינוט לערך. כ"ק אד"ש נסע לאוהל 1:15. חזר 5:10. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה בת 10 מינוט. כ"ק אד"ש התחיל (בניגון שלא כרגיל) בשנים הקדמוניות איז דאך געווען דער סדר שמתוועדים אחר חצות היום וכו', אבל בדורות אחרונים מתוועדים אחרי מעריב מפני סיבות, דער גאנצער עולם איז דאך דא ביי תפילה און באמת וואלט מען געדארפט זיין אין מיטן דער סאמע ברען פון פארברענגען, ולמעשה בפועל זאל מען אויסנוצן די נאכט צו פארברענגען בשטורעם. וכמו שהי' המנהג עד לדורות הכי אחרונים אז מ'פלעגט פארברענגען ביז מ'האט אריינגעטאנצט אין ימי חנוכה. אח"ז אמר שהוא 190 שנה מי"ט כסלו הראשונה, ורואים זה ב"ט שעשר פעמים י"ט הוא 190, עשר מורה על ענין השלימות וכו', ויחלק לצדקה - חוט המשולש ויהי רצון וכו'. חילק צדקה 45 מינוט, וכשעלה ניגנו פדה בשלום. בלילה היו התוועדויות ב770 בשטורעם (כמו שאמר כ"ק אד"ש) עד אור הבוקר.

כ' כסלו

בתפילת שחרית אמר כ"ק אד"ש תחנון (הי' שם חתן אבל לייבל לא הודיע שסבר שמצד כ' כסלו לא יאמר). בלילה 8:00 התחילה היחידות (ב770) לאורחים עד לערך 8:30. דיבר אודות ואהבת לרעך כמוך. אח"ז חילק דאלארן לתתם לצדקה או חילופם (כמו שאמר כ"ק אד"ש). אח"ז יחידות לברי מצוה (בכנסתי). התחיל שהברכות דלעיל שייכים גם כאן וכו'. אח"ז אמר שיעשו התוועדות ביום הבר מצוה גופא, שהמנהג התפשט בזה. וכן ללמוד הקאפיטל תהילים השייך ולומר אותו ביום הבר מצוה, וכן הקרובים, וכן ליתן צדקה. ואם חל בשבת או ביו"ט, ליתן לפני זה ולאח"ז. אח"ז חילק צדקה, ס'איז געווען זייער ווינציק מענטשן. אח"ז חו"כ. דיבר

כ"ח כסלו ד' דחנוכה

כ"ק אד"ש הגיע ל7700 3:20 לכינוס ילדים. מנחה 3:25, נכנסתי ל7700 מדלת א' שהיתה פתוחה. כ"ק אד"ש התפלל מנחה, הילדים ענו ברוך הוא וברוך שמו ואמן וכו' בניגון. אח"ז הדלקת הנרות. אח"ז הפסוקים, אח"ז אמר י.י. העכט שיעשו "ראונד אוו אפלאז" לכל הילדים שעשו א "גוד זשאב". כ"ק אד"ש האט אויך געפאטשט מיט די הענט. לאחר שהפסיקו, הראה כ"ק אד"ש באצבעו ועלה לייבל לכ"ק אד"ש, ואמר לו כ"ק אד"ש אז די מיידלאך זאלן אויכעט מאכען מיט די הענט. האט הר' העכט געזאגט עס אויפן מייק און מ'האט געמאכט עס נאכאמאל וכ"ק אד"ש האט געפאטשט מיט די הענט שטארקער ווי פריער. בשיחה הראשונה דיבר שכיבאו הילדים לביתם ישאלו זייערע עלטערן לומר להם אודות חנוכה, ובודאי יאמרו להם. שיחה השלישית - שיחלקו לצדקה שני מטבעות, א' לתת לצדקה לחבר שצריך את זה או למוסד, וא' לעשות בו מה שרוצה, ומה יעשה בזה - בודאי יתן בזה צדקה, שלשם מה צריך כסף. במילא האב צריך לשלם וכו' והאם צריכה לקנות דברים, אבל כשהילד מקבל מהאב ואם מה יעשה, יתן צדקה ש"חטאך בצדקה פרוק". וינגנו ניגון של שמחה וניגון שיבנה ביהמ"ק. וקודם כ"ז יתפללו מעריב תפילתו של יעקב וכו'. התפלל מעריב, אח"ז ניגנו יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז חילק צדקה להמדריכים(ות) ולטנקיסטן. כשיצא האט דער רבי זיך אפגעשטעלט און געגעבן א קליין מיידל (נדמה לי) מטבעות (דיימז).

כ"ט כסלו ה' דחנוכה

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. בתפילת מנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. אחרי מנחה הדליקו הנרות. כשמדליק מביט כ"ק אד"ש על המדליק, אבל כשמנגנים מביט בסידור. בעל ניסיך וכו', אחרי כמה פעמים עשה בידו הק' שלש פעמים, וכן הוא בכללות הסדר בכל לילה.

ר"ח טבת ו' דחנוכה

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. לאחר קריאה חזר למקומו לקחת הסידור ואח"ז

אודות בנין עדי עד ושהחתונה תהי' בשעה טובה ומוצלחת. אח"ז אמר שכמו שהמנהג הוא שמרבים הקרובים בצדקה ביום זה, איז אלס השתתפות שלי יחלק לכ"א צדקה, וכמו שאומרים מהרה ישמע לע"ל תהי' בפועל בזריזות גדולה עכשיו. כשהגיע לדלת ללכת למטה הביט בשעון ושאל הרב פינסאן ווען האסטו מכריז געווען די פארברענגען 9:30 אדער צען דרייסיג, ואמר שהכריז צען דרייסיג (כי כשהביט הי' 9:30).

כ"ב כסלו

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 6:10. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה 15 מינוט אודות הכנות וכו' לחנוכה. לאחר השיחה חילק 2 דאלארן לצדקה (כמו שאמר בשיחה), א' מתנה והשני' (גם מתנה אבל) לתת לצדקה.

ש"פ וישב כ"ד כסלו

התוועדות 1:30 עד 4:00. שיחה הראשונה עד 3:10. בשיחה הראשונה דיבר אודות מעלתו של שנה זו שערב חנוכה הוא בשבת, תכלית השלימות. גם אמר ביאור בזוהר. שיחה השני' - שאלות בפרש"י. בשיחה השלישית עורר אודות הכנות לחנוכה וכו'.

כ"ה כסלו א' דחנוכה

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 7:00. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה (שמענו השיחה במבצעים). דיבר אודות הקריאה ביום זה - יששכר, ולשמוע מה שהנרות מספרים וכו'. חילק שני שטרות לצדקה.

כ"ו כסלו ב' דחנוכה

בתפילת שחרית זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. 3:15 מנחה (ירד 3:25). ב7700 אחרי מנחה היתה שיחה לכולל תפארת זקנים. כל השיחה היתה ברכות לזקנים. הזכיר אודות הפרעזידענט ששומעים לו וכו'.

כ"ז כסלו ג' דחנוכה

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 5:50. לאחר מנחה הדליקו הנרות (כרגיל) ולא אחרי מעריב.

ד' טבת

בתפילת שחרית זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. לאחר תפילת מעריב היתה שיחה. כ"ק אד"ש דיבר באריכות שבאים בהמשך לחנוכה וצריך להיות פעולה נמשכת לעשות הוספות בכל ענינים, וזה יהי האבן הבוחן. אח"ז חילק דאלער א' לכ"א.

יום הבהיר ה' טבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00 (ס'האט גענומען 45 מינוט, ווייל ס'איז געווען גליטשעדיק). ירד עם זיידנס. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה בת 6 מינוט. אמר שהיום קשור עם הספרים וכו' ויחלקו לצדקה שני דאלארן, ויעשה חידוש - א' לצדקה וא' לקנות ספרים או לתקן או ליתן לאחרים עבור הנ"ל. חילק 15 מינוט. זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש למנחה-מעריב.

ו' טבת

בתפילת מעריב זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. צען מינוט נאך ניין בבוקר הלך כ"ק אד"ש למקוה וחזר 9:40 (כך שמעתי).

ז' טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. הסדר בכלל ביום שני וחמישי, שמי שיש לו פתיחה, נותן הספר לכ"ק אד"ש וכ"ק אד"ש הולך עם זה עד הבימה. קודם שמניח הס"ת, נוטל מאיר את הכתר מהס"ת, ואח"ז חוזר למקומו. עולה לשלישי, הולך מצד ימין (של הבעל קורא) וחוזר מימין (כשמניח הספר, הולך משמאל וחוזר מימין), בדרך כלל זלמן גורארי עושה הגבהה. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 6:15. ירד עם זיידנס.

ח' טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. כשחזרתי ממבצעים ראיתי איך שבא כ"ק אד"ש ל770 עם בנימין.

ש"פ ויגש ט' טבת

התוועדות 1:30 עד 4:15. בשיחה הראשונה דיבר כ"ק אד"ש שהיום הוא ערב עשרה בטבת, והמעלה

עלה למעלה. אחר זמן ירד למטה למוסף. לאחר מנחה היתה שיחה 2 מינוט (לא הייתי שמה). דיבר אודות היום השביעי, ז' מדות וכו'.

ש"פ מקץ ב' טבת ז' דחנוכה

התוועדות 1:30 עד 4:20. היו שלש שיחות, אח"ז משקה ואח"ז הזכיר אודות לנגן שיבנה וכו', פדה בשלום וכו'. שיחה הראשונה דיבר אודות תרי"ג מצות, תר"ך וכו', והענין של שבת וחנוכה וכו'. כשניגנו האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט צו א פאר קינדער. אח"ז דיבר אודות קשוט עצמך ואח"ז קשוט אחרים, ולפעמים להיפך, פנימיות הענינים של פרש"י בתחילת הסדרה. אח"ז כשניגנו עשה כנ"ל. אח"ז דיבר לעשות מבצע חנוכה בלילה וגם למחר (הזכיר אודות זה לכה"פ שלש פעמים בשיחה). ואמר כאן המקום לחלק המשקה וכו'. אחר החלוקה התחיל והריקותי וכו'. כשהפסיקו מלנגן התחיל להביט אם טעלעשעווסקי נמצא, אך לא הי' שם, ואמר שייסימו עם הניגון של שיבנה (כרגיל) וגם כמו שנהוג באחרונה לנגן פדה בשלום, ויהי רצון שיהי' פדה בשלום וכו'. אח"ז התחיל ר' יואל שיבנה וכל הקהל אחריו. הביט עליו כ"ק אד"ש ואמר לנגן פדה בשלום וכן עשו. אח"ז התפללו מנחה. מעריב 5:15. הדלקת הנרות לאחר עלינו, קדישים. הזכיר עוד הפעם לעשות מבצע חנוכה. דיבר לערך 2 מינוט.

ג' טבת זאת חנוכה

קודם דאלארן היתה שיחה. דיבר אודות מבצע חנוכה היום בזאת חנוכה וכמה ענינים (שמעתי חזרה מהשיחה-טייפ). אח"ז דיבר בענגליש לאיש חשוב אודות מיהו יהודי 5 מינוט. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחר מנחה (קודם מעריב) היתה שיחה בת 10 מינוט. דיבר שנמצאים קודם תפילת מעריב, תפילתו של יעקב אבינו, ושייכות לחנוכה כמו שאמרו ועל הניסים בתפילת מנחה. גם יתנו חנוכה געלט אפי' אחרי מעריב. ואמר ללמוד המאמרים השייכים לחנוכה, ואמר שיחלק שלש דאלארן - א' לצדקה, א' לחנוכה געלט וא' לעשות בו מה שלבו חפץ, ומה רוצה לבו של ישראל, לתת צדקה. חילק צדקה לערך 20 מינוט, ואח"ז התפלל מעריב.

עשרה בטבת יהפך לששון ולשמחה

כ"ק אד"ש ירד לתפילת שחרית 10:06. שחרית עד 11:30. סליחות, הפזמונים שהחזן אומר בקול, האט דער רבי שטארק פאמעלעך און שווער געליינט. שמע קולנו עם ניגון הרגיל. חילק דאלארן כרגיל (ביום ראשון). מנחה 3:15, הייתי בבית. כ"ק אד"ש אמר מפטיר כרגיל. ירד עם רמב"ם לעם ובסידור היו שני גרויסע פאפירן (רמב"ם) (כדלקמן). אחרי מנחה, שיחה (כרגיל). דיבר אודות מלך בבל, ואמר שיחלק צדקה - חוט המשולש, וקודם זה יעשה סיום על הרמב"ם, ואמר שיעשו סיומים בכל מקום ומקום נוסף על מה שעושים כאן בד' אמות של נשי"ד, ובפרט באה"ק. קודם שאמר הסיום, הפסיק ונטל הדפים (הנ"ל) בידו (שהיו 'סטייפלד' צוזאמען) ועליהם נדפסים התחלת וסיום הרמב"ם. ואמר כל ההלכה האחרונה והסביר כל ענין בפ"ע. גם הסביר מה שכותב אחר הסיום "תם ונשלם וכו'. וקודם זה אמר שיכול להיות שא' כתב זה ובודאי הוא גדול בישראל, ויכול להיות שהרמב"ם בעצמו כתב זה. אח"ז הפסיק ולייבל נטל הרמקול, אבל כ"ק אד"ש התחיל להסביר ההתחלה ולייבל החזיר הרמקול. ס' האט גענומען א מינוט. אח"ז חילק שלש דאלארן (כנ"ל). 5:10 מעריב. כל אלו שהיו בחוץ נכנסו אחרי מעריב. כשחזר ללכת למעלה, אמר לזלמן גורארי מ'זאל זיך צוזאמען זעהן געזונטערהייט, וכשעלה על המדריות (במשך כל המדריות), הביט על זלמן עם שמייכל ועשה ביד שמאל (לעודד הניגון).

י"א טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 5:40, ירד עם זיידנ'ס (כרגיל) באחרונה אחר שנוסע לאוהל).

י"ג טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש וכן בתפילת מנחה. כשירד, הי' שם חתן שכ"ק אד"ש היה צריך לתת לו הסידור, והוא (החתן) עמד ובימינו שלש נשים. כ"ק אד"ש נתן לו הסידור ואמר (הל' בערך) אויסנוצן אף אלע גוטע זאכן, ולנשים הביט ואמר בשעה טובה ומוצלחת. **מיד** לאחר שמו"ע (מיד לאחר "המברך את עמו ישראל בשלום) התחיל

שבזה מאם עשרה בטבת הי' בשבת גופא, ושמישיח יבוא קודם מחר, וכשמישיח יבוא יהי' יום זה (י' בטבת) לא רק שלא מתענין אלא יהי' יו"ט וכו'. אח"ז ניגנו "נודע ביהודה". באמצע הניגון האט כ"ק אד"ש געפאטשט מיט די הענט לילדה (סלאווין) וכן לא' על הצד השני. שיחה השני' היתה עד 3:30 (מלערך 2:15). דיבר אודות סיום הרמב"ם ועשה הדרן על הרמב"ם, שאל כו"כ שאלות. ושאלה העיקרית היתה למה כאן (בהל' מלכים) כתיב "ומלאה וכו' כמים לים מכסים" אבל בהל' תשובה כתיב "ומלאה וכו'" אבל לא כתיב "כמים לים מכסים". וביאר זה שיש א' שיודע את הבורא ומתכוין למרוד בו וכו'. עוד שאל למה הרמב"ם מדבר אודות שכר, והרי אי"ז ענינו של הרמב"ם, אלא הביאור בזה שכשמסיים כל ההלכות וכו' רוצים לידע השכר, ולא שיעשה ע"מ לקבל פרס אלא וכו'. עוד שאל למה צריכים ללמוד כל הרמב"ם כו"כ פעמים, והוא מפני שניתוסף לו שנים וכו' (עוד שאל למה אומר הרמב"ם "לידע שיש שם מצוי ראשון", הלא יודעים זה ממה שכתוב "בראשית ברא אלקים). אח"ז התחיל גאנזבורג לנגן אין אדיר וכו' וניגנו לכמה דקות. אח"ז התחיל הקהל ניגון ההקפות. באמצע דיבר כ"ק אד"ש עם רב מצפת. אח"ז הי' ביאור ברש"י, אח"ז אמר שיחלק משקה המשמח לעשות סיום הרמב"ם וכו'. אחרי החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. באמצע דיבר עם הרב הנ"ל עוה"פ. בשיחה הרביעית אמר, אזוי ווי מ'האט ערשט אויסגערופן אז מארגן ביינאכט וועט זיין א סיום הרמב"ם, זאלן זיך אלע משתתף זיין וכו'. דיבר עוד ענין א' ואח"ז אמר שקודם הסיום ינגנו פדה בשלום, שיבנה וגו'. אח"ז התחיל החזן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז אמר לו כ"ק אד"ש פדה בשלום, והתחיל (החזן) פדה בשלום. באמצע עשה בידיו כנ"ל ועשה פעם א' ביד א', וב"ואני אבטח בך" עשה (קצת) בראשו. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. מעריב 5:15, לאחר מעריב הי' קידוש לבנה. אחר קידוש לבנה אמר לכל הצדדים (כרגיל) "א גוטן חודש", וקודם שחזר ל770 אמר לזלמן גורארי "בשורות טובות" (כך שמעתי) בהמשך למה שצריך ללכת לתפיסה וכו'.

מהשיעור של היום וישלים השיעורים שעברו וכו' (הי' אריכות בזה). באמצע ההתוועדות (באמצע ניגון) אמר כ"ק אד"ש לדוד נחשון לומר לחיים והראה לו באצבעו.

טו"ב טבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 6:00 (מאוחר מהרגיל בזמן זה).

ח"י טבת

בתפילת מעריב בקדיש יתום של עלינו, אמר "יהא שלמא רבא", הפסיק, התחיל לומר "תתקבל" בקול נמוך, הפסיק קצת ואמר שוב "יהא שלמא וכו'".

י"ט טבת

בתפילת מעריב זכיתי להיות בביתו של כ"ק אד"ש. לאחר מעריב היתה שיחה לערך 35 מינוט. קרוב לתחילת השיחה הי' א' שדחף את כולם (צו צוריקגיין) וכ"ק אד"ש הביט והפסיק ואמר, ווען מ'וועט ענדיקן וועל איך ממשיך זיין, הראה באצבעו הק'. בשיחה דיבר אודות מה שהרמב"ם חי שבעים שנה ואעפ"כ עשה הכל בשנים אלו.

כ' טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. נסע לאוהל. חזר לערך 5:45. בתפילת מנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש (מ'האט אלעמען אריינגעלאזט). לאחר מנחה אמר כ"ק אד"ש ללייבל להביא רמב"ם. לאחר מעריב באמצע משניות אמר לו להביא המשניות (ס'האט געפעלט עפעס). היתה שיחה לערך 20 מינוט, עשה סיום, אנגעטאן די גלעזער באמצע כשנטל הספר (רמב"ם) בידו.

כ"א טבת

סיום אמירת קדיש. לאחר קריאה אמר כ"ק אד"ש קדיש. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 5:45. אחרי מנחה (התפילה האחרונה) היתה שיחה לערך 7 מינוט. דיבר אודות סיום אמירת קדיש, שמוזהרים אחר י"א חדשים לומר אפי' קדיש א', וכאן הזמן לכלי של ברכה לחלק לכ"א צדקה - חוט המשולש לא במהרה ינתק ויהי' הקיצו וכו' והיא

באמירת תחנון בלא שהיית זמן כלל. כשיצא היתה שמה שורה של אורחים ואמר (כרגיל) פארט געזונטערהייט מ'זאל הערן בשורות טובות, וכשהמשיך ללכת אמר (לשאר) בשורות טובות (והמשיך) בשורות טובות, ולילדה אחת מהאורחים הביט ואמר גם בשורות טובות.

י"ד טבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:00. בתפילת שחרית זכיתי, ובתפילת מנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. כשעלה אחרי מעריב ניגנו דידן נצח, ועשה ביד שמאלו בחוזק (יותר מכרגיל).

ט"ו טבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש נסע לאוהל, חזר מעט אחרי ליכט צינדען (5:15), נכנס לתפילת מנחה (שהיתה למעלה) 5:25. התפלל בזריזות כרגיל לאחר שחוזר מהאוהל.

ש"פ ויחי ט"ז טבת

התוועדות 1:30. כשניגנו (כרגיל) בתחילת ההתוועדות "אוהב ה'", האט דער רבי געפאטאשט מיט די הענט צו דער מיידל (סלאווין) על צדו. בשיחה הראשונה דיבר אודות ש"פ חזק ושבאים בהמשך לחודש כסלו - חנוכה, נרות חנוכה אינן בטליו לעולם, וגם בהמשך לי' בטבת שנתב"ס שהי' ביום ראשון. אח"ז ניגנו ניגון בלא אותיות והי' לעבעדיק, דער רבי האט געפאטשט ולא נגע'ד אל יד (כן לעיל) לצד ימין ואח"ז לכל הקהל כמ"פ ואח"ז לילדה ואח"ז להקהל. בשיחה השני' (שארכה כמעט שעה) הי' ביאור בפרש"י הראשון אודות לב ועין וכו' וגם ביאור ברמב"ם למה לעיל אמר כטפה מן הים וכאן אומר וכו'. אח"ז ניגנו זאל שוין זיין די גאולה. אח"ז אמר אודות עריכת סיומים, א' באה"ק בכ' טבת וא' בחו"ל, ואמר שיחלק משקה המשמח וכו' וגם בקשר להנ"ל. ואמר אז ער זאל ארויסגיין בתוך כלל ישראל פדה בשלום נפשי און זאל זאגן לחיים והקהל יאמרו לחיים לחיים ולברכה, וינגנו פדה בשלום נפשי, וקודם זה ינגנו שיבנה וכו'. אחרי הניגונים אמר שכ"א שלא למד הרמב"ם עד עכשיו יכול להתחיל

כ"ו טבת

בתפילת שחרית, השיידל של התפילין של כ"ק אד"ש איז אראפגעפאלן ולייבל הגבי' אותו והניח אותו על הסטענדער של כ"ק אד"ש (כך שמעתי). בתפילת מנחה, כשעמד כ"ק אד"ש במקומו לאחר שמו"ע הביט לצד לחדר השני לכמה סעקונדעס.

כ"ט טבת

בתפילת שחרית יש רשות להתפלל בביתו של כ"ק אד"ש. הייתי בבית, מאיר התפלל שחרית. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך חצי שעה קודם ליכט צינדן (4:25).

ש"פ וארא ר"ח שבט

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות מעט אחר 1:30. ההתוועדות היתה עד 3:25. בשיחה הראשונה דיבר שהיום הוא ר"ח שבט ועשירי בחודש זה הוא יום ההילולא של נשיא דורנו דער רבי דער שווער, שכל פעולתו שעבד כל משך ימי חייו בעלמא דין פועלים פעולתם. דיבר גם אז מ'דארף לעבן מיט דער צייט, וגם שזה שאמר הבעש"ט שיש התהוות בכל רגע זהו ענין בהווה, ויש ענין שרואים בעתיד שהוא באופן נצחי שאומר המחדש בטובו בכל יום תמיד, ועבר רואין מענין התשובה שאומרים היום שצריך לפעול בהעבר. וזה נוגע לדין בנוגע לקדש אשה ע"מ וכו'. וההוראה, שכשעושה דבר ברגע זה ויודע שיהיה נצחי התחושה בנפש איז אנדערש מאם הוא רק ברגע זה. ודיבר אריכות בזה, עבר הווה ועתיד, אז מ'טוט אויף בהעבר עצמו ולא שהעבר בא להווה וכו'. לאחר שיחה זו ניגנו ניגון (בלא אותיות) וכ"ק אד"ש האט געפאטשט מיט די הענט ערשט צום מיידל על ימינו, ואח"ז לסלאווין, ואח"ז לאמצע האט דער רבי געפאטשט זייער שנעל. בשיחה השני' הורה לעשות סיום על ספר מדע שמסיימים היום, ובודאי יש כאן מנין שסיימו כבר ספר מדע היום ויעשו בכל המקומות סיום ע"ז (וגם ללמוד מאמרי אדמו"ר הזקן שיצאו לאחרונה (הוצאה שני'). דיבר גם אודות צעקת עד מתי. אחרי השיחה נגנו עד מתי ועשה בידו (כנ"ל). בשיחה השלישית דיבר אודות שע"ש באו לפגישה עם חב"ד ב770 בברוקלין, אמר שיהיו חב"ד'ניקעס ויהיו נרות להאיר ודיבר אודות חלוקת

בתוכם במהרה בימינו ממש. חילק דאלארן לערך 20 מינוט. מאיר הארליג התפלל מעריב. לאחר מעריב הכריזו שחרית 10:00. ניגנו עד מתי, ועודד את השירה בידו בחוזק. אומרים שכ"ק אד"ש ישאר בבית עד היארצייט (כ"ב שבט).

כ"ב טבת

בבוקר הייתי בבית של כ"ק אד"ש, מאיר התפלל.

ש"פ שמות כ"ג טבת

תהילים 8:30. כשנכנס איז געווען זייער ווייניג מענטשן, והביט להצדדים. ירד לשחרית 10:30. בשיבנה עשה ביד שמאלו (כרגיל אבל) בחוזק רב. נכנס להתוועדות 1:35. בשיחה הראשונה דיבר באריכות אודות סיום אמירת קדיש ושאטורים לומר קדיש אח"ז וכו'. אח"ז ניגנו עד מתי. כ"ק אד"ש האט געפאטשט איין מאל מיטן האנט. שיחה השני' הי' רש"י, דיבר גם אודות וישרצו במאד מאד, שיש שמחה לילד וילדה כשניתוסף להם אח ואחות, וכן יש נח"ר גדולה להקב"ה אם ניתוסף יהודי א'. אח"ז ניגנו ניגון (בלא אותיות) ועשה בידיו. געפאטשט מיט די הענט (לא נגע כף אל כף כרגיל) בתחילה לילדה על ימינו אח"ז לשמאלו לסלאווין, וכן כמה פעמים בחוזק רב. אח"ז עשה ביד ימין בחוזק רב (הי' זייער זייער לעבעדיק). אח"ז דיבר על הרש"י הראשון. אחרי שניגנו אמר לעשות סיומי הרמב"ם וכו' ובקשר לזה יחלק משקה, וחילק. אח"ז התחיל והריקותי לכם ברכה. אח"ז דיבר אודות הוראות לעשות כ"ד טבת ואמר שניגנו פדה בשלום ואח"ז ניגון הד' בבות, ההכנה וניע זשוריצ'י וכו' וביניהם שיבנה, וכן עשו. לאחר פדה בשלום הביט אם טעלעשעווסקי נמצא, ובסוף אמר לר' יואל להתחיל שיבנה בית המקדש. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. ההתוועדות הסתיימה 4:00.

כ"ד טבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 5:55. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה לערך 25 מינוט. דיבר באריכות אודות השלוחים שיתעסקו רק בשליחותם ולא בדברים שאינם שייכים להם. אחרי השיחה (כמו שאמר בשיחה) חילק 2 דאלארן לכ"א.

בענינים שהוא אינו יודע וכו'. וכן דיבר שבן חמש למקרא אינו שואל הראש ישיבה פשט בחומש שהר"י אינו בענין זה אלא בהעכערע ענינים, אלא שואל המלמד שלו. וסיים שכל אלו שנתנו משקה יעלו למעלה ויכריזו. אחרי החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. עשה ביד ימין וביד שמאל כמה פעמים. אחרי זה דיבר אודות הכנות לט"ו בשבט לאכול פירות וכו' עם בני ביתו וברוב עם הדרת מלך וכו'. והורה שכולם יאמרו לחיים וילכו לביאת משיח צדקנו בקרוב ממש אמון. אמר לחזן לנגן יהירצון וכו' שיבנה מיד בהתחלה התחיל לעשות ביד ימינו ועשה כמה פעמים. אחר שאמרו כל הקהל לחיים (כשניגנו שיבנה) התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה. ההתוועדות הסתיימה (רק) 3:30. נכנס (למעלה) לתפילת מעריב 5:40 (לאחר מעריב לא היה קידוש לבנה כי הלבנה היה שוואכע מעשה'ס).

ט' שבט ערב יום ההילולא

חילק דאלארן עד לערך 12:45. אח"ז הלך למקוה ולאחרי כמה דקות נסע לאוהל. חזר לערך 5:30. לאחר מנחה היתה שיחה לערך 8 מינוט. התחיל שהוא ערב היארצייט של נשיא דורנו שכל פעולתו שעבד משך ימי חייו וכו'. אמר פתגם הצ"צ "אז מ'טראכט גוט וועט זיין גוט". בנוגע ליארצייט אמר שסיום היום קשור עם סיום השיעור בחומש שמסיימים יוצאים ביד רמה. וגם יסיימו עם ענין הצדקה וכדי שלא לבלבל הסדר און נישט צו פטר'ן די איבעריקע צייט וועט מען טיילן הצדקה לאחרי תפילת מעריב. ויהי רצון שיהיה והקיצו ורננו שוכני עפר. וכו'. כ"ק אד"ש התפלל מעריב. לאחר מעריב אמר שיחלק כפליים לתושיה. אח"ז חילק דאלארן למשך זמן. אח"ז עלה למעלה ולאחרי פינף-צען מינוט ירד לקדש הלבנה.

יום ההילולא יו"ד שבט

כתבתי פ"נ והלכתי לביתו של כ"ק אד"ש ליתן אותו לא' מהמזכירות (שהיום כ"ק אד"ש הולך לאוהל). כשבאתי שמה האט שלום גאנזבורג גערייניקט ארום'ן שטוב. הוא ביקש ממני צו עם העלפן האב איך עם געהאלפן. אח"ז הלכתי עמו

המשקה. אחרי השיחה חילק המשקה. אח"ז התחיל והריקותי לכם ברכה וכו' (בשיחה אמר גם אודות הסיום בשיבנה) אחר והריקותי לכם ברכה אמר שיחה קטנה בת 2 מינוט. אח"ז רמז לר' יואל והתחיל שיבנה וכו'. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. אח"ז (כרגיל) התפללו מנחה. נכנס להתפלל מעריב (למעלה) 5:30. אחר השבת נסע לביתו.

ב' שבט

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ג' שבט

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש (אלע זיינען אריין כרגיל בימים אלו). כשכ"ק אד"ש ירד היה בידו (עם הסידור) פאפיר מקצתו מוקלד ומקצתו כתב יד. וכשעבר את פני לייבל [שעמד אצל הבימה] הביט עליו ונתן לו הפאפיר, ולייבל הלך לטלפון והתעסק עם משהו (איני יודע מה).

ש"פ בא ח' שבט

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30. דיבר שיום ההילולא של נשיא דורנו היא התחלת שנת הארבעים, שאחרי ארבעין שנין קאים איניש אדעתי' דרבי'. דיבר בנוגע לעלות לתורה בברכה לפניה ולאחריה וכו'. לאחרי שיחה זו ניגנו הניגון שהמילים שלו הם חיילי אדונינו (אבל לא שרים את המילים, כידוע מה שאמר כ"ק אד"ש ע"ז בשמח"ת תשמ"ה). במשך הניגון האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט שטארק (לילדה סלאווין ולשני' על ימינו וגם) למשך זמן לכל הצדדים. לאח"ז עשה שני פעמים עם יד השמאל. אח"ז שיחה שני'. אח"ז ניגנו ניגון ההקפות של אביו של כ"ק אד"ש ועשה בראשו לנגן הפאל 10 פעמים. בשיחה השלישית דיבר הוראות לפועל - התחזקות בלימוד הרמב"ם וכן בשיעורי חת"ת חומש ותניא כפי שנחלק ע"י נשיא דורנו בעל ההילולא וכן שיעורי תהלים ולעשות כל הענינים דמוצ"ש וערב יום ההילולא ויום הילולא ולפעול על בני ביתו וכו' כל הענינים הנ"ל. לאח"ז ניגנו ניגון בלא אותיות. שיחה רביעית דיבר שיש אנשים שאין משתמשים בשכלם אלא שואלים כל דבר לשני והוא לא נכון. ואע"פ שצריך להיות עשה לך רב, זהו דוקא

קודם שבת ואחריה וכו'. אח"ז חילק לצדקה לכ"א דאלער. אח"ז חו"כ. גם כל הברכות שאמר לקבוצה הראשונה (אורחים) שייך להם (ולחתן וכלה). יבנו בית בנין עדי עד והקב"ה יתן לכ"א פרנסה בריוח, וביום החופה יתנו לצדקה הם און די עלטערן והקרובים והמחנכים והמחנכות וזה ירזז את מהרה ישמע בערי יהודא קול חתן וקול כלה במהרה בימינו ממש.

י"ג שבט

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 5:25. לאחר מנחה- מעריב היתה שיחה לערך 20 מינוט. דיבר (והתחיל בזה) אודות שהוא ערב שבת שירה ועומדים בין י' שבט וט"ו בשבט וצריכים לעשות הכנות לט"ו בשבט לעשות התועדות ולאכול פירות וכו'. דיבר אודות שבת כפליים, לחם הפנים, ושיסיימו עם ענין הצדקה. לייבל התחיל לתת לכ"ק אד"ש שני דאלארן (מחברים עם אטב), והתחיל כ"ק אד"ש צו זיי פאנאנדערטיילן שיהיה רק דאלער א'. (דער רבי האט זיך נישט ארומגעדרייט צו רעדן ביז נאך דער לעצטער קדיש, שלא ע"ד הרגיל).

ש"פ בשלח שבת שירה ט"ו בשבט

כ"ק אד"ש ירד לקבלת שבת 5:30. בלכה דודי עשה בחוזק רב ביד השמאל על הסטענדער על זמן יותר מהרגיל. כ"ק אד"ש ירד להתועדות 1:30. אויפן טיש איז געווען א גרויסע קערה פון פרוכט און פון styrofoam א גרויסער מ"ם (ארבעים שנה)?² היה שמה גם א קליינע בויס פון פלאסטיק והיה עליו מיני פרוכט. כ"ק אד"ש נטל ענב א' פון די גרויסע, וגם תאנה פון די גרויסע. אח"ז האט בערל ווייס אוועקגעלייגט א קליינע קערה מיט פרוכט און האט אוועקגעשטופט דער גרויסע. דער רבי האט גענומען נאך איינע פון דער גרויסע, ואח"ז נטל משל בערל ווייס. אח"ז הראה בידו ללייבל צו אלץ ארויסטיילן וכן עשה. והיו שם 3 בוטלאך של יין וסימן לחלקם ג"כ (כ"ז היה קודם שהתחיל לדבר כשניגנו אוהב ה'). בשיחה הראשונה דיבר שהיום קיימא סיהרא

לאחורי הבית צו ארויסווארפן וואס מ'האט גערייניקט. אז ראה איך שכ"ק אד"ש בא (מהמקוה עם בנימין) ואמר "דער רבי קומט!" ורץ לפתוח הדלת. שאלתי אותו "וואס זאל איך טאן?" אמר לי "טו וואס דו ווילסט". בין איך געבליבן שטיין דארטן כי לא היה ביכולת צו אוועקגיין (כיון שכ"ק אד"ש כבר עלה במקום החנייה). עמדתי שמה (אני הייתי היחידי שהיה שמה). איך בין געשטאנען אצל הגדר, וכ"ק אד"ש פתח הדלת מהקאר והלך. דער רבי האט מיר געגעבן א קוק. בנימין איז געגאנגען נאכ'ן רבי'ן, נתתי לו הפ"נ והלכת. כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 5:45. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה (בפנים היה זייער זייער ליידיג כי סגרו הדלת מחמת הבלתי-סדר). השיחה היתה בת 15 מינוט. דיבר אודות התחלת שנת הארבעים באורך. וגם בענין טוב לשמים וטוב לבריות שהוא קשור במיוחד לכ"ק אדמו"ר הרי"צ. אמר שיחלק שלש דאלארן בקשר עם יום שלישי, וגם שחוט המשולש לא במהרה ינתק ואין מקום לענין הנתיקה כלל. חילק דאלארן לשעה.

י"א שבט

בשעה 8:00 בערב יחידות לאורחים. כ"ק אד"ש דיבר שבאים מיו"ד שבט התחלת שנת הארבעים ועומדים ביום שלישי טוב לשמים וטוב לבריות וכמדובר כמ"פ שהוא בכל רגע, אין אנדערע ווערטער שכל פעולה ביום זה איז ארומגענומען פון טוב לשמים וטוב לבריות. ואמר שכל הענינים יהיו בשמחה ובטוב לבב (ולא כאחרים?) והקב"ה נותן לכ"א פרנסה מה שצריך. ויחלק לצדקה שיזרז את הגאולה וכבר כלו הקיצין וכבר עשו תשובה און מ'האט שוין צוגעפוצט די קנעפלאך ועומדים בשנת תשמט ידך שמשמט כל הענינים בלתי רצויים ויבוא הגאולה קודם ט"ו בשבט ותיכף ומיד ממש. חילק לכ"א דאלער א'. לא' שבא מרוסיה, נתן לו כו"כ דאלארן נוספים, ובכ"א אמר לו כ"ק אד"ש בשביל מה הוא. אח"ז בר מצוה. בנוסף לכל הברכות שאמר לעיל שהוא לכ"א וכו'. אמר שיתן צדקה ביום הבר מצוה שלו, זיינע עלטערן וכו'. ואם הוא בשבת יתן

הוא (היה עליו א כתר מיט א קארטל ותחת זה המ"ם). ואמר לו כ"ק אד"ש צו עס אריינטראגן אינעם צימער. הכתר והקארטל השאיר כ"ק אד"ש אצלו, והשאר אמר להביא למטה להתועדות כ"ל בפנים.

(2) היו ב' נשים שהיו נותנים לרבנית כל שנה א גרויסע זאך מיט פרוכט פאר ט"ו בשבט והשנה הביאו את זה לכ"ק אד"ש 7705. כשהרבי ראה את זה על השלחן בג"ע התחתון ושאל את לייבל מה זה ואמר לו לייבל מה

ט"ז שבט

1:00 היה סיום הרמב"ם במנהטן. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר (בזמן מאוחר מכרגיל) 6:30. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה על לערך 20 מינוט. דיבר אודות ארבעים שנה באופן של צמיחה (ט"ו בשבט). אמר שאם לא נתנו פ"נ עדיין יכולים ליתן. ואחרים שאלו גם אודות משיח נאו וכן אלו שהודיעו החלטות טובות לכבוד ארבעים שנה, להזדרז עוד יותר בקיומם, וכן לעודד ולחזק את עצמו ולהשפיע על זולתו בלימוד שיעור הרמב"ם היומי. ושבדאי יתקיימו כל התפילות ובקשות הנזכרים בפ"נ וישר כח על הברכות. הייתי בביתו של כ"ק אד"ש.

י"ט שבט

לאחרי מעריב היתה יחידות בת 20 מינוט עם שמואל בוטמאן.

כ' שבט

בתפלת שחרית הרשו רק אורחים ליכנס.

ש"פ יתרו כ"ב דשבט

כ"ק אד"ש התפלל (רוב) קבלת שבת בנוסח הרגיל של שבת, מלבד הקדישים הרגילים קדיש יתום וזרבנן אמר בקול עם הניגון הרגיל. באתי ל770 8:00 כדי שיהיה לי מקום לתפילת שחרית. כ"ק אד"ש נכנס לתפילת שחרית 10:00. עד שוכן עד אמר עם נוסח הרגיל (בכל השבוע). משוכן עד עד סוף הקדיש שלאחר ישתבח אמר עם [קצת] ניגון (נוסח שבת, ווינציקער ווי נעכטן). א-ל אדון אמר כולו בקול עם הפסקות כמה פעמים באמצע כמו סיום ענין. בשמע ישראל שלאחר פתיחת הארון וכו' האט דער רבי זיך ארומגעדרייט צום סידור והביט בסידור ואח"ז לקהל אמר אחד וכו' ואח"ז חזר למזרח ואמר גדלו. דער רבי האט געהאלטן די ס"ת אויף וועלכער מ'האט געמאכט די סיום ביום חמישי. ס'איז געווען א גרעסערער ס"ת פון דער ס"ת שרגיל כ"ק אד"ש צו האלטן. באמצע קריאה לערך שישי החזיר כ"ק אד"ש את פניו לבימה (ללייבל(?)). אחר קריאה כשהחזירו הס"ת ניגנו שישו ושמחה. דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט צום לינקען זייט און אביסל

באשלמותא. דיבר בפסוק ולציון יאמר איש וכו' והוא יכוננה עליון. הזכיר גם אודות ט"ו בשבט שאדם דומה לעץ וכו'. אחרי שיחה זו ניגנו ניגון (בלא אותיות). עשה ביד ימינו למעלה (בידו הק' היה הטיכל). אח"ז האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט (אביסל שטארק). בשיחה השני' דיבר שנשיא דורנו דיבר אודות ליתן לעופות שווארצע קאשע אבער מ'האט נישט געזען אז ער זאל עס טאן ואני לא שאלתי אותו למה, כי אם הייתי שואל אותו (חי"ך ואמר) פארשטייט זיך וואס פאר א קוק ער וואלט מיר געגעבן. ואמר דוגמא לזה, שנשיא דורנו לא התחיל להתעסק במצוה של בנין סוכה מחרת יוה"כ"פ אע"פ שכתוב הדבר בשו"ע ובמנהגים וכו' ואני לא שאלתי אותו את זה וכו"ל. ואמר שצריכים לדבר אודות זה וללמוד את זה בשיחות של נשיא דורנו וליתן צדקה בפשטות לעני היום בלילה, אע"פ שהוא לילה על זה יש עצה. ויש אחרים שחושבים שהם צדיק גמור שעשו כל הנ"ל בעצמם (לאכול פירות וכו' כנ"ל) אבל לפעול על בני ביתם לא פעלו. שאל שאלה ברמב"ם ואמר אז "מ'וועט פארלאזן אז אנדערע וועלן עס פארענטפערן": בסוף הלכות ברכות כתב וירבה בברכות הצריכות כמו שאמר דוד בכל יום אברכך. ולכאורה אם עושים רק ברכה א' בכל יום הרי זה בכל יום אברכך ומאיפה יודעים שצריכים להרבות. אחרי שיחה זו ניגנו ניגון (בלא אותיות). דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט לכל הצדדים למשך זמן. אח"ז שיחה שלישית, בה דיבר אודות פרשת יתרו שהוסיף וא"ו בשמו והוא הוא היסוד לזה שמדברים כל הזמן שצריכים להוסיף בכל הענינים. דיבר באריכות בזה. אח"ז ניגנו ניגון הקפות. עשה קצת בראשו. אח"ז דיבר השתתפות בסיום הרמב"ם. דיבר אודות ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. אח"ז חילק משקה. אח"ז התחיל והריקותי וכו'. אח"ז אמר שיסיימו עם ניגון שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו וכו'. אמר לחזן שי' וניגן יהי רצון שיבנה וכו'. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה על הפירות. סיום ההתוועדות 3:45. אח"ז התפללו מנחה. נכנס למעלה לתפילת מעריב 5:40, חמש מינוט קודם הזמן שהכריזו.

לערך 20 מינוט. התחיל ס'איז דאך נאך שבת, ועכשיו הוא במעל"ע של יום הראשון של השנה החדשה. והחי יתן אל לבו וכל הענינים וכו' וכאן הזמן להכיר טובה לכל אלו שעשו פעולות (לז"נ), ואין הזמן גרמא לענות לכ"א בפ"ע וזהו גופא רא' שאין צריכים. קרוב לתחילת השיחה דיבר קצת אודות ואלה המשפטים חוקים וכו'. אח"ז חילק דאלער לכ"א ע"מ ליתן לצדקה.

כ"ד שבת

היתה יחידות עם הר' פיקרסקי ל45 מינוט. התחיל לדבר עם כ"ק אד"ש ולייבל הראה לו לעלות.

כ"ה שבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. ירד 10:12.

כ"ו שבת

בתפילת שחרית הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. אתמול נפטר דר. זליגסון. הלוייה היום 12:30. כ"ק אד"ש בא מביתו ל770 12:25, נכנס לחדרו על 5 מינוט, יצא מחדרו (מהצד כרגיל), והלך עד נתיב השירות של איסטערן פארקוויי. צעד מאחורי הלוייה-קאר עד מעט לאחרי קינגסטאן. הלוייה-קאר שהה שם עד שכל הקארס האחרים יבאו. כ"ק אד"ש שהה שמה על הרחוב אויפן זייט עד שהם נסעו, וחזר על המדרכה. הלך עד דלת הכניסה, נטל הקווארט שהיה שמה אויף א בענקל, נטל ידיו הק' ונכנס. לאחר 5 מינוט יצא וחזר לביתו.

כ"ז שבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 7:00.

כ"ח שבת

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ משפטים כ"ט שבת ער"ח

תהלים 8:30. ירד לתפילת שחרית לערך 10:40. ירד להתוועדות 1:35. התחיל אודות הפתגם לעבן מיט דער צייט, שאמר אדמו"ר הזקן און איבערגעגעבן ע"י נשיא דורנו וכו'. דיבר על הרש"י הראשון. דיבר אודות טוב לב משתה תמיד וכו'. שאל

מער געדרייט און געפאטשט. אח"ז עשה בזריזות גדולה וקפץ בשמחה רבה. אח"ז התפלל מוסף. כל החזרת הש"ץ היה עם ניגון (פעמים היה כ"ק אד"ש אומר בניגון זה במנחה קדיש קודם שמו"ע כשחזר מהאוהל). ירד להתוועדות 1:30 (במקום שלי היה געפערליך שטופעדיק). בשיחה הראשונה דיבר אודות והחי יתן אל לבו (וכן כל ההתוועדות היתה על נקודה זו). אחרי שיחה זו ניגנו הניגון של האותיות מי לי בשמים וכו'. חייך להר' חדקוב ואמר לו לומר לחיים וכן לכמה אחרים. אח"ז היתה שיחה ארוכה לערך שעה (ס'איז געווען א שטורעמדיקע שיחה). בתחילה דיבר אודות התחלת הרמב"ם של היום שחייב בשבת אם צריך לאפרו וביאר זה ע"פ חסידות. אח"ז דיבר אודות נשמות בגופים דוקא כמו במשה רבינו שכששמעו העשרת הדברות מהקב"ה בעצמו פרחו נשמתם ובא משה רבינו ושאל להקב"ה עד מתי (כל ענין זה היה מיט א העכערע שטימע). אמר בנוגע להרבנית שבא אש וכלל נשמתה. דיבר אודות קריאת שם למוסדות על שמה, וכן נתינת שם לילדה על שמה שזה מראה מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. אח"ז ניגנו און דער רבי האט אינמיטן דער ניגון אביסל געפאטשט מיט די הענט. אח"ז אמר שיחה לערך 15 מינוט. בסוף השיחה אמר שיחלק משקה. אחרי החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה וכו'. אח"ז אמר לנגן שיבנה ושיאמרו לחיים און מ'זאל נישט דארפן ווארטן פאר אימיצער צו ענטפערן וכו'. אח"ז אמר החזן ש' יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז התחיל כ"ק אד"ש ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה, וכן אמר שאם צריכים לעשות שאר ברכות יעשו. סיום ההתוועדות 4:30. אח"ז התפלל כ"ק אד"ש מנחה. אחרי הגבהה לא התחיל כ"ק אד"ש לומר קדיש מיד, ואמר לייבל לכ"ק אד"ש מ'דארף זאגן קדיש. ואעפ"כ שהה כ"ק אד"ש עד שבאו עם הס"ת קרוב לארון, ורק אז התחיל באמירת קדיש. מעריב למעלה 6:00. לאחר מעריב נסע לביתו. בלילה היה ב770 סיום הש"ס מהשלוחים ש' הר' חדקוב דיבר שם וכן כו"כ אחרים.

כ"ג שבת

כ"ק אד"ש חילק דאלארן עד 2:05. נסע לאוהל. חזר לערך 6:30. אחרי מנחה-מעריב דיבר שיחה

ש"פ תרומה ו' אד"ר

בבוקר בשעה 7:15 נפטר הרש"ג. כ"ק אד"ש ירד לתפילת שחרית 10:00. באמצע כשאמרו קדיש, הביט כ"ק אד"ש לאחוריו לשאול את לייבל משהו. אומרים ששאלו אם א' אומר קדיש עבור הרש"ג (או אמר לסדר כן). ירד להתוועדות 1:30. בשיחה הראשונה דיבר אודות פ' תרומה. שאל שאלה ברש"י, למה בד"ה מעתיק ויקחו לי תרומה אם הוא מפרש רק "לי-לשמי", ומה נוגע כאן "תרומה". ביאר זה בעבודת האדם. אח"ז דיבר אודות חודש אדר, מרבין בשמחה, ולא כמו החגים שהיא שמחה מוגבלת, אלא מרבים. אמר גם שהיום הוא ערב (מלשון ערבות) ז' אדר. סיום השיחה (בקול): "ממש ממש". בשיחה דיבר אודות צופצן די קנעפלך וכו'. אח"ז ניגנו זאל שוין זיין די גאולה און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט. דיבר אודות ז' אדר, לעשות הוספה בענין הצדקה בכל השבוע הבא. דיבר אודות משה רבינו, שבפרשת תרומה כתוב כמ"פ משה, ובואתה תצוה לא כתוב אלא ואתה, שזהו משה. אח"ז ניגנו וביום שמחתכם און דער רבי האט געפאטשט אביסל מיט די הענט. אח"ז שיחה. בסוף השיחה דיבר אודות חלוקת משקה המשמח ואודות זה שעושים מצות וכו'. לאחר החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. עשה ביד ימינו כמה פעמים. אח"ז דיבר אודות ז' אדר, לעשות הוספה בשלש הקוין בכל השבוע. הזכיר אודות ענין זה שלש פעמים (לכה"פ). בשיחה שלאח"ז אמר שלאחרי שיאמרו לחיים ינגנו שיבנה ואך צדיקים. בשיבנה עשה בידו הימנית. באך צדיקים איז געווען זייער לעבעדיק. עשה כמה פעמים בידו הימנית. אח"ז התחיל ניעט ניעט ניקאווא. עשה כנ"ל. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. מעריב הכריזו 6:15. לערך 6:00 האט דער רבי געשיקט רופן הרב חדקוב. (אומרים ש)אמר לו שלש עינים: א. שאגודת חסידי חב"ד יתעסקו עם הלוייה. ב. שכל השבוע יעשו מנין לתפילות בביתו של הרש"ג למעלה. ג. שא' יאמר קדיש (ז.א. יתפלל) עליו כל השנה. אח"ז האט מען אריינגערופן הרב פינסאן ואחרים. איני יודע על זה.

ז' אד"ר

כ"ק אד"ש חילק דאלארן עד לערך 1:00. הגיע

שאלה ברש"י ותירץ אותה. דיבר אודות ימים טובים. שיחה זו היתה כשעה. אחרי שיחה זו ניגנו ושמחת. דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים (פי', געפאטשט כמה פעמים והפסיק וחזר בזה וכן כמה פעמים). אח"ז דיבר על שיעור היומי הרמב"ם, בתחילת הפרק, עשיר עני וכו'. אח"ז ניגנו. עשה בידו הימנית כמה פעמים. אח"ז דיבר שצריכים להביא הגאולה ע"י עשיית פעולות וכו', וכבר כלו כל הקיצין וכו'. אח"ז דיבר אודות לחלק משקה המשמח וכו'. בחלוקה האריך קצת יותר מהרגיל. בסוף החלוקה עמד הגבאי דגמ"ח שרגיל מפעם לפעם לספר מעשה והוא חבוש שטריימל (כ"ק אד"ש אמר לו פעם לספר סיפור). אח"ז שאל את לייבל אם זהו זה, והתחיל והריקותי לכם ברכה. אח"ז דיבר שרגיל לומר ענין במעשה בפועל, ולכן וואלט געווען א דבר המתאים שנוסף על השיעור בחת"ת ילמדו פסוק א' ממדרש בשבועות הבאות. ויסיימו עם אמירת לחיים ובניגון שיבנה. ניגנו שיבנה. באמצע הניגון האט דער רבי געפאטשט שטארק מיט די הענט כמה פעמים. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (3:50).

ל' שבט אדר"ח אד"ר

בתפילת מנחה-מעריב הייתי בביתו של כ"ק אד"ש. לאחר תפילת מעריב ווען דער רבי האט זיך ארומגעדרייט און געהאלטן דער סידור, אמר (כמעט הלשון): "ס'איז א דבר הנכון אז מ'זאל מאכן א פארברענגען היינט ביינאכט ר"ח אדר צוויי אדר'ס". אחר שאמר כ"ק אד"ש הנ"ל הכריז הרב פינסאן שתהיה התוועדות 9:30. כשעלה, ניגנו בחוזק רב הניגון שעל התיבות והיה בימי אחשוורוש ועשה ביד שמאל בחוזק כמה פעמים. בדרכו למעלה, כשלייבל אמר לכ"ק אד"ש שאלו נוסעים, אמר: "פארט געזונטערהייט, און מאכן א פארברענגען פארנדיקערהייט מיט אבינו שבשמים" (ועשה בידו לשמים והביט קצת למעלה). כמה דקות לאחר שעלה, ירד לייבל ואמר שכ"ק אד"ש יתן משקה עבור ההתוועדות.

ג' אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

אומרים קאפיטל מ"ט. הרב פינסאן מתפלל.

י"א אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

י"ב אד"ר

בשחרית הייתי ב770 אבל לא היה ביכולתי לעלות למעלה. עמדתי שם לראות כשכ"ק אד"ש הלך מחדרו למעלית. לייבל ובנימין נכנסו עמו.

ש"פ תצוה י"ג אד"ר

ירד להתוועדות 1:30. ניגנו אוהב ה'. עשה ביד ימינו שתי פעמים. שיחה א' התחיל "כרגיל וועט מען ריידן וועגן פרשת השבוע". דיבר אריכות אודות אתה, עצם שלמעלה משם, ובזה גופא ואתה, ענין של אמת וכו' פאר 15 מינוט בסוף השיחה האט דער רבי געענדיקט בברכות וכיוצא בזה. השיחה ארכה 45 מינוט. גם דיבר אודות חודש אדר א', ענין של שמחה וכו'. אח"ז ניגנו ניגון (בלי מילים). דער רבי האט ערשט געפאטשט מיט די הענט, אח"ז עשה ביד ימינו שנעלער און שנעלער לזמן רב (1 מינוט לערך). אח"ז דיבר אודות הוספות וגם לעשות החלטות טובות בנוגע לנתינה לצדקה מחר וכו'. גם הזכיר בשיחה ד' פעמים ללמוד המאמר וקבל היהודים תרפ"ז שנת המאסר, להתחיל היום וללמוד אותו גם מחר. אח"ז ניגנו (כנ"ל). דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט לשני הצדדים (לסלאווין וכו'). אח"ז דיבר אודות חלוקת המשקה. אח"ז אמר שיאמרו לחיים ויהיה לחיים ארוכים ולשלום וטוב בגשמיות ובפרט ברוחניות וכו'. אח"ז אמר הש"ץ יהי רצון שיבנה וכו'. עשה קצת ביד ימינו. אח"ז אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה. אח"ז התחיל החזן ניעט ניעט ניקאווא (בקשר למה שאמר כ"ק אד"ש בשיחה) וכ"ק אד"ש עשה בידו כמ"פ. אח"ז עשה הרב פינסאן סיום משניות. כ"ק אד"ש שאל את לייבל משהו. מעריב 6:20 למעלה בביתו של הרש"ג. לא הייתי שמה. קידוש לבנה לאחר מעריב. הסטענדער היה מיד כשיצא. כ"ק אד"ש יצא, הביט על הלבנה, אראפגעלייגט דער סידור. שלום עליכם - מאיר, יהודה מיכאל, לייבל. אחרי עלינו ניער סוף הט"ק

770 לערך 2:00. לאחר 10 מינוט יצא מהדלת שרגיל לצאת בה עכשיו [יצא עם מאנטל. לא היה מאנטל זינט כ"ב שבט מ"ח (ולא עד בכלל)]. הלך עד 2:10 ושם היה הלוייה-קאר. כ"ק אד"ש הלך מאחורי הקאר עד קצת לאחר קינגסטאן [מיד לאחר שכ"ק אד"ש יצא מ770 הלכתי לאלבאני ונסעתי עם ש.ש. וכמה אחרים לבית החיים בזריזות גדולה, ובאנו לשם 10 מינוט קודם כ"ק אד"ש (הלכנו עם הקאר בתוך הבית החיים. בכלל האט מען פארמאכט און קיינעם נישט אריינגעלאזט, אבל אנחנו הלכנו מאחורי יוניק ונכנסנו עמהם)]. כ"ק אד"ש בא לביה"ח, הלך אצל האוהל מהצד ששם הוא הדלת עד הצד שהיום שם מקברים הרש"ג. עמד על הקבר של הרב סלונים (הניחו לוח עץ על הקבר שעמד עליו). עמד והביט כשעשו כל הענינים וזרקו עפר וכו'. כ"ק אד"ש ירד על הקניען (כמעט), נטל עפר וזרק על הקבר (לא רצה ליטול האת חפירה שנתנו לו). אח"ז אמר בנו קדיש. כ"ק אד"ש הביט עליו זייער שטארק. אח"ז שאל כ"ק אד"ש את בערל ליפסקער אם בנו כבר קרע, ובערל קרע את בגדו [של בערל]. כ"ק אד"ש אמר לו "ביים טאטן פירט מען זיך רייסן אלע קליידער". אח"ז עשו שורה. הוא הלך בשורה. כ"ק אד"ש הלך עד לפני הקבר של אשת אברהם פאפאק. אד"ש עמד שם והוא עבר, כ"ק אד"ש אמר לו המקום ינחם וכו'. אח"ז הלך כ"ק אד"ש עד לאוהל. שאל את לייבל אויב ער איז שוין אוועק. ושאל עוה"פ ער איז שוין אוועק, מ'קען אריינגיין. אח"ז נכנס לאוהל (3:45). ראיתי קצת כשעמד כ"ק אד"ש אצל הקבר (ראיתי מאחורי כ"ק אד"ש, וכשעמד בשורה הייתי שני מאחורי כ"ק אד"ש). כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 7:30, הלך 770 והתפלל למעלה בחדרו.

ט"א אד"ר

בתפילת מנחה זכיתי להיות למעלה (בביתו של הרש"ג (כנ"ל)). כשנכנסים, קודם שנכנסים לחדר ששם מתפללים, יש שמה על הקיר תמונה מכ"ק אד"ש בל"ג בעומר. ועל הקיר השני יש תמונה מהרבי כשהוא נותן צדקה לילד. וכשכ"ק אד"ש נכנס הוא יכול לראות את התמונות. נכנס 3:14. כשנכנס לחדר הביט לצד. אין אומרים תחנון. אחר התפילה

זה שקודם מ"ת כל א' שרצה לישא, נטל אשה וכו'. ושאל, הרי הרמב"ם הוא ספר הלכות הלכות ומה נוגע הדינים של אינם יהודים. וביאר, שצריכים לידע כדי שיהיה ענינו של שלום. ואמר בשיחה שתי פעמים שיאמרו לחיים, לחיים ולברכה, אריכות ימים וכו'. ואמר שיעשו סיומים על המחזור החמישי וברוב עם וכו'. לאחר השיחה אמרו כל הקהל לחיים. אחרי זה דיבר בהמשך להנ"ל אודות ענינו של שלום בית שהשם נמחק עליו. ושאל, למה השם נמחק. ואמר שמגיד דבריו ליעקב וכו', וכמו שיהודי, חייב למסור את נפשו על עבירות מסוימות, יהרג ואל יעבור. ואיפה רואים מס"נ כזה אצל הקב"ה, רואים זה בהנ"ל ששמו נמחק כדי לעשות שלום בית. אח"כ אמר כאן הזמן צו מודיע זיין אז די וואס האבן צוגעשטעלט משקה אויף א סיום הרמב"ם וכו' יעלו למעלה וכו'. לאחר החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. באמצע הניגון האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט לימינו ואח"כ לסלאווין כמה פעמים לשני הצדדים. שיחה ד' התחיל משנכנס אדר מרבים בשמחה, אין נוהגים לעשות בשושן פורים קטן סעודה ואע"פ שטוב לב משתה תמיד וכו'. וסיימו לאחר אמירת לחיים, עם שיבנה בית המקדש והניגון של אין עוד מלבדו, ותהיה הגאולה ע"י משיח צדקנו (כל השיחות סיים עם "תיכף ומיד ממש" מלבד שיחה זו). אחרי שניגנו הניגונים הנ"ל (החזן - יהי רצון), הזכיר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:05). מעריב למעלה בביתו של הרש"ג כנ"ל.

כ"א אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:30.

כ"ב אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:00.

כ"ה אד"ר

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 6:45. טעלזנער שאל את כ"ק אד"ש אם יכול להדפיס המאמר שכתב כ"ק אד"ש פ' תשא תשי"א ונתן לו כ"ק אד"ש רשות, אבל שיהיה בלתי מוגה.

ש"פ ויקהל כ"ז אד"ר מבה"ח אד"ש

בלילה אחרי לכה דודי עודד בניגון בידו בחוזק

(כרגיל). אמר לכל הצדדים "א גוט חודש". לא נסע לביתו.

פורים קטן י"ד אד"ר

כ"ק אד"ש הגיע להקמת המצבה של הרש"ג. אמרו כמה קאפיטלאך תהלים. כ"ק אד"ש עמד ופניו אצל האהל אצל המצבה (כבר העמידו המצבה בבוקר). אח"כ נכנס לאוהל. נסעו לאוהל עם "תהלוכה". כ"ק אד"ש מקדימה ואחרי אוטובוסים וכו'. שמעתי שהפסיק כמה פעמים לחכות עד שהאוטובוסים יגיעו. חזר מהאוהל 7:00. התפלל למעלה (בדירת הרש"ג).

שושן פורים קטן ט"ו אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:15.

ט"ז אד"ר

זכיתי להתפלל למעלה בתפילת מנחה. כ"ק אד"ש נתן שתי מטבעות בצדקה-פושקע שעמד אצל הליכטלאך [שעמדו אצל החזן (הרב פינסאן)].

ח"י אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ תשא כ' אד"ר

בתפילת שחרית באמצע הקדיש קודם הודו האט דער רבי זיך ארומגעדרייט צום זייט אביסל צו לייבל, לייבל איז צוגעגאנגען, דער רבי האט אים עפעס געזאגט. לייבל איז געלאפו אויבן צום צימער און געגעבן דער רבי זיינע ברילן. ובהפטורה הרכיב כ"ק אד"ש את הגלעזער. כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:35. שיחה הא' דיבר אודות תשא את ראש, ענינו של צדקה ארויסגיין אין וועלט, לא לעשות משום שר, אפי' שכרו של עוה"ב כמבואר ברמב"ם. שיחה זו היתה לשעה. אח"כ ניגנו ניגון (בלי מילים, זייער א פרייליכע ניגון). באמצע האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט. בתחילה לסלאווין ואח"כ לילדה השני' על צד ימין, ואח"כ לקהל כמ"פ זייער פריילאך. ניגנו משך זמן רב יותר מכרגיל. אח"כ איז געווען א שווערע שיחה. עשה סיום על ספר זמנים והתחלה על ספר נשים - השיעור של היום - שהסיום של ספר זמנים הוא אודות ענינו של שלום וההתחלה של נשים אודות

לי אד"ר אדר"ח אד"ש

ירד למטה לחדרו (כרגיל במעלית) כדי צו אראפנעמען די תפילין וכו' ואח"ז חזר למוסף. לאחרי מנחה ירד כ"ק אד"ש לחדרו. רגע אח"ז יצאו ואמרו שכ"ק אד"ש ידבר שיחה למטה. השיחה היתה לערך 20 מינוט. התחיל, יום שהוכפל בו כי טוב, ור"ח ומחבר שני האדר"ס צוזאמען. אמר אודות הפ"נים וגם אלו שעדיין הם בדרך. אמר א כללות'דיקער ענטפער לכ"א שיהיה כל טוב בגשמי וברוחני ובנוגע לאלו שצריכים שידוכים וכו' והזכיר שיאכלו מאכלים בריאים בפשטות כפס"ד הרמב"ם. אח"ז חילק דאלער לכ"א כמו שאמר בשיחה. חילק לערך 15 מינוט. אח"ז עלה למעלה. אויפן וועג עשה בידו בחוזק.

בי אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ פקודי שבת חזק ד' אד"ש

ירד להתוועדות 1:30. כשניגנו אוהב ה' חי"ך ללוי יצחק פריידין חיוך גדול. רמז לו משהו. שיחה הא' התחיל אודות זה שסיימו ספר שמות. שאל שאלה ברש"י הראשון אודות המשכן משכן רמז למקדש וכו'. שיחה ב' דיבר ברש"י האחרון אודות המסעות, שנקרא מסע בשעת חניה ע"ש המסע שבא אח"ז. ושאל, למה החניה האחרונה נקראת בשם מסע. והסביר את זה בנפש האדם, שצריך להיות הליכה תמידית ברוחניות ובגשמיות שאינו יודע באיזו דרגא הוא בעשירות וכו'. אח"ז ניגנו שישו ושמחו וכו' הנה משיח בא. ניגנו בשמחה רבה (אבל כ"ק אד"ש לא עשה בידיו כלל). שיחה ג' דיבר אודות הרש"י הראשון בפ' ויקרא שמתחילים ללמוד אפילו קודם בן חמש למקרא. כששומע, יודע אז ס'איז הייליקע ווערטער. כ"ק אד"ש הפסיק לרגע (ילד התחיל לבכות. אבל לא משום זה הפסיק) וחי"ך ואמר, היה משכיל שאמר דרשה, ובאמצע - לא היה לזה המשך לקודם ולמה שבא אח"ז - אמר בקול (כ"ק אד"ש אמר בקול) "ס'הייליקע ווערטער!" ואמר שהמלמד צריך לומר תהלים כדי שיהיה לו יכולת להסביר הענין לילד, ק"ו מהקב"ה למשה רבינו. שיחה ד' הציע הכנות לפורים וכו' ללמוד הדרושים בקשר לפורים. וכאן הזמן

(מהרגיל). תהלים 8:30. ירד להתוועדות 1:35. שיחה הא' דיבר אודות מרבים בשמחה, ובפרט בשנה זו שנה מעוברת ומבה"ח אדר ב'. ויתחילו השמחה כאן באמירת לחיים. דיבר באריכות כמ"פ אודות ענין השמחה. אח"ז ניגנו ווי וואנט משיח נאו (בלא עם ישראל וכו') וכ"ק אד"ש עשה ביד שמאלו לסלאווין ולצד השני כמ"פ. אח"ז ניגן ניגון הקפות של רלוי"צ. דער רבי האט אויסגעקוקט זייער ערנסט. אח"ז דיבר אודות ויקהל, ענינו של אחדות, וזה היה - כמו שרש"י אומר - במחרת יוהכ"פ, שכבר היה אז ענין התשובה. וכן עכשיו, כבר היו הענינים בלתי רצויים ועכשיו צריכים משיח וכו'. דיבר גם אודות הכנות לפורים. אח"ז ניגנו הניגון של ויהי בימי אשורוש. ניגנו בחוזק רב (וכ"ק אד"ש לא עשה בידיו). אח"ז (שיחה ג') דיבר אודות ואהבת לרעך כמוך שאומרים בתחילת התפילה וכו'. אח"ז אמר כאן הזמן לחלק משקה המשמח. וחי"ך ואמר, שמשקה מעורר אהבת ישראל עד כדי כך אז ער ער גיט אוועק זיין אייגענע לחיים צו א צווייטער (זיין ברכה). אחרי החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. אח"ז הורה לנגן שיבנה והניגון בלשון עם ועם ויאמרו לחיים, לחיים טובים ולשלום וחיים ארוכים וכו'. לאחרי הניגונים אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה, ושמשו יבא ויהיו יכולים להראות באצבע ולומר הנה משיח בא. לאח"ז ניגנו שישו ושמחו וכו' הנה משיח בא. עשה בידו. גם כשעמד עשה בידו. וכשעמד אצל הסטענדער לאמירת קרבנות, עשה ביד ימינו בחוזק שתי פעמים ואח"ז על הסטענדער ביד שמאלו כמ"פ (3:15). מעריב למעלה בביתו של הרש"ג ז"ל 6:35. לאחרי מעריב היתה הפגנה בחוץ. עברו אין פראנט פון 770. כ"ק אד"ש פתח הגוון והביט (כך שמעתי).

כ"ח אד"ר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

כ"ט אד"ר

התפללתי למעלה (בביתו של הרש"ג ז"ל). כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 7:05. התפללתי למעלה.

ט' אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:00.

ש"פ ויקרא פ' זכור י"א אד"ש

קבלת שבת 6:30. כשהגיע למקומו עודד הניגון בידו. כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:35. שיחה הא' היתה ע"ד מאמר. אח"ז ניגנו יפרח בימיו. דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. אח"ז עשה ביד שמאלו כמה פעמים. שיחה ב' הוראות לפורים ברוב עם וכו'. אח"ז ניגנו. עשה קצת בידיו. אח"ז שיחה ג' ארוכה ע"ד פורים ברוב עם וכיוצא בזה. ואמר, יש שאלה גדולה עד מתי, והתירוץ לזה הוא גאולה. אח"ז ניגנו שישו ושמחו הנה הנה וכו' און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט. אח"ז שיחה ד'. דיבר שוב אודות רוב עם. דיבר אודות פ' זכור, קרירות עמלק. כשא' נוסע לרבו יש קרירות בדרך וכו'. אח"ז ניגנו ניגון הקפות. עשה קצת בידיו. אח"ז שיחה ה' ובסיומו דיבר אודות חלוקת המשקה. לאחר החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה. אח"ז שיחה ו' ביאור ברש"י הראשון. אח"ז אמר לחיים עם שיבנה והניגון של אך צדיקים ושיאמרו לחיים, לחיים ולברכה, לחיים טובים ולשלום. באך צדיקים עשה בידו. לאחר זה עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:15). בכלל ההתוועדות היתה בקול נמוך מכרגיל ולכן לא שמעתי כ"כ טוב.

י"ב אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל 3:30. חזר לערך 7:45. לאחר מעריב היה קידוש לבנה. שלום עליכם: מאיר הארליג וצירקינד ובחור'ל א'.

י"ג אד"ש תענית אסתר

הודיעו שמנחה היום ושחרית ומנחה מחר יהיו למטה. לאחר מנחה (כרגיל) היתה שיחה לערך חצי שעה. דיבר אודות זה שהתענית נקראת ע"ש אסתר ולא על שם מרדכי. אסתר - מלשון הסתר אסתר. אמר אודות מחיית עמלק שכשאומרים המן עושים טומל, וזה עושים הילדים ולא האנשים והנשים כל כך, שראו איך שנהג נשיא דורנו שכשאומרים המן הרע וכיוצא בזה עשה קצת ברגליו הק'. אמר שיפיצו הדיבורים לכל א' וא', די וואס הערן עס סיי ווי נישט.

המתאים שאלו שהגישו משקה המשמח שיעלו למעלה באופן של "תשמח" וכו' וכו' ויסימו עם ניגון שיבנה ובניגון אין עוד מלבדו. לאחר החלוקה התחיל לנגן והריקותי לכם ברכה. אח"ז רמז לחזן שיח' לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז התחיל החזן לנגן ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז (כרגיל) נטל הסינור ואמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה אחרונה (3:30). מעריב למעלה (בביתו של הרש"ג ע"ה).

ה' אד"ש

בבוקר בדאלארן דיבר עם הגאון מערלוי לערך 20 מינוט.

ו' אד"ש

בבוקר לאחר תפילת שחרית היתה יחידות עם יעקב אלטר בנו של הגערער רבי בג"ע התחתון שארכה כחצי שעה. ישבו אצל שלחן. אח"ז כשיצא, עמד כ"ק אד"ש בחוץ (בדלת הראשית) והביט עליו עד שהגיע לקינגסטאן. אח"כ נכנס. כ"ק אד"ש חזר מהמקוה 12:45. 1:00 נסע לאוהל עם כמה באסעס וקארס שנסעו (כפי הוראת כ"ק אד"ש) לומר תהלים אצל הרש"ג ע"ה שהיום הוא השלושים. כ"ק אד"ש אמר שם תהלים בתחילה. אח"ז נכנס לאוהל. חזר מהאוהל 7:08. הייתי על הרשימה להתפלל למעלה.

ז' אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 6:50. בשבוע שעבר נתקבלו שתי תשובות בקשר למה ששאלו האם כ"ק אד"ש יתוועד בפורים. א. הרב העכט שאל את כ"ק אד"ש אם לעשות ראדיא, וענה: שבת לפני פורים ושבת לאחריו. ב. בע"פ שוביום שמחתכם אלו השבתות.

ח' אד"ש

הייתי על הרשימה להתפלל שחרית למעלה. כ"ק אד"ש הגיע 10:17. נכנס כשהרצועה עדיין לא כרוכה על האצבע, אלא תלויה. כשהגיע למקומו כרך אותו על האצבע וכו'. קיבלו תשובה מכ"ק אד"ש היום בקשר לזה שמפיצים הליקוט בכל יום חמישי בלילה בכל השולין בבורו פארק.

התחיל שמעלין בקודש ואין מורידין ובאים מהכנה של עת רצון, תענית אסתר וגם מיום הפורים. דיבר אודות י"ד ט"ו קורין מגילה, אות ב' אות ה' וכו'. אח"ז חילק חוט המשולש לכ"א כמו שאמר בשיחה. החלוקה היתה עד 8:45. אח"ז נסע כ"ק אד"ש לביתו. כשיצא, עמדו שם חתן וכלה (ח.צ.ק.) וכו' וואס האבן ערשט געענדיקט די חופה ואמר להם משהו. כשיצא מלחלק דאלארן נתן להרב פיניע קארף דאלער ואמר ער זאל אפגעבן פארן זון (שכבר ביקש עליו ברכה לפני"ז).

ט"ז אד"ש

שחרית בביתו של כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:00.

י"ז אד"ש

בתפילת שחרית התפללתי בביתו של כ"ק אד"ש. מאיר התפלל פארן עמוד.

ש"פ צו פ' פרה ח"י אד"ש

ירד להתוועדות 1:30. שיחה הא' דיבר אודות זכירת מעשה עמלק ופ' פרה, שהמצוה לכאורה מקיימים אפילו בלא עשרה (קורא בתורה). אח"ז דיבר אודות פ' פרה שיש בפרה שני הפכים, אש ומים. ובעבודה בנפש האדם, אז מ'קען אויפטאן בשני הפכים. אח"ז ניגנו און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט. (לאחר שיחה הא' רמז כ"ק אד"ש להר"י מקלויזנבורג שישב אצל הזקנים וחיין לו. אח"ז איז ער צוגעגאנגען צום רבי'ן ודיבר עמו לכמה דקות). שיחה ב' דיבר אודות הפרה בעבודה בנפש האדם, לעשות כל הענין וגם לפעול על השני כדי להביא את המשיח, וצריך להיות מחכה לביאתו ולא רק אמונה. אח"ז ניגנו. שיחה ג'. בקשר למה שאמר בשיחה זו התבטא: לא היה אצל האבות ענין זה. כל אדם יכול להיות בינוני וכו'. אח"ז אמר אודות חלוקת המשקה. לאחר החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה ועשה בחוזק כמ"פ ביד שמאלו. אח"ז רמז לחזן ש'י' לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז כשסיימו לנגן הביט כ"ק אד"ש על החזן והתחיל (החזן) אך צדיקים. לאחר הניגון אמר די וואס דארפן מאכן א ברכה אחרונה וועלן זיכער מאכן א ברכה

אח"ז חילק דאלארן לחצי שעה. אח"ז הכריזו מעריב 6:45. למעריב עשו הסטענדער מער לאנג כדי שיוכל להניח המגילה. נכנס עם המגילה בידיו אין א זילבערנע קעסטל. לאחר שמו"ע פתחה כאגרת (ס'האט גענומען א פאר מינוט). בהמן עשה קצת ברגל ימין וקצת בשמאל (לא הרים כל הרגל מהרצפה, אלא חלק א'. פעם רגל זה ופעם זה).

י"ד אד"ש פורים גדול

כ"ק אד"ש ירד לתפילת מנחה 3:15. לאחר מנחה היתה שיחה לערך 45 מינוט. דיבר ענין אודות מחיית עמלק והחילוק בין זה למה שאומרים כל השנה. למשל, בשבת גופא כשקוראים בתורה עם ברכות וזמן קצר לאח"ז קוראים את זה בסידור. אח"ז דיבר אודות הפסוק אורה ושמחה וששון ויקר למה כ"א מרמז. אח"ז אמר אז מ'זאל ארויספארן משמח זיין אנדערע ואלו שלא עשו את זה, יעשו את זה עכשיו. ויהי רצון שמשיח יבוא עוד קודם סיום ימי הפורים (שיש יותר מ"הרף עין" עד אז), בי"ד אדר שנת תשמ"ט, בברוקלין ועד"ז בכל העולם כולו ותיכף ומיד ממש. אח"ז חילק דאלארן עד 5:10. אח"ז נסע לביתו עד תפילת מעריב שהתחיל 6:45. לאחר מעריב אמר (עוה"פ) שיחה לערך 20-15 מינוט. התחיל ווי דערמאנט פריער איז דאך ימי הפורים האלו נזכרים ונעשים, יום שלישי, ואמר שבכל הימים טובים יש שוטים וכו' משא"כ פורים עד דלא ידע. יש אחרים שעושים את זה ע"י שינה א טייל מפורים, ויש שעושים את זה בלא פשט'לאך אלא בפשטות, מהם יראו וכן יעשו ואשרי חלקם וגדול זכותם ועושים את זה בלי הגבלות. אח"ז חילק שטרות לצדקה [אף שלא אמר בשיחה שיחלק].

ט"ו אד"ש שושן פורים גדול

שחרית למטה (ב770). הרב חדקוב התפלל [כשאמר הרב חדקוב גאל ישראל לא שמעו, אבל הוא התחיל שמו"ע. כ"ק אד"ש לא ראה שהתחיל איז לייבל צוגעגאנגען והראה בסידורו שכבר התחילו שמו"ע. והביט עליו כלא מבין מה הוא אומר. האט לייבל געוויזן מיטן האנט אין רבי'נס סידור לשמו"ע, והתחיל שמו"ע]. כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:20. לאחר מעריב אמר שיחה בת 25 מינוט.

שכתוב בסוף הלכות שחיטה (סיום ספר קדושה) והחילוק בין אור ונר. שיחה ד'. לפני הסיום רגיל להזכיר אודות העינים שהזמן גרמא ועורר אודות מעות חטים. אח"ז אמר אודות חלוקת המשקה. לאחר החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה וגו'. לאח"ז אמר, רגיל לסיים בניגון שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ויה"ר שיבנה במהרה בימינו ולא עיכבן כו' תיכף ומיד ממש. להעיר, שכל שיחה סיים עם המילים תיכף ומיד ממש. לאחר שניגנו שיבנה וכו' עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. לאחר השבת לא נסע לביתו.

כ"ו אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:30.

כ"ז אד"ש ער"ח

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 8:00.

ר"ח ניסן

לאחר קריה"ת הלך כ"ק אד"ש למקומו לקחת הסידור (השאיר התהלים על הסטענדער). לאחר זמן ירד שוב למוסף. כשנכנס לתפילת מעריב, ניגנו הניגון שתיבותיו יחי אדונינו וכו', ועשה בחוזק בידו הק'. וכן כשיצא ניגנו את זה, בקשר עם השיחה של ב' ניסן בשנה שעברה.

ב' ניסן

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 6:35. (ליכט צינדן 7:07). הגיה מאמר לב' ניסן, ד"ה אשה כי תזריע (מש"פ תזריע ר"ח ניסן תשכ"ה).

ש"פ תזריע ג' ניסן

(כרגיל הרבה פעמים בשבת) ירד לשחרית כמה דקות לפני עשר. ירד להתוועדות 1:48. שיחה הא' התחיל שעומדים בשבת בסמיכות לב' ניסן שיש בו שני עינים, הסתלקות אדמו"ר הרש"ב וקבלת הנשיאות של בנו יחידו ממלא מקומו. גם דיבר אודות החזקת ישיבת תומכי תמימים. שיחה ב' היתה שיחה ארוכה (לערך שעה). דיבר באריכות גדולה לעשות עינים באופן ניסי עד שנעשה רגילותו וטבעו. אח"ז ניגנו. כ"ק אד"ש עשה ביד ימינו כמה פעמים. שיחה ג'. אח"ז עורר ע"ד אמירת הנשיא ושלא יהיה חלישות

אחרונה (3:40). לאחר הברכה אחרונה התחילו לנגן שישו ושמחו וכשנעמד כ"ק אד"ש על מקומו לומר קרבנות עשה בחוזק פעם א' ביד שמאלו על הסטענדער. מעריב למעלה בזאל (כרגיל) 7:00. לאחר שבת לא חזר לביתו ויישאר ב770 עד לאחר יחידות ביום ג' (כך אמרו. וראה לקמן).

י"ט אד"ש

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 7:30.

כ" אד"ש

היום היחידות לגבירים התקיימה למטה (שלא ע"ד הרגיל עד עכשיו). ירד 3:35. אמר שיחה באידיש עד 4:10. לאח"ז עברו עד 8:00. לאח"ז התפלל מעריב.

כ"א אד"ש

כל היחידות' היו עד 9:30. לאח"ז לא נסע לביתו.

ש"פ שמיני פ' החודש כ"ה אד"ש

יום הולדת של הרבנית הצדקנית נ"ע. כ"ק אד"ש ירד לתהלים כמה דקות לפני 8:30. סיים כל התהלים עם המנין (שלא ע"ד הרגיל, כי החזן הלך פאמעלעך. סיימו 10:10). להתוועדות ירד 1:26 (ישבתי על באנק שהיה במרחק כמה באנקן מן הדלת וכ"ק אד"ש נכנס. וכשנכנס התחיל ללכת פאמעלעכער, כי כולם רצו כיון שנכנס מוקדם מהרגיל). שיחה הא' דיבר אודות פ' החודש ושהיום הוא תחילת בריאת העולם. וזהו הקשר עם יום הולדת של אדם ובפרט איש יהודי ובפרט אדם שאדמה לעליון דומה לאדם הראשון. אמר גם שאם הוא יום הולדת של עקרת הבית, זה פועל על כל בני המשפחה שמזלם גובר. דיבר אודות התחזקות בעיני יום הולדת. אח"ז ניגנו זאל שוין זיין די גאולה און דער רבי האט געפאטשט שטארק מיט די הענט אסאך מאל. שיחה ב' דיבר אודות החידוש בפ' החודש וכן ענין החידוש בשיעור הרמב"ם היומי. גם דיבר אודות חידוש אמיתי הנפעל ביום הולדת. ובעבודה, בהפצת המעיינות ובמבצע פסח שהרי משלשים יום קודם החג צריכים להתעסק בצרכי החג, ועאכו"כ ביום זה שכבר מוסיף והולך עד היום. וקישר זה עם פ' תזריע. ניגנו אימתי קאתי מר וכו'. עשה ביד ימינו כמה פעמים. שיחה ג'. ביאר מה

ח' ניסן

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ מצורע י' ניסן

(נסעתי הביתה לחה"פ. והבא לקמן עד כ"ו ניסן הוא ע"פ השמועה). בהתוועדות דיבר כ"ק אד"ש על פסוק הראשון בקאפיטל החדש [מזמור פח], וכן עה"פ תבוא לפניך. גם עשה סיום על ספר הפלאה וכו'. ההתוועדות היתה עד 4:15. בלילה לאחרי תפילת מעריב נתן ר' זלמן גורארי' ברכה לכ"ק אד"ש וענה כ"ק אד"ש. לא"חז אמר הר' הנדל יברכך ואח"ז אמר כ"ק אד"ש א פרייליכער וואך.

י"א ניסן יום הולדת כ"ק אד"ש

חילק דאלארן עד אחרי 3:00. 4:50 נסע לאוהל. חזר לערב 8:45. לאחרי מעריב חילק לכמה מאות אנשים הראשונים קונטרס אהבת ישראל ושני דאלארן, ולאח"ז רק שלש דאלארן (בלי קונטרס). חילק לשעה.

י"ג ניסן

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 8:15. לאחרי מנחה עלה למעלה ל15 מינוט למכור החמץ להר' פיקרסקי. לאח"ז ירד לתפילת מעריב. באמצע עלינו הניח המפה על ידו ובאמצע הקדיש בתרא הלך לסטענדער (ידו היתה תחת הסידור). לאחרי קדיש אמר ללייבל "זאגן דעם ניגון", ואמר לייבל לקהל "דעם ניגון. דער ניגון פארן מאמר" וניגנו זה, ולאח"ז (מה שלא היה מאז שבת בראשית תשמ"ו) אמר מאמר ד"ה מצה זו. היה ל10 מינוט. לאח"ז חילק דאלער לכ"א לצדקה. ב770 היתה שמחה גדולה.

חג הפסח

בסדר השני יצא כ"ק אד"ש מדלת הצדדית (שרגיל ללכת בו לרכב) עם נר לשפוך חמתך בלי סידור. ביום ב', ג' דחוח"מ, היה כינוס צ"ה לילדים. ביום ג', ערב ימים האחרונים דחה"פ אחרי מנחה היתה שיחה בת שתי דקות ואמר אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן וכו' ויחלק לכ"א שלש דאלארן ע"מ ליתן לצדקה. לימים הראשונים הגיה כ"ק אד"ש המאמר מצה זו. הגיה גם מאמר לימים האחרונים. בשביעי

ח"ו בזה אע"פ שאינו נדפס בסידור אדמו"ר הזקן, וביאר הנשיא של היום, שבט זבולון. אח"ז אמר אודות חלוקת המשקה. א' שקיבל בקבוק היה דוד ראסקין עבור הטאנקן (40) שיסעו ביום ה', והכריז כל הענינים שיחלקו וביניהם מצה, וכ"ק אד"ש אמר לו "שמורה מצה". והכריז שוב אז דער רבי איז מעורר שהוא שמורה מצה. לאחרי החלוקה התחיל והריקותי לכם ברכה (לא שאל את לייבל (כרגיל) אם כבר סיימו לחלק). אח"ז אמר שלאחרי הכרזת עד מתי ע"י הקהל, ינגנו שיבנה ביהמ"ק, ואח"ז לנגן ניגון שמח"ת. ויה"ר שיבואו לשמחה מהתורה חדשה מאתי תצא ולא עיכבן אפי' כהרף עין ותיכף ומיד ממש. צעקו "עד מתי! עד מתי!" לערך דקה א'. לאח"ז צוה כ"ק אד"ש לחזן לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז התחיל החזן ניגון ההקפות ועשה כ"ק אד"ש ביד ימינו בחוזק (און האט אביסל אוועקגעשטופט דער דעקל) ועשה עוה"פ. אח"ז עמד מלא קומתו ועשה בחוזק ביד ימינו לערך איין מינוט. אח"ז ישב ועשה כמה פעמים בידו. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה והמשיכו לנגן ואמר משהו לבנימין. אח"ז המשיכו וכשעמד להתפלל עשה בחוזק בידו וכן שתי פעמים על הסטענדער (3:53). לאחרי השבת לא נסע לביתו.

ד' ניסן

הלכתי לקבל דאלער בקשר עם יום ההולדת שלי מחר. אמרתי ללייבל לומר לכ"ק אד"ש שיש לי מחר יום הולדת. כ"ק אד"ש נתן לי דאלער א' ואמר ברכה והצלחה אח"ז אמר לייבל ונתן לי דאלער שני ואמר זאלסט געבן אויף צדקה מארגן, זאל זיין בשורות טובות. כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 8:00.

ה' ניסן

לאחרי שדיברתי עם מאיר ה. כו"כ פעמים קיבלתי גלילה היום בבוקר (לכבוד יום הולדתי). קודם השקיעה יצא כ"ק אד"ש בחזית 770 לשאיבת מים שלנו. ס'האט גענומען פינף מינוט.

ז' ניסן

היה חלוקת מצה.

לנגן והריקותי לכם ברכה און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. אח"ז צוה לחזן ש'י לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז צוה לחזן להתחיל לכתחילה אריבער. קרוב לתחילת הניגון האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט, וכשבאו לתנועה הידועה סימן לחזור עליו (כשעושה בידיו הק' כנ"ל) עשר פעמים. אח"ז התחיל לנגן ניעט ניעט ניקאוו. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה. מעריב 8:50. במוצש"ק לא נסע כ"ק אד"ש לביתו.

ב' אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל לערך 2:45. חזר לערך 9:00. לאחר מנחה-מעריב שיחה לערך 20 מינוט עד 9:50. אח"ז חילק דאלארן עד 10:15.

ו' אייר

בתפילת שחרית הלכתי ל770. הלוייה של ר' ישראל דוכמאן (שנפטר אתמול בלילה) עברה את 770 2:00. כ"ק אד"ש נסע לאוהל 1:00.

ז' אייר

שמעתי שר' ז. גורארי' שאל (במכתב) לכ"ק אד"ש למה הוא יושב בתפיסה. ואמר לו כ"ק אד"ש נישט געפערליך, די רביים האבן אויך געזעסן. וכתב לו ר' זלמן הם ישבו על הפצת חסידות ואני יושב על וכו'. וענה לו אד"ש, גם אתה פעלת בהפצת חסידות (פי' ובמילא אתה יושב גם על זה).

ש"פ אמור ח' אייר

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:35. קודם ההתוועדות כשניגנו (כרגיל) שיר מזמור וכו' האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט. שיחה א' דיבר אודות ספה"ע. ואהבת לרעך כמוך. אמר שלא יהיה מחלוקת'ן בהנהלת המוסדות ושלא יעשו טומל, נאר מ'זאל עס מסדר זיין מיט א שלישי וכו' (משערים שדיבורים אלו באו בקשר לזה שהיה א' שכתב פאשקוויל על הרבנים. ואמר כ"ק אד"ש ללייבל כשקרא את זה ביום שישי שמי שכתב את זה איז ער ערגער פון די רעפארמער). לאחר זה ניגנו הנה מה טוב און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט צו א פאר קינדער שעמדו. שיחה ב' דיבר אודות ענינו של שלשה, פרק ג' פרקי אבות, יום שלישי שהוכפל בו כי

של פסח אחר מנחה היתה שיחה. אחש"פ ההתוועדות התחילה 7:30 ונמשכה עד 9:30. קודם שעשה הבדלה הלבינו פני קדשו של כ"ק אד"ש ועשה הבדלה עם שינויים בנוסח. אח"ז התחיל לחלק כוס של ברכה און דער רבי איז געווען זייער שוואך און האט כמעט געקענט אריינגיסן די וויין, והפסיקו השורה. כ"ק אד"ש התיישב ולייבל הראה באידיש היכן הוא הברכה אחרונה. אח"ז עמד ואמר ברכה והצלחה בכל הענינים וכו' והתחיל לנגן והריקותי לכם ברכה ועשה בידו. כל זה זייער פאמעלעך. אח"ז הלך ולייבל עזר לו ללכת. אח"ז נכנסו דר. פעלדמאן ולייבל ביסטריצקי לכ"ק אד"ש ואמר אז ס'נאר פון די וויין. לייבל שאל את כ"ק אד"ש אם להביא דר. ווייס ואמר בשום אופן נישט, והלך לישון לשעה ועשרים מינוט. ויצא אל לייבל (בג"ע התחתון) ואמר איך פיל זיך אסאך בעסער. ביום שישי בבוקר ירד לתפילת שחרית. שבת התוועדות 1:30. כשניגנו שיר מזמור עשה בידיו הק'. היתה עד 3:30. לאחר שבת נסע לביתו.

כ"ו ניסן-כ"ט ניסן

בתפילת שחרית התפללתי בביתו של כ"ק אד"ש. ביום כ"ז גם לתפילת מעריב. ביום כ"ט לשחרית יצא כשהרצועה עדיין לא כרוכה על האצבע. חזר מהאוהל לערך 8:45.

ל' ניסן אדר"ח אייר

לאחרי קריאה חזר למקומו ושהה ביז מ'האט אוועקגעלייגט הס"ת ואח"ז נטל הסידור ועלה למעלה.

ש"פ קדושים בדר"ח אייר

ירד להתוועדות 1:30. שיחה א' דיבר אודות ב' אייר מלכתחילה אריבער. אחרי זה ניגנו און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. אח"ז דיבר על הרמב"ם שמסיימים הלכות מעשר שני ומתחילים הלכות בכורים. דיבר אודות הדפסת הספרים באותיות מרובעות דוקא ולא ברש"י אותיות. שיחה זו היתה לערך שעה. שיחה ג' הורה לעשות התוועדויות בכל העולם כולו בלילה זו של ב' אייר וכו' וחלוקת המשקה. אחרי החלוקה התחיל

והתחילו לנגן כי בשמחה ועשה כמה פעמים בידו הק'. אח"ז הביט עליהם לצד ימין עד שהגיעו לקינגסטאן והמשיך להביט שם לאחר שהתחילו לנסוע באיסטערן פארקוויי, וגם לאחר שהלכו המשיך להביט על משך זמן רב (לערך חמש דקות) והיה אומר משהו כל הזמן. והתחיל אד"ש צו רוקן דעם קאפ צו קענען בעסער זען ואמר לייבל לאד"ש שכבר הלכו ונכנס אד"ש לחדרו.

י"ב אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. במעריב אמר קדיש.

י"ג אייר

תענית בה"ב. לא נסע לאוהל.

י"ד אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר חצי שעה קודם ליכט בענטשן (7:50).

ש"פ בהר ט"ו אייר

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30 (ב"ה היה לי מקום טוב יותר מהרגיל). כשניגנו שיר מזמור וכו' האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. שיחה א' דיבר בענין לא נהג כבוד זה בזה וצריך לשלול ענין זה בימים אלו ולא לפרסם ענינים של מחלוקת אלא ללכת לרבנים וכו'. אחרי שיחה זו ניגנו הנה מה טוב ועשה בידינו כהנ"ל. שיחה ב' דיבר אודות הרמב"ם, תשע פרות ופרה העשירית שתהא כוללת את כולם. ודיבר אודות פ' בהר. ודיבר אודות סיום הל' כלי המקדש והתחלת ביאת המקדש. גם דיבר אודות הפרקי אבות, שלשה כתרים וכש"ט עולה על גביהם והוא ע"י מעשים טובים. שיחה ג'. דיבר באריכות אודות פסח שני, ניטא קיין פארפאלן לכ"א ולהלמדמים שהיו להם תלמידים מכמה שנים, גם עכשיו יכולים לדבר עמהם, וגם עם בני ביתו, ולעשות התוועדות ולדבר אודות זה, ובפרט (כמו שמסיים בשו"ע) שטוב לב משתה תמיד, שבודאי אין הפי' תמיד ממש, שהרי אינו יכול ליכנס לביהמ"ק כשהוא שתוי, אלא פי' תמיד כמו תמיד של בין הערבים, ובענינו היינו רק בשבת ויו"ט וכו'. שיחה ד' ביאר ההלכה ברמב"ם המקדש כולו לא היה במישור אלא במעלה ההר, מהו הוספת הרמב"ם. וביאר

טוב, וביאר תקנת הפרוזבול. לאחר השיחה ניגנו לכתחילה אריבער. עשה קצת בראשו והמשיך הפאל 10 פעמים. בשיחה ג' קישר סיומו של ספר זרעים עם ההתחלה של ספר עבודה, שבסוף זרעים כתוב שלא שבת לוי בלבד אלא וכו', שאח"ז נעשה הענין של ועשו לי מקדש בהתחלת עבודה. וגם קישר זה עם הפסוק בהתחלת עבודה, שאלו שלום ירושלים ישליו אוהביך. דיבר הענין בעבודה, אדם כי יקריב מכם, שצריך להקריב עצמו כתורת אדה"ז. לאח"ז ניגנו און דער רבי האט שטארק געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. שיחה ד' עורר ע"ד ענינים של מעשה בפועל. הוספה באהבת ישראל בימי הספירה. הוספה בלימוד התורה וברוב עם, ויעשו בכל מקום סיומים, אנהויבנדיק פון דעם סיום אויף ספר זרעים. ובפרט שמקשרים זה עם משקה המשמח ויעלו אלו שהגישו משקה למעלה. ויה"ר שיהיה הקיצו ורננו שוכני עפר ונשיא הדור בראשנו תיכף ומיד ממש. לאחר החלוקה התחיל כ"ק אד"ש והריקותי לכם ברכה. אח"ז אמר לש"ץ שיחיו לנגן יה"ר וכו' שיבנה וכו'. אח"ז התחיל כ"ק אד"ש ניע ניעט ניקאווא. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:15). מעריב למעלה. כ"ק אד"ש נכנס מעט לאחר 9:00. לאחר מעריב קידוש לבנה. לאח"ז לא נסע כ"ק אד"ש לביתו.

ט' אייר

בדאלארן שמעתי שאד"ש אמר לישראל שם-טוב אז ער זאל אויפהערן טיילן בריוולאך און וואס מ'האט גערעדט שבת מיינט מען דיר אויכעט. כ"ק אד"ש נסע לאוהל 3:15. חזר 9:20.

י' אייר

(יש לי רשות ללכת בכ"י לתפילת שחרית). ירד לתפילת שחרית קצת לפני 10:00.

י"א אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. בלילה בשעה 9:00 היתה יחידות עם הרבנים הראשיים מארץ הקודש בחדרו הק' של כ"ק אד"ש (ח.ב). היה בפנים ועשה ווידאו וכו') עד 10:40. אח"ז יצא כ"ק אד"ש ועמד אצל הדלת (הראשית) והביט עליהם כשנכנסו להקאר

שיחה א' ע"ד פ' בחוקותי, ענין של חקיקה. ושאל, איך אומרים אח"ז תלכו. וביאר שהוא למעלה ממדידה והגבלה. ויש ענין של ואת מצותי תשמרו. דיבר באריכות אודות ענינו של חקיקה. אח"ז שאל בפירש"י הא', למה אומר בלשון שאלה, שאין זו דרכו של רש"י. וביאר זה שישנם שני ענינים בתורה, כפי שהיא כלולה בשאר המצוות, וכפי שהיא בפ"ע למעלה. וביאר חקיקה בעבודת האדם, חקיקה בנפש (השיחה היתה עד 2:45). אח"ז ניגנו וכ"ק אד"ש עשה בידו כמה פעמים און אויך געפאטשט מיט די הענט. שיחה ב' - דיבר אודות שיעור רמב"ם היומי, שאומר הרמב"ם (בקשר לקרבן) שנאכלין עד חצות כדי להרחיק מן העבירה. אבל הרי הרמב"ם סובר שכהנים זריזין הן. וצ"ל שיש ענין אחר בזה. וביאר, שלא עשה זה עד עכשיו וכו'. ואמר מה שרש"י מחולק על זה. ואמר אודות להקריב דוקא בשבת ולא במוצ"ש. וקשר רמב"ם זה עם מה שאומרים שתש"נ הוא קץ. ואם ח"ו משיח לא יבא בשנת תשמט ידך יש קץ בתש"נ, שעכשיו הוא כמו קודם חצות ואז הוא לאחר. דיבר אודות הנסכים שכתוב ברמב"ם היומי וכו'. בשיחה זו חייך. אחר השיחה ניגנו נפוליון'ס מארש ועשה ביד ימינו בזריזות ובחוזק גדול. שיחה ג', רגיל לסיים עם ענין של מעשה בפועל. להוסיף בענינו של חזק חזק ונתחזק שלש פעמים (כמו שדיבר בשיחה א') וגם בענין כבוד זה בזה ובאופן של הנה מה טוב ומה נעים וכו'. היום קוראים פ' חמישי בפרקי אבות שבו כתוב אודות עשרה המאמרות שבהם נברא העולם וכו' והולכים במוצ"ש זה לפרק שישי שמתחיל שנו חכמים עד ה' ימלך לעולם ועד בדומה לאחד. וביאר הענין דכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, שתשובה קאי על הקב"ה ששייב אותנו לגאולה, והוא באופן שכבר תלוי. אמר די וואס האבן אויפגעשטעלט ענינים המשמחים יעלו למעלה וכו'. לאחר החלוקה התחיל לנגן והריקותי וכו' (עשה בידו). אח"ז ניגן כ"ק אד"ש הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד (בעצמו) והמשיך לעודד הניגון בראשו (כמו בצמאה) (וישב כל הזמן ישר ולא אמר לחיים)). אח"ז ציוה לש"ץ לנגן יהי רצון שיבנה וכו' וניעט ניעט. אח"ז עורר כ"ק אד"ש אודות ברכה אחרונה (4:25).

הענין בארוכה. ועורר ע"ד ענינים של מעשה בפועל לעשות סיומים ברבים וכן ע"ד פסח שני אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן. אח"ז אמר אודות חלוקת המשקה. ואמר, אע"פ שאין כל הקהל יכול לעלות, אעפ"כ אותם שבאים הם באי כח של כולם. אחר החלוקה התחיל כ"ק אד"ש לנגן והריקותי לכם ברכה. שיחה ה' אמר לנגן הניגון של הנה מה טוב להוסיף באחדותם של ישראל. ועורר ע"ד תהלוכת ל"ג בעומר. אח"ז ניגנו הנהמה טוב. אח"ז הורה כ"ק אד"ש לחזן שיח' לנגן שיבנה. אח"ז התחיל כ"ק אד"ש ניעט ניעט ניקאווא. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:10).

י"ז אייר

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר לערך 9:20. לאחר מנחה-מעריב דיבר שיחה לעשר דקות. אמר שיש עליו בשנה זו של"ג בעומר חל ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב, ושיעשו כל ההוספות ביום זה כמו שכבר כתב במכתב. וענינו של יום זה שעושים חתונות, עד מהרה ישמע וכו' ועושים כל השבע ברכות. וכיון שיש כפליים לתושי' חתונות ביום זה, קיצרו הדיבור בכמות כדי שיוכלו לעשות ההכנות לחתונות. אח"ז (בכעין שיחה שני') אמר שיתנו הוספה מדילי' מהצדקה ויהיה מהרה ישמע בחוצות ירושלים וכו' תיכף ומיד ממש. אח"ז חילק לכ"א דאלער א' לצדקה. חילק לחצי שעה.

ח"י אייר ל"ג בעומר

בשעה אחד אחה"צ, נסע כ"ק אד"ש לפארק ששם היו הילדים, ועבר עם הקאר בפארק. כשהתחיל לצאת, רצו מאות ילדים אחר מכונית אד"ש. משם נסע לאוהל. חזר מהאוהל 8:45. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה. התוועדות חסידית עד 3 בבוקר. יואל כהן התוועד, דיבר אודות ללמוד מאמרי אד"ש. היה מורא'דיקע התוועדות.

כ' אייר

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 9:00.

ש"פ בחוקותי שבת חזק כ"ב אייר

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30. כשניגנו שיר מזמור וכו' אחרי קידוש, עשה ביד ימינו כמה פעמים.

בהידור. אז די קינדער זאלן אויסנוצן דעם זומער ווי ס'דארף צו זיין. ובקשר לזה, די וואס האבן אויפגעשטעלט משקה המשמח יעלו למעלה וכו' ומצוה לפרסם עושי מצוה. לאחר החלוקה התחיל כ"ק אד"ש לנגן והריקותי לכם ברכה. אח"ז הביט לראות אם החזן נוכח, ולא היה. ורמז ליואל לנגן שיבנה והתחיל לנגן שיבנה, ואד"ש חייך ואמר לו לנגן יהי רצון וניגן יהי רצון בניגון של שיבנה. אח"ז אמר לו אד"ש לנגן אין אדיר וכו'. אח"ז התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניעט ניעט. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:23). אד"ש אמר לא' לומר לחיים על כוס מלא, ובשעת מעשה עשה בידו תנועת "מלא".

ר"ח סיון

לערך 7:30 נכנס בנימין לחדר כ"ק אד"ש. כ"ק אד"ש עמד עם זיידענע סירטוק עם גארטל מוכן לרדת למטה לדבר שיחה. דיבר שעומדים ביום א' - ר"ח - יום שנטל עשר עטרות. אמר אודות הגאולה שהקב"ה יטול כל א' בידו וכו'. חילק לכ"א שלש מטבעות, שיתנו פעם א' צדקה, ועוד פעם ופעם שלישיית מגופו וכו'. השיחה ארכה 20 מינוט. אחר החלוקה עלה למעלה. 9:00 ירד לתפילת מעריב.

ב' סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 9:30. כשנכנס היתה חופה בחוץ ובפנים (ב770) ניגנו, ועשה אד"ש בידו להפסיק לנגן (כדי שלא לבלבל החופה).

ג' סיון

אד"ש ירד לתפילת שחרית 10:20. מעריב 9:00. לאחר מעריב היתה שיחה (30 מינוט). דיבר שעומדים בתחילת ג' ימי הגבלה ועומדים בשבוע של פ' נשא שלומדים אותו ב' פעמים. ואינו מובן למה אומר רש"י מונה אותם בכל שעה, הלא לא מנה אותם אלא י' פעמים, ופעם העשירית יהיה בבית המשיח ע"י משיח. וביאר שכל יהודי חביב אצל הקב"ה כמו בן יחיד שנולד לעת זקנתו. וביאר, שכל ילד קטן האהבה של ההורים לו הוא יותר בגילוי. דיבר אודות סיומו של שיעור תהלים של מחר (יום ד') שמסיימים בהושיעה וכו'. בסיום אמר מ'זאל

כ"ג אייר

כ"ק אד"ש לא נסע לאוהל. לערך 7:00 היתה שיחה לנשים. השיחה היתה עד 8:15.

כ"ד אייר

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 9:45.

כ"ז אייר

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 9:40.

כ"ח אייר

כשנכנס כ"ק אד"ש לקבלת שבת, עודד השירה בידו בחוזק, והמשיך הניגון גם במקומו.

ש"פ במדבר כ"ט אייר מבה"ח סיון

לתהלים ירד 8:35. לשחרית 10:30 (קצת מוקדם מהרגיל). ירד להתוועדות 1:30. בשיר מזמור וכו' עודד השירה בידו הק' כמ"פ. שיחה א' (היתה עד 2:45) דיבר אודות הפרקי אבות - פרק שישי, ומשה קיבל תורה למעלה מכל שינויים ומסרה ליהושע. התחיל שהוא שבת קודם מ"ת כו'. אחר שעומדים בשנת תשמ"ט ושנה הבאה היא תהא שנת ניסים, ששנת ניסים היא לאחר שכבר בא משיח בשנה זו. לאחר השיחה ניגנו אימתי קאתי מר וכו' ועודד השירה בחוזק בידו הק' (הימנית). [בשיחה דיבר באריכות אודות הקדמת נעשה לנשמע]. שיחה ב' (היתה לערך שעה) דיבר בשיעור היומי ברמב"ם. שאל שאלה בקשר להפייסות. חייך כשאמר אויב ס'נאר געווען איין כהן אין צריכים גורל. דיבר אודות שויתי הוי' ולכן לא להתבייש מפני המלעיגים ובכל דרכיך דעה וכל מעשיך לשם שמים. וסיפר מעשה אודות הבעש"ט בנוגע לזה, שדפק על חלון לבקש דבר מבעה"ב ותיכף הלך משם מבלי לחכות שיענה. שאלו אותו מאי האי, או שלא ידפוק או לשהות עד שיענה. וענה הבעש"ט, הוא עשה את שלו, והוא צריך לעשות את שלו. דיבר שיש שפותחים ספר (ספר שיחות וכו') באופן דגורל, לראות מה יהיה כתוב במקום שיפתחו וכן יעשו, ותמה ע"ז. וקישר לסיפור הנ"ל וחייך. גם בקשר להרמב"ם חייך. שיחה ג' עורר אודות ענינים של מעשה בפועל. הכנות לחגה"ש, הוספה בלימוד התורה וקיום מצותיה

11:30. אח"ז יצא אד"ש והתחיל לעשות בידו הק' (הימנית) בקל. ואח"ז הפסיק לרגע ובאמצע (ההפסק) הביט למעלה. אח"ז עשה בחוזק גדול למשך זמן. אח"ז חזר לחדרו.

ז' סיון יום ב' דחג השבועות

כשיצא אד"ש אחר תפילת שחרית, כשהגיע אצל הבימה ששם עמד הרב פינסאן, אמר לבנימין שיכריז ההתוועדות. הרב פינסאן הכריז 1:30 יהיה התוועדות. כשבא אד"ש לדלת, אמר לבנימין, אם כבר הכריז כן, יהיה כן. 1:30 ירד אד"ש להתוועדות. שיחה א' היתה עד 2:45. דיבר אודות שלש האנשים של יום זה, משה שייך לתורה, דוד לתהלים, בעש"ט לתניא (שבהתחלת שעויה"א הביא פירוש מהבעש"ט, והיה הו"א שזה יהיה חלק ראשון, וזה כמעט יצא לפועל). וקושר כמה ענינים לשלשה אנשים הנ"ל. ודיבר אודות התחזקות בלימוד חת"ת שזה קשור עם הנ"ל. באמצע כשינגנו, אמר אד"ש ללייבל שילך להביא קנקן משקה. לייבל (כרגיל) שלח חנינא. כשחזר עם המשקה הביט עליו אד"ש ונראה שעשה קצת בראשו כיישר כח. שיחה ב' דיבר שמסיימים היום ה' פסולי המוקדשין ומתחילין ה' עבודת יוה"כ, ולכן יעשו סיום על זה היום והמשך לזה יעשו אח"כ שהיום טרודים וכו' ויתן קנקן משקה להאחראים ע"ז שיחלקו חלק מזה עכשיו. לאחר השיחה הביט אד"ש לאיפה שישב מנחם גערליצקי ועלה והכריז אודות הנ"ל. אח"ז התחיל אד"ש והריקותי לכם ברכה. אח"ז אמר שכ"א יאמר לחיים. אח"ז אמר לנגן שיבנה. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (3:15). אח"ז התפללו מנחה. ירד להתוועדות שנית 8:10. שיחה א' היתה עד 9:50. ביאר מה שאמר רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא. ביאר למה כתוב יוסף. ביאר זה בעבודה, ענינו של שוקא וענינו של ביהמ"ד ודיבר שזה שייך לאנשים נשים וטף, שנקודה הולך על טף שהוא מבין כל ענין כמו שהוא משא"כ גדול, שעל כל דבר יש בשכלו העלמות ע"ז - כמו שאומר אדמו"ר הזקן, איך וויל מער ניט וכו'. וזהו הוראה שצ"ל לכ"א ענינו של האי יומא קא גרים. ויה"ר שע"ז נבוא לגאולה האמיתית והשלימה ויהיה עיניך רואות את מוריך ויהיה יחידה לייחדך ויהיה אין עוד מלבדו ועד

אריינטאנצן אין דער גאולה ברינה ובשמחה אנהויבנדיק פון דעם ניגון (וניגן אד"ש בעצמו הניגון) הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם (עד העולם היה בקול נמוך יותר). בתחילה עברו חתן וכלה שהיו לאחר החופה ואד"ש נתן להם מזל טוב וכו'. בסוף דיבר עם לוי יצחק פריידין אויף א פאר סעקונדעס. כשיצא עשה בידו בחוזק.

ד' סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 9:00. לאחר מנחה- מעריב התחיל לאמר מאמר ד"ה אנכי בניגון מאמר, בלי ניגון לפני המאמר ובלא טיכל על ידו הק'. לאחר שהתחיל המאמר עצם עיניו הק'. המאמר ארך 15 מינוט ובהמשך לזה היתה שיחה 15 מינוט. לאח"ז חילק דאלארען.

ה' סיון

יש ריבוי אורחים. כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 7:45 (ליכט צינדן 8:06). נכנס (למעלה) לתפילת מנחה. לאחר ליכט צינדן אין 770 א גאנצער נאכט איז געווען גאפאקט מיט מענטשן אומרים תיקון וכד'.

ו' סיון יום א' דחג השבועות

מנחה 5:30. לאחר ההכרזות שלאחר מנחה (כשעמד כ"ק אד"ש כמו שעומד בעת ההכרזות), אמר אד"ש שיחה בת 15 מינוט. מיד כשהתחיל היה לויפעניש גדולה, כולם רצו לקידמת ביהכ"נ ואד"ש הפסיק עד שהפסיק הטומל, והמשיך. דיבר אודות השלשה ימים - ה' סיון, הקדמת נעשה לנשמע, ו' סיון, מתן תורה, ז' סיון, יום שלאחר מתן תורה. וסיום השיחה, שהווי רץ לדבר מצוה לשמח אנשים בשמחת החג, עד שבאים לגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש. לאחר 5 דקות יצא מדלת הראשית של 770 ללוות התהלוכה. עמד שמה אצל הדלת ועשה בידו להמשיך הניגון (פעמים עשה ופעמים לא) וכל הזמן מלמל משהו. עמד שם בחוץ מסתמא 15 מינוט. כל הדרך לתהלוכה ובחזרה איז געגאנגען א רעגן וכל הקהל חזרו זייער נאס (אני חזרתי לערך שעה א' קודם כל הקהל כדי שיהיה לי מקום כשאד"ש יוצא). התחילו לנגן כשהקהל חזר לערך

ט' סיון

ירד ליחידות 8:15. כשיצא מג"ע התחתון האט דער רבי ארומגעקוקט ושאל את לייבל וואו איז דער חתן (כלה?). אח"ז נכנס למעלית. יחידות אורחים – אמר שבאים משבועות ואח"ז נוסעים כל אחד למקומו ופעם בפעם באים צוזאמען. וזהו א' הטעמים שצדקה עשה הקב"ה שפיזרן בין האומות שלכאורה הוא פלא, כדי שכל א' יעשה שליחותו במקומו הוא. ודיבר בחומש אודות יברכך וכו'. אח"ז חילק דאלער לכ"א ע"מ ליתנו לצדקה במקומו הוא. השיחה ארכה עד 9:00. אח"ז יחידות לברי מצוה 10 דקות. אמר שכל הברכות דלעיל שייכים גם להם ושיתנו צדקה פון די אייגענער געלט וגם ההורים און די באבעס און זיידעס. ואם הוא ביום השבת יתנו ביום שישי או ביום ראשון. אח"ז נכנסו החו"כ. השיחה היתה לערך 10 דקות. אמר שכל הברכות דלעיל שייכים גם להם ושכל השבע ברכות יתקיימו בהם בפועל ובפרט הברכה דמהרה ישמע וכו'. הורה שיוסיפו בצדקה ביום חופתם. אח"ז חילק דאלארן לצדקה. כ"ז הי' עד לערך 10:15. אח"ז עלה לחדרו וכעבור 5 דקות יצא לזאל להתפלל מעריב. ביציאתו דיבר עם לייבל. שמעתי אותם מדברים אבל לא שמעתי בדיוק מה אמר כ"ק אד"ש.

י"א סיון

מעריב 9:00. קודם מעריב היה ספר ב770 ונתן לכ"ק אד"ש תספורת (זה כבר מר"ח אב אשתקד שלא הסתפר כ"ק אד"ש). לאחר מעריב היתה שיחה עד 10:00. דיבר שהוא ימי התשלומין ויכולים להשלים כל דבר. כבר כלו כל הקיצין ועדיין לא נושענו והוא פלא גדול וכבר צוגעפוצט די קנעפלך. אמר לעשות הוספה בכל הענינים להביט בשו"ע קודם שעושה. דיבר בהשיעור חומש שקורין אותו כפליים לתושייה שכתוב אודות יברכך וכו'. אמר אודות שמסיימים ביום י"ב "ההלכות שמסיימים" (לא אמר הלכות מעילה) ומתחילים קרבן פסח שאפי' שהוא מצות עשה שהזמן גרמא נשים חייבות. ואמר שייסימו בנתינת צדקה בסבר פנים יפות. וחילק לצדקה עד 10:30. אח"ז יצא ועשה בידו הק' בחוזק והלך בזריזות גדולה.

שבאים לאין עוד כמו שהוא למעלה ממלבדו, וירד הביהמ"ק כאן למטה שלמעלה אין יכול להיות את זה, ובאים לגאולה שתורה חדשה מאתי תצא תיכף ומיד ממש. סיום שיחה זו (או השני?) היה עם המילים קדש הקדשים. שיחה שני' היתה עד 10:55. דיבר אודות התחזקות בשיעורי חת"ת ששייכים למשה דוד והבעש"ט. דיבר אריכות בזה. אח"ז אמר אין כאן מקומו להאריך בזה אלא בפשטות ללמוד תושבע"פ תושב"כ ומה טוב בריבים. אח"ז דיבר אודות לעשות כינוס תורה בכל מקום וכמו שכבר תלוי על הקיר כאן בביהמ"נ וביהמ"ד של נשיא דורנו שעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין היו כאן. אח"ז ביאר ההלכה האחרונה של שיעור היומי ברמב"ם בעבודת ה' "והרוצה להחמיר על עצמו הר"ז משובח", שאין הפי' מחמיר בגשמיות שיהיה לו מותרות, אלא הפי' חומרות בעבודת ה'. והרי זה משובח, ואז יכול להיות כלי בכל אשר תעשה ולא ע"י הנ"ל. וע"י סיומו של הרמב"ם ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, באים להתחלה שכל דבר הוא מאמיתת המצאו עד שמראה באצבעו ואומר זה תיכף ומיד ממש. אח"ז ציוה לנגן שיבנה. אח"ז ציוה להכריז ע"ד הכינוס תורה. אח"ז אמר די וואס דארפן בענטשן וועלן זיכער זיך מצרף זיין צום ברהמ"ז. אח"ז בירך אד"ש ברהמ"ז ונתן החלה והמים להר' לאבקאווסקי עבור הכינוס תורה. אח"ז התפללו מעריב ועשה כ"ק אד"ש הבדלה. אח"ז חילק כוס של ברכה (התחיל 11:30 עד 3:05). באמצע עבר א' עם הילד שלו שהאפשערעניש שלו הוא הלילה ועבר עם שערל ולייבל נטל את זה ממנו. אח"ז עשה האיש (עם הילד) בידיו סימן שערל (ושאל כ"ק אד"ש "פאראן שערל'ס?") און לייבל האט געהאלטן די פאר ואד"ש האט געשארן אביסל האר. כל הזמן לא עשה אד"ש בידו. וכשבא החזן עשה בידו בחוזק ועשה בידו צו פייפען כמה פעמים. אח"ז ישב ואמר ברכה אחרונה ועמד ואמר ויתן לך. טרם צאתו התחיל כי בשמחה תצאו וכו'.

ח' סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 10:05. לאחר מעריב היה קידוש לבנה. ירד מהדלת הראשית און דער סטענדער איז געווען צום סוף פון די טרעפ.

י"ב סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 9:30. לאחר מנחה- מעריב היתה שיחה. 9:55 עד 10:25. דיבר אודות הקרבנות שהיו מביאים ביום אם נאכלים עד חצות וכו' המחלוקת בין רש"י והרמב"ם כמדובר (פ' בהר). דיבר בארוכה לעשות הוספות בכמות ובאיכות בלימוד התורה ובהפצת היהדות ויגעת ויהיה ומצאת. היות שבאים מר"ח ואח"כ שלשת ימי ההגבלה, ואח"ז יום ה' הקדמת נעשה לנשמע ואח"ז שבועות ויום ז' בחו"ל, וז' ימי התשלומין, צריך להיות עלי' בקודש. ויסיימו עם ענין הצדקה ובהוספה, ויהיה הקיצו ורננו שוכני עפר מהבעש"ט עד כל הנשיאים עד נשיא דורנו דער רבי דער שווער, ובפרט שהיא שנת המאתיים מהולדת הצ"צ שהחסידות שלו הוא פנימיות התורה עם נגלה דתורה כמדובר בארוכה, יובא משיח ששמו הראשון שלו הוא צמח והשני צדק, ותיכף ומיד ממש. הזכיר גם ע"ד המאסר פון דער רבי דער שווער שהיה ענין בלתי רצוי. אח"ז חילק דאלארן 15 מינוט ואח"ז עלה לחדרו.

ש"פ נשא י"ד סיון

בשיר מזמור עשה בידו הימנית כמ"פ. בשיחה א' ביאר ענינו של נשא בתחילת העבודה בשעת ההליכה ברחוב. ביאר למה דוקא בס"פ נשא כתוב אודות פרטי הדיבורים למשה, דלכאורה איז שייכות יש לקרבנות הנשיאים הכתובים לפני"ז. ויותר תמוה למה בהתחלת פ' ויקרא, ששם הוא עיקר הענין, לא כתוב אודות פרטי הדיבורים. וביאר זה בעבודת כל אחד שצריכים ההקדמה של הנשיאים. ואמר שהימים האלו נזכרים ונעשים. לאחר שיחה זוכשניגנו, האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט. בשיחה ב' דיבר אודות יום ט"ו שהוא התחלת המאסר של נשיא דורנו, ענין בלתי רצוי שעי"ז היה חיזוק בכל הענינים. וגם הוא היום דקיימא סיהרא באשלמותא ובמילא צריכים כל הענינים להיות בשלימות כבר מהיום, ערב ט"ו. ואע"פ שאחרי ט"ו יהיה ירידה בלבנה, זהו ענין של ביטול. דיבר אודות ענין הכנסת אורחים בקשר לפ' בהעלותך שנותנים לאורח לאכול ולא נטלים ממנו כסף כיון שהוא השליח מהקב"ה הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים. כמו אברהם שדיבר איתם שיברכו

את ה'. האיש בא לבית עם גשמיות וצריך לבוא גם עם רוחניות והוא העיקר. דיבר אודות ענינו של אוריין תליתאי בקיצור, ושגם הנשים עשו הכנות למ"ת. לאחר שיחה זו ניגנו יפרח בימיו און דער רבי האט שטארק געפאטשט מיט די הענט לכל הצדדים למשך זמן. שיחה ג' דיבר אודות חלוקת המשקה ואמר שכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, תשובה עילאה, תורה. להוסיף בשלשת הקוים שעליהם העולם עומד (פרקי אבות של היום) ובפרט בענין הצדקה. ואמר שיסיימו עם אמירת לחיים. לאחר החלוקה התחיל והריקותי והתחילו לנגן, ובאמצע עלה מישהו והפסיקו מלנגן ואד"ש דיבר עמו ועשה בידו שהוא יכריז מה שצריך (שעושים סיום לע"נ הרבנית). אח"ז צוה ליואל לנגן שיבנה. אח"ז התחיל ניעט ניעט. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (4:25).

ט"ו סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאווהל 10:15. לאחר מנחה- מעריב אמר שיחה בת 40 מינוט עד 11:25. דיבר בארוכה בקשר עם מה שדיבר בשבת בפסוק האחרון של פ' נשא אודות הקול, שיש שני כתובים מכחישים והשלישי מכריע ביניהם. ביאר למה לא היה יכול לכתוב רק הפסוק המכריע, שזוהי הכוונה העליונה שיהיה לכתחילה הפסוק הא' שמדגיש ענינו של קדש בין הכרובים ואח"ז ענין של מטה, אהל מועד, ומקשרים שני הענינים צוזאמען ע"י הכתוב שמכריע. כל הנ"ל הוגה ע"י כ"ק אד"ש ביחד עם ההתוועדות של שבת. החלוקה לצדקה היתה עד 11:40.

י"ז (טו"ב) סיון

5:00 היתה שיחה למסיימות של בית רבקה עד לערך 6:00. כשישב במקומו הגישו כל ההנהלות דו"ח והביט כ"ק אד"ש בכל א' מהם. דיבר בארוכה אודות השיעור חומש היומי, ניטא קיין פארפאלן, ואודות היום שהוא יום טוב (יום י"ז), יום שלישי שהוכפל בו כי טוב. אמר אז מ'זאל אויסנוצן די פרייע צייט וואס ס'איז דא אסאך פון דעם בקיץ אויף ענינים של אידישקייט, תורה ומצותיה וכו' וכו'. אח"ז נתן פעקל של דאלארן לכמה. טרם צאתו אמר זאל זיין א פרייליכער זומער און מ'זאל זיך זעהן באה"ק און

בנסוע הארון) ויאמר משה וכו'. סיים השיחה: משה ואהרן עמהם. כשניגנו, האט דער רבי געפאטשט מיט די הענט. ביי די פאמעלעכדיקער פאל האט דער רבי געפאטשט פאמעלעך עם הניגון. אח"ז ביי דער שנעלער פאל האט דער רבי געפאטשט זייער שטארק מיט די הענט. אח"ז עשה כמה פעמים בידו. אח"ז אמר שרגיל לסיים עם המשקה וכו'. לאחר החלוקה התחיל והריקותי וכו'. אח"ז אמר ליואל כהן לנגן יהי רצון וכו' שיבנה וכו'. אח"ז התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א נייעט נייעט ניקאווא. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (3:50).

כ"ב סיון

לאחרי מנחה-מעריב נסע כ"ק אד"ש לביתו ובעש"ק (כרגיל) חזר ל770. (נסעתי לקעמפ ומכאן עד ש"פ תצא ט' אלול הוא ע"פ השמועה)

כ"ו סיון

השנה התחילו מספר הבאנקס ממ"ם בקשר עם שנת הארבעים

ש"פ שלח כ"ח סיון

11:30 כאן (שהוא 1:30 בניו יארק, כשהתוועדות מתחיל), התחילו לנגן שיר מזמור (היינו באמצע קריאה), וכן עושים בכל שבת. (שמעתי ש) בשיחה א' שהיה עד 3:00 דיבר אד"ש בארוכה אודות כ"ח (כח) סיון וביאת כ"ק מו"ח אדמו"ר לחצי כדור התחתון. על נקודה זו סובבה כל התוועדות.

ג' תמוז

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה לערך 15 מינוט. אמר שהיום הוא התחלת הגאולה של נשיא דורנו וצריכים לעשות החלטות טובות וכו'.

ש"פ קרח ה' תמוז

בהתוועדות היו חמש שיחות קטנות. ביאר למה בא כ"ק מו"ח אדמו"ר לחצי כדור התחתון דוקא. ההתוועדות היתה עד 3:40.

י"ג תמוז

לאחרי מנחה-מעריב לערך 9:20 היתה שיחה

דארטן גופא אין ירושלים עיר הקודש קודש הקדשים ותיכף ומיד ממש.

ח"י סיון

10:30 בלילה נסע כ"ק אד"ש עם יודל ולייבל לכיוון מנהטן. חזר 12:15.

י"ט סיון

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 9:45.

ש"פ בהעלותך כ"א סיון

כ"ק אד"ש ירד להתוועדות 1:30. לפני שנכנס בדלת שאל את חזנוב ווי ער פילט זיך (ראיתי איך שכ"ק אד"ש דרייט זיך ארום אבל לא שמעתי והנ"ל הוא ע"פ השמועה מאחרים). שיחה א' היתה עד 2:45. דיבר בארוכה בכמה פרטים: בענין שלהבת עולה מאליה, שיפעול על אחרים עד שיעלו מאליהן ולא יהיה המושפע צריך למשפיע ולא עוד אלא שנעשה נר להאיר בעצמו. דיבר אודות הקרשים שהניחו אותם על עגלות, שצ"ל ששנים נסע אותם ולא שא' נסע זה יהיה נס. אמר החילוק בין נר של חנוכה ונר ביהמ"ק, שנר חנוכה על פתח ביתו מבחוץ משא"כ ביהמ"ק בפנים. ואמר, א' שרואה איך שאהרן הכהן מדליק הנר, יפעול בו. ויה"ר שיהיה לויים בדוכנם וישראל במעמדם וכהנים בעבודתם ויהיה אריכות ימים ושנים טובות יותר מ120 כמו בזמן הבללי, כמו שהיה אפי' אחר המבול שמצב העולם היה שכמה חיו עד אלף שנים, וגם עכשיו ישנם כמה בעלי חיים שחיו יותר ממאה ועשרים שנה. וסיים בכו"כ ברכות שיבא משיח וכו'. סיום השיחה: עד אין סוף. שיחה ב' - בקיץ נוסעים בכלל. וכל א' במקומו הוא ילמוד השיעורים שלו ויתן צדקה כמו שרגיל, ויראה ענין שיכול לעשות שיפעול על הזולת ובפרט שיעורים הקבועים של חת"ת כמו שכתוב ויהי חתת אלקים על ההרים. וצריכים לידיע שאיפה שהוא על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כמו שכתוב מה' מצעדי גבר כוננו שהוא מה', ודכתיב אח"ז ודרכו יחפץ, כמו שכ"ק מו"ח אדמו"ר פי' שזה קאי על הקב"ה, ואפשר גם לומר דקאי על האדם, וקישר שני הפירושים יחד, כשאדם נוסע, עושה הכנות בגשמיות וגם ברוחניות, תומ"צ וכו', וכשנוסע המשה שבקרבו אומר וכו' (ויהי

לערך 15 מינוט.

י"ד תמוז

בלילה היו יחידות'ן.

ט"ו תמוז

בלילה לערך 9:40 היתה שיחה. כ"ק אד"ש שאל, איה רואים א חסידישער פארברענגען בתושב"כ. ואמר שרואים את זה אצל יעקב אבינו. דיבר אודות לעשות החלטות טובות וכו'. השיחה היתה לערך 20 מינוט.

שבעה עשר בתמוז

כרגיל לאחר מנחה היתה שיחה.

ח"י תמוז

כ"ק אד"ש הגיה מאמר לי"ט תמוז.

ש"פ פינחס י"ט תמוז

ההתוועדות היתה עד 3:30. היו שלש שיחות. דיבר אודות זה שהיום הוא יום הברית של כ"ק מו"ח אדמו"ר, וביאר למה יש ענין רצוי כ"כ בימים בלתי רצויים, בין המצרים.

כ"ה תמוז

בכלל כ"ק אד"ש בביתו בימים אלו מלבד שבת, כרגיל.

שבת חזק פ' מטות-מסעי

התוועדות כ"ק אד"ש עד 3:30.

ג' מנחם אב

לאחרי מנחה היתה שיחה לשתי דקות ע"ד ענין הצדקה.

ש"פ דברים ד' מנחם אב שבת חזון

התוועדות כ"ק אד"ש היתה עד 3:40.

ה' מנחם אב

לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה ב770 10:45.

ו' מנחם אב

לאחר מעריב היתה שיחה 8:55

ז' מנחם אב

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 9:15. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה.

ערב ת"ב ח' מנחם אב

מנחה היום אצל כ"ק אד"ש הי' 6:15.

ש"פ ואתחנן י"א אב

ההתוועדות היתה עד 4:00.

י"ד אב

לאחרי מעריב היתה שיחה בת 20 מינוט. עורר בעיקר אודות הוספה בכל הענינים ומאן דמוסיף מוסיפין בחיי וגם לעשות התוועדויות'ן מתחיל מהיום בלילה עורר ע"ז כמ"פ.

חמשה עשר באב

לאחרי מנחה מעריב היתה שיחה בת 20 מינוט עד 10:15.

ג' אלול

לאחרי מנחה-מעריב היתה שיחה.

ש"פ תצא ט' אלול

התוועדות 1:30 שיחה א' היה עד 2:50 דיבר באריכות אודות כי תצא וכו' למטה בגוף על אויבך ושבת שביו על אויבך דוקא צו אייננעמען די רע. חצי השעה האחרונה של השיחה היו ברכות אודות משיח. שיחה ב' דיבר אודות שמחה ובסיום השיחה התחיל ניגון הקפות של אביו ועשה ביד שמאל כמה פעמים בחוזק רב. אח"ז היתה שיחה אודות לחלק משקה ולנגן אך צדיקים. לאחר השיחה רמז לחזן לנגן יהי רצון שיבנה. אח"ז חילק המשקה. אח"ז התחיל והריקותי. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה האחרונה ואח"ז התחילו לנגן אך צדיקים וכו' כי אלקים וכו', ועשה אד"ש בידו. גם כשעמד על מקומו (4:00) להתפלל מנחה עשה בידו. לאחר מנחה חזר הרב אלטיין את ההתוועדות (באנגלית).

י' אלול

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל 8:40. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה 9:10 עד 9:20.

י"ב אלול

מעריב 8:15. נכנס חצי שעה מאוחר כי שהה עד לאחר חופה שהיתה שם. לאח"ז היתה שיחה ע"ד שהיום בלילה הוא הנישואין של נשיא דורנו.

י"ג אלול

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. חזר 8:30. השיחה היתה מ8:55 עד 9:25. דאלארן עד 9:40.

י"ד אלול

חזר מהאוהל לערך 8:00. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה שהתחילה בשעה 8:30. דיבר ע"ד שהיום הוא יום התייסדות תו"ת שהרבי הרש"ב עשה בנו המנהל פועל של הישיבה והוא העביר העבודה צו זיין עלטער שוואגער (הרש"ג ז"ל). אמר שיעשו התועדויות בכל התו"ת בעולם מתחיל מכאן ברוקלין ניו יארק, ואותם שהיו פעם א' בתו"ת הם תמימים גם עכשיו וכן אותם ששולחים ילדיהם לתו"ת ודיבר באריכות אודות זה. ובסוף אמר שאמר את זה ג' פעמים והוי חזקה ויעשו כן בפועל ויעשו התועדויות עד ח"י אלול, כי הישיבה נתייסדה בט"ו אבל התחילו ללמוד רק בח"י אלול.

ט"ו אלול

כ"ק אד"ש נסע לאוהל.

ש"פ תבוא ט"ז אלול

לשחרית ירד 10:10. ירד להתועדות 1:30. השיחה התחילה שבאים מט"ו אלול יום התייסדות תו"ת ויום השבת הוא שלימות כל הענינים ומיניה מתברכין כולה יומין ובפרט ח"י אלול. דיבר אודות אני לדודי וכו'. רוב השיחה היו ברכות אודות משיח וכו'. השיחה ארכה עד 3:30. ס'איז געווען זייער שווער להתרכז א גאנצער צייט. לאחר השיחה ניגנו מהרה ישמע און דער רבי האט געפאטשט מיט די הענט כמה פעמים. בשיחה דיבר גם אודות מראשית ולא כל ראשית וגם אודות אתם נצבים היום וכו' היום דוקא. שיחה ב' ארכה עד 4:30. לאחר השיחה ניגנו און דער רבי האט געפאטשט שטארק מיט די הענט, ואח"ז עשה בידו, ואח"ז חזר להנ"ל כמה פעמים. אח"ז היתה שיחה לערך 10 מינוט. אח"ז חילק

משקה. אח"ז התחיל והריקותי. אח"ז אמר לחזן לנגן שיבנה וכו'. אח"ז עורר ע"ד אמירת ברכה אחרונה (5:00).

י"ז אלול

היום נוסעים אי"ה לשליחות לפיטסבורג. לייבל אמר לאד"ש שהולכים השלוחים-הבחורים לפיטסבורג ואמר כ"ק אד"ש "זאל זיין בהצלחה רבה", ונתן לכ"א שני דולרים (לייבל הכין הדולרים ביחד). לכמה אמר בשו"ט ולכמה כרגיל ברכה והצלחה. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה בת 10 מינוט. (מכאן עד כ"ח אלול הוא ע"פ השמועה).

ח"י אלול

השיחה היתה לערך 8:20. דיבר אודות האזינו השמים וכו' ארץ לקשר שני הענינים וכו' ואמר שעומדים בסוף המעל"ע ועומדים בליל יום שלישי שהוכפל וכו'.

כ"א אלול

כ"ק אד"ש נסע לאוהל. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה. דיבר אודות המזמור שאומרים בשבת ה' מלך וכו'.

ש"פ נצו"י כ"ג אלול

התועדות כ"ק אד"ש נמשכה עד 3:30. דיבר וביאר טעמו של יו"ט של ר"ה שחל בשבת למה אין תוקעין, ודיבר אודות זקנו שהיום הוא יום היארצייט שלו. לאחר סליחות בלילה קיבל פ"נים.

כ"ד אלול

חילק דאלארן עד 3:10. חזר מהאוהל 9:40 (מאוחר מהרגיל). דיבר שהיום בלילה הוא כ"ה אלול ודיבר אודות החילוק בין זה וכה. זה הוא הענין בדיוק, וכה הוא דמיון. כן ביאר החילוק בין צלמנו לדמותנו. דיבר אודות חודש אלול והכנות לשנה הבאה וכו' בלילה אמר קדיש וכן למחרת.

כ"ה אלול

חזר מהאוהל (מוקדם מהרגיל) 7:00. לאחר מנחה-מעריב היתה שיחה. התחיל שעומדים בהאפסלוס של יום מעשה בראשית וכבר התחיל יום

כ"ח אלול

כ"ק אד"ש חזר מהאוהל לערך 7:30. שיחה 8:00. ס'איז געווען א געפאקטער עולם. אמר שהיום הוא יום ההולדת המאתיים של הצ"צ ובקשר לזה יחלק להנוכחים כאן עכשיו קונטרס מהצ"צ קיצורים על התניא לאנשים נשים וטף וחילק הקונטרסים 8:15 עד 11:15.

כ"ט אלול ער"ה

סליחות 8:00. שחרית 10:00. אחרי שחרית עשה כ"ק אד"ש התרת נדרים. אח"ז אמר להם לעבן איבער א יאר ולקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו ממש. אחרי שחרית קיבל פ"נ ואמר כתיבה וחתימה טובה. קודם שנתתי הפ"נ שלי היה כ"ק אד"ש צריך להניח דער פעקל ווייל ס'איז געווארען גרויס. אח"ז פ"נ כללי וענה אותם בשיחה לערך 10 מינוט. אמר שהקב"ה ימלא משאלות לבבם ויותר אפי' ממה שכתוב כאן ומה שהיו צריכים לכתוב וכו'. אמר שהוא יום ההולדת המאתיים של צ"צ ויום האחרון של שנת תשמ"ט און צו אריינכאפען דמה שיכולים בשנה זה וליתן לצדקה במספר שניים (בקשר למאתיים) וכו'. אח"ז נסע לאוהל (הלך למקוה כבר לפני שחרית). חזר לערך 5:45 (ליכט צינדען 6:30). כשחזר חילק שני דאלארן לכ"א. ירד לקבלת שבת 7:15. אמר תהילים (בישיבה) לערך חצי שעה ואח"ז התחילו מעריב.

ג' שהוא ענין שיהיה טוב בין לשמים ובין לבריות ומדמה לעליון ממש ושני הפי' בזה א' ממש אלקות וא' ממש ממש גשמיות. ויה"ר שע"י הירידה שמקבלים זה כשיודעים שיש עלייה אח"ז וכבר עומדים בהתחלת יום ג' של סליחות, ופורצים הגדרים של הגלות ויהיה הגאולה תיכף ומיד ממש, והוא העיקר, ואחר כ"ז קיבל פ"נים (הזכיר נמי אודות הפרקי אבות של שבת שעברה).

כ"ו אלול

חזר מהאוהל לערך 8:00. לאחר מעריב היתה שיחה פחות 5 מינוט. אמר שכרגיל בימים אלה מדברים אודות ענינו של יום, וענינו המיוחד של יום זה גילה נשיא דורנו והוא בהשגחה פרטית והוא שייך אלינו וכו' וכו' ושנה הבאה כבר נחתם שהוא שנת ניסים וכתובה טובה לכולם ויהיה הניסים לע"ל יותר מהניסים של יצי"מ ותיכף ומיד ממש.

כ"ז אלול

5:00 היתה שיחה לנשים עד 5:40. ההוראות מהשיחה היו שכל ילדה אפי' קטנה תדליק נש"ק וכשילדה עושה את זה פילט זי גוט שהיא הדליקה אור בבית. אמר שאם האמא מפני איזה סיבה אינה יכולה להדליק (כשאיננה בבית וכו"ב) ידליק האיש וידע שבכלל האשה צריכה להדליק ורק מפני סיבה הוא מדליק. דיבר אודות הילדה שהיא מתכוננת להיות עקרת הבית וכו'.

מוקדש לזכות

החתן הרב מנחם מענדל שיחי'

והכלה מ' מושקא שתחי'

רפפורט

לרגל נישואיהם בשעתו"מ

י"א טבת ה'תשע"ט

יה"ר שיבנו בית בישראל בנין עדי עד

על יסודי התורה והמצוה

כרצון ולגח"ר כ"ק אדמו"ר גשיא דורנו

נדפס ע"י ולזכות

הוריהם

הרב אברהם שמואל וזוגתו מרת חי' צפורה שיחיו מאן

הרב יוסף יצחק וזוגתו מרת מרים שיחיו רפפורט

זקניהם

הרב דוד וזוגתו מרת פייגא צבי' שיחיו רפפורט

הרב יצחק וזוגתו מרת חי' אמינה שושנה שיחיו ניומאן

הרב יצחק אהרן וזוגתו מרת חנה שיחיו מאן

הרב שלום דובער וזוגתו מרת חוה פרידא שיחיו שפירא

אצל שוק יהו' הקטן
דנין עיני עב
על יסודי התורה והצורה
דחיים אלושרים קפ